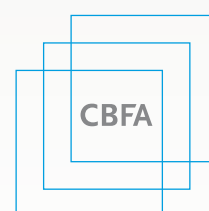
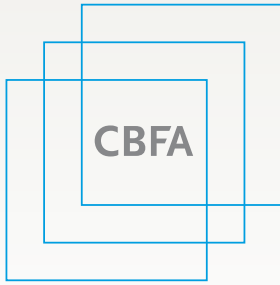

Jaarverslag 2007

COMMISSIE VOOR HET BANK-, FINANCIE- EN ASSURANTIEWEZEN

Jaarverslag 2007

Overeenkomstig artikel 48, § 1, 4°, van de wet van 2 augustus 2002 wordt het jaarverslag van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen opgesteld door het directiecomité van de CBFA en goedgekeurd door de raad van toezicht. Krachtens die wetsbepaling oefent de raad "algemeen toezicht uit op de werking van de CBFA". In het kader van zijn opdracht neemt de raad geen kennis van individuele toezichtsdossiers. Tenzij anders vermeld, loopt het jaarverslag over de periode van 1 januari 2007 tot 31 december 2007.

Dit jaarverslag mag als volgt geciteerd worden: "CBFA Jaarverslag 2007".

Naast dit jaarverslag heeft het directiecomité een verslag (CBFA Verslag DC 2007) opgesteld dat, naast de wetgevende en reglementaire wijzigingen, de activiteiten van het directiecomité weerspiegelt evenals de beslissingen die het in individuele gevallen heeft genomen tijdens het verslagjaar.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
Externe verantwoording en communicatiebeleid	10
2007 in een oogopslag	12
HOOFDSTUK 1: Beheerstructuur	14
A. ORGANIEKE WIJZIGINGEN IN 2007	15
B. DIRECTIECOMITE	17
C. ORGANOGRAM VAN DE DEPARTEMENTEN EN DIENSTEN	18
Naar een intersectorale benadering van het prudentieel toezicht	19
De expertisecentra	19
De overlegcomités	21
Taken van de juridische dienst en protocol over de bevoegdheden van het lid van het directiecomité verantwoordelijk voor de juridische dienst	21
Uitsplitsing van het personeelsbestand over de verschillende departementen en diensten	22
D. RAAD VAN TOEZICHT	25
HOOFDSTUK 2: Verslag over de uitvoering door de CBFA van haar wettelijke toezichtopdrachten	28
A. Toezicht	29
1. Prudentieel toezicht	30
1.1. Instellingen onder prudentieel toezicht	30
1.2. Prudentieel beleid	35
1.3. Toezicht op de banken en beleggingsondernemingen	47
1.4. Toezicht op de verzekeringsondernemingen	54
1.5. Toezicht op de verrekenings- en vereffeningsinstellingen	58
1.6. Toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening	61
2. Toezicht op de instellingen voor collectieve belegging	64
3. Toezicht op de financiële informatie en de financiële markten	68
4. Toezicht op de wisselkantoren	78
5. Bescherming van de consumenten van financiële diensten	78
6. Toezicht op de tussenpersonen	83
7. Sociaal toezicht op de aanvullende pensioenen	86
B. Procedure voor het opleggen van administratieve geldboetes	90
C. Aanwezigheid in nationale en internationale fora van toezichthouders en regelgevers	96
1. Comité voor Financiële Stabiliteit	96
2. Internationale en Europese werkzaamheden	97
HOOFDSTUK 3: Dominante thema's op het vlak van algemene organisatie	98
A. Interne auditfunctie bij de CBFA	99
B. Deontologie	99
C. Samenwerking met de Nationale Bank van België	100
D. Evolutie van de informatica	101
E. Personeelsbeheer	102
F. Sociaal overleg	105
G. Financiering van de werkingskosten van de CBFA	105
HOOFDSTUK 4: Jaarrekeningen over het boekjaar 2007	108
BIJLAGEN:	
Samenstelling van de departementen en diensten	120
Lijst van de geciteerde Europese en internationale organisaties	126

VOORWOORD

Geachte lezers,

De twee markantste feiten van 2007 zijn enerzijds de impact van de Amerikaanse *subprime*crisis op de Europese kredietinstellingen en anderzijds de deelname van de Fortis-groep aan de grootste bankovername ooit.

Deze feiten waren een test voor de soliditeit en doeltreffendheid van de hervorming die de CBFA sedert haar oprichting in 2002 geleidelijk aan heeft doorgevoerd.

De recente hervormingen, en met name de integratie van het verzekeringstoezicht, hebben onmiskenbaar bijgedragen aan het efficiënte optreden van de CBFA in deze twee zeer belangrijke dossiers.

De positieve effecten van deze hervormingen laten zich ook voelen in tal van andere activiteitsdomeinen van de CBFA, en in het bijzonder in haar prudentieel toezicht, dat nu wordt uitgeoefend op het niveau van de financiële groepen, en in haar internationale activiteiten, die alsmaar aan belang winnen.

De omvorming van de bestuursorganen van de CBFA aan het eind van het eerste semester van 2007 heeft bovendien de operationele integratie van het toezicht bespoedigd. Ze heeft indirect ook geleid tot de vaststelling van een aantal nieuwe kortetermijnprioriteiten.

In dit opzicht is het niet overdreven te stellen dat het directiecomité erin geslaagd is deze ambitieuze hervormingen te gepasten tijde ten uitvoer te brengen.

De CBFA heeft zich ten doel gesteld de versterking van het operationeel toezicht voort te zetten (met name via een reorganisatie van de diensten die instaan voor het prudentieel toezicht), de aanwezigheid van de CBFA bij internationale onderhandelingsprocessen te garanderen, de voorzienbaarheid van haar handelen bij te schaven en zoveel mogelijk te voldoen aan de plicht tot duiding van haar beleid.

In dit voorwoord worden de verschillende prioriteiten een voor een besproken in het licht van de recente marktontwikkelingen.

Jean-Paul Servais, Voorzitter

Vorrang aan het operationeel toezicht

De prioriteit die aan het toezicht wordt gegeven, is in 2007 tot uiting gekomen in een sectoroverschrijdende organisatie van het toezicht. De medewerkers die instaan voor het toezicht op gemengde bankverzekerings- en verzekeringsbankgroepen werden opgenomen in multidisciplinaire teams die hiërarchisch en operationeel afhangen van één lid van het directiecomité. Deze teams werden ingedeeld in verschillende pijlers. Eén pijler staat in voor het globale toezicht op grote groepen die overwegend bankactiviteiten uitoefenen, een andere is verantwoordelijk voor het globale toezicht op grote groepen die overwegend verzekeringsactiviteiten uitoefenen en tenslotte zijn twee pijlers bevoegd voor het toezicht op de nationaal actieve instellingen en op de buitenlandse instellingen. Hierdoor kan de risicogeorieënteerde benadering beter worden afgestemd op de sociologische realiteit van de sector en worden de risico's van een "silo"-benadering vermeden.

Bovendien wordt de bepaling van de verschillende facetten van het prudentieel toezicht gecoördineerd in een interdepartementale werkgroep, die geleid wordt door de Voorzitter. Dit geldt ook voor het toezicht op de « gedragsregels ». Parallel hiermee werden er expertisecentra opgezet die de betrokken materies transversaal behandelen en die als taak hebben de teams die instaan voor het operationeel toezicht rechtstreeks te ondersteunen. Deze expertisecentra zijn meer specifiek bevoegd voor de follow-up van de zogenaamde kwantitatieve methodes (in het bijzonder in het kader van de analyse van de zogenaamde "Basel II"- en "Solvency II-modellen"), de informatica-audit en de technieken voor collectief activabeheer (*asset management*).

De wijzigingen die ten gevolge hiervan in het organigram van de CBFA werden aangebracht, betroffen meer dan een kwart van het personeel van de CBFA. Zij hebben ook een impact op de voorstelling van het jaarverslag van de CBFA: de activiteiten van de CBFA worden dit jaar voor het eerst voorgesteld per toezichtsdomein en niet meer per departement.

Beheer door de CBFA van de *subprimecrisis*

Van bij het begin van de turbulenties op de financiële markten heeft de CBFA in nauwe samenwerking met de NBB de evolutie inzake *subprimerisico's* en liquiditeit op de voet gevolgd. De samenwerking en informatie-uitwisseling ter zake maakte het mogelijk om tegelijk te beantwoorden aan de bekommernissen van het prudentieel toezicht en te waken over de financiële stabiliteit. Op regelmatige basis (waar nodig zelfs op een dagelijkse basis) vonden gezamenlijke besprekingen plaats met de leiding van de grote bankverzekeringsgroepen, werd interne beleidsinformatie geanalyseerd met betrekking tot de samenstelling en evolutie van de betrokken activa, hun risico-inschatting en -beheer, en de toegepaste waardecorrecties. Ook werden de opgerichte beleggingsvehikels (de zgn. *Asset Backed Commercial Paper Conduits*) en hun financiering van nabij opgevolgd.

De liquiditeitspositie van de grote Belgische banken werd eveneens gezamenlijk op dagelijkse of wekelijkse basis opgevolgd. Hetzelfde gold voor sommige instellingen van buitenlandse origine wier liquiditeitspositie door de diensten recurrent werd opgevolgd. De instellingen werden ondervraagd over het beheer van hun liquiditeitsrisico, het gebruik van *stresstests*, de aangepastheid van hun liquiditeitsbuffers en noodplannen, en over het beheer van liquiditeitsstromen en effectenpanden binnen de groepen zelf.

De aandacht ging daarbij naar de weerslag van de crisis op de resultaten en solvabiliteit van de banken. Met de erkende revisoren van de betrokken banken werden besprekingen gevoerd over de boekhoudkundige waarderingsaspecten. Verder werd erop toegezien dat de beursgenoteerde bankverzekeringsgroepen in hun externe communicatie gepaste en relevante informatie verstrekten aan de markten over hun risico's op gestructureerde producten en over de waardering ervan. Daarbij werd zowel gelet op de communicatie van koersgevoelige informatie als op de periodieke informatieverstrekking.

Deze multidisciplinaire aanpak van de CBFA heeft ontegenzeggelijk als test gediend voor de geloofwaardigheid van haar optreden als geïntegreerde financiële toezichthouder die zowel instaat voor het prudentieel toezicht als voor het toezicht op de financiële informatie die verstrekt wordt door de financiële instellingen die een openbaar beroep doen op het spaarderspubliek.

Sectorconsultaties en voorzienbaarheid van de acties van de CBFA

Een andere prioriteit van het nieuwe directiecomité betreft het **systematisch organiseren van sectorconsultaties**, namelijk het regelmatig organiseren van adequate overlegprocedures met de marktspelers en andere partijen die betrokken zijn bij de ontwikkeling van de financiële regelgeving.

De CBFA is zich bewust van de snelle evolutie in de verschillende sectoren die onder haar toezicht vallen en dus van de noodzaak om op de hoogte te blijven van wat er in de sectoren leeft, zodat zij haar handelen hierop kan afstemmen. In de loop van 2007 werden er verschillende sectorconsultaties gehouden.

Ook de informele consultaties met de andere toezichthouders die binnen de Europese Economische Ruimte actief zijn, maken deel uit van de dagelijkse activiteiten van de diensten van de CBFA. De informatie die de CBFA via deze consultaties verkrijgt, maken het haar mogelijk om met kennis van zaken de marktstandaarden vast te stellen en te bepalen welke acties zij moet ondernemen. Dit betekent geenszins dat er neerwaarts genivelleerd wordt, maar wel dat er bewuste keuzes worden gemaakt, waarbij rekening wordt gehouden met de impact die de internationale en Europese regelgeving heeft op de marktspelers.

Verder zorgen deze consultaties voor een grotere **voorzienbaarheid van het handelen van de CBFA**. Zo werd er in samenwerking met de beroepsorganisaties bijzondere aandacht besteed aan de voorbereiding van de sector op de nieuwe uitdagingen die de inwerkingtreding van de "MiFID"- en de overnamerichtlijnen met zich meebrengt, opdat iedere speler, ongeacht zijn omvang, over de gepaste informatie beschikt en zich tijdig kan voorbereiden.

De acties van de CBFA op het vlak van internationale samenwerking

Een derde prioriteit betreft de rol van de CBFA op internationaal vlak.

Beslissingen in verband met reglementaire ontwikkelingen die een invloed hebben op de ontwikkeling van financiële sector, worden immers steeds vaker op internationaal niveau genomen.

Deze steeds toenemende Europese dimensie van het toezicht komt tot uiting in de actieve deelname van de CBFA - van de leden van haar directiecomité of van haar medewerkers - aan de werkzaamheden van de drie Lamfalussy-comités: CESR, CEIOPS en CEBS.

De samenwerking binnen de comités van niveau 3 en tussen de verschillende comités verloopt efficiënt en vormt een katalysator voor de samenwerking tussen de regelgevers, ongeacht of het gaat om bilaterale samenwerking of om samenwerking binnen een college van regelgevers die instaan voor het prudentieel toezicht op een groep met grensoverschrijdende activiteiten of die moeten tussenkomen in individuele marktdossiers.

In de afgelopen verslagperiode hebben CESR, CEBS en CEIOPS deel genomen aan de geplande evaluatie van de Lamfalussy-architectuur in de EU. Deze evaluatie viel samen met de periode van turbulenties op de financiële markten die op hun beurt de discussie over de regelgevende en toezichtsarchitectuur in de EU hebben aangewakkerd.

De versterking van de 'colleges' komt tegemoet aan de bekommernissen van zowel *home* als *host* toezichthouders. De colleges zijn immers een flexibel instrument dat in staat stelt de last en kost van het toezicht te beperken, zonder afbreuk te doen aan de vereisten en de groeiende complexiteit inzake toezicht op internationaal actieve financiële groepen.

Binnen CEBS worden reeds gedurende enige tijd ervaringen uitgewisseld over de concrete werking van de colleges van toezichthouders, aanvankelijk in het kader van de implementering van Basel II.

De CBFA kan ter zake heel wat know-how inbrengen gezien haar jarenlange ervaring als *home* toezichthouder voor Fortis, Dexia en KBC en *host* toezichthouder voor ING. De

werking van de colleges voor de groepen waarvoor de CBFA *home* toezichthouder is, worden in de EU vaak als voorbeeld aangehaald van efficiënte en geïntegreerde colleges, gekenmerkt door een erg nauwe en verregaande samenwerking tussen de *home* en de relevante *host* toezichthouders.

In dit verband kan de evolutie van het toezichtsmodel voor de Fortis-groep worden aangehaald als voorbeeld van de aanpak door een geïntegreerde toezichtsautoriteit van een multidisciplinaire groep die talrijke grensoverschrijdende activiteiten uitoefent.

De CBFA is immers in 2007 sterk betrokken geweest bij de ontwikkelingen rond de overname van ABN Amro door een consortium bestaande uit Royal Bank of Scotland, Banco Santander en Fortis. Deze overname was uitermate bijzonder door de omvang van de transactie en omwille van het feit dat de drie overnemende banken voor de overname een consortium hadden gevormd en afspraken hadden gemaakt over de verdeling van de activiteiten van ABN Amro. Gelet op de aanzienlijke implicaties van deze overname voor Fortis, heeft de CBFA - als verantwoordelijk/lead toezichthouder voor het geconsolideerd toezicht op de Fortis-groep - intensief de verschillende aspecten van de overname opgevolgd. De CBFA volgt van nabij de voortgang van het transitie- en integratieproces op, samen met de Nederlandse, Engelse en Spaanse banktoezichthouders die in de transitiefase optreden als een college.

In een geheel andere context maar eveneens in 2007, heeft het college van regelgevers van Euronext, dat is samengesteld uit de Engelse, Franse, Nederlandse, Portugese en Belgische toezichthouders, tijdens de zogenaamde "*nihil obstat*"-procedure kunnen afronden die gevolgd diende te worden om de toenadering tussen Euronext en NYSE mogelijk te maken.

De ervaring leert dat het nuttig zou zijn vaker een beroep te doen op deze colleges om aldus een nauwe band te behouden tussen de behoeften aan, enerzijds, doeltreffend operationeel toezicht op dergelijke groepen (doorgaans systeemgerichte controles) en, anderzijds, efficiëntie in de wijze van besluitvorming, verantwoordelijkheid en "*accountability*" van de diverse actoren.

De uitdagingen voor de CBFA bij andere belangrijke ontwikkelingen

Het koninklijk besluit van 27 april 2007 dat de Europese richtlijn betreffende de markten voor financiële instrumenten (MiFID-richtlijn) omzet in het Belgisch recht is op 1 november 2007 in werking getreden. MiFID legt de financiële instellingen specifieke gedragsregels en organisatorische maatregelen op met het oog op een betere bescherming van de belegger. Informatiesessies voor de sector konden op een ruime belangstelling rekenen. De implementatie van de MiFID-richtlijnen heeft tevens tot gevolg dat drie van de vijf statuten van beleggingsonderneming verdwijnen.

Op te merken valt dat de inwerkingtreding van de richtlijn in de beste omstandigheden is verlopen. De chaos die enkele maanden voordien nog werd voorspeld, is uitgebleven. Dit is onder meer te danken aan de voorbereidingen die de financiële sector had getroffen en die een vlotte overgang hebben mogelijk gemaakt met een duidelijk gewaarborgde juridische continuïteit.

Sedert 2007 heeft de CBFA bovendien al een aantal thematische controles (desgevallend ter plaatse) op de implementatie van de MiFID-vereisten verricht. Die hebben betrekking op de organisatie en de kwaliteit van de diensten bij de banken die moeten instaan voor de klachtenbehandeling. Tevens werd bij een aantal instellingen aandacht besteed aan de informatie die ter beschikking wordt gesteld van de cliënten. Naast de thematische inspecties gebeuren er nu ook meer gerichte inspecties om na te gaan of de MiFID-bepalingen worden opgevolgd.

Dit type controle getuigt eveneens van de multidisciplinaire aanpak van een geïntegreerde toezichthouder als de CBFA.

Op 1 januari 2007 trad het **Basel II-kader** voor de berekening en rapportering van de solvabiliteitsvereisten in werking dat in de Europese Unie van kracht werd met de Europese Kapitaalrichtlijnen van 14 juni 2006. Alle banken, beleggingsondernemingen en beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging moesten het raamwerk uiterlijk op 1 januari 2008 hebben ingevoerd: de solvabiliteitsberekening (eerste pijler van het nieuwe raamwerk) gebeurt dan op basis van een nieuwe standaardbenadering (waarbij de kredietwaardigheid van debiteuren is gebaseerd op ratings door een externe kredietbeoordelaar) of, mits goedkeuring van de CBFA, van een vereenvoudigd of geavanceerd intern berekeningsmodel.

In maart 2007 en na een uitgebreid raadplegingsproces heeft de CBFA tevens een nieuw beleid vastgelegd inzake het **deugdelijk bestuur voor financiële instellingen**. De financiële instellingen moesten, in het licht van deze beginselen, hun eigen beleid doorlichten en de kenmerken ervan uitschrijven in een "*Governance Memorandum*" dat uiterlijk einde maart 2008 aan de Commissie diende te worden overgemaakt. Het beschrijven door de financiële instelling van haar beleidsstructuur is een belangrijke test voor de zelf-evaluatie en voor de manier waarop daarbij de gemaakte keuzes worden verantwoord in het zogenaamde "*governance memorandum*".

Een andere essentiële ontwikkeling op het gebied van effecten werd teweeggebracht door de inwerkingtreding van de nieuwe wettelijke en reglementaire regeling voor het **openbaar bod tot aankoop**. Deze regeling wijzigt de elementen op grond waarvan verplicht een openbaar aankoopbod moet worden uitgebracht radicaal. De tweeledige voorwaarde van controlewijziging met betaling van een premie is namelijk vervangen door de uit het Europese recht overgenomen verplichting voor de aandeelhouder om een openbaar overnamebod uit te brengen zodra hij de drempel van 30% overschrijdt. De wet van 1 april 2007 die de regeling wijzigt, voorziet tevens in een reeks overgangsmaatregelen die de vennootschappen toelaten orde op zaken te stellen in de bestaande situaties en aldus te vermijden dat een aandeelhouder geconfronteerd zou worden met een mechanische verplichting om een bod uit te brengen, wat ongewenste gevolgen zou kunnen hebben voor de economie. Nadat deze regeling in voege was getreden, heeft de CBFA 205 kennisgevingen van deelnemingen ontvangen die betrekking hebben op 98 genoteerde vennootschappen. Hiermee is het nut van de ingevoerde regeling a posteriori aangetoond.

De CBFA heeft voorts aanzienlijke inspanningen geleverd om een moderne reglementaire omkadering voor de **instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBP)** te voltooiën waarbij de nadruk komt te liggen op een voorzichtig beheer en op de verantwoordelijkheid van de betrokken actoren. Daarnaast creëert de nieuwe regeling een gunstige omgeving in België voor de oprichting van grensoverschrijdende IBP's.

Het voorbije jaar heeft de CBFA zich ten slotte ingezet voor de **financiële vorming van het publiek**. Zowel de OESO als de Europese Commissie hebben gewezen op de belangrijke voordelen die het publiek kan halen uit een betere financiële kennis.

De CBFA heeft talrijke personen en verenigingen die voornamelijk de doelgroepen vertegenwoordigen gehoord. Zij heeft daarbij kunnen vaststellen dat er een - wijdverbreide - vraag bestond om grote inspanningen te leveren teneinde de financiële vorming van het publiek te bevorderen en daartoe een ad hoc kader te creëren. Dit zal de belangrijke hervormingen ondersteunen die de laatste jaren zijn verwezenlijkt in diverse sectorale reglementeringen, bijvoorbeeld in het toezicht dat de CBFA uitoefent op de reclame voor diverse financiële producten die aan de consumenten worden aangeboden.

Op het ogenblik dat dit verslag wordt afgesloten, legt de CBFA de laatste hand aan een verslag waarin onder meer een overzicht wordt gegeven van de stappen die in België reeds zijn ondernomen op het vlak van financiële vorming. Zij is voornemens dit verslag voor te leggen aan de Federale Regering met vermelding van mogelijke pistes om de visibiliteit van de initiatieven ter zake te vergroten en bijkomende inspanningen te stimuleren en te coördineren.

De CBFA licht haar beleid toe

Als voorzitter hecht ik veel belang aan externe communicatie. De CBFA heeft als autonome overheidsinstelling, belast met het toezicht op nagenoeg de hele financiële sector, de plicht rekenschap af te leggen aan de buitenwereld over de invulling van haar opdrachten.

Meer dan vroeger organiseert de CBFA daarom persbriefings om haar acties toe te lichten. De CBFA heeft er trouwens jaren geleden al voor geopteerd om ervoor te zorgen dat de media één aanspreekpunt hebben in de persoon van de CBFA-woordvoerder. Toch wil zij waarschuwen voor overdreven verwachtingen: een strafrechtelijk sanctioneerbaar beroepsgeheim verplicht haar in heel wat gevallen - en terecht - tot de grootst mogelijke terughoudendheid.

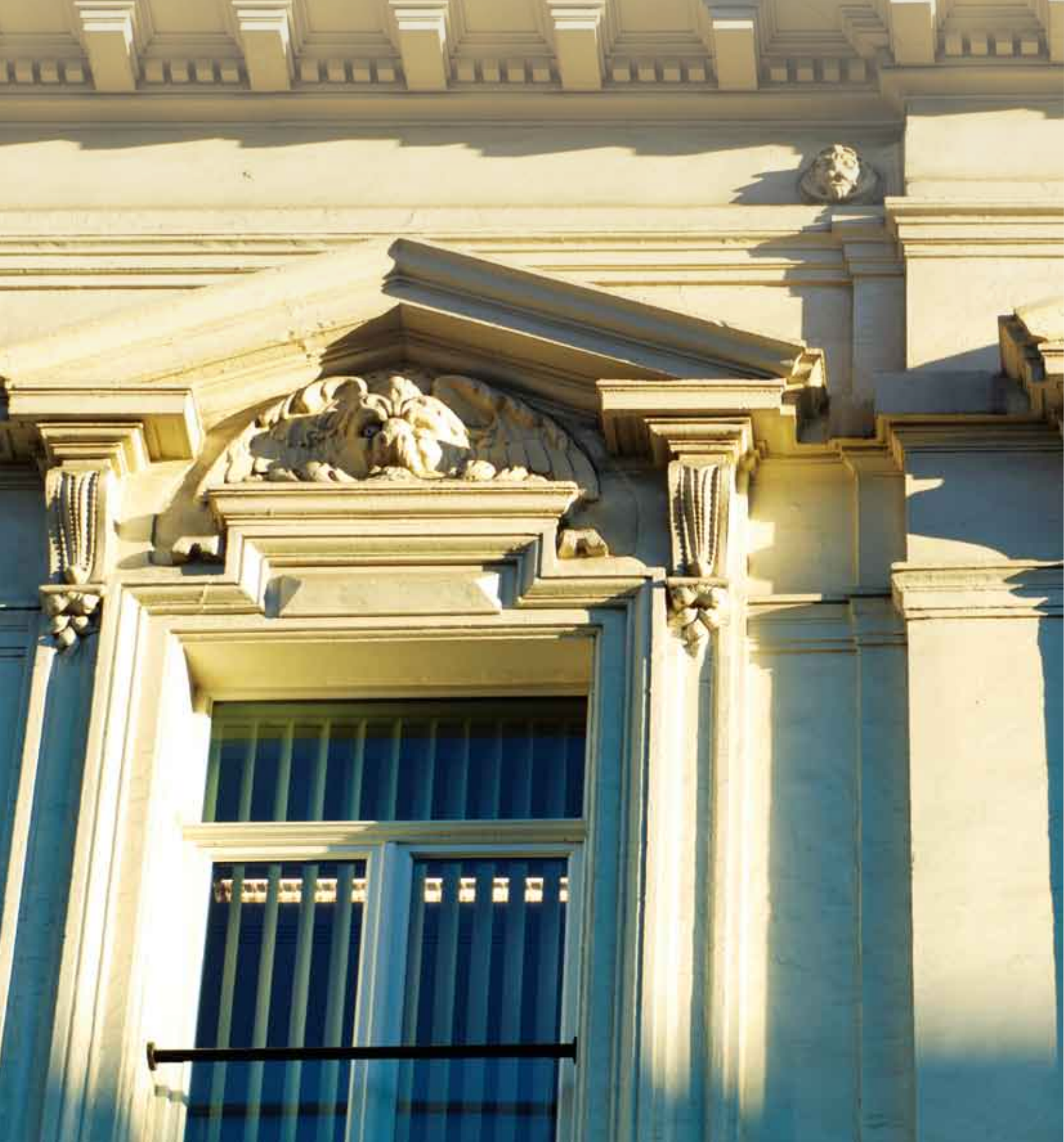
In ditzelfde kader heeft de CBFA een reeks notoriëteitsbrochures gepubliceerd waarin de consument meer informatie vindt over de financiële diensten. De eerste brochure, bestemd voor een breed publiek, geeft een korte voorstelling van de CBFA, verduidelijkt haar verschillende opdrachten en beschrijft hoe de CBFA georganiseerd is. De tweede brochure "Hoe een klacht indienen" beoogt de consumenten van financiële diensten te informeren over de klachteninstanties waarbij ze terecht kunnen wanneer zij een geschil hebben over een financiële dienst. De derde brochure is een vademecum voor de consument over de implementatie van de MiFID-richtlijn.

Het personeelsbeleid van de CBFA

Zelfs in een zeer gespannen arbeidsmarkt acht de CBFA het van essentieel belang om hoge kwaliteitsnormen te hanteren bij de keuze van haar medewerkers. Daarnaast streeft zij een optimale inzet van haar menselijk potentieel na met als doelstelling de middelenallocatie af te stemmen op een continue evaluatie van de te beheren risico's.

De inzet van de medewerkers van de CBFA voor het algemeen belang draagt ongetwijfeld bij aan de ontwikkeling en uitstraling van de Belgische financiële markten.

juni 2008

EXTERNE VERANTWOORDING EN COMMUNICATIEBELEID

De onafhankelijkheid van de toezichthouders, waarnaar verwezen wordt in de toepasselijke internationale toezichtsnormen, zoals deze van het Baselcomité, de *International Association of Insurance Supervisors* (IAIS) of van de *International Organisation of Securities Commissions* (IOSCO), is verankerd in onze wetgeving. De verplichting tot verantwoording vormt daar de keerzijde van.

Traditioneel zijn dit jaarverslag en het verslag van het directiecomité de belangrijkste instrumenten van externe verantwoording. Meer en meer evenwel maakt de CBFA ook uitvoerig gebruik van haar website om gegevens en beslissingen openbaar te maken. Zij stelt vast dat de website frequent wordt geraadpleegd¹. Zoals gelijkaardige bepalingen in andere landen stelt artikel 65 van de wet van 2 augustus 2002 voorts dat de voorzitter van de CBFA kan worden gehoord door de bevoegde commissies van de Kamer of van de Senaat.

Tenslotte pleegt de CBFA uitvoerig overleg met de gecontroleerde ondernemingen en met hun beroepsverenigingen om, gelet op de proportionaliteitsregel, te garanderen dat de voorgestelde reglementaire verplichtingen optimaal zijn afgestemd op de omvang van de adressaten ervan.

¹ Gemiddeld 9.132 bezoekers per week.

2007 IN EEN OOGOPSLAG

- 1 januari 2007** Het Basel-II-kader voor de berekening en rapportering van de solvabiliteitsvereisten treedt in werking. Alle banken, beleggingsondernemingen en beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging moeten het raamwerk uiterlijk invoeren op 1 januari 2008. De solvabiliteitsberekening gebeurt dan op basis van een nieuwe standaardberekening of, mits goedkeuring door de CBFA, op grond van een vereenvoudigd of geavanceerd intern berekeningsmodel.
- 23 maart 2007** De CBFA publiceert een circulaire die voornamelijk gewijd is aan de grensoverschrijdende activiteiten van instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBP) naar Belgisch recht in een staat die geen lid is van de Europese Economische Ruimte. In de loop van 2007 wijzigen talrijke IBP's hun rechtsvorm om de vorm van een organisme voor de financiering van pensioenen aan te nemen.
- 30 maart 2007** De CBFA legt, na een uitgebreid raadplegingsproces, via een circulaire haar nieuw beleid vast inzake het deugdelijk bestuur voor financiële instellingen. De financiële instellingen moeten nu, in het licht van deze beginselen, hun eigen beleid doorlichten en de kenmerken ervan uitschrijven in een *governance memorandum* dat uiterlijk eind maart 2008 aan de CBFA dient te worden overgemaakt. Na het *nihil obstat* van de CBFA vervalt de traditionele overeenkomst over de autonomie in de bank- en verzekeringssector dat de betrokken financiële instelling met de CBFA had gesloten.
- 31 maart 2007** Het mandaat van Eddy Wymeersch als voorzitter van de CBFA loopt ten einde. Eddy Wymeersch was voorzitter van de CBFA sinds 1 april 2001.
- 20 april 2007** Jean-Paul Servais wordt voorzitter van de CBFA.
- 27 april 2007** Gelet op de toename van de dossiers en op basis van de opgedane ervaring wijst de wetgever, via de programmawet van 27 april 2007, de bevoegdheid om administratieve geldboetes en dwangsommen op te leggen toe aan een sanctiecommissie binnen de raad van toezicht van de CBFA. Tevens voert deze programmawet de mogelijkheid in om, in bepaalde gevallen, een minnelijke schikking te treffen.
- 2 mei 2007** Eddy Wymeersch wordt voorzitter van de raad van toezicht.
- 2 mei 2007** De wet van 2 mei 2007 zet de Transparantierichtlijn om in Belgisch recht. Het koninklijk besluit van 14 november 2007 over de verplichtingen van emittenten treedt in werking op 1 januari 2008.
- 7 mei 2007** Het organigram van de CBFA ondergaat een aantal verschuivingen. De toezichtsbevoegdheden van de respectieve departementen worden opgenomen in het nieuwe inrichtingsreglement, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 7 mei 2007.
- juni 2007** De CBFA publiceert het eerste tweejaarlijkse verslag inzake sectorale pensioenstelsels. Daarnaast publiceert zij, eveneens voor het eerst, het verslag over het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen dat zij om de twee jaar dient op te stellen.
- juli 2007** Van bij het begin van de turbulenties op de financiële markten heeft de CBFA, in nauwe samenwerking met de NBB, de evolutie inzake liquiditeit op de voet opgevolgd. Op regelmatige basis vonden gezamenlijke besprekingen plaats met de leiding van grote bank-verzekeringsgroepen. De liquiditeitspositie van de grote banken werd eveneens gezamenlijk op dagelijkse of wekelijkse basis opgevolgd. De aandacht ging tevens naar de weerslag op de resultaten en de solvabiliteit van de banken.
- 23 juli 2007** De CBFA keurt de documentatie goed m.b.t. de overname van ABN Amro. De CBFA is in 2007 sterk betrokken geweest bij de ontwikkelingen rond de overname van ABN Amro door een consortium bestaande uit Royal Bank of Scotland, Banco Santander en Fortis. Deze overname was uitermate bijzonder door de omvang van de transactie en het feit dat de drie overnemende banken voor de overname met mekaar een consortium hadden gevormd en afspraken hadden gemaakt voor de verdeling van ABN Amro onder elkaar. Gelet op de aanzienlijke implicaties van deze overname voor Fortis, heeft de CBFA - als verantwoordelijk toezichthouder voor het geconsolideerd toezicht op de Fortis-groep - intensief de verschillende aspecten van de overname opgevolgd. De CBFA volgt van nabij de voortgang van het transitie- en integratieproces op, samen met de Nederlandse, Engelse en Spaanse banktoezichthouders die in de transitiefase optreden als een college.
- 1 september 2007** De wet van 1 april 2007 op de openbare overnamebiedingen treedt in werking. Zij behelst een grondige vernieuwing van de overnamewetgeving. De meest opvallende bepaling is de 30 %-regel. Een persoon die, alleen of in onderling overleg, meer dan 30 % van de effecten met stemrecht verwerft van een in België genoteerd bedrijf, wordt verplicht een bod uit te brengen. Een facultatieve vrijstellingsregeling, vervat in de wet, gaf effectenhouders de kans om tot uiterlijk 21 februari 2008 een aanmelding te doen bij de CBFA. Op 21 februari had de CBFA aanmeldingen ontvangen met betrekking tot 98 emittenten.
- 1 november 2007** De Europese richtlijn betreffende de markten voor financiële instrumenten (MiFID-richtlijn) treedt in werking. Zij werd omgezet in Belgisch recht met het koninklijk besluit van 27 april 2007. MiFID legt de financiële instellingen specifieke gedragsregels en organisatorische bepalingen op met het oog op een betere bescherming van de belegger. Informatiesessies voor de sector, in juni, konden op een ruime belangstelling rekenen. De implementatie van de MiFID-richtlijnen heeft, onder meer, ook tot gevolg dat drie van de vijf statuten van beleggingsondernemingen verdwijnen. Er blijven voortaan twee statuten van beleggingsonderneming over: enerzijds de beursvennootschappen en anderzijds de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies.
- 4 december 2007** De Europese ministers van Financiën, verenigd in de zogenaamde Ecofin-raad, keuren een plan goed met het oog op besluitvorming in 2008 over, onder andere, de rol van de drie Lamfalussy-comités (CEBS, CEIOPS en CESR), een betere werking van colleges van toezichthouders en een versterking van procedures gericht op crisisbeheer.
- 13 december 2007** De CBFA stelt twee nieuwe brochures voor. De eerste is een notoriëteitsbrochure. Deze brochure, bestemd voor een breed publiek, geeft een korte voorstelling van de CBFA, verduidelijkt haar verschillende opdrachten en beschrijft hoe de CBFA georganiseerd is. De tweede brochure "Hoe een klacht indienen" beoogt de consumenten van financiële diensten te informeren over de klachteninstanties waarbij ze terecht kunnen wanneer zij een geschil hebben over een financiële dienst.

HOOFDSTUK 1

BEHEERSTRUCTUUR

A. ORGANIEKE WIJZIGINGEN IN 2007

De programmawet van 27 april 2007² brengt een aantal wijzigingen aan de beheerstructuur van de CBFA.

Eenzijds werden, in navolging onder andere van de aanbevelingen van het Internationaal Monetair Fonds³, de functies van voorzitter van het directiecomité en van de raad van toezicht van de CBFA opgesplitst⁴.

Het directiecomité kan de voorzitter van de raad van toezicht voor een beperkte duur belasten met de vertegenwoordiging van de CBFA of met andere opdrachten op internationaal vlak⁵. Aldus neemt de voorzitter van de raad het voorzitterschap waar van *Committee of European Securities Regulators* (CESR). Hij werd in deze functie verkozen door de leden van CESR voor een hernieuwbare termijn van twee jaar. De Voorzitter van de raad is ook verkozen als Voorzitter van het Europees Regionaal Comité van IOSCO⁶.

Anderzijds behoort de bevoegdheid tot het treffen van administratieve geldboetes en dwangsommen niet langer tot de bevoegdheid van het directiecomité, maar zullen deze voortaan worden getroffen door een sanctiecommissie. Deze sanctiecommissie wordt opgericht door artikel 48, § 6, van de wet van 2 augustus 2002, als ingevoegd door de voornoemde programmawet

2 Programmawet van 27 april 2007, BS 8 mei 2007, p. 25153.

3 Zie het jaarverslag CBFA 2005, p. 18

4 Artikel 162-191 van de Programmawet van 27 april 2007, BS 8 mei 2007.

5 Artikel 49, § 9, van de wet van 2 augustus 2002, zoals ingevoegd door artikel 164, 6°, van de Programmawet van 27 april 2007,

6 Zie dit verslag, p. 97.

DIRECTIECOMITE

1 2 3 4 5
 6 7 8

Directiecomité

8 Jean-Paul **Servais**, voorzitter
2 Henk **Becquaert**
3 Rudi **Bonte**
6 Marcia **De Wachter**⁷
1 Michel **Flamée**, ondervoorzitter
7 Françoise **Masai**⁷
4 Peter **Praet**⁷

Secretaris-generaal

5 Albert **Nielsen**

⁷ Tevens lid van het directiecomité van de NBB.

B. DIRECTIECOMITE

Het zesjarig mandaat van Eddy Wymeersch, voorzitter van de CBFA sinds 1 april 2001, liep ten einde op 31 maart 2007. Bij koninklijk besluit van 25 april 2007 werd Jean-Paul Servais, met ingang van 20 april 2007 tot voorzitter van de CBFA benoemd.

De programmawet van 27 april 2007 gaf de Koning de mogelijkheid, in geval van opsplitsing van de functies van voorzitter van het directiecomité van de CBFA en voorzitter van de raad van toezicht van de CBFA, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, het mandaat van de leden van het directiecomité en van de secretaris-generaal hernieuwen voor een hernieuwbare termijn van zes jaar. Dit gebeurde bij koninklijk besluit van 27 april 2007⁸.

De mandaten van de voorzitter en de leden van het directiecomité, en van de secretaris-generaal lopen af wanneer zij de volle leeftijd van vijfenzestig jaar bereiken.

In 2007 heeft het directiecomité 93 maal vergaderd waarvan 44 maal door middel van de schriftelijke procedure⁹.

⁸ BS 31 mei 2007, p. 29414.

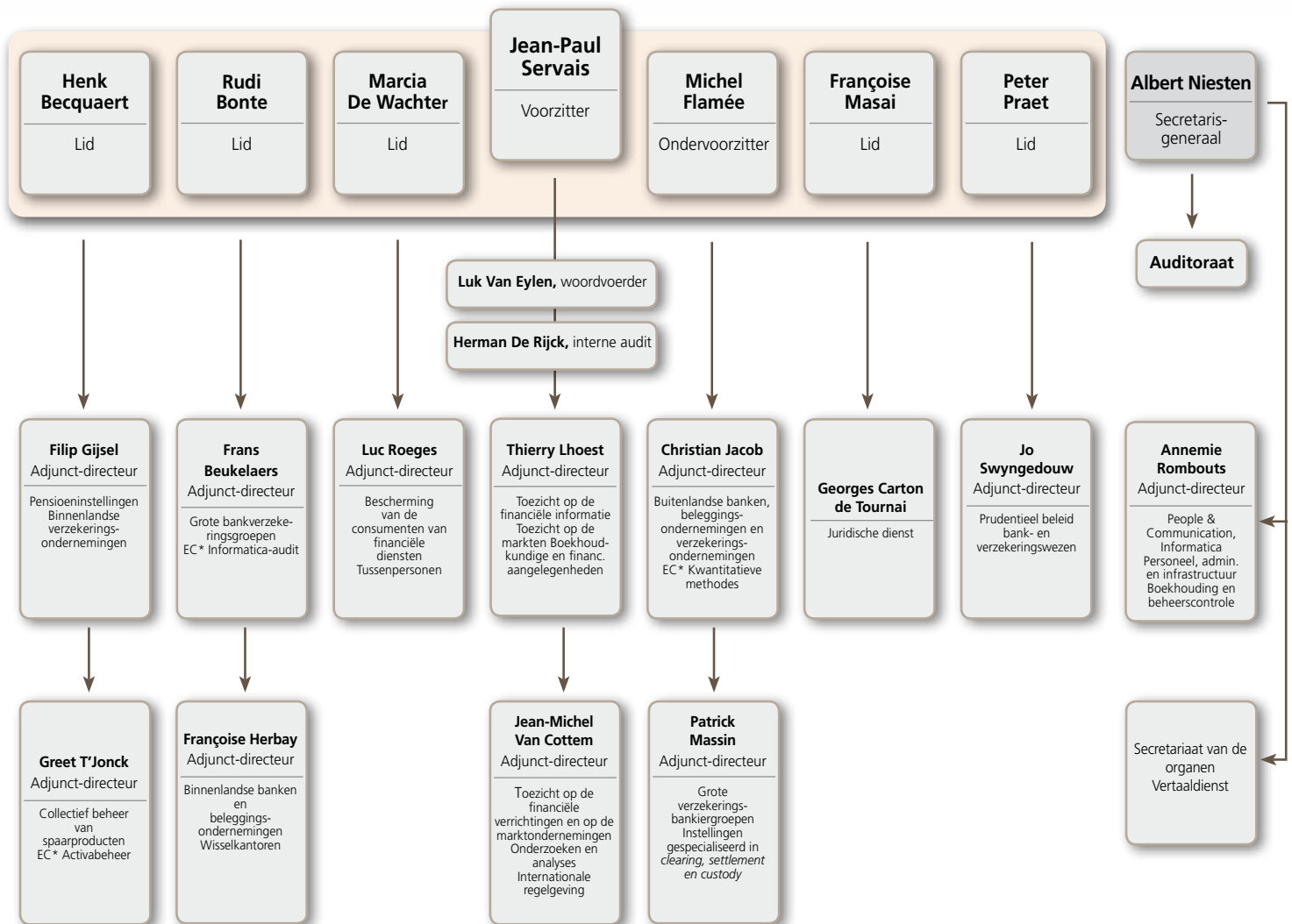
⁹ Het directiecomité heeft tevens, samen met het directiecomité van de NBB, deelgenomen aan 9 vergaderingen van het Comité voor Financiële Stabiliteit.

C. ORGANOGRAM VAN DE DEPARTEMENTEN EN DIENSTEN¹⁰

Organogram

Conform artikel 54 van de wet van 2 augustus 2002 wordt het organigram van de CBFA door de raad van toezicht goedgekeurd op voorstel van het directiecomité. Tijdens

zijn vergadering van 31 mei 2007 keurde de raad van toezicht volgend nieuw organigram goed:

* EC = expertisecentrum.

¹⁰ Toestand op 1 januari 2008.

Toelichting bij het organogram

Naar een intersectorale benadering van het prudentieel toezicht

In 2007 werd een grondige reorganisatie doorgevoerd.

Tot dan toe was de verantwoordelijkheid voor het prudentieel toezicht over de departementen en diensten verdeeld op grond van het controlestatuut van de instellingen en ondernemingen. Aldus behoorde de verantwoordelijkheid voor het toezicht op de kredietinstellingen tot een bepaald departement, terwijl een ander departement de verantwoordelijkheid droeg voor het toezicht op de verzekeringsondernemingen. Het werd echter hoe langer hoe moeilijker om deze organisatie te rijmen met de ontwikkelingen die de financiële instellingen kenden, waaronder de branchevervaging en meer in het bijzonder het ontstaan van de zogenaamde "bankverzekeringsgroepen" of "verzekeringsbankiergroepen" waarin zowel kredietinstellingen als verzekeringsondernemingen en zelfs beleggingsondernemingen samengaan.

De noodzaak om de verantwoordelijkheden voor de groepen en voor de ondernemingen die er deel van uitmaken, duidelijker af te bakenen en te centraliseren, alsook de noodzaak om convergentie van het toezicht in alle onderdelen van de groepen te bewerkstelligen, was de beweegreden voor een interne herverdeling van de verantwoordelijkheden. Voortaan zal een bankverzekerings- of verzekeringsbankiergroep één enkel toezichtdepartement als gesprekspartner hebben, ongeacht de activiteit - bank- of verzekeringsdiensten - van de verschillende ondernemingen van de groep.

Om een betere afstemming van de controlebenaderingen te bereiken, werd ook het toezicht op de buitenlandse kredietinstellingen en verzekeringsondernemingen gecentraliseerd.

Naast deze herindeling van verantwoordelijkheden en dossiers, werden drie specifieke expertisecentra opgericht waarvan het toepassingsgebied alle toezichtdomeinen bestrijkt, met name activabeheer, informatica-audit en kwantitatieve methodes.

Tot slot werd het toezicht op de tussenpersonen dat voorheen ressorteerde onder het departement belast met het prudentiële toezicht op de verzekeringsondernemingen, overgeheveld naar het departement dat instaat voor de consumentenbescherming.

Bij deze reorganisatie waren in totaal 106 medewerkers (in voltijds equivalent) betrokken, wat neerkomt op meer dan een derde van de medewerkers van de betrokken zogenaamde operationele departementen.

De reorganisatie liet toe de voormalige scheiding te overstijgen door multidisciplinaire teams samen te stellen en aldus ten volle voordeel te halen uit de integratie van de banktoezichthouder (CBF) en de verzekeringsstoezichthouder (OCA).

Door de reorganisatie konden ook de operationele verantwoordelijkheden van de leden van het directiecomité nader gepreciseerd worden, wat de efficiëntie van het besluitvormingsproces ten goede komt.

De expertisecentra

Expertisecentrum Informatica-audit¹¹

Het expertisecentrum voor informatica-audit is verantwoordelijk voor de beoordeling op transversale basis van de IT-risico's bij de gecontroleerde financiële ondernemingen. Het beschikt daarvoor over een team van IT-inspecteurs die via controles ter plaatse een beoordeling uitvoeren van het beheer, de continuïteit, de beveiliging, de ontwikkeling en desgevallend de uitbesteding van de IT-systemen. Voor deze aspecten wordt het aangepaste karakter nagegaan van de organisatie en de interne controle, gelet op de aard en de omvang van de activiteiten. Dit gebeurt ondermeer via de zgn. IT *Scans*, die de IT-risico's in kaart brengen via korte gerichte onderzoeken ter plaatse. Daarnaast gebeuren er specifieke inspecties m.b.t. de IT-onderbouw van de Basel II-modellen, IT-reorganisatieprojecten of IT-incidenten.

Het expertisecentrum draagt ook bij tot de uitwerking van beleidslijnen en referentiekaders inzake aangepaste IT-organisatie en -controle, en aan de initiatieven van het Comité voor Financiële Stabiliteit op het vlak van het operationeel crisisbeheer. Met buitenlandse collega's wordt ook overlegd over IT risico's en technische en methodologische controle-aspecten.

¹¹ Zie dit verslag, p. 50 en 53.

Expertisecentrum Kwantitatieve methodes¹²

Het expertisecentrum Kwantitatieve methodes is verantwoordelijk voor de validatie van de risicomodellen van de banken, de beleggingsondernemingen, de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging, de verzekeringsondernemingen en de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening. In het algemeen nemen de medewerkers van het expertisecentrum deel aan de werkzaamheden rond de kwantitatieve aspecten van het risicobeheer.

Voorheen waren die gespecialiseerde medewerkers actief betrokken bij het toezicht op de kredietinstellingen en de verzekeringsondernemingen.

Conform de logica achter de interne reorganisatie van de CBFA, wordt met de oprichting van dit expertisecentrum gestreefd naar de integratie, de harmonisatie en de coherentie van het toezicht op de risicomodellen voor alle ondernemingen die daar gebruik van maken, waarbij bijzondere aandacht uitgaat naar de methodologische aanpak. De bundeling van de specifieke hulpmiddelen die vereist zijn voor de uitvoering van die taken, maakt een optimaal gebruik ervan mogelijk in functie van de transversaal geëvalueerde en op de risico's gebaseerde prioriteiten. Zo kan ook beter rekening worden gehouden met de structurele evolutie van het prudentieel toezicht die voortvloeit uit het toenemende belang en de groeiende complexiteit van de risicobeheermodellen.

De taak van de medewerkers van het ECM bestaat erin de risicomodellen te evalueren en deze te toetsen aan de kwalitatieve en kwantitatieve criteria die de CBFA hanteert voor hun erkenning. Omdat deze werkzaamheden rekening moeten houden met de specifieke kenmerken van de activiteiten en organisatie van de instelling en niet los kunnen worden gezien van de algemene beoordeling van het risicobeheer, werken de medewerkers van het ECM nauw samen met het betrokken controledepartement: dit betekent dat zij voor de uitoefening van hun validatie-opdracht functioneel worden geïntegreerd in het betrokken operationeel controleteam. Van hen wordt ook verwacht dat ze medewerking verlenen aan het departement Prudentieel Beleid voor de uitwerking van de algemene beleidslijnen en criteria voor de validatie van risicomodellen, en aan de gezamenlijke overlegcellen inzake risicomodellen van het departement Prudentieel Beleid en de operationele controledeparte-

menten. Deze overlegcellen ondersteunen het beleidsvoorbereidend werk, het uitwerken van goede praktijken, en hebben een interpretatie- en adviesfunctie op het gebied van modelvalidatie.

Expertisecentrum Collectief vermogensbeheer

Het expertisecentrum collectief vermogensbeheer (ECAM) beoogt de transdepartementale samenwerking en kennisverspreiding te bevorderen inzake de diverse aspecten van collectief vermogensbeheer.

Het ECAM streeft ernaar zijn activiteiten op termijn te ontplooien in volgende drie domeinen.

Vooreerst zal het ECAM zich toeleggen op de multidepartementale coördinatie van de domeinen waar het toezicht op producten van collectief vermogensbeheer en prudentieel toezicht of gedragtoezicht op collectieve vermogensbeheerders of financiële bemiddelaars elkaar raken of overlappen.

Het producttoezicht op ICB's en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening zijn immers nauw verbonden met het toezicht op de activiteit collectief vermogensbeheer van de financiële bemiddelaars waaraan ICB's of instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening beheertaken delegeren (kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en ICB-beheervenootschappen). Een gelijkaardige band bestaat ook tussen verzekeringsproducten en het beheer van de technische reserves van een verzekeringsonderneming.

In de uitoefening van deze coördinatietaak wil ECAM, binnen de beperkingen van de bestaande reglementering, bijzondere aandacht wijden aan de totstandkoming van een *level playing field* inzake distributieregels voor economisch substitueerbare producten (gestructureerde producten, ICB's, tak 23, ...).

Ten tweede speelt het ECAM een coördinerende rol met betrekking tot het internationaal overleg in de schoot van de CESR Expert Group on Investment Management, alsook inzake het nationaal overleg met de sector van het vermogensbeheer, vertegenwoordigd door de *Belgian Asset Managers Association* (BEAMA).

12 Zie o.m. dit verslag, p. 54.

Ten slotte streeft het ECAM naar de interne verspreiding van kennis over tendenzen in vermogensbeheer en daarmee samenhangende productontwikkeling.

De overlegcomités

Naast de uitbouw van voormelde drie expertisecentra werden comités in het leven geroepen die de diverse departementen belast met het toezicht op de financiële instellingen verenigen en waarbinnen belangrijke thema's of belangrijke beslissingen worden voorbereid. Dit staat garant voor een efficiënt en transparant beslissingsproces binnen het directiecomité en voor een transversale stroomlijning van het toezicht op deze instellingen.

Comité "P"

Binnen het "comité P" (waarbij "P" staat voor prudentieel) worden alle belangrijke thema's die betrekking hebben op het prudentiële toezicht en waarvoor een overleg tussen de departementen aangewezen is behandeld. Het comité komt maandelijks en indien nodig meermaals per maand bijeen onder leiding van de voorzitter van de CBFA. Verder is het comité samengesteld uit de leden van het directiecomité bevoegd voor prudentieel beleid en het prudentieel toezicht.

Comité "gedragsregels"

Dit comité staat onder leiding van de voorzitter van de CBFA en is verder samengesteld uit de leden van het directiecomité van de CBFA die operationeel betrokken zijn bij het beleid inzake de zogenaamde gedragsregels.

Comité "clearing & settlement"

Dit comité staat onder leiding van de voorzitter van de CBFA en de gouverneur van de NBB. Dit comité organiseert de coördinatie en de synergie tussen de CBFA en de NBB inzake het beleid en het toezicht op de verrekenings- en vereffeningsinstellingen.

Taken van de juridische dienst en protocol over de bevoegdheden van het lid van het directiecomité verantwoordelijk voor de juridische dienst

De algemene opdracht van de juridische dienst bestaat erin te waken over de juridische kwaliteit van de activiteiten van de Commissie, zowel in individuele dossiers, met betrekking tot thema's met een algemene draagwijdte als in verband met de wetgevende en reglementaire teksten die door de Commissie worden voorbereid.

Bij de uitoefening van zijn opdracht buigt de juridische dienst zich over alle juridische materies die verband houden met de bevoegdheden van de CBFA. Die materies zijn zeer divers en omvatten onder andere (hierna volgen enkel de algemene benamingen van de belangrijkste materies) het recht inzake het toezicht op het bankwezen en de financiële diensten, de secundaire markten, de effecten, het verzekeringswezen, de instellingen voor collectieve belegging en de aanvullende pensioenen. De CBFA komt bij de uitoefening van haar bevoegdheden ook in aanraking met andere belangrijke rechtstakken : de juridische dienst houdt zich bijgevolg niet enkel bezig met het altijd al aanwezige vennootschapsrecht en het publiek en administratief recht, maar ook steeds vaker met rechtstakken zoals het algemeen strafrecht, de rechten van de mens, het sociaal recht, het consumptierecht en het recht inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

De juridische dienst vervult meer in het bijzonder de volgende vier hoofdopdrachten :

- ◆ De eerste opdracht van de juridische dienst bestaat erin, naargelang het geval, een juridisch advies te verstrekken dan wel juridische bijstand te verlenen aan het directiecomité en aan de andere diensten van de Commissie in het kader van individuele dossiers, en zo bij te dragen tot de kwaliteit van het besluitvormingsproces van de instelling.
- ◆ De juridische dienst staat verder in voor de voorbereiding van tal van wetgevende of reglementaire teksten waarvan de regering de voorbereiding toevertrouwt aan de Commissie in verband met materies die tot haar bevoegdheidsdomeinen behoren, vooral dan de teksten tot omzetting van de Europese richtlijnen. Binnen de Commissie vervult de juridische dienst die taak in samenwerking met de betrokken controlediensten.
- ◆ De juridische dienst brengt zijn expertise ook in bij de uitwerking van de beleidslijnen met betrekking tot het toezicht die een belangrijke juridische dimensie hebben, en bij het oplossen van algemene juridische kwesties of het uitdiepen van algemene juridische thema's.
- ◆ De juridische dienst vertegenwoordigt de Commissie bij internationale werkzaamheden, wanneer die een uitgesproken juridisch karakter hebben of wanneer een medewerker van de juridische dienst bijzonder deskundig is in de desbetreffende materie.

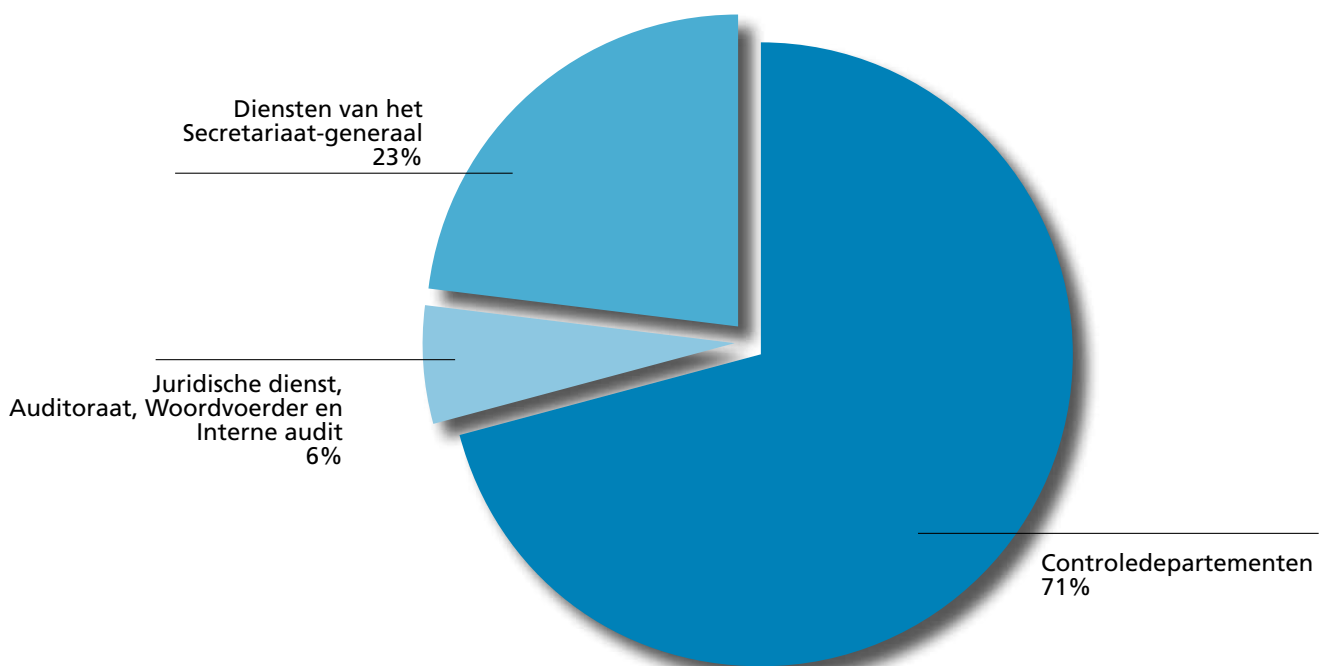
De dienst coördineert ook de redactie van het jaarverslag van het directiecomité en verzekert de juridische coherentie ervan.

Tot slot waakt de dienst erover dat de geschillen waarbij de CBFA betrokken is, op passende wijze worden beheerd.

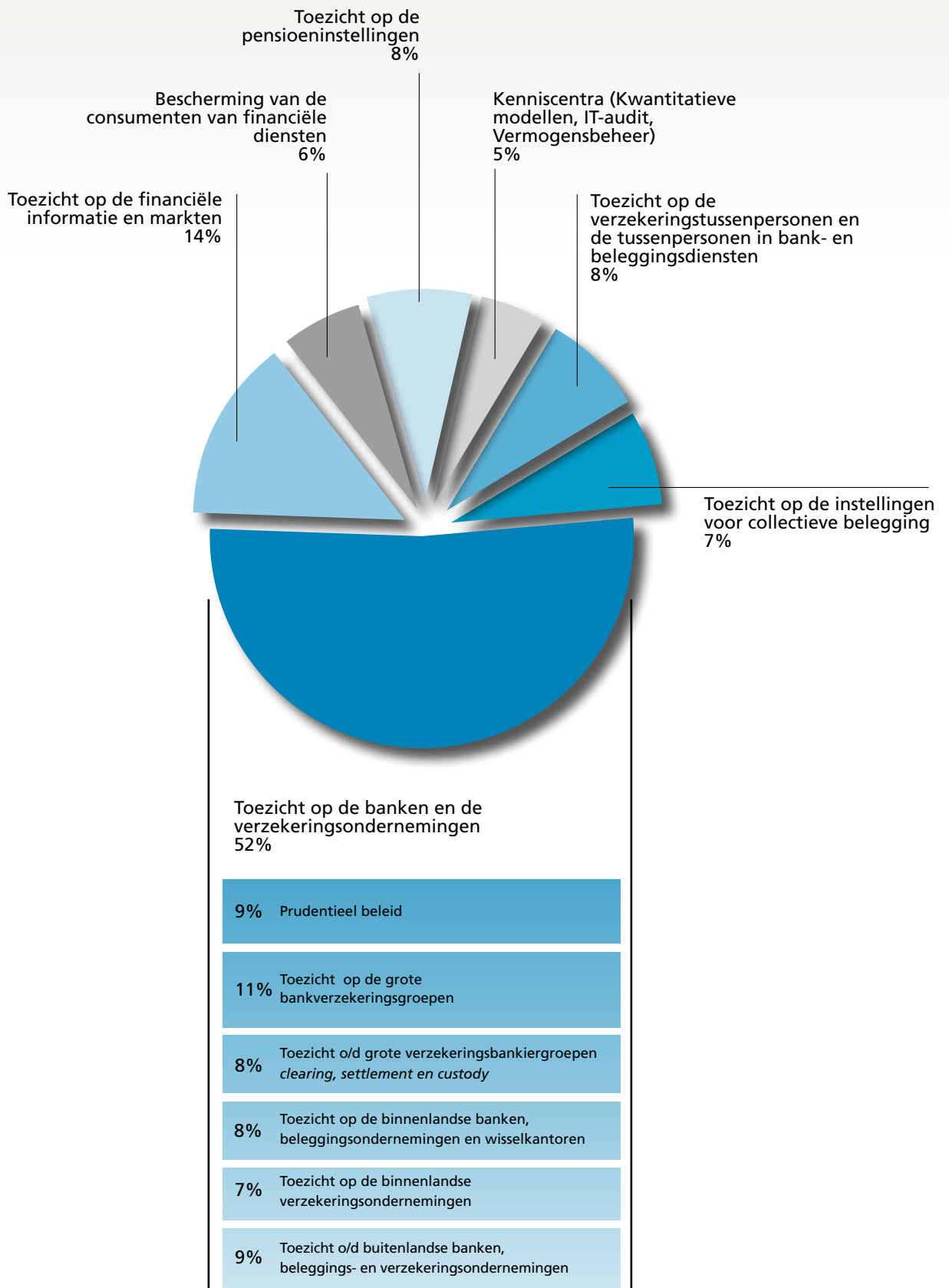
De toewijzing van de verantwoordelijkheid voor de juridische dienst aan een lid van het directiecomité dat tevens lid is van het directiecomité van de Nationale Bank van België werd omkaderd door een akkoordprotocol tussen het betrokken lid en de Voorzitter van het directiecomité. Krachtens dit Protocol rapporteert de directeur van de juridische dienst aan de Voorzitter in alle aangelegenheden waarin zich in hoofde van het bevoegde lid een belangenconflict kan voordoen. Men denke met name aan vragen op het gebied van het beheer en het statuut van de CBFA en haar personeel, de samenwerking met de Nationale Bank in synergiecontext en in de context van de *oversight* van betalingssystemen, alsook betreffende de Nationale Bank die als genoteerde onderneming onderworpen is aan het toezicht van de CBFA.

Uitsplitsing van het personeelsbestand over de verschillende departementen en diensten

Uitsplitsing van het voltallige personeelsbestand

**Uitsplitsing van de controledepartementen
volgens de verschillende controleopdrachten**

RAAD VAN TOEZICHT¹³

1 2 3 5 7 8 9 10 11
4 6 12 13 14 15

14 Eddy **Wymeersch**, **président**
15 Hilde **Laga**
2 Jean-François **Cats**
6 Didier **Matray**¹⁴
11 Herman **Cousy**
5 Jean-Paul **Pruvot**
8 Eric De **Keuleneer**
4 Michel **Rozie**

10 Christian **Dumolin**
12 Marnix **Van Damme**
13 Martine **Durez**¹⁴
1 Dirk **Van Gerven**
3 Jean **Eylenbosch**
7 Pierre **Wunsch**¹⁴
9 Guy **Keutgen**

Bedrijfsrevisor

André **Killesse**¹⁵

¹³ Toestand op 31 december 2007.

¹⁴ Benoemd op grond van de hoedanigheid van lid van de Regentenraad van de NBB.

¹⁵ Benoemd overeenkomstig artikel 57, tweede lid, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

D. RAAD VAN TOEZICHT

Ingevolge de organieke wijzigingen aangebracht door de programmawet van 27 april 2007 werden 2 leden van de raad van toezicht benoemd bij koninklijk besluit van 27 april 2007. Bij ditzelfde besluit werd tevens één lid vervangen. De mandaten van de leden en de voorzitter van de raad van toezicht lopen af wanneer zij de volle leeftijd van zeventenzestig jaar bereiken.

Ter uitvoering van artikel 48, § 1, 4°, van de wet van 2 augustus 2002 en binnen de grenzen van zijn bevoegdheden zoals omschreven in voormelde wet heeft de raad van toezicht van de CBFA, op voorstel van het directiecomité, in zijn zitting van 16 april 2008, onderhavig jaarverslag goedgekeurd

Verslag over de uitoefening door de raad van toezicht van zijn wettelijke bevoegdheden

In het verslagjaar heeft de raad van toezicht, behoudens de hiernavermelde bijzondere onderwerpen, van gedachten gewisseld over een ruime waaier van thema's die verband houden met de aan het financieel toezicht onderliggende doelstellingen zoals de stabiliteit van de financiële instellingen en de bescherming van de beleggers, spaarders en verzekeringnemers. De raad heeft in al zijn werkzaamheden kunnen steunen op een open en constructieve dialoog met de leden van het directiecomité, alsook op hun beschikbaarheid tijdens de raadsvergaderingen.

Algemeen toezicht op de werking van de CBFA

Benoeming van de voorzitter (van het directiecomité)

In afwezigheid van de voorzitter van de raad van toezicht heeft de raad de procedure vastgesteld die gevolg dient te worden met het oog op de benoeming van de voorzitter van het directiecomité. Gevolggevend aan het verzoek van de bevoegde ministers heeft de raad een gunstig advies gegeven ten aanzien van het voorstel Jean-Paul Servais te benoemen tot voorzitter van de CBFA. De raad heeft, in het licht van het voorgelegde dossier, eveneens een gunstig advies verleend ten aanzien van het nieuwe lid, Henk Becquaert, na deze laatste te hebben gehoord.

Herbenoeming van de leden van het directiecomité en van de secretaris-generaal

De programmawet van 27 april 2007 splitst de functies op van voorzitter van het directiecomité en van voorzitter van de raad van toezicht. Dezelfde wet machtigt de Koning tot herbenoeming van de leden van het comité en van de secretaris-generaal ingeval van opsplitsing van de functies van voorzitter van raad en comité. Aansluitend hierbij heeft de raad, met toepassing van artikel 48, § 1, 6°, van de wet van 2 augustus 2002, gunstig advies verleend over het voorstel tot herbenoeming van de leden van het comité en de secretaris-generaal.

Werking van de raad

Gelet op de splitsing van de functie van voorzitter van de raad van toezicht en voorzitter van het directiecomité heeft de raad bijzondere aandacht besteed aan zijn toekomstige werking. In dit kader heeft de raad de krachtlijnen gepreciseerd van de wijze waarop hij in de toekomst zijn toezichtsbevoegdheden wenst uit te oefenen.

Goedkeuring inrichtingsreglement en organogram

Gelet op de wijziging in de samenstelling van het directiecomité heeft de raad, op eenparig voorstel van het directiecomité, op 31 mei 2007 het nieuwe organogram goedgekeurd alsook het nieuwe inrichtingsreglement vastgesteld. De raad heeft daarbij de nadruk gelegd op de voorrang voor het operationele toezicht, alsook op de vereenvoudiging van de procedures en het nastreven van een enkel toegangspunt voor de ondernemingen die onder diverse toezichtsregimes vallen. Het door de raad vastgestelde inrichtingsreglement werd bij koninklijk besluit goedgekeurd op 7 juni 2007.

Deontologische code

Zoals elk jaar heeft de raad kennis genomen van enkele toepassingsgevallen van de code. Het betrof onder meer een geval van toekenning van opties aan een persoon die gelieerd is aan een aan de code onderworpen persoon en die daartoe een voorafgaandelijke toelating van de raad diende te bekomen.

Goedkeuring van de jaarrekening, jaarverslag en begroting

Op 21 maart 2007 heeft de raad, op voorstel van het directiecomité, de jaarrekening voor het jaar 2006 goedgekeurd.

Op 19 april 2007 werd het jaarverslag over 2006 goedgekeurd.

Op 13 december 2007 werd de begroting voor 2008 goedgekeurd. De raad heeft de wens geuit dat in de toekomst de begroting zou worden gesitueerd in een perspectief op langere termijn, rekening houdend met het beleid dat door het directiecomité wordt ontwikkeld. Op het stuk van de inkomsten stemt de raad in met de aanpassing van bepaalde bijdragen, die er toe strekt bij te dragen tot het evenwicht van de sectoriële bijdrageplichtigen.

Nieuwe sanctieprocedures

Artikel 48, § 6, van de wet van 2 augustus 2002, als gewijzigd door de wet van 27 april 2007, bepaalt dat een sanctiecommissie wordt opgericht die beslist over de oplegging van administratieve geldboetes of dwangsommen. Met toepassing van voornoemd artikel 48 heeft de raad van toezicht de leden van de sanctiecommissie aangeduid. Deze bestaat uit de voorzitter van de raad en zes leden. De sanctiecommissie treedt op als zelfstandige instantie binnen de CBFA.

De raad heeft verder van gedachten gewisseld over de werking van de sanctiecommissie, over de te volgen procedure, over het juridische statuut ervan en de verhouding tot de andere geledingen van de CBFA, waaronder de raad en het comité.

Verslagen van de interne auditor

Het directiecomité heeft bij de raad verslag uitgebracht over de werkzaamheden van de dienst interne audit. Overeenkomstig het charter van de interne audit rapporteert het comité aan de raad over de belangrijke vaststellingen uit de onderzoeken van de dienst interne audit en over de uitvoering van de maatregelen die het comité terzake heeft getroffen. Het comité deelt aan de raad tevens de integrale verslagen van de financiële audits mee. Door de interne auditfunctie werden twee financiële audits en drie operationele audits verricht. Deze laatste betroffen processen die in quasi-alle departementen toegepast worden.

Aan de raad werd de planning van de interne audit voor het volgende werkjaar meegedeeld. De raad verwelkomt dat deze meer gericht zijn op specifieke thema's waardoor een aantal operationele risico's in de werking van de Commissie aan bod zullen komen.

Besprekingen van onderwerpen van algemeen belang

Advies over ontwerpregelgeving

De raad heeft over verschillende ontwerpen van wetten, besluiten en reglementen van gedachten gewisseld, en hierbij talrijke suggesties voor aanpassing en verbetering gesuggereerd. Hij heeft hierbij de wens uitgesproken op een vroegtijdig moment van de ontwerp teksten ingelicht te worden zodat zijn inbreng nog de vereiste impact kan hebben op de ontwikkeling van de voorgelegde teksten.

Aldus heeft de raad een gedachtewisseling gewijd aan de beleidsalternatieven in het voorontwerp van wet op de openbare overnamebiedingen en de voorontwerpen van besluit op de openbare overnamebiedingen en op de openbare uitkoopbiedingen. Hij heeft tevens beraadslaagd over de omzetting van de transparantierichtlijn, zowel in verband met de informatieverplichtingen van de emittenten, als wat de notificatie van belangrijke deelnemingen betreft.

De raad heeft tevens toelichting verkregen bij de ontwerpen van besluiten tot omzetting van de richtlijn betreffende de markten voor financiële instrumenten. In dit kader formuleerde de raad een advies aan het comité over het ontwerp van reglement van de Commissie betreffende de organisatorische vereisten voor instellingen die beleggingsdiensten verstrekken. De raad acht het in dit verband nuttig dat de beginselen van het reglement zouden worden gepreciseerd via circulaires of toelichtingen van de Commissie. In het licht van de algemene regels van beleggersbescherming die vervat liggen in voormelde richtlijn heeft de raad bijzondere aandacht van het directiecomité gevraagd voor de versterking van de voorschriften van beleggersbescherming, inzonderheid de getrouwe voorlichting van de financiële consument en de zorgplicht.

Subprime crisis

De raad heeft verschillende zittingen gewijd aan de ontleding en de studie van de moeilijkheden ten gevolge van de ontwikkelingen op de subprime markt. De raad heeft de toekenning van vastgoedkredieten in de Verenigde Staten vergeleken met de in België geldende normen. De Belgische instellingen zijn evenwel als kopers niet geheel tegen deze risico's beschermd. De problematiek van rating agencies werd besproken, mede in het licht van de internationale werkzaamheden waarbij verschillende leden van de Commissie betrokken zijn. Ook aan de effecten voor de geldmarktfondsen werd aandacht besteed. De raad heeft de wens uitgedrukt van deze ontwikkelingen op de hoogte te worden gehouden. Hij heeft herinnerd aan de noodzaak van een stevig risicobeleid bij alle instellingen.

Principles based regulation

Op verzoek van enkele leden werd ook een gedachtewisseling gehouden betreffende de *principles based regulation*, een benadering die vooral in het Verenigd Koninkrijk veel aandacht krijgt. Ofschoon hij de voordelen van deze benadering onderkent - onder meer inzake responsabilisering van het bankbestuur, soepelheid, beperktere evasiemogelijkheid - is hij van oordeel dat een combinatie met meer precieze regelen, mede gelet op de Europese verplichtingen, noodzakelijk zal blijven.

De raad van toezicht heeft 8 maal vergaderd en 3 maal gebruik gemaakt van de schriftelijke procedure. Krachtens de programmawet van 27 april 2007 is het aantal leden van de raad met twee vermeerderd. Naar aanleiding van de benoeming van twee nieuwe leden en de vervanging van een lid¹⁶ werd een induction-sessie georganiseerd waarbij ten behoeve van de leden van de raad toelichting werd verschaft bij het institutionele kader van de CBFA, alsook een aantal relevante aspecten van de werking van de instelling werden belicht.

¹⁶ Zie dit verslag, p. 25.

HOOFDSTUK 2

VERSLAG OVER DE UITVOERING DOOR DE CBFA VAN HAAR WETTELIJKE TOEZICHTOPDRACHTEN

A. Toezicht

Cartografie van de instellingen onder toezicht

Aantal instellingen en ondernemingen onderworpen aan het toezicht van de CBFA * ** ***

	Naar Belgisch recht	Bijkantoren naar buitenlands recht van buiten de	Bijkantoren naar buitenlands recht uit de	Vrije dienstverlening	
		EER	EER	EER	niet-EER
Instellingen met een toezichtsstatuut van het "prudentiële" type					
Kredietinstellingen	52	9	49	522	0
Beleggingsondernemingen	49		17	1.560	72
Verzekeringsondernemingen	106		50	791	
Beheervenootschappen van ICB's	7	2		18	
Instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening	277			3	
Gespecialiseerde ondernemingen (clearing, settlement & custody)	2				
Financiële holdings	10				
Instellingen voor elektronisch geld	4				
Instellingen met een ander toezichtsstatuut dan van het "prudentiële" type					
ICB's (waarvan aantal compartimenten van ICB's)	179 (1.844)			15 (108)	216 (2.258)
Genoteerde vennootschappen	146				
Marktondernemingen	2				
Gereguleerde markten en MTF's	11				
Derivatenspecialisten naar Belgisch recht	2				
Wisselkantoren	20				
Vennootschappen voor beleggingsadvies	2				
Hypothecaire ondernemingen	194		6	14	
Verzekeringstussenpersonen	22.884			5.460	
Tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten	4.387				
Herverzekeringstussenpersonen	7				
Aanvullende pensioenen (IBP's + Verzekeringen)	308				

* Toestand op 31 december 2007.

** Naast het continue toezicht dat de CBFA uitoefent op deze instellingen en ondernemingen, oefent zij ook ad-hoctoezicht uit op de procedures en/of de informatieverstrekking met betrekking tot verrichtingen op de financiële markten. Zie dit verslag, p. 69-71.

*** Een instelling die aan verschillende toezichtsstatuten is onderworpen, zal verschillende keren in deze tabel worden opgenomen.

1. Prudentieel toezicht

1.1. Instellingen onder prudentieel toezicht

Hieronder worden de gegevens weergegeven met betrekking tot de financiële instellingen onder prudentieel toezicht die in België actief zijn.

Kredietinstellingen

	Aantal op 31.12.2000	Aantal op 31.12.2006	Aantal op 31.12.2007
A. Kredietinstellingen met vergunning in België	85	59	61
1. Kredietinstellingen naar Belgisch recht	72	51	52
Kredietinstellingen <i>(waaronder de Federatie van kredietinstellingen)</i>	43 (1)	33 (1)	34 (1)
Spaarbanken of spaarkassen <i>(waaronder de kredietverenigingen die deel uitmaken van het netwerk van het Beroepskrediet)</i>	25 (10)	15 (9)	15 (9)
Effectenbanken	3	2	2
Gemeentespaarkas	1	1	1
2. In België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen die ressorteren onder een Staat die geen lid is van de EER	13	8	9
B. In België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen die onder een andere lidstaat van de EER ressorteren	34	46	49
Totaal aantal in België gevestigde kredietinstellingen	119	105	110
Financiële holdings naar Belgisch recht	10	7	7
Kredietinstellingen die onder een andere lidstaat van de EER ressorteren en die in België in vrije dienstverlening actief zijn	342 (235)*	506 (332)*	522 (342)*

In 2007 werd er een nieuwe vergunning als kredietinstelling toegekend aan een onderneming die voorheen het statuut had van beursvennootschap. Daarnaast werd een nieuw bijkantoor geopend door een bank komende van een land buiten de Europees Economische Ruimte.

Tevens kan vastgesteld worden dat het grensoverschrijdend verkeer blijft toenemen door de vestiging van een nieuw bijkantoor en door een verdere toename van het vrij aanbieden van bankdiensten vanuit een andere lidstaat.

* De getallen tussen haakjes betreffen de kredietinstellingen die in België gelddeposito's en andere terugbetaalbare gelden van het publiek in ontvangst nemen.

Beleggingsondernemingen

	Aantal op 31.12.2000	Aantal op 31.12.2006	Aantal op 31.12.2007
A. Beleggingsondernemingen met vergunning in België	83	53	49
1. Beursvennootschappen	44	27	26
2. Vennootschappen voor vermogensbeheer *	32	22	-
3. Vennootschappen voor makelarij in financiële instrumenten *	4	1	-
4. Vennootschappen voor plaatsing van orders in financiële instrumenten *	3	3	-
5. Vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies	-	-	23
6. In België gevestigde bijkantoren van beleggingsondernemingen die ressorteren onder een Staat die geen lid is van de EER	0	0	0
B. In België gevestigde bijkantoren van beleggingsondernemingen die onder een andere lidstaat van de EER ressorteren	9	17	17
C. Beleggingsondernemingen die ressorteren onder een andere lidstaat van de EER en die in België in vrije dienstverlening actief zijn	843**	1.241	1.560
D. Beleggingsondernemingen die ressorteren onder het recht van staten die geen lid zijn van de EER en die het voornemen hebben meegedeeld om in België beleggingsdiensten in vrij verkeer te verrichten	52	69	72
E. Vennootschappen voor beleggingsadvies naar Belgisch recht met een tijdelijke vergunning tot 31 maart 2008	4	3	2
F. Derivatenspecialisten naar Belgisch recht	-	1	2

Door de implementatie van de MiFID-richtlijn¹⁷ werd de wet van 6 april 1995 inzake het statuut en het toezicht op de beleggingsondernemingen gewijzigd en werden de diverse statuten van beleggingsondernemingen aangepast.

Drie statuten werden opgeheven. Het betreft de statuten van de vennootschap voor beleggingsadvies, de vennootschap voor plaatsing van orders in financiële instrumenten en dat van vennootschap voor makelarij in financiële in-

* Deze statuten vervallen ingevolge de aanpassingen aan de wet van 6 april 1995 naar aanleiding van de omzetting van de MiFID-richtlijn.

** Gegevens per 30 juni 2000.

17 Richtlijn 2004/39/EG van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten

strumenten. Hierdoor blijven er in het Belgische recht nog maar twee statuten van beleggingsonderneming over: enerzijds de beursvennootschappen die de mogelijkheid hebben in hun vergunning het geheel van de beleggingsdiensten en nevendiensten op te nemen, en anderzijds de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies die slechts een beperkt aantal beleggingsdiensten mogen aanbieden.

Deze wijzigingen hebben een weerslag gehad op het aantal beleggingsondernemingen. Eind 2007 waren er nog slechts 49.

Opvallend is de sterke stijging van het aantal beleggingsondernemingen uit de Europees Economische Ruimte die in België in vrij dienstenverkeer actief zijn. De invoering van de MiFID-richtlijn zal deze tendens in de loop van de volgende jaren wellicht nog versterken.

Beheervenootschappen van ICB's

	Aantal op 31.12.2005	Aantal op 31.12.2006	Aantal op 31.12.2007
A. Beheervenootschappen van ICB's met vergunning in België	5	6	7
1. Beheervenootschappen van ICB's naar Belgisch recht	5	6	7
2. In België gevestigde bijkantoren van Beheervenootschappen van ICB's die ressorteren onder een Staat die geen lid is van de EER	0	0	0
B. In België gevestigde bijkantoren van beheervenootschappen van ICB's die onder een andere lidstaat van de EER ressorteren	0	2	2
Totaal aantal in België gevestigde beheervenootschappen van ICB's	5	8	9
Beheervenootschappen van ICB's die onder een andere lidstaat van de EER ressorteren en die in België in vrije dienstverlening actief zijn	4	10	18

Het statuut van de beheervenootschappen van ICB's werd ingevoerd door de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles. De vennootschappen die binnen de grote bankgroepen verantwoordelijk waren voor het collectief beheer en die voordien het statuut hadden van vennootschap voor vermogensbeheer hebben in 2005 reeds hun statuut gewijzigd in dat van beheervenootschap

van ICB's. Zowel in 2006 als in 2007 is er telkens een beheervenootschap bijgekomen. Opvallend voor 2007 is dat ook in deze sector het grensoverschrijdend verkeer toeneemt. Het betreft dan meestal wel enkel de diensten van individueel vermogensbeheer of beleggingsadvies die door de betrokken ondernemingen in België worden aangeboden.

Vereffeninginstellingen en de met vereffeninginstellingen
gelijkgestelde instellingen

	Aantal op 31.12.2000	Aantal op 31.12.2006	Aantal op 31.12.2007
A. De vereffeninginstellingen naar Belgisch recht	1	1	1
B. De met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen	0	1	1
1. De met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen naar Belgisch recht	0	1	1
2. De met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen in de vorm van bijkantoren in België van buitenlandse instellingen	0	0	0

De lijst van de vereffeninginstellingen naar Belgisch recht (CIK NV) en van de met vereffeninginstellingen gelijkge-

stelde instellingen (Euroclear NV) kende geen wijzigingen in 2007.

Verzekeringsondernemingen

	Aantal op 31.12.2000	Aantal op 31.12.2006	Aantal op 31.12.2007
A. Verzekeringsondernemingen met vergunning in België	136	107	106
1. Verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht	130	107	106
Naamloze vennootschappen	98	77	75
Coöperatieve vennootschappen	7	6	7
Onderlinge verzekeringsvereniging	21	18	18
Diversen	4	6	6
2. In België gevestigde bijkantoren van verzeke- ringsondernemingen die ressorteren onder een Staat die geen lid is van de EER	6	0	0
B. In België gevestigde bijkantoren van verzekeringsondernemingen die onder een andere lidstaat van de EER ressorteren	73	54	50
Totaal aantal in België gevestigde verzeke- ringsondernemingen	209	161	156
Verzekeringsondernemingen die onder een andere lidstaat van de EER ressorteren en die in België in vrije dienstverlening actief zijn	598	762	791

De algemene dalende tendens van het aantal ondernemingen, die al enkele jaren zichtbaar is, heeft zich in 2007 voortgezet.

Zo is het totaal aantal ondernemingen die in de vorm van een vennootschap naar Belgisch recht zijn opgericht, per saldo met één eenheid gedaald.

Ook het aantal buitenlandse bijkantoren is verder gezakt, van 54 in 2006 tot 50 in 2007.

Het aantal ondernemingen die in België in vrije dienstverlening mogen werken, is opnieuw toegenomen en bedraagt nu 791.

Wat de ondernemingen betreft die in de vorm van een naamloze vennootschap zijn opgericht, werden er in 2007 drie nieuwe toelatingen verleend. Twee ondernemingen deden afstand van hun toelating en drie ondernemingen werden ontbonden.

Ook werd er in 2007 een toelating verleend aan een nieuwe samenwerkende vennootschap.

Instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening

	Aantal op 31.12.2006	Aantal op 31.12.2007
A. Toegelaten en ingeschreven Instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening naar Belgisch recht	281	277
Toegelaten instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening	244	251
1. Instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening met enkel Belgische activiteiten	244	247
2. Instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening met Belgische en/of grensoverschrijdende activiteiten	0	4
Ingeschreven instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening**	37 (20)*	26 (20)*
B. Instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening die een grensoverschrijdende activiteit uitoefenen in België	0	3

* Bedragen tussen haakjes hebben betrekking op het aantal interne fondsen.

** Artikel 19, §1 van het koninklijk besluit van 14 mei 1985 tot toepassing op de voorzorgsinstellingen, van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, jo artikel 156 van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

Op 31 december 2007 waren de gecontroleerde instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening qua aantal als volgt verdeeld : 251 toegelaten instellingen (waaronder 6 in vereffening) en 26 ingeschreven instellingen (waaronder 20 interne fondsen). In de loop van het jaar verkregen 16 instellingen een toelating (waaronder 12 instellingen die al verschillende jaren waren ingeschreven en 2 nieuwe instellingen van het type « pensioenkas »¹⁸⁾, werden er 6 in vereffening gesteld (één meer dan in 2006) en werden er 9 volledig vereffend.

Sedert 2007 staat de Belgische wetgeving toe dat de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBP's) grensoverschrijdende activiteiten uitoefenen. Vier instellingen die al een toelating hadden, hebben de CBFA in kennis gesteld van hun voornemen om een activiteit uit te oefenen in een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte, en meer bepaald in het Groothertogdom Luxemburg. Daarnaast zijn er ook drie instellingen die respectievelijk in het Groothertogdom Luxemburg, Ierland en het Verenigd Koninkrijk zijn toegelaten, die de CBFA via hun toezichthouders in kennis hebben gesteld van hun voornemen om in België bedrijfspensioenregelingen te beheren.

1.2. Prudentieel beleid

1.2.1. Inleiding

De wijzigingen die in de loop van 2007 werden doorgevoerd in het organogram van de CBFA¹⁹ hebben geleid tot een meer coherente toepassing van de regelgeving en een gelijkwaardige en gelijke behandeling van alle instellingen onder prudentieel toezicht, ongeacht de sector waartoe zij behoren. Deze sectoroverschrijdende harmonisatie van de prudentiële aanpak en regelgeving werd met name bevorderd door de integratie van de verzekeringsdimensie in de werkzaamheden van het departement Prudentieel Beleid.

Voor een toezichthoudende autoriteit is het van cruciaal belang over een risicoanalyse-instrument te beschikken om het risicoprofiel van elke instelling te bepalen en om de prudentiële acties en prioriteiten te kunnen vastleggen. Indien dit vanzelfsprekend is binnen één financiële sector, kan men van een geïntegreerde toezichthouder verwachten dat er ook een sectoroverschrijdende coherentie is inzake risicoanalyse en controleaanpak. Gezien de structuur van de Belgische financiële markt, gekenmerkt door een hoge concentratie van financiële activiteiten bij

financiële dienstengroepen, is een coherente sectoroverschrijdende prudentiële aanpak daarenboven onafwendbaar in het kader van een efficiënt geconsolideerd of groepstoezicht.

2007 werd gekenmerkt door de uitbraak tijdens de zomer van turbulenties op de financiële markten, die de rest van het jaar hebben beheerst. Op nationaal vlak diende daarom een reeks maatregelen en initiatieven getroffen te worden met het oog op het opvolgen en beheren van de situatie²⁰. Ook op internationaal vlak hebben de financiële turbulenties de agenda van de internationale fora in belangrijke mate gedomineerd. De verwachting is dat ook in de komende periode, veel aandacht van de toezichthouders zal blijven uitgaan naar het analyseren van mogelijke oorzaken van de financiële turbulenties en het trekken van lessen hieruit. Daarbij zijn er een aantal thema's die als bijzonder relevant werden beschouwd om inzicht te verwerven in de mechanismen die de stabiliteit van de financiële sector in het algemeen en van individuele instellingen in het bijzonder hebben bedreigd. Doelstelling is om na te gaan of bepaalde marktpraktijken de instabiliteit versterken en of bijsturingen wenselijk of noodzakelijk zijn om stabiliteit te bevorderen. Zonder daarbij exhaustief te zijn, kunnen als voornaamste aandachtspunten worden vermeld:

- ◆ analyse van de risico's verbonden aan financiële instellingen waarvan het bedrijfseconomisch model erin bestaat kredieten te verlenen met het oog op het verkopen van deze activa (het zogenaamde "*originate and distribute*" model);
- ◆ aandacht voor liquiditeitsbeheer en -toezicht en in het bijzonder de noodzaak van aangepaste *stress testen en contingency funding liquidity*-plannen;
- ◆ analyse van de kwantitatieve en kwalitatieve evolutie van de markt van "*credit risk transfer*" (CRT);
- ◆ analyse van de robuustheid van geavanceerde risico-beheersystemen in tijden van spanningen op de markten;
- ◆ analyse van de prudentiële behandeling (onder Basel II) van effectiseringsverrichtingen, met bijzondere aandacht voor de behandeling van verstrekte liquiditeitslijnen;
- ◆ de problematiek van de "waardering" van complexe financiële instrumenten, in het bijzonder in gespannen marktomstandigheden. Daarmee verbonden is de bekommernis voor passende informatieverstrekking over de financiële risico's die een instelling loopt.

18 Activiteiten bedoeld in artikel 55, eerste lid, 2°, van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

19 Zie dit verslag, p. 18-19.

20 Zie dit verslag, p. 48-49.

Verschillende internationale fora zullen in de komende periode blijvende aandacht besteden aan het analyseren van de oorzaken van de periode van financiële instabiliteit die de markten sedert de zomer van 2007 kenmerken (onder meer Baselcomité, FSF²¹, ...). Ook de Europese Commissie heeft een programma opgemaakt met het oog op het trekken van de nodige lessen uit deze periode van turbulenties. In de loop van 2008 zullen de eerste conclusies kenbaar worden gemaakt, hetgeen o.m. kan leiden tot aanbevelingen voor een passend liquiditeitsbeheer (zie infra). De verwachting is echter niet dat op korte termijn een brede waaier van aanbevelingen of regelgeving zal uitgevaardigd worden. Daarvoor is een dieper inzicht en grondigere analyse vereist van de mechanismen die mogelijk ten grondslag lagen aan de gebeurtenissen. Daarenboven is voorzichtigheid geboden in het trekken van conclusies. Zo lijkt het op zijn minst voorbarig om te stellen dat onderdelen van het Basel II-raamwerk - bv. de behandeling van effectiseringsverrichtingen - niet aangepast zouden zijn voor periodes van onzekerheid op de financiële markten. Op het ogenblik van het uitbreken van de spanningen was het Basel II-raamwerk nog niet in werking getreden voor banken die de zogenaamde geavanceerde methoden voor de berekening van de kapitaalvereisten van krediet- en operationeel risico toepassen.

Op het institutionele vlak werd 2007 gekenmerkt door de voorbereiding door de drie zogenaamde Lamfalussy-comités (CEBS, CEIOPS en CESR)²² van de evaluatie van de Lamfalussy-structuur in de EU. De drie comités hebben bijdragen geleverd aan het debat, enerzijds door het arsenaal aan instrumenten gericht op een verdere convergentie van de prudentiële praktijk van de Europese toezichthouders verder uit te breiden (in het bijzonder inzake bemiddeling (*mediation*), *impact assessment*, *peer review* en de ontwikkeling van gemeenschappelijke trainings- en vormingsinitiatieven, ...) en anderzijds door hun visie mee te delen op de verdere ontwikkelingen van de toezichtsarchitectuur in de EU. Zo zijn de comités alvast van oordeel dat zelfs binnen het bestaande institutionele raamwerk verdere stappen inzake convergentie met concrete impact voor het toezicht kunnen gezet worden, bv. inzake de aanpak van het toezicht voor grensoverschrijdende financiële groepen.

Definitieve conclusies werden door de Europese instellingen nog niet getroffen. Meer controversiële issues die

daaromtrent op tafel liggen zijn : het (juridische) statuut van de Lamfalussy-comités, het (veralgemeend) beroep doen op besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid en een versterking van de verantwoordingsmechanismen (*accountability*). De Ecofin heeft in december 2007 een plan goedgekeurd met het oog op besluitvorming in 2008 over:

- ◆ de rol van de 3 Lamfalussy-comités;
- ◆ het invoeren van de Europese dimensie in de mandaten van de nationale overheden;
- ◆ concrete timing voor EU-geharmoniseerde rapporteringsformats;
- ◆ betere werking van *colleges* van toezichthouders;
- ◆ ruime mogelijkheden voor delegatie van toezichtstaken (op vrijwillige basis);
- ◆ versterking van procedures gericht op crisisbeheer.

1.2.2. Prioriteiten en aandachtspunten

In 2007 is op prudentieel vlak een relatieve pauze ingetreden op het vlak van nieuwe internationale regelgevende initiatieven. De aandacht van de CBFA verschoof naar een coherente implementatie in de prudentiële praktijk van de diverse projecten. Zoals reeds gemeld, vanaf de zomer 2007 hebben de turbulenties op de financiële markten, een belangrijk deel van de aandacht opgeëist.

Op nationaal vlak lag de nadruk op:

- ◆ het omzettingsproces van de MiFID-richtlijnen en de voorbereiding van hun inwerkingtreding;
- ◆ de afronding van het proces tot omzetting van de *Capital Requirements Directives* (CRD), waardoor de toezichtswetten significant werden gewijzigd;
- ◆ het proces van validatie van de modellen, gehanteerd door banken, bestemd om de kapitaalvereisten onder Basel II te berekenen.

Hierna worden per thema de voornaamste ontwikkelingen nader toegelicht, waarbij telkens zowel de internationale als de nationale dimensie wordt geschetst.

21 Internationaal forum bestaande uit toezichtsautoriteiten en overheidsvertegenwoordigers van de G-7, aangevuld met een aantal andere landen. Ook internationale toezichtsfora en standardsetters als het Baselcomité, IAIS, ... zijn daarbij aanwezig. Het FSF buigt zich over ontwikkelingen op het vlak van toezicht en financiële stabiliteit.

22 Afkorting van de Engelstalige benamingen, hierna 3L3-comités genoemd.
 CEBS: *Committee of European Banking Supervisors*.
 CEIOPS: *Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors*.
 CESR: *Committee of European Securities Regulators*.

Risk Based Capital / Risicobeheer

Banken en beleggingsondernemingen

Binnen het Baselcomité werd de discussie over de impact van de financiële turbulenties voorbereid binnen de *Policy Development Group* (PDG). Naast een inzicht in de mechanismen die tot liquiditeitsspanningen hebben geleid, ging de aandacht vooral naar de ontwikkelingen op de kredietmarkten. Als gevolg daarvan zal het Baselcomité een nader onderzoek wijden aan de robuustheid van het effectiseringsraamwerk van Basel II, daarin begrepen de behandeling van liquiditeitslijnen, en het beoordelen van concepten als "significante risico-overdracht" en "impliciete steunverlening" aan effectiserings-voorzieningen.

In het kader van de verdere voorbereiding van de implementatie van Basel II, heeft de *Accord Implementation Group* haar werkzaamheden verder gezet, in dialoog met de sector. Daarbij bleef veel aandacht uitgaan naar de "home-host"-samenwerking tussen toezichthouders. Er werd in dat verband een document gepubliceerd met het oog op het versterken van de samenwerking tussen toezichthouders bij de toepassing van de *Advanced Measurement Approach*²³ (AMA). Ook de concrete problemen verbonden aan de implementering van de pijlers 2 en 3 krijgen een toenemende belangstelling.

Eveneens in het kader van de verdere duiding van de concepten ingevoerd door Basel II, heeft het Baselcomité in oktober 2007 een consultatiedocument gepubliceerd over de berekening van de zogenaamde "Incremental default"-kapitaalbelasting voor de berekening van het specifieke risico bij marktrisico's. Parallel met deze consultatie wordt ook een studie uitgevoerd om de impact na te gaan van de voorstellen.

Andere aandachtspunten van het Baselcomité zijn:

- ◆ reglementaire definitie van eigen vermogen: de aandacht is daarbij in 2007 vooral gegaan naar een inventarisatie van de eigenvermogenselementen in de verschillende lidstaten en de bespreking ervan met marktdeelnemers.
- ◆ reeds vóór de verhoogde turbulentie op de financiële markten vanaf de zomer 2007 werden er binnen het Baselcomité werkzaamheden opgestart naar de verscheidenheid van liquiditeitsregimes van verschil-

lende nationale toezichthouders en naar de voor- en nadelen verbonden aan deze diversiteit. De conclusies van deze werkgroep werden publiek gemaakt in februari 2008 en de werkgroep zal starten met een herziening van de internationaal afgelijnde kwalitatieve vereisten inzake het liquiditeitsrisico (door de *Sound Practices for Managing Liquidity in Banking Organizations* te herzien²⁴). Deze werkzaamheden werden in belangrijke mate beïnvloed door de evenementen op de financiële markten. Ook het *Banking Supervision Committee* van de Europese Centrale Bank startte naar het einde van het verslagjaar met een inventarisatie van de stresstesten inzake liquiditeit en liquiditeitsnoodplannen van instellingen. Het merendeel van deze activiteiten zal tijdens 2008 worden verder gezet.

* * *

In de EU werden vanaf eind 2007 de werkzaamheden aangevat tot herziening van de CRD. CEBS levert een belangrijke inhoudelijke bijdrage aan de werkzaamheden van de Europese Commissie. De wijzigingen aan de CRD zullen betrekking hebben op :

- ◆ preciseren en versterken van de rol van de *home* toezichthouders en van het college van toezichthouders in het kader van het 'ongoing' toezicht op een internationaal actieve groep;
- ◆ afspraken met het oog op een passend crisisbeheer. Preciseren van rol in crisissituatie van:
 - *home* toezichthouder
 - college van toezichthouders
 - *host* toezichthouder van significante bijkantoren

Definiëren van de rol en opdracht bij crisisbeheer, daarin begrepen informatie-uitwisseling tussen toezichthouders en met derde partijen (centrale banken, Ministeries, ...).

- ◆ harmoniseren van de voorwaarden voor erkenning van hybride kapitaalinstrumenten;
- ◆ aanpassen van de risicoconcentratienormen ("grote posten"-regeling);
- ◆ technische aanpassingen en verbeteringen (o.m. *incremental default-belasting in trading book* ; preciseren van concept van 'significante risico-overdracht' bij effectisering ; liquiditeitsrisico, ...).

23 *Principles for home-host supervisory cooperation and allocation mechanisms in the context of Advanced Measurement Approaches (AMA)*, November 2007. Zie website Baselcomité : www.bis.org.

24 *Basel Committee on Banking Supervision, Sound Practices for Managing Liquidity in Banking Organizations*, February 2000 (www.bis.org).

In 2007 werd binnen CEBS de aandacht verschoven van het verstrekken van *guidance* en level 3-regulering naar het begeleiden van het implementeringsproces van Basel II. De *Subgroup on Operational Networks* (SON), die de toezichthouders van 10 Europees actieve financiële groepen omvat, heeft tot doel om ervaringen uit te wisselen, problemen bij de implementatie van Basel II te inventariseren en voorstellen met goede prudentiële praktijken te formuleren, o.m. over de werking van colleges van toezichthouders. In 2008 zal een programma worden opgestart waarbij binnen SON het *Internal Capital Adequacy Assessment Process* (ICAAP) of economisch kapitaalmodel zal worden beoordeeld van de 10 groepen en dit volgens eenzelfde methodologie en aanpak. Doel hiervan is om tot een benchmarking te komen van de ICAAP-beoordeling tussen de verschillende groepen in de EU. Van de 10 Europese bankgroepen die in SON zijn vertegenwoordigd zijn er twee waarvoor de CBFA de home toezichthouder is ; voor een derde groep is de CBFA een significante host toezichthouder. Daarnaast werden binnen CEBS over diverse technische aspecten van het Basel II-proces (validatie van modellen, operationeel risico, COREP-rapportering, ...) netwerken opgericht om te komen tot gemeenschappelijke antwoorden op de gestelde vragen.

Binnen de Expert Group on Capital van CEBS waren de voornaamste aandachtspunten:

- ◆ inventariseren van de wijze waarop lidstaten invulling hebben gegeven aan de "national discretions" uit de CRD-richtlijn. Deze werkzaamheden hebben tot doel op termijn het aantal nationale discreties te kunnen verminderen ;
- ◆ prudentiële behandeling van grote risico's : met het oog op de voorbereiding van CRD-aanpassing, bezorgde de Europese Commissie begin 2007 een tweede *call for advice* aan CEBS waarin gevraagd werd om advies te verstrekken omtrent de verschillende onderdelen van het regime inzake risicoconcentratie. Voortbouwende op een eerdere inventarisatie over de praktijken van de markt en de toezichthouders, publiceerde CEBS eind 2007 een consultatiedocument met aanbevelingen en een precisering van de doelstellingen van het regime. Dit consultatiedocument dient in de eerste helft van 2008 te worden verwerkt in een advies aan de Europese Commissie ;

- ◆ reglementaire definitie van "eigen vermogen" : doorheen de verslagperiode vormden de werkzaamheden rond de definitie van het reglementaire eigen vermogen een belangrijke activiteit voor CEBS. Zo werden in de loop van 2007 overzichten gepubliceerd van enerzijds de kenmerken van hybride kapitaalinstrumenten en anderzijds een kwantitatief overzicht van de eigenvermogensbestanddelen. Het belangrijkste document betreft echter het in december 2007 gepubliceerd consultatiedocument gericht op het harmoniseren van de erkenningsvoorwaarden van hybride instrumenten. Ook dit document dient in 2008 uit te monden in een advies aan de Europese Commissie met het oog op de aanpassing van de CRD. De werkgroep die het advies voorbereidt wordt sedert begin 2008 voorgezeten door een medewerker van de CBFA. Tenslotte werden binnen het IWCF²⁵ in 2007 twee rapporten gepubliceerd die een beschrijving inhielden van de verschillen in de regelgeving tussen de bancaire en verzekeringssector inzake erkenning van eigenvermogensbestanddelen en de impact hiervan op de berekening van eigen vermogen van financiële conglomeraten. Deze rapporten hebben begin 2008 geleid tot een consultatiedocument met een aantal voorstellen voor de behandeling van de vastgestelde verschillen in de sectorale regelgeving.

De *Groupe de Contact (GdC)*, een andere werkgroep van CEBS, heeft in 2007 veel aandacht besteed aan de implementatie van pijler 2. Er werd een nieuwe structuur opgezet met een ambitieus programma om de tweede pijleraanpak te laten convergeren. Bijzondere aandacht zal daarbij uitgaan naar het "*supervisory review and evaluation process*" (SREP), de diversificatieproblematiek, het *Internal Capital Adequacy Assessment Process* (ICAAP), de behandeling van de specifieke risicosoorten als renterisico en concentratierisico, ...

Ook inzake liquiditeitsbeheer werden binnen CEBS en de GdC in 2007 werkzaamheden opgestart om de Europese Commissie te adviseren over de prudentiële behandeling van liquiditeitsrisico's door de Europese toezichthouders en een aantal verwante thema's zoals de stand van zaken van door kredietinstellingen gebruikte interne modellen voor het beheer van liquiditeitsrisico's en de impact van betaal- en vereffeningstelsels op het liquiditeitsbeheer.

* * *

²⁵ *Interim Working Committee on Financial Conglomerates*, een forum opgericht door CEBS en CEIOPS en gericht op de implementatie van de financiële conglomeratenrichtlijn.

Op nationaal vlak organiseerde de CBFA, samen met de NBB, voor het tweede jaar op rij een stress test oefening voor de liquiditeitspositie van instellingen met betrokkenheid van de grote bankgroepen. De eerste oefening in 2006 leunde aan bij het *Financial Sector Assessment Program* (FSAP) van het IMF en trachtte de deelname aan die simulaties door de grote Belgische financiële groepen te stimuleren. De groepen die deelnamen aan deze oefening werden verzocht om in eerste instantie de impact van een significante verslechtering van hun kredietwaardigheid op hun liquiditeitspositie te simuleren. In een tweede scenario werd de verslechtering van de kredietwaardigheid gecombineerd met de simulatie van een algemene marktcrisis die de financieringsmogelijkheden van de instelling in ruime mate beperkt²⁶. De resultaten van deze simulaties werden door de NBB en de CBFA besproken met het management van deze bankgroepen en een *workshop* werd georganiseerd waarin opgedane ervaringen konden worden uitgewisseld door de deelnemers. De evenementen op de financiële markten in 2007 lieten de deelnemers en autoriteiten daarenboven toe om het realiteitsgehalte van bepaalde in de simulaties verwerkte veronderstellingen te testen.

Daarnaast bleef op nationaal vlak in de verslagperiode de aandacht vooral gericht op de implementatie van Basel II. De omzetting van de CRD-richtlijnen werd - nadat eerder al het reglement eigen vermogen van 17 oktober 2006 werd uitgevaardigd - voltooid met de wet van 15 mei 2007²⁷ die zowel de bankwet²⁸, de wet van 6 april 1995²⁹ als de wet van 20 juli 2004³⁰ wijzigde (zie infra) en met het uitvaardigen van het koninklijk besluit van 29 oktober 2007 over het toezicht op geconsolideerde basis³¹. Met deze bepalingen werden de wettelijke instrumenten ingevoerd om bv. de pijler 2- en pijler 3-vereisten of de verplichtingen op geconsolideerde basis af te dwingen.

De aandachtspunten bij de implementatie waren:

- ◆ ondersteuning geven aan het validatieproces van de interne modellen bestemd voor de berekening van de vereisten voor krediet- en operationeel risico. Van belang daarbij is te signaleren dat met een buitenlandse toezichthouder, in het kader van het validatieproces voor het aanvaarden van een model voor de berekening van de kapitaalvereisten voor operationeel risico, de randvoorwaarden werden overeengekomen waarbinnen

de toezichthouders bereid waren diversificatie-effecten in een grensoverschrijdende context te aanvaarden;

- ◆ het integreren van de internationale ontwikkelingen in het nationale proces;
- ◆ uitvoering geven aan het eigenvermogensreglement van 17 oktober 2006 en aan de daarmee verbonden rapporteringsvereisten (COMmon REPorting of COREP).

Naast de wettelijke verankering van de pijler 2-vereisten en naast het eigenvermogensreglement en de daarin verstrekte toelichting, heeft de CBFA een circulaire³² uitgevaardigd omtrent de prudentiële verwachtingen ten aanzien van het *Internal Capital Adequacy Assessment Process* (ICAAP). Krachtlijnen van de circulaire zijn:

- ◆ elke instelling dient over een gedocumenteerd beleid inzake beheer, meting en opvolging van de risico's van de instelling te beschikken;
- ◆ een jaarlijkse rapportering aan de CBFA over de resultaten van het proces van beoordeling van de risico's (ICAAP) tegen het licht van de solvabiliteitspositie van de instelling.

Bijzondere aandacht werd in de circulaire besteed aan de wijze waarop het ICAAP wordt toegepast binnen een bancaire groep.

Het departement besteedde in 2007 veel aandacht aan het ontwikkelen van een methodologie en een instrument dat de toezichthouder in staat moet stellen een globaal risicoprofiel voor elke instelling op te maken, met het oog op het definiëren van de prudentiële acties in het kader van een *risk based supervision*-filosofie. Dit instrument kadert in het zogenaamde '*Supervisory Review and Evaluation Process*' van de tweede pijler uit het Basel II-raamwerk. Bij de ontwikkeling werd veel belang gehecht aan het omvattende karakter van het instrument en aan een passende documentatie voor de beoordeling van zowel de algemene governance en omgevingsfactoren van elke instelling als voor de beoordeling van de diverse risicosoorten. Daarbij wordt ook een (geautomatiseerde) link gelegd met bestaande toezichtsinstrumenten als het *Bank Performance Report* (BPR)³³ die de input verzekeren voor de kwantitatieve beoordeling van de risicosoorten.

26 Zie tevens het artikel "*Liquidity Risk in the Banking Sector : the Belgian perspective*" in NBB, *Financial Stability Review 2007* voor een verdere bespreking van deze oefening.

27 Zie BS 18 juni 2007.

28 Wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen.

29 Wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen.

30 Wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles.

31 Zie BS 8 november 2007.

32 Zie het verslag van het directiecomité, p. 21.

33 Het BPR is een instrument dat, op basis van de prudentiële rapportering, in staat stelt een gestandaardiseerde analyse van de financiële positie en de risico's uit te voeren.

Verzekeringsondernemingen

De betrokkenheid van de CBFA bij de werkzaamheden van *International Association of Insurance Supervisors* (IAIS) werd verder uitgewerkt gedurende 2007.

IAIS heeft tot doel de bevordering van de samenwerking tussen verzekeringstoezichthouders wereldwijd, het opstellen van standaarden met betrekking tot het verzekeringstoezicht en -regulering en de coherente implementatie hiervan te verzekeren. Zij onderhoudt ook nauwe contacten met toezichthouders van andere financiële sectoren en met internationale financiële instellingen.

IAIS is in 2007 gestart met de aanpassing van haar organisatie. Om de efficiënte werking te bewaren, maar tevens rekening te houden met de huidige situatie en geografische spreiding van de verzekeringssector, wordt momenteel de samenstelling van de IAIS-comités hertekend. Het doel is te komen tot een betere representativiteit, actievere deelname en efficiëntere besluitvorming.

Bijkomend aan de mogelijkheid voor belanghebbenden om als waarnemer in de IAIS-input te leveren voor de standaarden en richtlijnen van IAIS via publieke consultatierondes, werd met succes gestart met hoorzittingen, waarbij de belanghebbenden voor specifieke thema's hun zienswijze, ervaring en bedenkingen kunnen overmaken. Thema's die gedurende 2007 aan bod kwamen lagen in de sfeer van *corporate governance*, financiële rapportering voor prudentiële doeleinden en het principe van wederzijdse erkenning in het kader van het groepstoezicht en herverzekering.

IAIS is opgericht als een internationaal toezichtsforum om convergentie van toezichtspraktijken te bevorderen en een omgeving te creëren waar een efficiënt en coherent toezicht op multinationale verzekeringsgroepen en grensoverschrijdende activiteiten mogelijk wordt. De publicatie gedurende 2007 van verscheidene documenten en aanbevelingen met betrekking tot solvabiliteit, risicobeheer, boekhoudkwesties, herverzekering, *governance* en microverzekering getuigen van deze prioriteiten.

IAIS was in 2007 actief in de ontwikkeling van een globaal solvabiliteitskader, waarvan de fundamenten gelegd werden in het referentiedocument IAIS *Common structure for the assessment of insurer solvency*. Hierop voortbouwend werd een set van richtlijnen gepubliceerd met beginselen voor de beoordeling van de solvabiliteit, zowel voor de

berekening van kapitaalsvereisten als voor de bestanddelen ter dekking van deze vereisten³⁴, de invoering en het gebruik van een risicobeheersysteem door een verzekeraar³⁵ en de problematiek van het gebruik van interne modellen voor de evaluatie van de risico's³⁶. De IAIS heeft tevens een overzicht gemaakt van haar huidige standpunten met betrekking tot de waardering van de technische voorzieningen³⁷. Al deze documenten werden aan de Belgische sector ter kennis gebracht.

In de bekommernis van een stelselmatige en samenhangende implementatie van IAIS-standaarden in de verschillende jurisdicties hecht IAIS veel belang aan de vorming van toezichthouders. Naast onder andere vertaling van IAIS-documenten en assistentie aan verzekeringstoezichthouders in ontwikkelingslanden werd gedurende 2007 de ontwikkeling aangevat van internet gebaseerde opleidingsmodules. Deze bouwen verder op de *Core Curriculum for Insurance Supervisors* en zijn complementair aan de IAIS-workshops die regelmatig worden georganiseerd.

* * *

Sedert haar oprichting, is de voorbereiding van het *Solvency II*-raamwerk het voornaamste aandachtspunt van CEIOPS. *Solvency II* zal een volledig nieuw prudentieel kader creëren voor het toezicht op de verzekeringsondernemingen³⁸.

De adviezen van CEIOPS werden door de Europese Commissie verwerkt in haar ontwerp van *Solvency II*-richtlijn, dat ze op 10 juli 2007 bekend maakte.

Daarmee kwam evenwel geen einde aan de adviezen van CEIOPS voor de aanmaak van de richtlijn. Adviezen rond de groepsdimensie en het principe van proportionaliteit werden ingewacht voor februari 2008 en werden gebruikt voor de actualisering van de richtlijnvoorstellen op deze punten.

Inmiddels wordt het ontwerp van richtlijn reeds besproken op het niveau van de Europese Raad en het Europees Parlement. De goedkeuring van de richtlijn is in beginsel voorzien voor het tweede semester van 2008.

Nog in 2007 was er de afronding van de technische specificatie QIS 4 (*Quantitative Impact Study*). Bouwende op de resultaten van QIS 3 en gebruik makende van de input van de marktpartijen werd de QIS 4 specificatie uitgewerkt met de ontwerprichtlijn als vertrekpunt.

34 *Guidance paper on the structure of regulatory capital requirements.*

35 *Guidance paper on enterprise risk management for capital adequacy and solvency purposes.*

36 *Guidance paper on the use of internal models for risk and capital management purposes by insurers.*

37 *Summary of IAIS positions on the valuation of technical provisions.*

38 Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 27 tot 30.

QIS 4 brengt een aantal innovaties. Zo zijn er de vereenvoudigingen en proxies. Vereenvoudigingen op de geijkte methodologie mogen onder bepaalde voorwaarden worden gebruikt. Dit zou van aard moeten zijn de toegankelijkheid van het regime te verhogen. Proxies zijn benaderende methodologieën die gebruikt mogen worden in geval de onderneming kampt met een tekort aan relevante data of actuariële expertise. Een andere aanvulling van de specificatie is de extra duiding die gegeven wordt over de kwantificering van de kapitaalvereiste die weegt op verzekeringsgroepen. Verder bevat QIS 4 een omstandige bevraging van de ondernemingen inzake het gebruik van interne modellen.

In 2007 ging veel aandacht naar de QIS 3. QIS 3 was gericht op een verdere verfijning van de standaardformule en de kalibratie van de gebruikte parameters. De architectuur van de standaardformule onderging slechts beperkte aanpassingen ten gevolge van QIS 3. In QIS 3 werd ook de groepsdimensie opgenomen en werd de standaardformule getest op groepsniveau.

Voor België gaf QIS 3 de volgende bevindingen.

- ◆ De deelnemende instellingen vertegenwoordigen een representatief staal van de Belgische verzekeringssector : meer dan de helft van de markt gemeten in termen van premie-inkomen (niet-leven) of technische voorzieningen (leven) heeft aan de oefening deelgenomen.
- ◆ De vereiste technische voorzieningen onder QIS 3 liggen voor leven iets onder de huidige voorzieningen, voor niet-leven is het verschil meer uitgesproken.
- ◆ De ook al in QIS 2 vastgestelde verhoogde kapitaalvereiste (in vergelijking met de huidige standaard) wordt door QIS 3 bevestigd. Gemiddeld ondergaan de solvabiliteitsratio's evenwel slechts een geringe neerwaartse evolutie doordat het beschikbaar kapitaal merklijk hoger uitkomt dan wat op vandaag hiervoor in aanmerking komt.
- ◆ Voor leven is het marktrisico doorslaggevend voor de berekening van de kapitaalvereiste, gevolgd door het aandelenrisico ; in niet-leven is dit het onderschrijvingsrisico op de voet gevolgd door het marktrisico.
- ◆ Naar aanleiding van QIS 3, heeft de industrie een aantal belangrijke aanbevelingen gedaan over de gewenste architectuur van *Solvency II* met een duidelijke indicatie van wat ervaren werd als minder opportuun. Met QIS 4 werd reeds deels tegemoetgekomen aan die verzuchtingen.
- ◆ Het testen van de groepsdimensie heeft in QIS 3 op Belgisch vlak noch op Europees vlak tot betekenisvolle resultaten geleid.

Tevens verstrekte CEIOPS advies aan de Europese Commissie op andere punten dan *Solvency II*. Die adviezen handelden over het geven van input over de problematiek van substitutie-producten in de retail financiële sector en een rapport over de wijze waarop de bepalingen over de eigenvermogensbestanddelen uit de bestaande richtlijnen werden geïmplementeerd in de lidstaten.

Ook was er de publicatie van het protocol betreffende de samenwerking tussen de verzekeringstoezichthouders van de lidstaten van de EER (het geactualiseerde Siena-Protocol). Dit protocol regelt de gegevensuitwisseling tussen toezichthouders in het kader van grensoverschrijdende activiteiten. Het bestaande protocol werd volledig geherstructureerd en de dimensies bescherming van de consument en grensoverschrijdende klachtenbehandeling werden uitgewerkt rekening houdend met de verschillen tussen lidstaten inzake de bevoegdheden die de toezichthouders in deze materie hebben.

Inzake pensioenfondsen werden er in 2007 een aantal werkstromen afgerond die betrekking hebben op de wijze waarop sleutelementen van de pensioenrichtlijn (IORP Directive) zijn geïmplementeerd in de verschillende lidstaten. Aldus werd onder meer aandacht besteed aan de berekening van de technische voorzieningen en aan de beleggingsregels. De bedoeling was te komen tot een gemeenschappelijke interpretatie van de bepalingen van de richtlijn en de identificatie van problemen die een amendering van de richtlijn nodig maken. Het finaal rapport werd gepubliceerd begin 2008.

Door de turbulenties op de financiële markten, was er ook een toenemende aandacht voor de analyse van de impact van de evoluties in de verzekerings- en pensioenfondsensector op de financiële stabiliteit. Deze analyses worden ondermeer voorbereid door het Financial Stability Committee (FSC) van CEIOPS, voorgezeten door een medewerker van de CBFA.

Naast de verwerking van de QIS 3 resultaten, ging in 2007 op nationaal vlak bijzondere aandacht naar de ondersteuning door het departement van de behandeling van de dossiers "vrijstelling aanvullende voorzieningen". Om de eenvormige behandeling van de dossiers tussen de diensten en departementen te waarborgen, werd de scoring van de verschillende parameters en beoordelingscriteria verder verfijnd³⁹. Met de aanpak van de CBFA van de aanvragen voor vrijstelling van aanvullende voorzieningen bereidt de CBFA de sector voor op de inwerking-treding van *Solvency II*.

39 Zie dit verslag, p. 54.

Begin 2008 werd een circulaire gepubliceerd die het beleid van de CBFA toelicht met het oog op het aanvaarden van de elementen, opgesomd in artikel 15 bis van de controlewet⁴⁰, die in aanmerking komen als bestanddeel van de solvabiliteitsmarge. Vooral de modaliteiten voor het aanvaarden van latente nettomeerwaarden die voortvloeien uit de waardering van activa kreeg daarbij bijzondere aandacht. Het beleid ter zake van de CBFA weerspiegelt de wens om een instrument te ontwikkelen dat aangepast is aan de doelstellingen van het prudentieel toezicht en dat rekening houdt met de onderliggende economische realiteit⁴¹.

In dezelfde filosofie werkt de CBFA aan een aanpassing van de regelgeving over "winstdeelnemingen". Daarbij wordt niet langer van een louter boekhoudkundige benadering vertrokken voor het bepalen van het niveau van winstdeelnemingen, maar veeleer van een waardering die aansluit bij het activa- en passivabeheer van de instellingen. De precieze modaliteiten hiervan worden momenteel met de sector besproken.

De CBFA bereidt ook een beleidslijn voor over de wijze waarop de bepalingen houdende de dekkingswaarden dienen toegepast en geïnterpreteerd te worden (artikel 10 van het Algemeen Reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen⁴²) bij verrichtingen van het type "*securities lending*" en "*repo en reverse repo*"-verrichtingen.

MiFID en internal Governance

In de verslagperiode ging veruit de meeste aandacht van het prudentiële beleid naar de omzetting van de MiFID-richtlijnen⁴³.

Over deze omzetting werd een uitvoerige consultatie gehouden met de beroepsverenigingen. Daarnaast werd er samen met de Federale Overheidsdienst Financiën een publieke consultatie gehouden over de gedragsregels die in het kader van deze Europese reglementering toepassing vinden op de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen.

Tegen begin juni 2007 werden alle wettelijke en reglementaire teksten goedgekeurd en gepubliceerd.

Bijkomend werd een beleidslijn gepubliceerd door de CBFA inzake de voorwaarden waaronder de instellingen activiteiten van vermogensbeheer kunnen uitbesteden naar landen die geen deel uitmaken van de Europees Economische Ruimte (EER).

De wijzigingen in de reglementering hebben zowel betrekking op de organisatorische vereisten als op de gedragsregels⁴⁴. Op organisatorisch vlak werd er naast een aanpassing van de sectorale wetgeving⁴⁵ een reglement van de CBFA goedgekeurd⁴⁶ waarin de belangrijkste organisatorische principes verder werden uitgewerkt. Hierin worden met name de vereisten inzake interne audit, *risk management*, *compliance* en *outsourcing* uiteengezet. Via dit reglement worden in grote mate de principes bekrachtigd die de CBFA reeds eerder in circulaire behandelde, waarvoor de meeste organisatorische vereisten die MiFID met zich meebracht voor de betrokken ondernemingen niet nieuw waren. Nieuw is wel dat het nu gaat om formeel reglementaire teksten waarvan de naleving dwingend is. Daarnaast werden ook een aantal organisatorische vereisten voor het eerst omschreven. Het gaat om de regels inzake de klachtenbehandeling, de regeling van belangenconflicten binnen de organisatie en tenslotte de organisatorische regels voor de persoonlijke transacties van de medewerkers die tussen komen in het verstrekken van beleggingsdiensten.

De belangrijkste wijzigingen voor de betrokken ondernemingen betreffen evenwel de gedragsregels die soms zeer gedetailleerd zijn en waarvan de naleving belangrijke vereisten stellen inzake documentatie en opvolging. Het gaat daarbij voornamelijk om de verplichting tot classificatie van de cliënten, de verplichting tot informatieverstrekking ten aanzien van de *retail* cliënten, de zorgplicht evenals de verplichting inzake *best execution* (optimale uitvoering) waarvan de regelgeving samenhangt met het afschaffen van het monopolie van de gereguleerde markten.

België was het vierde land van de EER die de MiFID-richtlijnen in nationale wetgeving heeft omgezet. Aangezien de nieuwe reglementering in werking trad per 1 november heeft de CBFA tijdens de zomermaanden zowel de sector als het publiek geïnformeerd. Samen met Febelfin werd er gedurende twee dagen een seminarie georganiseerd om

40 Wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen.

41 Zie het verslag van het directiecomité, p. 20.

42 Koninklijk besluit van 22 februari 1991.

43 Richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten evenals de uitvoeringsrichtlijn 2006/73/EG en de uitvoeringsverordening nr. 1287/2006 van de Europese Commissie, beiden van 10 augustus 2006.

44 Zie het verslag van het directiecomité, p. 13.

45 Aanpassing van artikel 20 en 20 bis van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, artikel 62 en 62 bis van de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en de beleggingsadviseurs en artikel 153 van de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles.

46 Koninklijk besluit van 19 juni 2007 tot goedkeuring van het reglement van de CBFA betreffende organisatorische voorschriften voor instellingen die beleggingsdiensten verstrekken.

de betrokken financiële instellingen te sensibiliseren en te informeren. Parallel hiermee werd een circulaire gericht aan deze instellingen waarin hun aandacht werd gevestigd op de nieuwe reglementering en waar gevraagd werd een actieplan op te stellen dat hen in staat moest stellen tegen 1 november klaar te zijn met de nodige organisatorische aanpassingen. Tenslotte werd het initiatief van Febelfin mee ondersteund en begeleid om een brochure op te stellen voor het publiek.

Op Europees niveau heeft de CBFA in de werkgroep *intermediaries* van CESR⁴⁷ actief meegewerkt aan een aantal aanbevelingen en protocols die ertoe moeten bijdragen dat de Europese regelgeving door de diverse toezichthouders coherent en op uniforme wijze wordt toegepast. Tevens moeten zij ervoor zorgen dat de financiële instellingen op een zo efficiënt mogelijke wijze hun beleggingsdiensten kunnen aanbieden in de andere lidstaten.

Deze aanbevelingen⁴⁸ die in het voorjaar van 2007 aan het publiek ter consultatie werden voorgelegd hadden meer in het bijzonder betrekking op de volgende domeinen:

- ◆ het bijhouden van gegevens;
- ◆ de voorwaarden waaronder de beleggingsondernemingen en kredietinstellingen voordelen (*inducements*) kunnen ontvangen van derden bij het verstrekken van beleggingsdiensten;
- ◆ de verplichtingen inzake optimale uitvoering van de orders;
- ◆ de samenwerking van de toezichthouders inzake de werking van het Europese paspoort voor het verstrekken van beleggingsdiensten.

Op basis van deze laatste aanbevelingen werden er door de Europese toezichthouders twee protocollen afgesloten. Een eerste protocol⁴⁹ heeft betrekking op de eenmaking van de kennisgevingprocedure tussen de toezichthouders. Naar aanleiding van dit protocol werd aan de Belgische beleggingsondernemingen en kredietinstellingen een uniforme brief gestuurd waarbij de nieuwe procedures inzake het verrichten van diensten op grensoverschrijdende basis werd uiteengezet.

Een tweede protocol heeft specifiek betrekking op de samenwerking tussen de toezichthouders inzake het toezicht op de bijkantoren wat betreft effectenverrichtingen. In uitvoering van dit protocol heeft de CBFA beslist om voor alle bijkantoren die de Belgische kredietinstellingen en beleggingsondernemingen in een andere lidstaat van de EER hebben geopend een algemeen verzoek te richten naar de betrokken toezichthouders van het gastland met de vraag om hun toezicht op de gedragsregels niet enkel te beperken tot de beleggingsdiensten verricht op het grondgebied van het bijkantoor, maar dit tevens te doen op alle beleggingsdiensten die vanuit het betrokken bijkantoor worden verstrekt. Een en ander heeft voor gevolg dat de betrokken kredietinstellingen en beleggingsondernemingen voor de toepassing van de gedragsregels in hun bijkantoren slechts met één toezichthouder rekening dienen te houden. Omgekeerd heeft de CBFA eind 2007 een gelijkaardig verzoek gekregen van de Engelse toezichthouder voor wat betreft de in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen uit het Verenigd Koninkrijk.

Met het oog op een betere informatie en bescherming van de Europese consumenten heeft de MiFID expertgroep van CESR een brochure gepubliceerd waarin de richtlijn en haar beschermingsregels op een duidelijke manier worden uiteengezet. De brochure werd gepubliceerd op de website van CESR⁵⁰ en is door de meeste Europese effecten-toezichthouders ondertussen vertaald en gepubliceerd. Ook de CBFA die actief heeft meegewerkt aan het opstellen ervan, heeft het document inmiddels in beide landstalen op haar website geplaatst. De brochure wordt tenslotte ook onder de vorm van een folder ter beschikking gesteld van het publiek.

Naast de MiFID-implementering, ging veel aandacht naar de aanpassingen van de sectorale wetten⁵¹, met het oog op enerzijds de omzetting van de CRD (zie supra) en anderzijds het invoeren van een aantal specifieke en cruciale "governance"-bepalingen. Zo werd in artikel 20 van de bankwet⁵² een meer uitvoerige wettelijke omschrijving opgenomen van hetgeen wordt vereist in het kader van een aangepaste organisatie en interne controle, met bijzondere aandacht voor de werking van de onafhankelijke transversale functies. De effectieve

47 Zie website van CESR (www.cesr.eu).

48 Zie website van CESR (www.cesr.eu/index.php).

49 *Protocol on MiFID Passport Notifications*.

50 Zie website van CESR (www.cesr.eu).

51 De wet van 15 mei 2007 tot wijziging van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, van de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en de beleggingsadviseurs en van de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles.

52 Wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen. Idem voor artikel 62 van de wet van 6 april 1995 en artikel 153 van de wet van 20 juli 2004.

leiding van de instellingen dient jaarlijks verslag uit te brengen over de wijze waarop de wettelijke verplichtingen worden nageleefd en over de genomen passende maatregelen om tegemoet te komen aan de wettelijke vereisten. Daarnaast wordt in vermelde sectorale wetten ook een bepaling opgenomen waardoor de effectieve leiding dient te bevestigen dat de periodieke rapportering juist en volledig is.

Door de bepalingen van de nieuwe wet wordt de verantwoordelijkheid van de effectieve leiding voor zowel het beschikken over een aangepaste organisatie als voor de juistheid en volledigheid van de prudentiële rapportering aanzienlijk vergroot.

De CBFA heeft op het einde van de verslagperiode een ontwerp van circulaire voor consultatie aan de sector overgemaakt waarin de prudentiële verwachtingen van de CBFA met betrekking tot de uitvoering van bovenvermelde wetsbepalingen worden gepreciseerd.

Ook werd de wettelijke bepaling verfijnd die de opdracht van de erkend revisor in het kader van zijn medewerkingsopdracht aan het prudentieel toezicht omschrijft. Deze bepaling kan niet los gezien worden van deze die de verantwoordelijkheid van de effectieve leiding vaststellen. De CBFA voert besprekingen met de erkende revisoren om, in het licht van deze nieuwe wettelijke bepaling, de concrete verwachtingen en modaliteiten van de medewerkingsopdracht vast te stellen.

De CBFA is van oordeel dat met de nieuwe wettelijke bepalingen, de circulaire inzake deugdelijk bestuur⁵³ en de circulaire ICAAP⁵⁴ een aangepast instrumentarium voorhanden is om het toezicht op het deugdelijk bestuur inbegrepen het risicobeheer van de ondernemingen te kunnen uitoefenen.

De CBFA wenst in het kader van haar beleid inzake sectoroverschrijdende convergentie, bovenvermelde wettelijke wijzigingen ook in te voeren in de verzekeringssector. De CBFA zal daarom de Regering voorstellen vergelijkbare bepalingen in de controlewet op de verzekeringen op te nemen.

Specifiek voor de verzekeringssector werd het nodig geacht een circulaire voor te bereiden over de rol en de organisatie van een risicobeheerfunctie binnen een verzekeringsonderneming. Deze ontwerp-circulaire was bij het afsluiten van de verslagperiode nog in consultatie.

Gezien de voortdurende internationalisering van de Belgische financiële wereld heeft de CBFA haar beleid om *Memoranda of Understanding* (MoU's) af te sluiten met niet-EER lidstaten verdergezet. In de verslagperiode werd met de Canadese autoriteiten een MoU afgesloten⁵⁵. De besprekingen met het oog op het afsluiten van MoU's met een reeks andere landen werd aangevat (o.m. Turkije, China, Verenigde Staten, ...).

Tenslotte heeft de CBFA meegewerkt aan de voorbereiding van de omzetting van de derde witwasrichtlijn in Belgisch recht. Daarbij werd in nauw overleg samengewerkt met de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI of witwascel). De CFI en de CBFA hebben dan ook gezamenlijk voorstellen aan de Regering overgemaakt houdende omzetting van de derde witwasrichtlijn.

Financiële informatie

Zowel het Baselcomité als CEBS volgen aandachtig de ontwikkelingen in de domeinen accounting en auditing. Gepubliceerde en gecertificeerde jaarrekeningen verhogen de transparantie, bevorderen marktdiscipline en vergemakkelijken de toegang tot de kapitaalmarkten. Een correcte en voorzichtige waardering van activa heeft een effect, rechtstreeks of onrechtstreeks, op het reglementair eigen vermogen. Toezichhouders steunen op deze waarderingen en het feit dat ze gecertificeerd worden door een onafhankelijke erkende revisor. De gecertificeerde jaarrekening wordt ook gebruikt om de financiële toestand van de instelling beter te begrijpen en als basis voor gesprekken met de effectieve leiding.

In dit kader hebben het Baselcomité en CEBS de werkzaamheden van de *International Accounting Standards Board* (IASB) opgevolgd en werden commentaarbrieven ingezonden. Bijzondere aandacht ging naar de werkzaamheden om het conceptueel kader van de internationale boekhoudnormen te verbeteren. Daarnaast werd een intense dialoog gevoerd met de IASB over het ontwerp van duidelijke richtlijnen over de manier waarop de reële waarde van activa en verplichtingen dienen te worden gewaardeerd. Er werd aangedrongen op overleg tussen de IASB en *Financial*

53 Zie het jaarverslag CBFA 2006, p. 28-29 en het verslag van het directiecomité CBFA 2006, p. 17-21.

54 Zie het verslag van het directiecomité, p. 21.

55 Zie het verslag van het directiecomité, p. 11.

Accounting Standards Board (FASB) om te komen tot consistente richtlijnen, omdat dit van bijzonder belang is voor banken die internationaal actief zijn.

Bovenvermelde comité's hebben ook gereageerd op de voorstellen van de IASB betreffende de boekhoudkundige verwerking van verzekeringscontracten. Hierbij werd vooral aandacht besteed aan de relatie tussen de voorgestelde regels om verzekeringscontracten te boeken en deze die gelden voor financiële instrumenten.

Het Baselcomité heeft zijn werkgroepen belast met het opvolgen van de beleidsdomeinen accounting en auditing (*Accounting Task Force en subgroepen*), enerzijds, en met de ontwikkelingen van risicobeheer en modellering (*Risk Management and Modelling Group*) anderzijds, gevraagd om in het najaar van 2007 een rondvraag uit te voeren bij de banken over de waardering van complexe en/of illiquide financiële instrumenten en de implicaties hiervan voor het risicobeheer. Uit de eerste vaststellingen blijkt dat er verschillende uitdagingen zijn: de problematiek van de waardering van complexe financiële instrumenten (bv. het gebrek aan consensus binnen de sector over de waarderingsmethodes, de beschikbaarheid van marktgegevens bij stroef werkende financiële markten, de manier om onzekerheid te verwerken in de waarderingsmodellen, de aanpassingen aan de waarderingsmodellen voor diverse risico's zoals liquiditeit, tegenpartijrisico en andere), de verwerking van de boekhoudnormen in duidelijke procedures binnen de banken, duidelijke toelichtingen bij de gepubliceerde jaarrekeningen en de rol van de auditors. De werkgroepen zullen de resultaten van de rondvraag verder onderzoeken.

Voor wat betreft auditing ging de aandacht van beide Comités naar de werkzaamheden van de *International Auditing and Assurance Standards Board* (IAASB).

Bijzondere aandacht werd besteed aan auditnorm ISA 540 - *Auditing accounting estimates including fair value accounting estimates, and related disclosures*. De toezichthouders merkten op dat de voorgestelde norm niet voldoende aandacht besteedde aan de audit van reële waarden waarvoor er geen duidelijke waarneembare gegevens beschikbaar zijn en waarvoor modellen worden gebruikt. De finaal goedgekeurde tekst van de norm houdt rekening met de talrijke tekstsuggesties die werden gemaakt door de auditsubgroep van de *Accounting Task Force*, onder leiding van een medewerker van de CBFA. Het Baselcomité heeft bovendien voorgesteld om binnen de IAASB een werkgroep op te richten om de problematiek van de audit van reële waarden verder te onderzoeken en

bijkomende richtlijnen voor de audit ervan voor te stellen. De IAASB is hierop ingegaan en de werkgroep zal zijn activiteiten starten in 2008.

CEBS heeft in 2007 het IAS/IFRS-conforme financiële rapporteringspakket op geconsolideerde basis (FINREP) aangepast. De belangrijkste aanpassing betreft de incorporatie van wijzigingen aan IAS 19 - Personeelsbeloningen. Dezelfde wijzigingen worden ook in ons land doorgevoerd aan het Belgische rapporteringschema.

CEBS heeft veel aandacht besteed aan de bezorgdheid van de internationaal actieve banken over het gebrek aan eenvormige implementatie in de lidstaten van de FINREP (financiële informatie volgens IAS/IFRS) en COREP (eigenvermogensrapportering volgens de CRD) rapporteringsformats. CEBS heeft in oktober 2007 een studie gepubliceerd over de convergentie binnen de EER van de prudentiële rapportering door de instellingen naar de toezichthouders: *Assessment of convergence in supervisory reporting*. Uitgangspunt van de studie is de publicatie van de geharmoniseerde rapporteringen FINREP en COREP. De studie geeft een eerste overzicht van de geboekte vooruitgang en identificeert gebieden waar een verdere convergentie mogelijk is. Vervolgens werd in december 2007 een consultatie gestart gericht op het harmoniseren binnen de EER van de afgiftetermijnen en de rapporteringsfrequentie van COREP voor banken die actief zijn in verschillende landen van de EER. Verdere stappen inzake harmonisatie van rapporteringsvereisten dringen zich echter op.

* * *

Binnen de IAIS is het *Insurance Contracts Subcommittee* (ICS) gespecialiseerd in boekhoudkundige thema's in verband met de waardering van verzekeringscontracten, de boeking van financiële instrumenten en het boekhoudkundig onderscheid tussen « *Equity* » en « *Liability* ». In de loop van het verslagjaar heeft het ICS zich in dit verband vooral beziggehouden met de opstelling van brieven over twee consultatiedocumenten van de IASB, die zeer belangrijk blijken te zijn voor de verzekerings-toezichthouders. Het ene consultatiedocument van de IASB handelt over de waardering van de reële waarde (*Fair Value*), en het andere over de waardering en de boeking van verzekeringscontracten (*Insurance Contracts, Phase II*).

De opvolging van deze twee projecten en de actie die de IAIS heeft ondernomen ten opzichte van de IASB zijn belangrijk voor de IAIS. Deze organisatie stelt zich immers ten doel om voor de opstelling van de financiële jaarrekeningen die de verzekeraars in het kader van het prudentieel toezicht aan de toezichthouders moeten bezorgen, een zo ruim mogelijk gebruik van de IFRS-normen te bevorderen. Dit impliceert dat de waarderingsbeginselen die op boekhoudkundig en prudentieel vlak gehanteerd worden, zo nauw mogelijk bij mekaar moeten aansluiten en dat de « filters » tussen de boekhouding en de prudentiële rapportering beperkt moeten blijven.

Het *Accounting Subcommittee* (ASC) staat in voor de opvolging van projecten die betrekking hebben op boekhoudkundige normen en interpretaties IFRS die niet door het ICS worden opgevolgd. Het ASC is ook actief op auditgebied, waar zij zich toelegt op de opvolging van en het schrijven van commentaar bij de normatieve publicaties van de IAASB. Nog op auditgebied heeft het ASC een diepgaande denkoefening gehouden over de problematiek van de driehoeksverhouding verzekeringsonderneming - externe auditor - prudentiële toezichthouder.

Het ASC staat ook in voor de opvolging van de drie IAIS-normen die bepalen welke regels de verzekeringsondernemingen moeten volgen voor de jaarlijkse publicatie van informatie over hun solvabiliteit ("*disclosure standards*"). In de loop van het verslagjaar heeft de CBFA die drie normen meegedeeld aan de verzekeringsondernemingen en hen de toepassing ervan aanbevolen.

Wat CEIOPS betreft, heeft de "*Pillar III Expert Group*" in de eerste plaats het ontwerp van advies van CEIOPS afgewerkt over de derde pijler van Solvency II (verplichtingen van de verzekeringsondernemingen op het vlak van publieke rapportering en rapportering aan de prudentiële toezichthouders). Over dit ontwerpadvies, dat voor de Europese Commissie was bestemd, had voordien een consultatie plaatsgevonden. Het uiteindelijke advies van CEIOPS werd door de Europese Commissie in grote lijnen gevolgd in het ontwerp van Solvency II-richtlijn.

Daarnaast heeft de groep ook actief de ontwikkeling gevolgd van de voor de verzekeringssector relevante internationale boekhoudnormen (IFRS). De groep heeft zich in het bijzonder toegelegd op de opstelling van ontwerpen van commentaarbrieven van CEIOPS aan de IASB en aan de *European Financial Reporting Advisory Group* (EFRAG) over twee consultatie-

documenten van de IASB, waarvan de ene handelt over de waardering van de reële waarde (*Fair Value*) en de andere over de waardering en boeking van verzekeringscontracten (*Insurance Contracts, Phase II*). Vanuit prudentieel oogpunt zijn deze twee projecten van groot belang voor de verzekeringssector. In het kader van Solvency II ligt het immers duidelijk in de bedoeling om voor de waardering van de prudentiële kwantitatieve vereisten (technische voorzieningen, berekening van het eigen vermogen, tests op activa en passiva, ...) gebruik te maken van een systeem voor de waardering van activa en passiva dat zo nauw mogelijk aansluit bij de IFRS-normen. Wanneer de verzekeringsondernemingen hun jaarrekening opstellen volgens de IFRS-normen, zijn deze twee documenten ook relevant vanuit het oogpunt van de marktdiscipline. De internationale ontwikkelingen in verband met de waardering en de toepassing van de reële waarde worden door de prudentiële toezichthouders nauwlettend opgevolgd, met name wat de betrouwbaarheid betreft van de boekhoudkundige waarderingswaarden waartoe de toepassing van de reële waarde aanleiding geeft wanneer deze reële waarde betrekking heeft op activa of passiva waarvoor er geen marktprijs bestaat of wanneer de markt die er betrekking op heeft, onvoldoende liquide is.

Sedert september 2007 is deze groep ook belast met thema's die onder de tweede pijler van Solvency II vallen, wat op termijn zal leiden tot de opstelling van ontwerpadviezen van CEIOPS over de *internal governance* van verzekeringsondernemingen en over het toezichtsproces van de toezichthouders. Deze adviezen zullen aan de Europese Commissie worden gericht, die zich hierop zal baseren voor de voorbereiding van de toepassingsmaatregelen van de Solvency II-richtlijn (Niveau 2 van de zogenaamde Lamfalussyprocedure).

* * *

Op nationaal vlak werden zoals gemeld, het Belgische rapporteringsschema op geconsolideerde basis (FINREP) aangepast aan de Europese ontwikkelingen. Met het oog op het bereiken van Europese harmonisatie inzake rapporteringsverplichtingen heeft de CBFA als beleidslijn bepaald dat ze strikt en in beginsel zonder afwijking alle wijzigingen aan de Europese rapporteringsschema's (FINREP en COREP) overneemt.

In de verslagperiode werd ook overeenstemming bereikt, na ruim overleg met de betrokken sector, om het bancaire

56 Koninklijk besluit van 23 september 1992 op de jaarrekeningen van de kredietinstellingen.

boekhoudrecht op statutaire basis⁵⁶, mits de nodige aanpassingen en een passende overgangperiode, toepasselijk te verklaren op de beleggingsondernemingen. De CBFA stelt voor deze regeling ingang te doen vinden vanaf 1 januari 2010, zodat de betrokken instellingen de nodige tijd hebben om zich op de nieuwe regeling voor te bereiden.

Na overleg met de sector heeft de CBFA ook haar voorstellen verfijnd waardoor vanaf 1 januari 2010 alle verzekeringsondernemingen die gehouden zijn geconsolideerde jaarrekeningen op te maken, deze dienen op te maken overeenkomstig IFRS-normen. In afwachting zal de CBFA een beleid voeren om de instellingen aan te moedigen reeds eerder die stap te zetten. Net als bij de kredietinstellingen, heeft de CBFA ook voor de verzekeringsondernemingen een circulaire uitgevaardigd⁵⁷ met zogenaamde prudentiële filters. Voor de vaststelling van het (geconsolideerd) reglementair eigen vermogen wordt uitgegaan van de elementen zoals die uit de (geconsolideerde) jaarrekening voortvloeien. "Filters" dienen nu precies om prudentieel ongewenste effecten van het gebruik van IFRS-conforme boekhoudgegevens te corrigeren. Met het oog op het behouden van coherentie tussen de boekhoudkundige en de prudentiële benadering, wordt het aantal "filters" zo veel als mogelijk beperkt.

Beheer van financiële en operationele crisissen

De recente internationale ontwikkelingen hebben het belang van gedegen interne procedures en afspraken inzake het beheer van probleemsituaties door financiële instellingen en prudentiële toezichthouders in de verf gezet. De CBFA werkt reeds jaren samen met andere toezichthouders, centrale banken en thesaurieën aan de uitwerking van interne richtlijnen en onderlinge afspraken, en dit zowel op nationaal als op internationaal vlak. Dit werd in het verleden reeds uitvoerig toegelicht⁵⁸.

Op nationaal vlak werkte de CBFA tijdens het verslagjaar mee aan de organisatie van een simulatieoefening voor het beheer van een financiële crisissituatie. Deze oefening werd uitgewerkt in samenwerking met de NBB en de Federale Overheidsdienst Financiën en schreef zich tevens in in de opvolging van internationaal geformuleerde aanbevelingen ter zake. De oefening had als doel de interne procedures van de Belgische autoriteiten inzake crisisbeheer te testen. Meer bepaald werden onder meer de onderlinge communicatie en uitwisseling van informatie tussen de

autoriteiten, het afdoend karakter van beslissingsprocessen, de snelheid van beslissingsnamen, de beschikbaarheid van informatie bij de autoriteiten en de externe communicatie naar derden toe getest. De oefening liet eveneens toe om het bewustzijn bij de medewerkers van de respectievelijke autoriteiten omtrent deze procedures en de respectievelijke rol van deze autoriteiten in financieel crisisbeheer verder te vergroten. De oefening simuleerde belangrijke financiële problemen bij een fictieve grote Belgische financiële groep met een significante impact op de rest van de sector en de financiële markten. Omwille van het nationale karakter van deze test werden voornamelijk de lokale aspecten van dit probleem belicht.

Bovendien werd dit jaar een test van de nationale procedure voor het beheer van operationele crisissen met een instellingsoverschrijdende impact georganiseerd op basis van de simulatie van een operationeel probleem met gevolgen voor de kritieke processen van een aantal Belgische instellingen. De beweegredenen voor deze oefening waren in een belangrijke mate gelijklopend met de doeleinden van de hierboven besproken financiële crisissimulatie. Ook hier namen medewerkers van de NBB en de CBFA deel aan de oefening.

De groeiende internationalisering van het financiële bestel maakt dat een financieel of operationeel probleem bij een belangrijke Belgische financiële instelling vermoedelijk ook gevolgen heeft voor buitenlandse instellingen en omgekeerd. In dit kader is de CBFA dan ook betrokken bij internationale werkzaamheden in dit verband, onder meer binnen CEBS en het *Banking Supervisory Committee* (BSC).

Op Europees niveau zijn er ook concrete verwachtingen dat de autoriteiten grensoverschrijdende simulatieoefeningen uitvoeren. Ook hieraan zullen de Belgische overheden hun deelneming verlenen in 2008.

1.3. Toezicht op de banken en beleggingsondernemingen

1.3.1. Aandachtspunten en ontwikkelingen in 2007

In 2007 werden de ontwikkelingen in de banksector gedomineerd door de turbulenties op de financiële markten en de weerslag daarvan op de kwaliteit van de portefeuilles en de liquiditeit van de banken⁵⁹. Daarnaast ging de

57 Zie het verslag van het directiecomité, p. 20.

58 Zie het jaarverslag CBF 2002-2003 p. 223; de verslagen van het directiecomité CBFA 2004, p. 29, 2005, p. 33-34 en p. 40-41, 2006, p. 14 en p. 21-22.

59 Zie dit verslag, p. 37.

aandacht ook naar de ontwikkelingen rond de overname van ABN Amro, gelet op de belangrijke rol van Fortis bij de overname en de ontvlechting van deze bank. In het operationeel toezicht werd voorrang gegeven aan de implementatie van het Basel II-raamwerk, de invoering van de MiFID-richtlijn, en de uitwerking op het terrein van het nieuwe beleid van de CBFA inzake de *internal governance* van de financiële instellingen. Op het vlak van de e-bankingkanalen werden de bedreigingen inzake beveiliging van nabij gevolgd.

De in het afgelopen jaar opgevolgde ontwikkelingen illustreren de toenemende uitdagingen voor het toezicht op de grote bankverzekeringsgroepen: dit houdt niet alleen verband met hun systemische impact, maar ook met de reikwijdte van hun activiteiten en de daarmee gepaard gaande intensieve coördinatie met buitenlandse toezichthouders, en met de complexiteit van de gebruikte financiële instrumenten en aangeboden financiële diensten.

Turbulenties op de financiële markten

Meerdere financiële instellingen hebben rechtstreeks of onrechtstreeks de weerslag gevoeld van de turbulenties op de financiële markten sinds de voorbije zomer. Toegenomen wanbetalingen van minder kredietwaardige (zgn. *subprime*) ontleners op de Amerikaanse hypotheekmarkt hebben toen geleid tot een toename van kredietverliezen. Vermits het hieraan verbonden kredietrisico via de techniek van de effectisering werd doorverkocht aan derde partijen, die op hun beurt opnieuw het kredietrisico herverpakten en dit in de markt plaatsten, waren de gevolgen wereldwijd voelbaar in het financieel systeem. Financiële instellingen over de hele wereld belegden immers in dergelijke *subprime*-gerelateerde financiële producten.

Gelet op de complexiteit van deze producten en de continue herverpakking van het kredietrisico heerste veel onduidelijkheid op de markten over de omvang van het risico dat de financiële instellingen aldus in portefeuille hadden genomen. Deze onzekerheid onttaardde snel in een vertrouwenscrisis, waardoor de interbancaire kredietverlening opdroogde en de centrale banken massaal moesten tussenkomen om opnieuw liquiditeit in de markt te brengen. Ondertussen werden de betrokken financiële producten minder en minder verhandelbaar en werden de banken verplicht toenemende correcties te boeken bij de waardering ervan in hun balans. Met toepassing van de IFRS-boekhoudregels dienden de banken voor deze financiële instrumenten desgevallend een afboeking door

te voeren ingevolge de gedaalde kredietkwaliteit en/of een herwaardering uit te voeren op basis van de marktwaarde. De daaruit voortvloeiende waarderingsverschillen werden dan verwerkt via de resultatenrekening of via het boekhoudkundig eigen vermogen. Omdat door de afwezigheid van transacties het zeer moeilijk werd om een realistische marktwaarde te bepalen (zgn. *marked to market* waardering), gingen banken over tot een waardebeoordeling op basis van interne modellen met eigen parameters (zgn. *marked to model* waardering), wat de vergelijking tussen instellingen verder bemoeilijkte.

Van bij het begin van de turbulenties heeft de CBFA in nauwe samenwerking met de Nationale Bank de evolutie inzake *subprime* risico's en liquiditeit op de voet gevolgd. Deze samenwerking en informatie-uitwisseling ter zake maakte het mogelijk om aldus tegelijk aan de bekommernissen van het prudentieel toezicht en de bewaking van de financiële stabiliteit te beantwoorden. Op regelmatige basis vonden gezamenlijke besprekingen plaats met de leiding van de grote bank- verzekeringsgroepen, werd interne beleidsinformatie geanalyseerd met betrekking tot de samenstelling en evolutie van de betrokken omlopen, hun risico-inschatting en -beheer, en de toegepaste waardecorrecties. Ook werden de opgerichte beleggingsvehikels (de zgn. *Asset Backed Commercial Paper Conduits*) en hun financiering van nabij opgevolgd.

De liquiditeitspositie van de grote banken werd eveneens gezamenlijk op dagelijkse of wekelijkse basis opgevolgd. Voor sommige instellingen van buitenlandse origine werd de liquiditeitspositie door de diensten recurrent opgevolgd. De instellingen werden ondervraagd over het beheer van hun liquiditeitsrisico, het gebruik van stress testen, de aangepastheid van hun liquiditeitsbuffers en noodplannen, en over het beheer van liquiditeitsstromen en effectenpanden binnen de groepen zelf.

De aandacht ging daarbij ook naar de weerslag op de resultaten en solvabiliteit van de banken. Met de erkende revisoren van de betrokken banken werden besprekingen gevoerd over de boekhoudkundige waarderingsaspecten. Verder werd in overleg met het departement dat toezicht houdt op de financiële informatie erop toegezien dat de beursgenoteerde bankverzekeringsgroepen in hun externe communicatie gepaste en relevante informatie verstrekten aan de markten over hun risico's op gestructureerde producten en de waardering ervan⁶⁰. Daarbij werd zowel gelet op de communicatie van koersgevoelige informatie als op de periodieke informatieverstrekking (jaarverslagen, trimestriële en semestriële berichten over de resultaten).

60 Zie dit verslag, p. 72.

Een bijzonder aspect van de crisis betrof de kredietbescherming die banken op hun risicoposities genoten ingevolge financiële waarborgen verstrekt door gespecialiseerde verzekeringsmaatschappijen (zgn. kredietverbeteraars of *monoliners*). De toenemende onzekerheid over de stevigheid van die verleende garanties en over de kredietwaardigheid van de betrokken *monoliners* leidde tot nieuwe vragen over de gepaste waardecorrecties daarvoor bij de banken en over het mogelijke besmettingsgevaar tussen bank- en verzekeringsactiviteiten. Dit krediet-risico op deze *monoliners* en de boekhoudkundige waardering ervan bij de banken kwamen uitgebreid aan bod in de voornoemde analyses en besprekingen.

Tenslotte werd met de relevante buitenlandse toezichthouders van de grensoverschrijdende financiële groepen informatie op bilaterale of multilaterale basis uitgewisseld over de verschillende risicoaspecten. De onderliggende marktontwikkelingen en hun weerslag op de Europese financiële instellingen waren het voorwerp van een aantal *conference calls* tussen alle Europese financiële autoriteiten binnen CEBS en CEIOPS. Daarbij werd eveneens aandacht besteed aan de weerslag van de financiële crisis op de economie, de mogelijkheid van een *credit crunch*, en de eventuele besmetting van andere segmenten van de kredietactiviteit.

De banken naar Belgisch recht die in handen zijn van een buitenlandse groep evenals de Belgische bijkantoren van niet-EU kredietinstellingen met een significante exposure ten opzichte van hun financiële draagkracht, maakten het onderwerp uit van een regelmatige opvolging omtrent de evolutie van de portefeuille, de eventuele waardecorrecties en de al dan niet gerealiseerde resultaten.

De turbulenties op de financiële markten tastten de solvabiliteit en rendabiliteit van een aantal internationaal actieve groepen aan. In sommige gevallen noopte dit deze groepen tot het aantrekken van vers kapitaal, herstructureeringen of andere maatregelen. De CBFA heeft dan ook de mogelijke gevolgen hiervan op hun Belgische activiteiten geëvalueerd.

Overname door Fortis van bepaalde activiteiten van ABN Amro

De CBFA is in 2007 sterk betrokken geweest bij de ontwikkelingen rond de overname van ABN Amro door een consortium bestaande uit Royal Bank of Scotland, Banco Santander en Fortis. Deze overname was uitermate bijzonder door de omvang van de transactie en het feit

dat de drie overnemende banken voor de overname een consortium hadden gevormd en afspraken hadden gemaakt voor de verdeling van ABN Amro onder elkaar. In dit scenario zou Fortis het vermogensbeheer, de *private banking* en de retailactiviteiten in Nederland verwerven. Gelet op de aanzienlijke implicaties van deze overname voor Fortis, heeft de Commissie -als verantwoordelijk toezichthouder voor het geconsolideerd toezicht op de Fortis groep - intensief de verschillende aspecten van de overname opgevolgd. De concrete tussenkomsten van de CBFA in dit dossier worden elders besproken⁶¹.

Vanuit de bekommernis om het gezond en voorzichtig bankbeleid en van gepaste risicobeheersing en -controle volgt de Commissie van nabij de voortgang van het transitie- en integratieproces op, en bespreekt zij periodiek de prudentiële aandachtspunten met het management van Fortis. In het bijzonder wordt daarbij aandacht besteed aan de uitvoering van het financieringsplan voor de overname en aan de evolutie van de financiële structuur, mede gelet op de blijvende spanningen op de financiële markten. Daarnaast worden de aspecten van het proces van ontvlechting van de activiteiten van ABN Amro besproken in het overleg en de samenwerking met de Nederlandse, Engelse en Spaanse banktoezichthouders die in de transitiefase optreden als een college. Tenslotte volgt de Commissie de uitvoering op van het integratieplan van Fortis voor de overgenomen bedrijfsonderdelen van ABN Amro, en kijkt ze toe op de afdoende beheersing van de daarmee gepaard gaande financiële, juridische, operationele en IT-risico's.

Inwerkingtreding van het Basel II-raamwerk

Op 1 januari 2007 trad het Basel II-kader voor de berekening en rapportering van de solvabiliteitsvereisten in werking, dat in de Europese Unie van kracht werd met de Europese Kapitaalrichtlijnen van 14 juni 2006. Alle banken, beleggingsondernemingen en beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging moeten het raamwerk uiterlijk op 1 januari 2008 hebben ingevoerd: de solvabiliteitsberekening (eerste pijler van het nieuwe raamwerk) gebeurt dan op basis van een nieuwe standaardbenadering (waarbij de kredietwaardigheid van debiteuren is gebaseerd op *ratings* door een externe kredietbeoordelaar) of, mits goedkeuring van de CBFA, van een vereenvoudigd of geavanceerd intern berekeningsmodel.

Daarnaast moeten de instellingen, op basis van de tweede pijler, zelf hun kapitaaltoereikendheid beoordelen in verhouding tot de gelopen risico's en moeten ze in hun publieke verslaggeving informatie geven over hun kapitaalstructuur,

61 Zie het jaarverslag van het directiecomité, p. 29.

risicoprofiel, risicobeheer en solvabiliteitspositie (derde pijler). Het Basel II-proces was een belangrijke operationele prioriteit voor het banktoezicht. Aldus werden in het afgelopen jaar *negentien* Basel II gerelateerde inspecties verricht, zowat de helft van het totale aantal inspecties bij de Belgische banken. Sommige daarvan gebeurden in samenwerking met buitenlandse collega-toezichthouders.

Het raamwerk voor de goedkeuring van Basel II-modellen werd in het vorige jaarverslag omstandig toegelicht⁶². Van de vier grote Belgische banken, hebben er drie gekozen voor een geavanceerd model en één voor het vereenvoudigde model voor de berekening van het kredietrisico. Voor de berekening van het operationeel risico hebben er telkens twee gekozen voor een eenvoudige dan wel geavanceerde berekeningswijze.

Omdat de banken bij het gebruik van interne modellen steunen op eigen kredietbeoordelingssystemen, gaat de CBFA na of deze aangepast zijn aan het profiel van de onderliggende portefeuilles en of ze voldoen aan de opgelegde kwantitatieve en kwalitatieve criteria. Dit onderzoek gebeurt voor een groot deel ter plaatse door de auditors van het departement samen met de inspecteurs risicomodellen van het desbetreffende expertisecentrum⁶³. Daarbij wordt aandacht besteed aan de stevigheid van de onderliggende structuren en processen, de toegepaste ratingmethodiek, de dekkingsgraad van de modellen, het uitrolplan naar andere portefeuilles en entiteiten van de bank, de controleomgeving (interne controle en risicobeheer), het proces van interne validatie en goedkeuring, de betrokkenheid van het hoger management en de interne audit, de degelijkheid van het databeheer en de gebruikte IT-systemen, en de zelfbeoordeling en eigen impactstudie door de bank. Belangrijke factoren voor een goedkeuring zijn ook de integratie van het intern systeem van risicometing en -beoordeling in het dagelijkse risicobeheersingsproces van de kredieten (zgn. *use test*), en het testen van de resultaten van het model met de realiteit achteraf (zgn. *back test*) en in extreme situaties (zgn. *stress-test*). Deze onderzoeken hebben zowel betrekking op de modellen voor kredietrisico als voor operationeel risico.

Gezien bij elk van de vier grootbanken rekening diende gehouden met de manier waarop de modellen binnen de groep en de buitenlandse dochters werden ontwikkeld (centraal versus lokaal ontwikkelde modellen), werden met de meest relevante buitenlandse toezichthouders van de betrokken groepen aangepaste werkafspraken gemaakt

over de samenwerking en taakverdeling bij de evaluatiewerkzaamheden. Bij drie van de vier bankgroepen gebeurde dit binnen de bevoegdheid van de CBFA als *home* consoliderend toezichthouder, bij één dossier was de CBFA een relevante *host* toezichthouder. In elk van de vier dossiers is deze samenwerking op een zeer bevredigende manier verlopen en werden zelfs gezamenlijke *cross-border* inspecties verricht.

Per einde februari 2008 had de CBFA aan elk van de vier grootbanken goedkeuringen verleend voor het gebruik van interne modellen voor krediet- of operationeel risico. Daaraan werden al dan niet voorwaarden en termijnen en/of voorzichtigheidsmarges gekoppeld om rekening te houden met eventuele onvolkomenheden bij het beantwoorden van de kwantitatieve en kwalitatieve vereisten. Deze aspecten worden verder opgevolgd in het kader van de verdere ontwikkeling van bedoelde modellen.

Een tweede belangrijke werkzaamheid van het afgelopen jaar had betrekking op de toepassing van de tweede pijler van het Basel II-kader, waarbij de banken zelf moeten nagaan of hun kapitaalbuffers toereikend zijn in verhouding tot hun risicoprofiel⁶⁴, en een strategie moeten ontwikkelen om hun solvabiliteit op peil te houden. De toezichthouder moet dan op zijn beurt dat intern proces onderzoeken en beoordelen. De CBFA heeft haar prudentiële verwachtingen ter zake toegelicht in een circulaire⁶⁵. De procedure wordt in het eerste semester van 2008 tijdens een proefperiode bij een aantal pilootinstellingen getest. Daarbij wordt nagegaan hoe de instellingen hun beleid en methodologie ter zake documenteren, en hoe ze de resultaten van hun eigen risicometing relateren tot hun kapitaalsbasis en in functie daarvan eventuele bijsturingmaatregelen nemen.

Op basis van de lessen van dit proefproject zal worden nagegaan of deze circulaire nog moet worden aangepast. Het is de bedoeling dat de instellingen hun intern documentatieproces in 2008 afronden, zodat zij voor de eerste maal vanaf begin 2009 jaarlijks kunnen rapporteren over de kwantitatieve resultaten van hun eigen risicobeoordeling en het daaraan toegewezen kapitaal. In de opvolging ter plaatse van de implementatie van het pijler 2-proces heeft de Commissie oog voor de proportionele toepassing ervan, in functie van de aard, omvang en complexiteit van elke instelling.

62 Zie het jaarverslag CBFA 2006, p. 43-44. Zie ook de mededelingen van de CBFA van 24 oktober 2005 over de aanvraagdossiers voor het gebruik van modellen.

63 Zie dit verslag, p. 19.

64 Dit is het zgn. ICAAP.

65 Circulaire van 18 december 2007, zie het verslag van het directiecomité, p. 20.

Naar aanleiding van de onder Basel II gewijzigde bepalingen voor de eigenvermogensvereisten van toepassing op de Belgische bijkantoren van instellingen die ressorteren onder staten die geen lid zijn van de Europese Economische Ruimte, werd de CBFA aangeschreven door enkele van deze instellingen, dit met de bedoeling te kunnen genieten van een vrijstelling van de eigenvermogensvereisten zoals beschreven in artikel XIII.2 van het reglement. Heden liggen deze dossiers voor ter onderzoek van de naleving van de aan deze vrijstelling verbonden voorwaarden.

Invoering van de MiFID-richtlijn

Op 1 november 2007 is de MiFID-richtlijn in werking getreden⁶⁶ die de financiële instellingen specifieke gedragsregels en organisatorische bepalingen oplegt met het oog op een betere bescherming van de belegger. Ter voorbereiding van die implementatie werden een aantal concrete aandachtspunten met een circulaire aan de sector meegedeeld, en werd daarbij aan de banken en beleggingsondernemingen gevraagd een actieplan op te stellen met vermelding van de nodige maatregelen en middelen om te voldoen aan de MiFID-bepalingen⁶⁷. In het rapport dat zij daarover aan de Commissie moesten bezorgen, diende ook vermeld welke moeilijkheden en knelpunten werden ondervonden bij de noodzakelijke aanpassing van hun organisatie, procedures, operationele en IT-processen.

De diensten hebben deze actieplannen geëvalueerd en in functie daarvan een controleplan uitgewerkt. Daarbij werd in twee fasen tewerk gegaan. Vooreerst werd prioritair actie gevoerd bij die instellingen die de nodige inspanningen moesten doen om tijdig de MiFID-bepalingen te kunnen naleven, of waar er zich relevante implementatie- of interpretatieproblemen stelden. Daarna werd een driejarenplan uitgewerkt om ter plaatse of op basis van nazicht van de betrokken documenten de MiFID-uitvoering te evalueren en eventuele risicofactoren te identificeren. Dit controleplan verschilt van instelling tot instelling in functie van het soort verstrekte beleggingsdiensten, het gebruikte business model, en de staat van de aanwezige organisatie en interne controle. Het plan houdt rekening met de eigen taken van de compliance en de interne audit bij de beoordeling van de MiFID-gerelateerde interne controlemaatregelen.

De in het controleplan voorziene aandachtspunten hebben betrekking op drie grote controledomeinen: de algemene organisatorische vereisten, de specifieke organisatorische vereisten m.b.t. beleggingsdiensten en -activiteiten, en de

gedragsregels. In de eerste categorie hebben de controles betrekking op de rol van de compliance en op de klachtenbehandeling. Dit laatste punt wordt onderzocht in samenwerking met het departement dat toeziet op de bescherming van de consumenten van financiële diensten. De tweede categorie van controles betreffen de segregatie en bescherming van de cliëntentegoeden, de indeling van cliënten in categorieën van beleggers, de opstelling van een beleggersprofiel en de beheersing van belangenconflicten. Tenslotte heeft de derde categorie van controles betrekking op de gepaste informatieverstrekking aan bestaande en potentiële klanten, de beoordeling van de geschiktheid en passendheid van beleggingstransacties en -diensten in functie van de vastgelegde beleggersprofielen, en de toepassing van het principe van de optimale uitvoering van transacties (zgn. *best execution*). Voor al de betrokken controledomeinen werd het takenpakket en de rol van de onderscheiden *métiers* binnen de controleteams vastgelegd.

In het MiFID-actieplan voor de buitenlandse banken en beleggingsondernemingen wordt rekening gehouden met de specifieke kenmerken die inherent zijn aan het grote aantal instellingen en de diversiteit van hun activiteiten en prudentiële statuten, met name vanuit het oogpunt van de MiFID-dimensie.

De MiFID-richtlijn bepaalt dat de autoriteiten van het land van ontvangst exclusief bevoegd zijn voor het toezicht op de naleving van de plaatselijk geldende gedragsregels. Die logica wordt niet noodzakelijk gevolgd in andere Europese bankrichtlijnen, waar de bevoegdheidsverdeling tussen de autoriteiten van het land van herkomst en het land van ontvangst minder uitgesproken is.

Het MiFID-actieplan geeft uitvoering aan het in oktober 2007 goedgekeurde CESR-protocol⁶⁸ en regelt, op het Belgisch niveau, de samenwerking tussen de bevoegde toezichthouders van het land van herkomst en het land van ontvangst bij het toezicht op de conformiteit met de MiFID-regels. Wat de effectieve uitoefening van het toezicht op de bijkantoren betreft, voorziet dat protocol voor de bevoegde toezichthouders van het land van herkomst en het land van ontvangst niet alleen in de onderlinge uitwisseling van nuttige informatie, maar ook in de mogelijkheid om gezamenlijke en op elkaar afgestemde controles uit te voeren (*Common Oversight Request*) en om één van die toezichthouders te belasten met de uitvoering van alle of bepaalde controles (*Standing Request of Assistance*).

66 MiFID = Markets in Financial Instruments Directive. Zie het verslag van het directiecomité, p. 12 over de omzetting in de Belgische regelgeving.

67 Zie daarover de circulaire van 20 juni 2007 in het verslag van het directiecomité, p. 13.

68 *Protocol on the supervision of branches under MiFID*.

Internal governance op het terrein

De Commissie heeft in maart 2007 na een uitgebreid raadplegingsproces haar nieuw beleid vastgelegd inzake het deugdelijk bestuur voor financiële instellingen⁶⁹. De financiële instellingen moeten nu, in het licht van deze beginselen, hun eigen beleid doorlichten en de kenmerken ervan uitschrijven in een governance memorandum dat uiterlijk einde maart 2008 aan de Commissie dient overgemaakt. Het beschrijven door de financiële instelling van haar beleidsstructuur is een belangrijke test voor de zelfevaluatie en voor de manier waarop daarbij de gemaakte keuzes worden verantwoord in het *governance* memorandum.

De CBFA heeft met het oog daarop in het afgelopen jaar met meerdere instellingen besprekingen gevoerd over hun beleidsstructuur en organisatie. Een voorafgaande informele aftoetsing van de door de instellingen gemaakte keuzes leek in een aantal gevallen aangewezen en liet toe de nodige prudentiële duiding te geven bij enkele kritische aspecten. Vooral bij kleinere instellingen is het van belang dat aldus een stevige grondslag kan worden gelegd voor een aangepaste beleidsstructuur. De Commissie let daarbij op een proportionele toepassing van de *governance* beginselen op basis van de aard, omvang, complexiteit en risicoprofiel van de instelling. In de besprekingen met de leiding van de instellingen hebben de voornaamste aandachtspunten betrekking op de verwachtingen ten aanzien van de betekenisvolle aandeelhouders, de invulling van de managementfunctie en het profiel van de effectieve leiding, de effectiviteit van de toezichtfunctie binnen de raad van bestuur en de rol van het auditcomité, het passend karakter van de onafhankelijke controlefuncties, en de gepaste bevoegdheidsverdeling binnen een groep tussen moederonderneming en dochters.

De Commissie zal het memorandum, na dialoog met de instelling, beoordelen aan de hand van de criteria van haar circulaire en in het licht van de nieuwe *governance*-bepalingen in de toezichtswetten⁷⁰. Na het *nihil* obstat van de Commissie vervalt de traditionele overeenkomst over de autonomie in de bank- en verzekeringssector dat de financiële instelling in voorkomend geval met de CBFA had gesloten.

Bij het onderzoek van dat *memorandum of internal governance* moet rekening worden gehouden met een aantal typische kenmerken van de buitenlandse banken en

beleggingsondernemingen. Een eerste kenmerk is de diversiteit van de statuten van die instellingen. Verder moet ook aandacht worden besteed aan de specifieke kenmerken die verband houden met het feit dat bepaalde instellingen deel uitmaken van een internationale groep, waardoor zij de Belgische vereisten inzake deugdelijk bestuur moeten combineren met de ter zake binnen die groep geldende regels. Een derde aandachtspunt is de noodzaak om rekening te houden met de parameters die voortvloeien uit het feit dat bepaalde instellingen deel uitmaken van een groep, waar een aantal sleutelfuncties gecentraliseerd zijn bij één kredietinstelling die ook fungeert als holdingvennootschap van de groep. Tot slot zijn er nog de specifieke kenmerken van het statuut van de bijkantoren die ressorteren onder het recht van een staat die geen lid is van de EER, en waarvoor een aantal beginselen gelden die in de circulaire van 30 maart 2007 worden gedefinieerd.

Tijdens het voorbije jaar is er met de betrokken instellingen herhaaldelijk van gedachten gewisseld over de praktische toepassing van de in die circulaire van 30 maart 2007 gedefinieerde beginselen inzake deugdelijk bestuur. Waar mogelijk, is met de toepassing van die beginselen trouwens al rekening gehouden bij de afhandeling van vragen over wijzigingen binnen de vennootschappelijke organen van de betrokken instellingen.

Andere aandachtspunten van het prudentieel toezicht

Inspectie inzake onafhankelijke controlefuncties en consolidatie

Gezien het belang van de goede werking van de onafhankelijke controlefuncties binnen de instellingen onder toezicht, zijn interne audit, compliance en risicobeheer de domeinen die het meest worden geïnspecteerd. In het kader van het toezicht op geconsolideerde basis werden ook inspecties uitgevoerd bij buitenlandse vestigingen van Belgische banken. Bij de kleinere instellingen kwamen in een aantal gevallen meerdere thema's tegelijk aan bod en werd de organisatie in haar geheel doorgelicht. Al deze inspecties gebeuren in het kader van een meerjarig auditprogramma en houden rekening met de controlewerkzaamheden van de interne audit en de erkende revisoren.

⁶⁹ Zie de circulaire van 30 maart 2007 en het jaarverslag CBFA 2006, p. 28-29.

⁷⁰ Zie in dit verband de nieuwe bepalingen inzake aangepaste organisatie en interne controle en inzake onafhankelijke transversale functies in de artikelen 20 van de bankwet van 23 maart 1993 en 62 van de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen. Zie eveneens in dit verslag op p. 44.

Witwasbestrijding

In het domein van de witwasbestrijding en de identificering en doorlichting van klanten (de zgn. *customer due diligence*), en gelet op de komende implementering van de derde Europese antiwitwasrichtlijn⁷¹, heeft de CBFA in het afgelopen jaar de leiding van de financiële instellingen en hun *compliance* verantwoordelijken verder geresponsabiliseerd voor een adequaat voorkomingsbeleid en aangepaste controlemaatregelen ter beheersing van hun reputatierisico. Een bijzondere aandacht ging ook naar adequate procedures voor internationale betalingsprocessen en *correspondent banking* activiteiten.

Dematerialisatie van effecten

Gelet op de aanvang van de afschaffing van effecten aan toonder op 1 januari 2008, werden in het afgelopen jaar de nodige stappen gezet om de financiële instellingen te sensibiliseren met het oog op een vlot omzettingproces⁷². De aandacht werd gevestigd op een aantal belangrijke operationele aspecten en op de waakzaamheid voor mogelijke witwasoperaties. Instellingen die de functie van erkende rekeninghouder beoogden, dienden een informatiedossier aan de Commissie te bezorgen. Daarnaast werden een aantal principes van na te leven gezonde praktijk en erbij horende interne controleprocedures voor de administratie van financiële instrumenten toegelicht. Een bijzondere aandacht ging naar de instellingen die als rekeninghouder aan de top van de piramide functies zullen vervullen die gelijkaardig zijn aan deze die een erkende vereffeningsinstelling vervult.

Op basis van de door de toekomstige erkende rekeninghouders ingezonden informatiedossiers werd nagegaan waar prioritaire opvolgingsacties dienden te gebeuren. Tevens werd een procedure uitgewerkt voor de inschrijving op de lijsten van erkende rekeninghouders. Per 1 februari 2008 waren er 48 instellingen (banken en beleggingsondernemingen) ingeschreven met een vergunning om rekeningen van gedematerialiseerde effecten voor derden bij te houden, en waren er⁷² erkende rekeninghouders van gedematerialiseerde vennootschapseffecten geregistreerd. Tenslotte rapporteren de instellingen vanaf 2008 driemaandelijks aan de CBFA hun balans van financiële instrumenten voor rekening van klanten volgens een model vastgelegd door de CBFA.

Beveiliging van e-bankingsystemen

Een bijzonder aandachtspunt in het afgelopen jaar betrof de beveiliging van de e-bankingsystemen. De Commissie heeft nagegaan of die beveiliging adequaat is, rekening houdend met de aard en de omvang van de verleende *e-financediensten* en het risico op fraude. Waar nodig heeft zij de financiële instellingen verzocht hun beveiliging ter zake te verhogen. De Commissie heeft de financiële instellingen ook aangeschreven met de vraag om haar alle *e-banking*fraudes onmiddellijk te melden, met het oog op een snelle identificatie en bijsturing van eventuele lacunes in de beveiliging van de systemen en een adequate analyse van de gehanteerde aanvalstechnieken. 100 procent veiligheid bestaat helaas niet. In 2007 werden in België 34 geslaagde fraudepogingen genoteerd. Rekening houdend met het aantal transacties via internetbankieren is dat een erg laag cijfer. En hoewel er weinig precies cijfermateriaal voorhanden is, wijst alles erop dat het aantal fraudegevallen in ons land, dankzij het hoge beveiligingsniveau en de constante inspanningen van de sector, gevoelig lager ligt dan in het buitenland. Voor zover bekend werden alle getroffen klanten overigens terugbetaald, behalve in één dossier dat bijkomend onderzoek vergde. In overleg met Febelfin en de Federal Computer Crime Unit zijn verschillende initiatieven genomen om de sectorale informatiedoorstroming inzake bedreigingen en de beschermingsmaatregelen te verbeteren. De Commissie heeft een sectorwijde analyse uitgevoerd betreffende de beveiliging van de in België aangeboden *e-banking*diensten, met het oog op gerichte correctieve acties. Een circulaire over de prudentiele verwachtingen inzake beveiliging is in uitwerking.

1.3.2. Organisatie van de acties in het kader van het prudentieel toezicht

De CBFA stemt het prudentieel toezicht af op het respectieve risicoprofiel van de betrokken instellingen. Risico kan voortvloeien uit externe factoren (o.a. nieuwe regelgeving, conjuncturele evoluties) of inherent zijn aan de kenmerken van de onderneming onder toezicht als dusdanig.

Vele prudentiële acties in de loop van 2007 waren het gevolg van externe factoren: zo diende de implementatie van nieuwe belangrijke reglementeringen zoals Basel-II of MiFID⁷³ te worden opgevolgd, en diende er te worden toegezien op de impact van de onzekere situatie op de financiële markten.

71 Zie richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, PB L 309/15 van 25 november 2005.

72 Zie de circulaires van 26 februari en 10 april 2007 in het verslag van het directiecomité, p. 18.

73 Zie dit verslag, p. 42, 49 en 51.

Daarnaast werden de risico's op niveau van iedere instelling afzonderlijk geëvalueerd en opgevolgd. Daarbij ging zoals gebruikelijk de meeste aandacht uit naar de instellingen die door de diensten het hoogste risicoprofiel I kregen toebedeeld. Dit risicoprofiel is niet steeds proportioneel met de grootte van de instelling.

Tenslotte dient er voor gezorgd te worden dat iedere instelling afzonderlijk het voorwerp uitmaakt van een aantal minimale controleactiviteiten ook al werd er aan de betrokken instelling een laag risicoprofiel toegekend.

1.4. Toezicht op de verzekeringsondernemingen

1.4.1. Aandachtspunten en ontwikkelingen in 2007

In 2007 heeft de Commissie bijzondere nadruk gelegd op de toepassing van de circulaires over de risicobeheermodellen van de levensverzekeringsondernemingen, van de regels op het vlak van deugdelijk bestuur en van de beleggingsstrategieën evenals op de organisatiestructuren van de verzekeringsondernemingen.

De toepassing van de circulaires over de risicobeheermodellen van de levensverzekeringsondernemingen en over de vrijstelling van de verplichting om een aanvullende voorziening "leven" aan te leggen

Vierentwintig verzekeringsondernemingen hebben met toepassing van het koninklijk besluit van 30 november 2004⁷⁴ een dossier ingediend om een vrijstelling aan te vragen van de verplichting om voor het boekjaar 2007 een aanvullende voorziening "leven" aan te leggen.

Dit was het eerste jaar dat de vermenigvuldigingscoëfficiënt die na onderzoek van het dossier wordt toegekend, een invloed had op het bedrag van de vrijstelling die voor de voorzieningen "leven" wordt verleend. Aangezien de "modellencirculaire" en de "vrijstellingscirculaire" maar in het tweede semester van 2006 werden afgerond, had de Commissie immers beslist, bij wijze van overgangsmaatregel, om voor de dossiers met betrekking tot het boekjaar 2006, de vastgestelde vermenigvuldigingscoëfficiënt nog niet toe te passen, maar die enkel mee te delen aan de betrokken verzekeringsonderneming, zodat de vastgestelde tekortkomingen konden worden weggewerkt.

Met de meeste betrokken verzekeringsondernemingen werd het hele jaar door regelmatig contact gehouden. De dialoog die het de ondernemingen mogelijk maakt verbeteringen aan te brengen in hun dossier om beter te voldoen aan de vereisten die de Commissie in de voornoemde circulaires stelt, werd dus versterkt.

Het onderzoek dat in 2007 werd gevoerd, vormt de tweede etappe van het toezichtsproces op middellange termijn. Voor dit onderzoek heeft de Commissie zich in hoofdzaak gebaseerd op haar analyse van de dossiers en op de met de ondernemingen gevoerde gesprekken. Slechts bij een aantal ondernemingen werden er ter plaatse korte controles verricht. Bij de organisatie van de dossierbehandeling diende rekening te worden gehouden met het grote aantal aanvragen die op korte tijd moesten worden behandeld (tussen 1 oktober 2007 en 14 december 2007).

Dit dossieronderzoek dat in 2007 werd verricht diende als voorbereiding op een reeks controleopdrachten met betrekking tot de modellen, die in het toezichtsplan van talrijke ondernemingen zijn opgenomen en die vanaf 2008 zullen plaatsvinden. De risico's die bij de analyse van de dossiers worden aangetroffen, zullen bepalen welke ondernemingen voorrang krijgen en welke aspecten onderzocht moeten worden.

De operationele teams die bij de analyse van de dossiers waren betrokken, waren niet alleen samengesteld uit technische analisten leven, maar ook uit actuarissen van het expertisecentrum *kwantitatieve methodes*⁷⁵, uit financieel analisten, auditors en, in mindere mate, uit technisch analisten niet-leven.

Parallel met de analyse van de dossiers werden er ook interdepartementale en multidisciplinaire werkgroepen opgericht, met de steun van het expertisecentrum *kwantitatieve methodes*, wat inhoudt dat regelmatig werd vergaderd tussen de drie operationele departementen die betrokken zijn bij de analyse van de modellen- en vrijstellingsdossiers en het departement Prudentieel beleid.

De opdracht van deze werkgroepen bestond erin voorbereidingen te treffen om te garanderen dat de dossiers op geharmoniseerde wijze worden behandeld door de verschillende departementen en controleteams en meer bepaald om objectieve en gedocumenteerde criteria vast te stellen voor de beoordeling van de naleving van de in de circulaires vastgelegde vereisten. Met de opstelling van

74 Zie dit verslag, p. 42.

75 Zie dit verslag, p. 20.

interpretatierichtsnoeren werd een eerste stap in die richting gezet. De medewerkers van de verschillende metiers van de operationele departementen die instaan voor het toezicht op de verzekeringsondernemingen en van het departement Prudentieel beleid werken namelijk aan een exhaustief document dat nadere toelichting geeft bij deze criteria. In 2008 zal dit werk verder worden uitgediept.

De operationele teams hebben nagegaan of voldaan was aan de criteria van de circulaires, waarbij ze zich gebaseerd hebben op de bovenstaande procedure, en hebben op grond hiervan een vermenigvuldigingscoëfficiënt toegekend aan elk van de 24 ondernemingen die een vrijstellingsaanvraag hadden ingediend.

Bij de vaststelling van die vermenigvuldigingscoëfficiënt werd rekening gehouden met de toekomstige ontwikkelingen waartoe de onderneming zich verbonden heeft, voor zover die ontwikkelingen waren opgenomen in een geloofwaardig plan dat goedgekeurd werd door de effectieve leiding van de onderneming en dat beschouwd kon worden als goed ontworpen. Om beschouwd te kunnen worden als goed ontworpen moest dit plan zijn opgesteld volgens de principes die doorgaans worden toegepast in de context van projectbeheer. Bovendien moesten de gegevens die in het ontwikkelingsplan waren opgenomen, gelinkt worden aan de punten van de circulaire die beoordeeld konden worden rekening houdend met het ontwikkelingsplan. Opdat het ontwikkelingsplan als geloofwaardig zou kunnen worden beschouwd, moesten de middelen die nodig waren voor de uitvoering ervan, evenredig zijn met de capaciteiten van de onderneming.

Een criterium dat van essentieel belang is voor de beoordeling van het dossier is de *use test*. Deze test houdt in dat wordt nagegaan of het door de onderneming ontwikkelde model dat zij in haar dossier heeft omschreven en dat door de Commissie werd onderzocht, effectief het model is dat gebruikt wordt voor de meting, het beheer en de controle van de risico's.

Het bedrag van de vrijstelling die aan elke onderneming werd toegekend voor het aanleggen van de aanvullende voorziening "leven" stemde overeen met het bedrag van de dotatie aan de knipperlichtvoorziening voor het boekjaar, vermenigvuldigd met de vermenigvuldigingscoëfficiënt die werd toegekend rekening houdend met het ontwikkelingsplan.

Indien de Commissie later zou vaststellen dat het ontwikkelingsplan waarmee rekening werd gehouden voor de vaststelling van de toegekende vermenigvuldigingscoëfficiënt niet wordt nageleefd, kan die coëfficiënt verlaagd worden. Verder behoudt de Commissie zich het recht voor, zoals dit vermeld wordt in de "modellencirculaire", om de toegekende vermenigvuldigingscoëfficiënt op gepaste en evenredige wijze aan te passen, bijvoorbeeld wanneer zij in het kader van een inspectie ter plaatste bepaalde vaststellingen doet die daartoe aanleiding geven.

Door de vrijstellingsaanvragen in behandeling te nemen, voldoet de Commissie aan de voornaamste doelstelling van de reglementering inzake de aanleg van een aanvullende voorziening voor het renterisico in de levensverzekering. Daarnaast kan zij zich aan de hand van dit dossieronderzoek een oordeel vormen, zowel vanuit kwantitatief als vanuit kwalitatief oogpunt, over de beheersfilosofie en -instrumenten die de onderneming heeft ontwikkeld. De vereisten die door de reglementering worden opgelegd, vormen een stimulans voor en voorbereiding op de toepassing van de meest gesofisticeerde methodes die in de toekomstige Solvency II-richtlijn zouden moeten worden opgenomen. Daarnaast moeten deze vereisten de ondernemingen ertoe brengen om voor hun risicobeheer een strenge filosofie toe te passen, die gebaseerd is op vergevorderde technieken, een gecontroleerde omgeving en een permanente opvolging tot op het hoogste niveau van de onderneming.

De dossiers die eind 2007 werden behandeld, werden goedgekeurd rekening houdend met de verbintenissen die de ondernemingen hebben aangegaan in hun ontwikkelingsplannen. De opvolging van de effectieve uitvoering van deze plannen wordt voortgezet in 2008 en daarna.

Internal Governance en belang van controlefuncties

Zoals eerder uiteengezet heeft de Commissie in maart 2007 na een uitgebreid raadplegingsproces haar nieuw beleid vastgelegd inzake het deugdelijk bestuur voor financiële instellingen⁷⁶. Zoals de andere financiële instellingen moeten de verzekeringsondernemingen hun eigen beleid doorlichten en de kenmerken ervan uitschrijven in een governance memorandum dat uiterlijk einde maart 2008 aan de Commissie dient te worden overgemaakt.

⁷⁶ Zie de circulaire van 30 maart 2007 over de prudentiële verwachtingen van de CBFA inzake het deugdelijk bestuur van financiële instellingen en het jaarverslag CBFA 2006, p. 28-29.

Bij de prospectieve beoordeling van de toestand van complexe groepen, die plaatsvindt in het kader van het prudentieel toezicht, is een passend en efficiënt bestuur van essentieel belang. De hoogste leidinggevende organen van de onderneming hebben op dit gebied een fundamentele verantwoordelijkheid in termen van te bereiken resultaat, meer nog dan voor de naleving van de wettelijke of reglementaire bepalingen.

De rol van het prudentieel toezicht bestaat erin te beoordelen hoe de onderneming en haar leidinggevende organen de risico's waaraan zij blootstaan evalueren en of zij in passende antwoorden en in een passend kader voorzien. De transversale functies (*risk management*, *compliance* en interne audit) vormen hier belangrijke aandachtspunten. Deze functies vormen een essentieel onderdeel van de omkadering van de organisatie, maar noch het bestaan ervan, noch hun werking beletten dat de leidinggevende organen van de onderneming verantwoordelijk zijn. De onafhankelijkheid van deze functies, de middelen die eraan worden besteed en de manier waarop gereageerd wordt op hun acties, geven aan in welke mate de onderneming bereid is een technisch, financieel en commercieel beleid te voeren dat gezond en voorzichtig is.

Specifieke aandachtspunten bij inspectieopdrachten

Naast de bovenvermelde inspecties in het kader van de vrijstellingsdossiers werd er in de loop van 2007 bij het verzekeringstoezicht aandacht besteed aan de waardering van de technische provisies in langlopende risico's binnen de activiteiten niet-leven. Daarbij werd veelal de aandacht gericht op de kwaliteit van de interne controle.

Verder werd er aandacht besteed aan de lopende projecten rond de vernieuwing van de reporting en de verbetering van zijn verwerking, het eerste gebruik van de software die de CBFA aankocht voor de stochastische analyse van de provisies in niet-leven en aan de omzetting van de richtlijn inzake herverzekering.

Opvolging van de ontwikkelingsstrategieën

Wat de buitenlandse ondernemingen betreft, besteedt de Commissie bijzondere aandacht aan de opvolging van de ontwikkelingsstrategieën van de groepen waartoe die ondernemingen behoren en aan de gevolgen die deze strategieën hebben voor de steun aan hun dochterondernemingen. Zij ziet er ook op toe dat die strategieën vertaald worden in concrete maatregelen. Deze maatregelen kun-

nen diverse vormen aannemen, gaande van het gebruik door de Belgische onderneming van het internationaal logo van de groep, over de operationele inmenging van de groep in de administratieve, boekhoudkundige en beheersorganisatie, tot expliciete maatregelen zoals de toekenning van waarborgen door de groep, met name het verzenden van "letters of comfort" aan de Commissie om te bevestigen dat de dochteronderneming waarvoor de Commissie de groep verantwoordelijk houdt, gesteund wordt door de groep.

Vorbereiding van implementatie van internationale regelgeving

De CBFA heeft in de loop van 2007 met een van de belangrijkste verzekeringsondernemingen besprekingen gevoerd over de voorbereiding van Solvency II, het toekomstige Europese raamwerk voor de solvabiliteitsberekening, de voorziene toepassing van de IFRS-boekhoudnormen en de toepassing van de zgn. prudentiële filters om de latente meer- of minwaarden te corrigeren die bij een IFRS-waardering ontstaan. In het kader van de internationale samenwerking heeft de Commissie als coördinerend toezichthouder twee zgn. *coordination committee meetings* georganiseerd voor de Europese verzekeringstoezichthouders van Belgische bankverzekeringsgroepen.

Protocol over vrij verkeer van diensten

De binnenkomende notificaties van andere toezichthouders inzake vrije dienstverrichting van verzekeringsondernemingen naar Europees recht vereisen, gelet op het specifieke reglementaire kader van bepaalde takken uit de niet-leven verzekeringen, bijzondere aandacht en opvolging.

In navolging van de protocols van CEBS en CESR werd binnen CEIOPS een nieuw protocol uitgewerkt teneinde in de toekomst in een efficiëntere afhandeling voor de notificaties inzake vrije dienstverrichting van verzekeringsondernemingen naar Europees recht te voorzien.

Overdrachten en fusies van verzekeringsondernemingen

De Commissie heeft verschillende dossiers behandeld die betrekking hadden op de overdracht of de fusie van verzekeringsondernemingen. In sommige gevallen vormde de overdracht of de fusie maar een onderdeel van een geheel van verrichtingen waartoe besloten was op het niveau van een internationale groep.

Deze dossiers worden onderzocht door de operationele controleteams, die nagaan welke impact de voorgenomen verrichtingen kunnen hebben op de lokale markt. De controleteams zien er ook op toe dat deze verrichtingen worden uitgevoerd met inachtneming van de belangen van de verzekeren van de ondernemingen onder toezicht.

De internationalisering van de activiteiten van de groepen en onder andere de bepalingen over de vrije dienstverlening binnen de Europese Unie, hebben de Commissie ertoe aangezet om na te gaan of het toezichtsstatuut van de verzekeringsondernemingen die deel uitmaken van internationale groepen en die hun zetel hebben in België, wel in overeenstemming is met de ligging van de risico's of, op zijn minst, met de plaats waar ze effectief worden beheerd. In dit verband werd bijzondere aandacht besteed aan de plaatselijke uitoefening van de effectieve leiding, evenals aan de essentiële transversale functies.

De Commissie heeft in samenspraak met andere Europese toezichthouders besloten om met de betrokken ondernemingen een denkoefening te houden die moet garanderen dat er een toezicht wordt ingericht dat effectief is aangepast aan de juridische, structurele en economische werkelijkheid van de activiteiten.

1.4.2. Organisatie van de acties in het kader van het prudentieel toezicht

Belgische verzekeringsondernemingen

De Belgische verzekeringsondernemingen die deel uitmaken van een groep worden voortaan op een geïntegreerde wijze benaderd. Deze ontwikkeling ligt in de lijn van de praktijken bij buitenlandse geïntegreerde toezichthouders en houdt rekening met de operationele realiteit van de grote financiële groepen die hun risico's op een geïntegreerde basis beheren.

Bij deze financiële groepen kan onderscheid gemaakt worden tussen de bankverzekeringsgroepen en de verzekeringsbankgroepen. Beide soorten groepen kunnen voor de Belgische financiële markt als systemisch belangrijk worden beschouwd. Bij de bankverzekeringsgroepen is de basisactiviteit oorspronkelijk gericht op de bancaire activiteiten daar waar in de verzekeringsbankgroepen de verzekeringsactiviteiten centraal staan.

Die groepen oefenen weliswaar verschillende metiers uit, doorheen de entiteiten waaruit zij bestaan, en deze entiteiten vallen onder verschillende toezichtsstatuten, maar toch is het van belang dat er bij de uitoefening van het prudentieel toezicht rekening wordt gehouden met de

coherentie van de strategie die de groep hanteert, en met name van zijn commerciële of groeistrategie.

In de groep van de kleinere Belgische verzekeringsondernemingen treft men ondernemingen aan met uiteenlopende activiteiten en risicoprofiel. Enkele groepen concentreren hun commerciële strategie rond de tak van arbeidsongevallen, andere bieden diverse schadeverzekeringen aan in de retailsector of beperken zich hoofdzakelijk tot groepsverzekeringen, nog andere hebben hun handelsfonds uitgebouwd in een beperkte niche. Enkele ondernemingen zijn door hun omvang, aard van activiteiten en organisatie bijzonder kwetsbaar waardoor zij extra aandacht vragen. Daarom werd ernaar gestreefd om in de prudentiële actie de ondernemingen te groeperen volgens de aard van hun activiteiten.

Op basis van de risicoscore en met het oog op een evenwichtige controlecyclus bij alle betrokken ondernemingen onder toezicht werden concrete doelstellingen vastgelegd, zowel inzake grondige inspecties als wat betreft korte bezoeken ter plaatse ("gang van zaken") en geplande en voorbereide gesprekken.

Buitenlandse verzekeringsondernemingen

Doordat er in België een significant aantal buitenlandse verzekeringsondernemingen aanwezig zijn, is het des te belangrijker dat er bij de hiërarchisering van de toezichtsprioriteiten uitgegaan wordt van een benadering die gebaseerd is op een waardering van de risico's, en dat hierbij rekening wordt gehouden met de toegevoegde waarde van de voorgenomen controleacties. Wat ook van belang is, is dat de middelen en de tijd die beschikbaar zijn om de controletaken uit te voeren, optimaal worden besteed. Daarom dient er bij de opstelling van het actieplan een keuze te worden gemaakt tussen recurrente controletaken, specifieke acties, zoals inspectieopdrachten ter plaatse, acties die nodig zijn naar aanleiding van reglementaire ontwikkelingen, of andere gerichte acties zoals het onderzoek van de risicobeheermodellen.

De risicogeoriënteerde benadering moet gebaseerd zijn op de prudentiële beoordeling van de wil en de capaciteit van een groep om zijn dochterondernemingen te controleren en te steunen.

Wat het toezicht op de buitenlandse ondernemingen betreft, speelt de internationale samenwerking tussen de toezichthouders een belangrijke rol. Deze samenwerking uit zich in constructieve dialogen met de toezichthouders van het land van herkomst van de groep en in de deelname aan coördinatiecomités die samengesteld zijn uit de

toezichthouders van de verzekeringsondernemingen die tot dezelfde groep behoren. Dankzij deze samenwerking kunnen de risico's van elke afzonderlijke buitenlandse onderneming onder toezicht en die van de moederonderneming beter worden ingeschat en kan de financiële situatie van de moederonderneming beter worden beoordeeld. De betere perceptie die de toezichthouder hierdoor krijgt van de risico's zal in voorkomend geval een invloed hebben op de aard en de diepgang van de eventuele acties die bij de ondernemingen onder toezicht zullen worden ondernomen.

De samenwerking tussen de toezichthouders biedt ook als voordeel dat er in crisissituaties bevoorrechte overlegkanalen kunnen worden opgezet.

1.5. Toezicht op de verrekenings- en vereffeningstellingen

1.5.1. Post-transactionele activiteiten in België

België huisvest verschillende hoofdrolspelers op het vlak van de post-transactionele activiteiten (i.e. verrekening, vereffening en bewaring), wat de gespecialiseerde beroepsvereniging Transconstellation, die de sectorvertegenwoordigers groepeerd, er herhaaldelijk toe heeft gebracht Brussel als financieel centrum te kwalificeren als *transaction processing valley*. Afhankelijk van hun statuut en van het feit of ze al dan niet een "systeem" uitbaten, zijn bepaalde van die hoofdrolspelers onderworpen aan het prudentieel toezicht van de CBFA, het oversight van de NBB of de controle van beide instellingen.

In dit hoofdstuk worden de verschillende post-transactionele activiteiten besproken in de logische volgorde waarin ze bij de afhandeling van de effectentransacties worden uitgevoerd (verrekening, vereffening en tot slot bewaring). Daarbij wordt telkens kort ingegaan op de aard van de activiteit, de belangrijkste actoren die de activiteit verrichten na daarvoor van de CBFA een vergunning te hebben verkregen, en tot slot de organisatie van de controleacties in het kader van het prudentieel toezicht op die actoren.

1.5.2. Verrekening (of *clearing*)

Aard van de verrekeningsactiviteit

De clearingfunctie vormt de link tussen het afsluiten van de transactie (*trading*) en de vereffening (zie hieronder). Zij moet ervoor zorgen dat is voldaan aan alle, voor de vereffening noodzakelijke of daaraan voorafgaande voorwaarden. Bij de clearing wordt met name verwezen naar de procedure waarbij de stromen tussen de

marktdeelnemers worden verrekend, zodat van alle partijen de nettosaldo's kunnen worden bepaald van de vorderingen en schulden in effecten en contanten die bij de vereffening zullen worden afgewikkeld.

LCH.Clearnet Group

De CBFA oefent toezicht uit op LCH.Clearnet NV. Deze instelling is ontstaan naar aanleiding van de fusie, in 2003, van Clearnet (dat de verrekeningsactiviteiten van de Euronext-zone heeft overgenomen bij de fusie van de betrokken nationale markten en de oprichting van de Euronext Groep in 2000) en London Clearing House tot LCH.Clearnet Group. Laatstgenoemde bestaat uit een koepelholding (LCH.Clearnet Group Ltd), financiële holding naar Brits recht, en twee operationele entiteiten, LCH.Clearnet Ltd en LCH.Clearnet NV, die functioneel en institutioneel onafhankelijk zijn van elkaar. In Frankrijk heeft LCH.Clearnet SA het statuut van kredietinstelling.

Organisatie van de acties in het kader van het prudentieel toezicht

Op 7 november 2006 hebben de marktstructuren en de post-transactionele structuren (*clearing & settlement*) een gedragscode ondertekend die de concurrentie binnen die sector moet vergroten door de prijstransparantie, de segmentatie van de activiteiten en van hun boekhouding alsook de interoperabiliteit tussen de concurrerende structuren te bevorderen. Richtlijn 2004/39/EG betreffende markten voor financiële instrumenten (MiFID) poneert ook het beginsel van de vrije concurrentie tussen de verrekenings- en vereffeningstructuren door het verbod op elke vorm van discriminatie bij de toegang tot de nationale gereguleerde markten, behalve wanneer dit de ordelijke werking van die markten in het gedrang zou brengen.

De interoperabiliteit op het vlak van de verrekening impliceert dat de *trading members* van een markt voor financiële instrumenten zich met hun gekoppelde orders (*matched orders*) tot (een *clearing member* van) een verrekeningsorganisme van hun keuze kunnen richten. Aangezien die tussenpersonen los van elkaar worden gekozen, is het mogelijk dat het "koopluik" van een transactie bij één verrekeningsorganisme terecht komt, terwijl het "verkoopluik" bij een ander verrekeningsorganisme terecht komt. Om aan beide luiken van die transactie een waarborg van goede afloop te kunnen verlenen, moet een link tot stand worden gebracht tussen de twee verrekeningsorganismen, zodat zij wederpartijen worden van elkaar.

Gelet op die evoluties en op de aanzienlijke technische implicaties daarvan, zal de CBFA in 2008-2009 overgaan tot een volledige herziening van de huidige omkadering van het toezicht, met als belangrijkste doelstelling het bevorderen van de volgende krachtlijnen :

- ◆ de transparantie en de administratieve efficiëntie bij de uitoefening van de controles;
- ◆ de voorspelbaarheid van de acties van de toezicht-houders;
- ◆ de evenredigheid van het optreden van de Belgische autoriteiten ten opzichte van de risico's voor de goede werking van de Belgische gereglementeerde markten; en
- ◆ een billijke concurrentiële omgeving wat de voorwaarden betreft voor de uitvoering van de verrekeningsactiviteiten voor identieke transacties.

1.5.3. Vereffening (of *settlement*)

Aard van de vereffeningsovername

De vereffening is de activiteit waarbij de eigendom van een effect door de verkoper wordt overgedragen aan de koper in ruil voor de overdracht, door de koper aan de verkoper, van de som die de tegenwaarde van dat effect vormt. Conform de gangbare normen voor de uitoefening van die activiteit gebeurt die ruil volgens het zogenaamde "DvP"-beginsel (*Delivery versus Payment*), waarbij contanten en effect gelijktijdig worden geruild, zodat geen enkele, bij de transactie betrokken partij op enig moment in het bezit zou zijn van zowel de effecten als hun tegenwaarde (doelstelling is het tegenpartijrisico te beperken).

De Euroclear-groep

De Euroclear-groep is een van de belangrijkste actoren op het vlak van de vereffening van transacties (zij is bijvoorbeeld wereldwijd de grootste depositaris van internationale obligaties) en haar deelnemers zijn verspreid over meer dan 80 landen. De Euroclear-groep werkt trouwens aan de eenmaking van het momenteel erg versnipperde vereffeningsegment van de Europese markten. Daartoe heeft zij de voorbije jaren verschillende Europese centrale effectendepositarissen of *Central Securities Depositories* (CSD's) gekocht, waaronder de Franse, de Nederlandse, de Britse en de Belgische. Bovendien treedt de groep op voor rekening van de Ierse CSD.

Organisatie van de acties in het kader van het prudentieel toezicht

Opdat de groepsstructuur zou aansluiten bij de eerder beschreven doelstelling en met name om de terughoudendheid ten aanzien van de aankoop van nationale CSD's weg te nemen die is ingegeven door de vrees voor risicoverspreiding tussen entiteiten die verschillende activiteiten verrichten (ICSD's en CSD's) en dus een verschillend risicoprofiel hebben (met name wat het kredietrisico betreft), is de groep in 2005 met een herstructurering (*corporate restructuring*) gestart. Die herstructurering hield kort samengevat in dat Euroclear Bank werd gesplitst in een topvennootschap (Euroclear NV, die ook wel "ESA" wordt genoemd) die als dienstverlener optreedt voor alle dochterondernemingen, en een operationeel deel dat, net als de CSD's van de groep, in het bezit is van ESA.

Toen die verrichting ter goedkeuring werd voorgelegd, werd zij - vanuit het oogpunt van het prudentieel toezicht - aanvaardbaar geacht, op voorwaarde weliswaar dat een identiek toezicht zou kunnen worden uitgeoefend op de twee entiteiten die bij de splitsing van de bank waren ontstaan en een onlosmakelijk functioneel geheel vormden. In die optiek is een koninklijk besluit goedgekeurd dat Euroclear NV, als een met een vereffeningsovername gelijkgestelde instelling, aan een soortgelijk toezicht onderwerpt als het toezicht op de Belgische kredietinstellingen.

Naast de analyse van en de instemming met het project, enerzijds, en de doorlopende follow-up van de financiële positie van de groep, anderzijds, heeft de CBFA twee opeenvolgende thematische inspectieprogramma's gelanceerd naast haar klassiek controleplan (waarbij het accent in dit geval op technische inspecties lag).

Die twee programma's, waarvan het tweede in 2007 werd afgerond, kunnen als volgt worden samengevat :

Aangezien het risico bestond dat de Euroclear-groep, door de omvang van de door haar aangevatte herstructurering, zou worden geconfronteerd met de discontinuïteit van haar productie- en controleactiviteiten, werd het prudentieel toezicht aanvankelijk toegespitst op het verkrijgen van een redelijke garantie omtrent de continuïteit van laatstgenoemde activiteiten. Het eerste inspectieprogramma werd daarom toegespitst op de evaluatie - via specifieke inspectieopdrachten - van de transversale controlefuncties van de groep, i.e. de interne audit, het risicobeheer, de compliancefunctie en de beheerscontrole.

Kenmerkend voor de vereffeningsactiviteiten en de dienstverlening rond de bewaring van activa is met name de nood aan interconnectie - binnen een dicht en fijnmazig netwerk - tussen de financiële markten, de deelnemers aan die markten en de instrumentariums voor het beheer van de effecten- en deviezenstromen en -voorraden. Na het verkrijgen van een redelijke garantie omtrent de continuïteit van de risicosturing en het risicobeheer via de aan de nieuwe groepsconfiguratie aangepaste transversale controlefuncties, werd een tweede thematisch inspectieprogramma gewijd aan de herziening van het passende karakter (vanuit het oogpunt van de stabiliteit, de beveiliging en de bijdrage aan het risicoprofiel van de betrokken activiteiten) van het netwerk van relaties tussen, enerzijds, de verschillende groepsentiteiten en, anderzijds, die groepsentiteiten en de verschillende soorten tegenpartijen van de groep. De opdrachten in het kader van dat programma hadden onder andere betrekking op de uitbestedingen binnen en buiten de groep, de bridge en het behoorlijk bestuur.

In de periode 2008-2009 zal bij de prudentiële actie van de CBFA met betrekking tot het toezicht op de *clearing*-, *settlement*- en *custody*-activiteiten (CS&C) worden uitgegaan van de hypothese dat de Europese financiële omgeving van de entiteiten met een toezichtsstatuut die aan CS&C doen, in die jaren nog ingrijpender en sneller zal evolueren. Die wijzigingen in de structuur van het CS&C-werkingsgebied hebben een dubbele oorsprong.

Eerst en vooral is er de tenuitvoerlegging van de wettelijke en reglementaire kaders, zoals Basel II, MiFID, de transparantierichtlijn en de *Single European Payment Area*-richtlijn (SEPA), die een algemene harmonisatie nastreven van de werking van de Europese financiële markten.

Daarnaast zijn er de specifieke initiatieven rond de eenmaking van de interne markt van de post-tradingactiviteiten, zowel op het niveau van de beginselen van de omkadering door de gedragscode en de gevolgen daarvan voor de interoperabiliteit en de loskoppeling van de aangeboden diensten (ook wel *unbundling* genoemd) als op het operationeel niveau door de ontwikkeling van het T2S-project en ook en vooral door de tenuitvoerlegging van de strategische projecten van de Euroclear-groep die een operationele consolidatie nastreven van de markten waarop de groep actief is.

Tegen de achtergrond van dit algemeen kader zal de prudentiële actie van de CBFA met betrekking tot de CS&C-activiteiten in de periode 2008-2009 opgebouwd zijn rond de volgende drie krachtlijnen :

- ◆ de follow-up van de impact van de wetgevende en reglementaire evoluties op de gecontroleerde entiteiten, en van de stand van zaken met betrekking tot de voorbereiding en de tenuitvoerlegging door die entiteiten van de door die wetgevende en reglementaire teksten (Basel II, MiFID, transparantierichtlijn) voorgeschreven maatregelen;
- ◆ de follow-up van de ontwikkeling en de tenuitvoerlegging van de strategische projecten van de Euroclear-groep tegen de achtergrond van de scherpere concurrentie binnen de post-transactionele omgeving, en van de uitdagingen die voortvloeien uit de eerder vermelde specifieke evoluties (gedragscode, T2S, enz.)
- ◆ de toegenomen convergentie tussen de door de CBFA ondernomen prudentiële acties en het door de NBB uitgevoerde *oversight* om te komen tot een volledig homogeen en overlegd toezichtsbeleid, dat is opgebouwd rond de eigen bevoegdheden van beide Belgische toezichtsautoriteiten. Buiten de toegenomen efficiëntie van dit sterk gesynchroniseerde toezichtsmodel voor de gecontroleerde groep, moet deze benadering ook bijdragen tot een geoptimaliseerde uitvoering van de werkzaamheden die inherent zijn aan het statuut van de toezichthoudende autoriteiten van het land van herkomst, i.e. de CBFA en de NBB voor de Euroclear-groep;

Het is in dat vooruitzicht dat ontmoetingen op hoog niveau hebben plaatsgevonden tussen de verantwoordelijken van de Belgische en buitenlandse reguleringsinstellingen, en dit hetzij tijdens de periodieke vergaderingen die, conform het *Memorandum of Understanding*, worden georganiseerd met de autoriteiten van de landen waar de entiteiten van de Euronext-groep zijn gevestigd, hetzij tijdens ad-hocvergaderingen die worden georganiseerd wanneer de omstandigheden dat vereisen.

1.5.4. Bewaring (of custody)

Aard van de bewaringsactiviteit

Het begrip "*custody*" verwijst niet alleen naar de bewaring van effecten voor rekening van hun eigenaars (financiële tussenpersonen en beleggers) als dusdanig, maar ook naar het beheer van de bewaarde effecten (berekening en inning van de opbrengst van de rechten van de eigenaars in het geval van *corporate actions*, administratief beheer van de bewaarde effecten, specifieke verslagen die aansluiten bij de behoeften van de verschillende types eigenaars, enz.). Die activiteiten zijn vaak gekoppeld aan andere diensten

met een toegevoegde waarde, zoals de follow-up en de recuperatie van fiscale bronheffingen, de bijstand bij de uitoefening van stemrechten, de verstrekte/opgenomen effectenleningen, het beheer van waarborgen of het multideviezenbeheer.

The Bank of New York - Brussels branch

De groep The Bank of New York Mellon Corporation (BNY Mellon) biedt wereldwijd financiële diensten aan en is de grootste bewaarder (*custodian*) ter wereld wat het bedrag aan beheerde activa betreft.

Het Belgische bijkantoor van de groep (*The Bank of New York - Brussels branch*) is als operationeel centrum belast met de global custody, i.e. de bewaring en het beheer buiten de Verenigde Staten van de effecten en financiële instrumenten van de (institutionele) cliënten van de groep (banken, *brokers/dealers*, verzekeringsondernemingen, beleggings- en pensioenfondsen, enz.).

Tegen de achtergrond van die activiteit verricht The Bank of New York - Brussels Branch ook bepaalde aanverwante gespecialiseerde activiteiten voor alle andere groepsentiteiten. Zo is zij bijvoorbeeld actief als correspondent voor munten zoals de euro, de Amerikaanse dollar, de Japanse yen en het Britse pond, of op het vlak van de omwisseling van deviezen.

Organisatie van de acties in het kader van het prudentieel toezicht

Rekening houdend met het feit dat voor de Belgische entiteit van de groep BNY Mellon is geopteerd voor de rechtsvorm van bijkantoor, heeft de CBFA voor de nodige omkadering gezorgd van de evoluties van de groep en van de organisatorische transformaties die daaruit voortvloeien voor de Belgische vestiging van de groep. Voor 2007 kunnen in dat verband de volgende drie bijzonder belangrijke dossiers worden vermeld :

- ◆ de follow-up, in samenwerking met de Amerikaanse toezichthoudende autoriteiten, van de invoering van het centrale systeem dat The Bank of New York - Brussels Branch gebruikt bij de uitoefening van haar activiteiten. Het betreft meer bepaald een geïntegreerd systeem voor de geautomatiseerde verwerking van *corporate actions*, rentebetalingen en terugbetalingen van fiscale bronheffingen;

- ◆ de groepen The Bank of New York (BNY) en JP Morgan Chase & Co (JPMC) hebben op 8 april 2006 een ruilvereenkomst gesloten op grond waarvan BNY de *corporate trust & agency business*-activiteit van JPMC zou verwerven in ruil voor de overdracht van haar eigen retail banking-activiteit in de Verenigde Staten. Tegen die achtergrond heeft The Bank of New York - Brussels branch in 2007 de toestemming gevraagd aan en verkregen van het directiecomité van de CBFA om de pandovereenkomsten op de in bewaring gegeven activa van de cliënten van de conform de artikelen 30 en 31 van de bankwet van 22 maart 1993 overgedragen activiteit, ten gunste van zichzelf over te dragen; en
- ◆ de groep BNY is in juli 2007 gefuseerd met de groep Mellon Financial Corporation.

Bij onveranderde bevoegdheden zal de CBFA voor de nodige omkadering blijven zorgen voor de entiteiten op de financiële markt die actief zijn op het vlak van de bewaring. Die omkadering bestaat vooral uit de implementering van pragmatische en gerichte oplossingen die gestoeld zijn op de grondige technische kennis van de CS&C-métiers in hoofde van de teams die belast zijn met het prudentieel toezicht op de meest geavanceerde actoren binnen die sector.

1.6. Toezicht op de instellingen voor bedrijfs-pensioenvoorziening

In de loop van 2006 en begin 2007 werden er een aantal wettelijke en reglementaire teksten gepubliceerd die tot doel hadden de IBP-richtlijn om te zetten in Belgisch recht en het prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening volledig te herzien. In 2007 werd dit nieuwe kader voltooid met de goedkeuring van het koninklijk besluit van 5 juni 2007 betreffende de jaarrekening van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening⁷⁷. De dienst Toezicht op de aanvullende pensioenen heeft in belangrijke mate meegewerkt aan de opstelling van dit besluit, zoals dit ook het geval was voor de wet betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (WIBP) en het bijbehorende uitvoeringsbesluit.

Naast dit reglementair kader werden er ook verschillende circulaires en memoranda opgesteld, waarin wordt aangegeven welke verwachtingen de CBFA heeft op diverse gebieden.

⁷⁷ Zie het verslag van het directiecomité, p. 25.

Zo werd er in mei 2007 een memorandum gepubliceerd⁷⁸ waarin nader wordt ingegaan op de vorm en de inhoud van de toelatingsaanvraag. Dit memorandum houdt rekening met de nieuwe wettelijke bepalingen die door de WIBP zijn ingevoerd. De nieuwe wettelijke richtsnoeren en in het bijzonder de grotere vrijheid die de IBP's hebben verkregen op het gebied van de financiering, maken het noodzakelijk dat de dienst Toezicht op de aanvullende pensioenen specifiek onderzoekt of de aanvragende instelling via haar toelatingsdossier kan aantonen dat zij de risico's die aan haar activiteit zijn verbonden, kent en beheerst.

Er werd ook een circulaire⁷⁹ gewijd aan de grensoverschrijdende activiteiten (activiteiten die een IBP naar Belgisch recht in een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte uitoefent) en over de activiteiten die worden uitgeoefend in een staat die geen lid is van de Europese Economische Ruimte. In deze circulaire wordt het begrip "activiteit buiten België" nader toegelicht en wordt bepaald in welke gevallen er een kennisgeving zoals bedoeld in de artikelen 62 tot 73 van de WIBP aan de CBFA moet worden gericht.

De circulaire over het deugdelijk bestuur van de IBP's, waarvan de ontwerpversie werd besproken in het vorige verslag⁸⁰, werd afgewerkt⁸¹. In de uiteindelijke versie is rekening gehouden met de wijzigingen die in de loop van de parlementaire werkzaamheden werden aangebracht in het ontwerp van wet betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening en met het resultaat van de open consultatie die door de CBFA werd georganiseerd. De oorspronkelijke principes zijn in de definitieve versie behouden gebleven, maar de structuur werd aangepast om de toepassing van de circulaire te vergemakkelijken. In de eigenlijke circulaire zijn dus enkel de wettelijke bepalingen opgenomen, met een korte toelichting, terwijl de bijbehorende nota nader ingaat op de beginselen van de circulaire, evenals op de best practices en aanbevelingen inzake deugdelijk bestuur. De dienst Toezicht op de aanvullende pensioenen verwacht van de IBP's dat ze onverwijld beginnen nadenken over hoe zij zich zullen conformeren aan de richtsnoeren van de circulaire en de bijbehorende nota of dat zij conform het

comply or explain-beginsel rechtvaardigen waarom zij dit niet doen. Hiervoor kunnen zij gebruik maken van de zelfevaluatievragenlijst, die een aanvulling vormt op de circulaire en de nota over deugdelijk bestuur.

Tijdens een seminarie dat in samenwerking met de Belgische Vereniging van Pensioeninstellingen werd ingericht op 20 juni 2007, heeft de CBFA toelichting gegeven bij haar verwachtingen op het vlak van deugdelijk bestuur.

Aanvankelijk zouden de verwachtingen van de CBFA op het vlak van professionele betrouwbaarheid, kwalificaties en ervaring van de leden van de operationele organen van de IBP's worden opgenomen in een bijlage bij de circulaire over het deugdelijk bestuur. Om een grotere soepelheid te garanderen, werden deze bepalingen echter samengebracht in een specifieke uniforme brief⁸². Voortaan moet er gebruik gemaakt worden van het formulier dat bij deze uniforme brief is gevoegd, maar enkel bij vernieuwing van het mandaat van een lid van een operationeel orgaan. De dienst Toezicht op de aanvullende pensioenen verwacht dat de meeste betrokkenen zich na vier à vijf jaar geconformeerd zullen hebben aan de richtsnoeren die in de uniforme brief worden gegeven.

Verder heeft de CBFA op haar website twee nota's gepubliceerd over de nieuwe bepalingen inzake het prudentieel toezicht. De eerste⁸³ is een algemene nota die de wijzigingen beschrijft die door de WIBP en haar uitvoeringsbesluit worden aangebracht in de reglementering inzake het prudentieel toezicht. In de tweede nota⁸⁴ wordt meer specifiek ingegaan op de nieuwe bepalingen die van toepassing zijn op de pensioenregelingen van de openbare besturen en de overheidsbedrijven.

Tot slot heeft de CBFA twee circularies herzien: de circulaire over de inzameling van gegevens over de IBP's en de aanvullende pensioenen en de circulaire over de jaarrekening van de IBP's. De bijlage bij circulaire P 40 wordt via circulaire P 42⁸⁵ vervangen. Dit was noodzakelijk om de inhoud van de bijlage aan te passen aan de nieuwe wettelijke en reglementaire bepalingen en om er meer gegevens over *governance* te kunnen opnemen. Circulaire P 43⁸⁶ bevat

78 Zie het verslag van het directiecomité, p. 35.

79 Circulaire CPP-2007-1-WIBP van 23 maart 2007 over de kennisgeving door een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening naar Belgisch recht van een grensoverschrijdende activiteit of van een activiteit in een staat die geen lid is van de Europese Economische Ruimte. Zie het verslag van het directiecomité, p. 26.

80 Zie het jaarverslag CBFA 2006, p. 60.

81 Circulaire CPP-2007-2-WIBP van 23 mei 2007 over het deugdelijk bestuur van de IBP's

82 Uniforme brief van 23 mei 2007 over de benoeming van een lid van een operationeel orgaan van een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening. Zie het verslag van het directiecomité, p. 28.

83 De wet van 27 oktober 2006 en het nieuw prudentieel toezicht op de IBP's.

84 Nota over de pensioenregelingen van de openbare besturen en de overheidsbedrijven.

85 Circulaire P 42 van 16 januari 2007 over de aanpassingen in de circulaire P 40-rapportering. Zie het verslag van het directiecomité, p. 26.

86 Circulaire P 43 van 16 januari 2007 over de jaarrekening, de statistiek en de erbij te voegen documenten voor het boekjaar 2006. Zie het verslag van het directiecomité, p. 26.

een aantal kleine aanpassingen voor wat betreft de inzameling van gegevens over de jaarrekening. Aangezien er een nieuw boekhoudkundig besluit⁸⁷ in werking is getreden, zal er over deze materie een volledig nieuwe circulaire worden opgesteld in de loop van 2008.

De gegevens die bij de IBP's worden ingezameld, dienen onder meer als basis voor het risicomodel dat de dienst Toezicht op de aanvullende pensioenen heeft ontwikkeld. Aan de hand van dit model heeft de dienst in de loop van 2007 verschillende IBP's kunnen identificeren die een diepgaander toezicht behoeften. Geen enkele van die IBP's, behalve die welke al een herstelplan hadden voorgelegd, hebben echter bijzondere maatregelen opgelegd gekregen van de CBFA.

In de loop van 2007 hebben een groot aantal IBP's de rechtsvorm van een organisme voor de financiering van pensioenen aangenomen. Deze IBP's hebben aan de CBFA hun statuten moeten bezorgen die zij hierdoor hadden moeten aanpassen. De dienst Toezicht op de aanvullende pensioenen heeft deze statuten onderzocht en heeft in voorkomend geval zijn opmerkingen bezorgd aan de betrokken IBP's. In de meeste gevallen hadden die opmerkingen betrekking op de samenstelling van de operationele organen en van de algemene vergadering, en met name, in dit laatste geval, over de verplichting voor de bijdragende onderneming om lid te zijn van het organisme voor de financiering van pensioenen (OFP) en om er lid van te blijven zolang dit organisme haar pensioenregelingen beheert.

In 2007 heeft de dienst de problematiek onderzocht van twee categorieën van IBP's, namelijk de ingeschreven fondsen en de interne fondsen.

Tot de eerste categorie behoren de IBP's die ingeschreven zijn op het ogenblik dat de op hen toepasselijke prudentiële bepalingen in werking zijn getreden⁸⁸ en die om verscheidene redenen nog geen definitieve toelating hebben verkregen, onder meer omdat het pensioenreglement niet in overeenstemming is met de sociale bepalingen of omdat de instelling niet meer voldoet aan de prudentiële

bepalingen door de verschillende wijzigingen die in de ter zake geldende wetgeving zijn aangebracht.

Op 31 december 2005 waren er nog 21 ingeschreven fondsen. Sedertdien hebben 12 van die fondsen een definitieve toelating verkregen, waarvan 1 op eigen verzoek en 11 op verzoek van de CBFA. Drie andere instellingen zijn in vereffening of zijn volledig vereffend. Op 31 december 2007 bleven er dus nog zes ingeschreven fondsen over. In de meeste gevallen gaat het om gesloten pensioenregelingen waarbij enkel nog rentegenieters zijn aangesloten.

Zoals de naam ervan aangeeft zijn interne fondsen pensioenregelingen die beheerd worden door ondernemingen die vrijgesteld zijn van de verplichting om een afzonderlijke rechtspersoon op te richten. Die pensioenregelingen werken zonder bijdragen van de aangeslotenen en zonder aanleg van technische voorzieningen en hebben enkel betrekking op aangeslotenen die aangeworven zijn vóór de inwerkingtreding van de op hen toepasselijke prudentiële bepalingen⁶³. Van die fondsen waren er 60 in 1986 ; nu zijn er nog maar een kleine dertigtal. Ook hier gaat het in de meeste gevallen om gesloten pensioenregelingen waarbij enkel nog rentegenieters zijn aangesloten.

Tot slot heeft de CBFA op 6 december 2007 in samenwerking met de Belgische Vereniging van Pensioeninstellingen een halfdaagse informatiesessie georganiseerd over de nieuwe vereisten op het vlak van het prudentieel toezicht en met name over de « continuïteitstest » die de IBP's zullen moeten invoeren.

87 Koninklijk besluit van 5 juni 2007 betreffende de jaarrekening van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening. Zie het verslag van het directiecomité, p. 25.

88 In de meeste gevallen is dit 1 januari 1986 (pensioenregelingen voor werknemers), 1 september 2000 (pensioenregelingen voor bedrijfsleiders en sommige pensioenregelingen voor publiekrechtelijke rechtspersonen) of 1 januari 2007 (sommige pensioenregelingen voor publiekrechtelijke rechtspersonen en fondsen voor bestaanszekerheid).

2. Toezicht op de instellingen voor collectieve belegging⁸⁹

2.1. Cijfermatige schets van de evolutie van de sector van de ICB's en van de activiteiten op het gebied van het toezicht op het collectieve beheer van spaarproducten

Aantal instellingen onder toezicht

	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007
Belgische ICB	155	160	158	185	179
Compartimenten	1.252	1.372	1.481	1.652	1.844
Buitenlandse ICB zonder paspoort	49	39	18	17	15
Compartimenten	142	112	99	104	108
Buitenlandse ICB met paspoort	218	206	198	209	216
Compartimenten	1.925	1.918	2.023	2.068	2.258
Totaal ICB	422	405	374	411	410
Totaal Compartimenten	3319	3.402	3.603	3.824	4.210

Hoewel het aantal *Belgische ICB's* in 2007 een daling kende van 3,2 % (+17 % in 2006), kon voor het vierde jaar op rij een gestage stijging met 11,6 % van het aantal *compartimenten* worden opgetekend (identiek aan de toename in 2006).

In 2007 kon tevens opnieuw een stijging van 2,2 % worden vastgesteld van het globale aantal *buitenlandse, in België gecommmercialiseerde ICB's* (met en zonder paspoort) (+ 4,6 % in 2006 tegenover sterke dalingen in 2004 en 2005), evenals een forse stijging met 8,9 % van het aantal buitenlandse *compartimenten* (tegenover respectieve stijgingen van 2,4 % en 4,5 % in 2006 en 2005). Deze gegevens kunnen als volgt worden uitgesplitst voor de buitenlandse ICB's met en zonder paspoort.

Voor het tweede opeenvolgende jaar nam het aantal *buitenlandse ICB's met paspoort* toe met 3,3 %, (in 2006 + 5,6 %, in 2005 - 3,8 % en in 2004 - 6 %). Het aantal *compartimenten van buitenlandse ICB's met paspoort* kende een fikse groei van 9,2 % (in 2006 + 2,2 %) en bevestigt aldus weerom het integratiesucces van UCITS III.

Hoewel het aantal *buitenlandse ICB's zonder paspoort* afnam met 11,8 % (- 5,6 % in 2006), kon een stijging van 3,9% van hun aantal *compartimenten* worden opgetekend (+ 5 % in 2006 tegenover sterke dalingen in de daaraan voorafgaande jaren).

De *ICB's waarvoor de Commissie als toezichthouder in eerste lijn* verantwoordelijk is (ICB's naar Belgisch recht en buitenlandse ICB's zonder paspoort), vertegenwoordigden op 31 december 2007 47,3 % van het geheel van de in België gecommmercialiseerde *beleggingsinstellingen* en 46,3 % van de *compartimenten* (cf. respectievelijk 49,2 % en 45.9 % per 31 december 2006).

⁸⁹ Voor een overzicht van deze toezichtsoverdrachten, zie de jaarverslagen CBFA 2004 en 2005

Evolutie van het netto-actief van de Belgische ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming

31.12.2003 31.12.2004 31.12.2005 31.12.2006 31.03.2007 30.06.2007 30.09.2007 31.12.2007

Netto-actief van de open ICB's naar Belgisch recht (In miljard EUR)	85,05	95,33	112,14	124,27	123,47	126,12	125,90	121,24
---	-------	-------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Op 31 december 2007 bedroeg het netto-actief van de ICB's naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming die in België worden gecommmercialiseerd 121,24 miljard euro⁹⁰. Het netto-actief van de Belgische ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming tekende een daling op van 2,4 % ten aanzien van de recordhoogte van 2006. Opvallend is dat de groei die in de loop van het jaar nog kon worden opgetekend, gedurende het laatste trimester van 2007 volledig werd afgekalfd.

De netto-inschrijvingen in Belgische ICB's bedroegen in 2007 4,12 miljard eur en bevestigden de dalende trend die sinds het recordjaar 2005 wordt waargenomen (- 61% ten aanzien van 2006). De positieve netto-inlage van 2007 is nagenoeg volledig toe te schrijven aan de ICB's met vaste vervaldag en kapitaalbescherming, waarvoor een netto-inlage van 6,88 miljard euro werd opgetekend. Voor de andere categorieën van ICB's was er daarentegen sprake van een nettokapitaaluitstroom, behalve voor de pensioenspaarfondsen (+ 98,6 miljoen euro) en de monetaire ICB's (+ 342 miljoen euro). Deze bedragen tonen eens te meer aan dat de ICB's met vaste vervaldag en kapitaalbescherming een determinerende rol spelen in de groei van de Belgische ICB-markt.

Er dient ook te worden aangestipt dat de bruto-inschrijvingen en -terugbetalingen eind december 2007 respectievelijk 50,8 en 46,68 miljard euro bedroegen. Dat deze bedragen opmerkelijk veel hoger liggen dan de voorbije jaren, is voornamelijk toe te schrijven aan drie categorieën van ICB's: de ICB's die voornamelijk beleggen in aandelen, de ICB's

die beleggen in rechten van deelneming in andere ICB's en de ICB's met vaste vervaldag en kapitaalbescherming (deze categorieën zijn samen goed voor 68% van de inschrijvingen en inkopen).

De toename van de bruto-inschrijvingen en -terugbetalingen situeert zich vooral in het laatste kwartaal van 2007 (respectievelijk 35% en 41% van het totaal van de inschrijvingen en van het totaal van de terugbetalingen). In dit verband verwijzen we meer in het bijzonder naar de situatie van de ICB's die in aandelen beleggen (51% van het totaal van de inschrijvingen en 47% van het totaal van de terugbetalingen hebben betrekking op het laatste kwartaal van 2007) en van de monetaire ICB's (respectievelijk 53% en 65%). Die toename van de inschrijvingen en terugbetalingen op de markt van de ICB's naar Belgisch recht die in 2007, en meer specifiek in de loop van het laatste kwartaal van 2007, was waar te nemen, zou zijn verklaring kunnen vinden in de onzekerheid die de subprime-crisis voor beleggers heeft teweeggebracht.

⁹⁰ Het netto-actief van de ICB's naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming bedraagt 70 % van het netto-actief van de Belgische en buitenlandse ICB's (exclusief dakfondsen) aangeboden op de Belgische markt (72% in 2006).

Evolutie van de controle activiteiten

	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal inschrijvingen op de lijst					
• Nieuwe ICB's	33	27	30	59	26
- <i>Belgische geharmoniseerde ICB's</i>			1	1	0
- <i>Andere Belgische ICB's</i>			8	28	6
- <i>Buitenlandse geharmoniseerde ICB's</i>			21	29	20
- <i>Andere buitenlandse ICB's</i>			0	1	0
• Nieuwe compartimenten	473	418	578	543	684
- <i>Belgische geharmoniseerde compartimenten</i>					60
- <i>Andere Belgische compartimenten</i>					345
			283	288	405
- <i>Buitenlandse geharmoniseerde compartimenten</i>					261
- <i>Andere buitenlandse compartimenten</i>					18
			295	255	279
Aantal wijzigingen in de lijst					1351
Aantal overname- en uitkoopbiedingen	2	0	0	1	2

Bovenstaande tabel met betrekking tot het aantal inschrijvingen op en wijzigingen van de lijsten van Belgische en buitenlandse beleggingsinstellingen geeft een indicatie van het activiteitsvolume van de dienst. 61,8 % van het aantal *nieuw ingeschreven compartimenten* vallen onder het toezicht in eerste lijn van de CBFA (59,2% Belgische compartimenten en 2,6 % niet geharmoniseerde compartimenten). De toename van het aantal nieuw ingeschreven compartimenten ten aanzien van 2006 (+26%) heeft vooral betrekking op Belgische instellingen. Het aantal nieuw ingeschreven Belgische compartimenten is inderdaad toegenomen met 40,6 % ten aanzien van dat aantal in 2006.

88 % van de in 2007 nieuw gecreëerde Belgische compartimenten behoort tot het segment van de *beleggingsinstellingen met vaste vervaldag en kapitaalbescherming* (93 % in 2006). De markt van de Belgische ICB's blijft dus gekenmerkt door het traditionele succes van dergelijke producten die ook als exportproduct aan belang winnen.

Net zoals in 2006, heeft het merendeel (74,2%) van de nieuwe compartimenten van buitenlandse ICB's een beleggingsbeleid dat gericht is op rechtstreekse beleggingen in aandelen en/of obligaties.

Op basis van de interne registratiesystemen van de dienst kan worden vastgesteld dat het volume van de *reclamemiddelen* die aan de CBFA ter goedkeuring werd voorgelegd met 12,9 % is toegenomen ten opzichte van 2006.

Ten slotte werd in 2007 1 vastgoedbevak naar de beurs gebracht.

2.2. Aandachtspunten en hoofdthema's in het toezicht op het collective beheer van spaarproducten in 2007

Zoals de cijfergegevens hogerop aantonen, werd 2007 op *operationeel vlak* enerzijds gekenmerkt door een blijvende toename van het activiteitsvolume. Onder meer de continue stijging van het volume van ter goedkeuring voorgelegde reclamemiddelen voor ICB's springt hierbij in het oog.

Anderzijds werden in het voorbije jaar op operationeel vlak volgende accenten gelegd:

- ◆ Aandacht werd besteed aan de voortdurende bijwerking van de interne controlehandleiding inzake publiciteitsnormen. Deze oefening beoogde om de betrokken normen aan te passen aan de niet aflatende evolutie van de reclamepraktijken, aan de in voege getreden MiFID-regels en aan de controlepraktijken die in dit domein worden ontwikkeld door andere departementen. Ze vormde tevens de basis voor een tijdens dit verslagjaar opgestart semestrieel overleg met een specifieke werkgroep van Beama over distributie- en marketingkwesties;
- ◆ De werkzaamheden van de in 2006 opgestarte werkgroep met ICB-revisoren die zich tot doel stelt om de (semi-)prudentiële opdracht van de erkende revisor van een ICB nader te definiëren, werden tijdens het verslagjaar toegespitst op de implicaties van de zogenaamde CRD-wet⁹¹;
- ◆ Nog vóór de subprimecrisis ten volle in het daglicht kwam, werd bij de belangrijkste ICB-beheervennootschappen een inspectie gevoerd over de wijze waarop het liquiditeitsrisico van ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming wordt beheerd. Deze inspectie werd in het kielzog van de *turmoil* uitgebreid met een verdere specifieke bevraging naar de concrete gevolgen van deze crisis voor de Belgische ICB's. Ze bracht geen noemenswaardige problemen voor de Belgische ICB-sector aan het licht;
- ◆ Ingevolge de aanbevelingen van CESR tot vereenvoudiging van de kennisgevingsprocedure voor ICBE's die hun rechten van deelneming in het buitenland wensen te verhandelen, heeft de dienst de desbetreffende administratieve procedure volledig herzien, zowel intern als extern, teneinde ze volledig af te stemmen op voormelde aanbevelingen. Om de rechtszekerheid en de transparantie te bevorderen, werd de nieuwe procedure omstandig toegelicht in twee circulaire. In dezelfde optiek werden in een bijhorende Mededeling de Belgische marketingregels uiteengezet die van toepassing zijn op ICBE's die hun rechten van deelneming in België wensen te verhandelen en op de naleving waarvan de CBFA toezicht houdt⁹²;
- ◆ Ten einde de Belgische promotoren de nodige operationele instrumenten ter beschikking te stellen om de uitstraling van België voor de internationale lancering van de door hen gepromote ICB's te bevorderen, heeft het departement een bijzondere administratieve procedure voor niet geactiveerde compartimenten uitgewerkt. Deze procedure laat toe om de kennisgevingsprocedure voor de verhandeling van ICBE's in het buitenland op te starten, nog vóór alle definitieve kenmerken van een in de toekomst te lanceren produkt vaststaan. Na afloop van een testfase zal een circulaire worden gepubliceerd die deze administratieve praktijk toelicht.

Hoewel het grootste deel van de middelen zoals in de voorbije jaren bij voorrang werd ingezet voor het operationele toezicht, heeft de dienst de schouders ook gezet onder een aantal projecten die willen bijdragen tot de *ontwikkeling* van een gunstige *reglementaire omgeving* :

- ◆ In het kader van een interdepartementale werkgroep van de CBFA heeft de dienst vooreerst voorstellen uitgewerkt tot aanpassing van de dematerialisatiewet⁹³ aan de specifieke kenmerken van de ICB-regelgeving⁹⁴. Voorts werd, in het kader van nauw overleg met **Beama** over de specifieke toepassing van de dematerialisatie op de ICB-sector, een mededeling⁹⁵ uitgevaardigd met als doel toelichting te verschaffen over deze bijzondere toepassingsmodaliteiten;
- ◆ Met het oog op een adequate afbakening van de werkingsfeer van openbare en institutionele collectieve beleggingsvehikels, heeft de dienst belangrijke technische inspanningen geleverd voor de totstandkoming van het koninklijk besluit van 7 december 2007 met betrekking tot institutionele instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming die als uitsluitend doel hebben de collectieve belegging in de in artikel 7, eerste lid, 2° van de wet van 20 juli 2004 bedoelde categorie van toegelaten beleggingen;
- ◆ Na een langdurig overleg met **Beama** kwam ook de circulaire over het beroep op een nominee tot stand⁹⁶.

91 Wet van 15 mei 2007 tot wijziging van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, van de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en de beleggingsadviseurs, en van de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles. Deze wet strekt inzonderheid tot omzetting van Richtlijn 2006/49/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 inzake de kapitaaltoereikendheid van beleggingsondernemingen en kredietinstellingen.

92 Circulaire ICB 1/2007 van de CBFA over de kennisgevingsprocedure voor de instellingen voor collectieve belegging die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte en die voldoen aan de voorwaarden van richtlijn 85/611/EEG en Circulaire ICB 2/2007 van de CBFA over de kennisgevingsprocedure voor de instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht die voldoen aan de voorwaarden van richtlijn 85/611/EEG en Mededeling van de CBFA over de regels die van toepassing zijn op ICBE's naar buitenlands recht die hun rechten van deelneming in België wensen te verhandelen (zie het verslag van het directiecomité, p. 69).

93 Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder.

94 Deze voorstellen werden, althans ten dele, opgenomen in de wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen (IV).

95 Mededeling van de CBFA dd. 12 juni 2007 houdende toelichting bij de toepassing, op Belgische openbare instellingen voor collectieve belegging, van de wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder.

96 Circulaire ICB 4/2007 van de CBFA over het bezit van effecten van een instelling voor collectieve belegging door bemiddeling van een tussenpersoon (nominee).

Deze circulaire licht de specifieke omkadering toe van situaties waarin beleggers die effecten op naam van ICB's kopen, deze effecten aanhouden door bemiddeling van een tussenpersoon die instaat voor de relatie tussen de betrokken ICB en haar beleggers;

- ◆ De dienst heeft tevens deelgenomen aan interne werkzaamheden bij de CBFA over de omzetting van de MiFID-richtlijn in het Belgische recht, meer bepaald om te trachten een optimale samenlezing van de voorschriften van de ICBE-richtlijn en die van de MiFID-richtlijn te bewerkstelligen. Ook aan de omzetting van de CRD en van de transparantierichtlijn heeft de dienst zijn technische medewerking verleend geleverd inzake alle aspecten van collectief vermogensbeheer;
- ◆ Verder werden preliminaire besprekingen gevoerd tot aanpassing van de koninklijke besluiten op de openbare privak en vastgoedbevak⁹⁷ aan de kaderwet van 20 juli 2004 en tot modernisering van het reglementair kader van deze soorten beleggingsinstellingen;
- ◆ Ten slotte werd ook een aanvang gemaakt met de voorstellen tot omzetting van de zogenaamde richtlijn "eligible assets"⁹⁸.

Op het *internationaal* vlak heeft de dienst de ontwikkelingen inzake de Europese voorstellen voor een nieuw UCITS IV-kader op de voet gevolgd. Via deelname aan open consultaties, actieve betrokkenheid bij de werkzaamheden van CESR IM en open hearings heeft de CBFA willen bijdragen tot de debatten over deze belangwekkende evolutie van het Europees regelgevend kader.

Meer specifiek in de schoot van de CESR *Expert Group on Investment Management* is de CBFA lid van de Operational Task Force, die de operationele convergentie van de Europese toezichtpraktijken inzake collectief vermogensbeheer beoogt. Ze is tevens lid van de subwerkgroepen die de respectieve adviezen van CESR hebben voorbereid over de opname van derivaten op indexen van hedge funds in de portefeuille van een ICBE⁹⁹ en over de vorm en de inhoud van de *Key Investor Information*¹⁰⁰. Ten slotte neemt ze de coördinatie waar

van de CESR-werkgroep die het overleg met de Europese Commissie organiseert over de interactie tussen MiFID en de UCITS-richtlijnen.

3. Toezicht op de financiële informatie en de financiële markten

3.1. Inleiding

Het jaar 2007 was wederom een jaar van verandering. De verandering was het ingrijpendst op reglementair vlak, waar ze werd teweeggebracht door de inwerkingtreding van diverse belangrijke richtlijnen, namelijk:

- ◆ de richtlijn betreffende het openbaar overnamebod¹⁰¹ die een radicale wijziging doorvoert van de elementen op grond waarvan het uitbrengen van een openbaar aankoopbod verplicht wordt;
- ◆ de transparantierichtlijn¹⁰² die de verplichtingen herschrijft voor de emittenten van effecten die zijn toegelaten tot een gereguleerde markt, alsook de verplichtingen inzake de kennisgeving van belangrijke deelnemingen;
- ◆ de MiFID-richtlijn¹⁰³ die meer bepaald de deur opent voor het uitvoeren van orders via een multilaterale handelsfaciliteit en, onder bepaalde voorwaarden, via internalisering.

De Commissie heeft steeds de nodige stappen ondernomen om mee te evolueren met deze gewijzigde situatie door haar toezichtpraktijken aan te passen aan de nieuwe regelgeving en hier de nodige ruchtbaarheid aan te geven door de implicaties ervan voor de marktdeelnemers te verduidelijken.

Tijdens de besproken periode kwamen tevens een aantal opmerkelijke realisaties tot stand, zoals de effectieve oprichting van de groep NYSE Euronext, de integratie van Brussel in dit geheel en de aanpassing van de verhandelingsregels in anticipatie op de verwachte veranderingen in het nieuwe, door de MiFID-richtlijn gecreëerde landschap.

97 Koninklijk besluit van 18 april 1997 met betrekking tot de instellingen voor belegging in niet-genoteerde vennootschappen en in groeibedrijven en Koninklijk besluit van 10 april 1995 met betrekking tot vastgoedbevaks.

98 Richtlijn 2007/16/EG van de Commissie van 19 maart 2007 tot uitvoering van Richtlijn 85/611/EEG van de Raad tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) wat de verduidelijking van bepaalde definities betreft.

99 CESR's guidelines concerning eligible assets for investment by UCITS - The classification of hedgefunds indices as financial indices (CESR/07-434 - July 2007).

100 CESR's advice to the European Commission on the content and form of Key Information Document disclosures for UCITS (CESR/08-087 of February 2008); volgens de preliminaire voorstellen van de Europese Commissie is dit document bestemd om het vereenvoudigd prospectus te vervangen.

101 Richtlijn 2004/25/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende het openbaar overnamebod, PB nr. L 142 van 30 april 2004, p. 12.

102 Richtlijn 2004/109/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 2004 betreffende de transparantievereisten die gelden voor informatie over uitgevende instellingen waarvan effecten tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten en tot wijziging van Richtlijn 2001/34/EG, PB L 390 van 31 december 2004, p. 38.

103 Richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, PB nr. L 145 van 30 april 2004, p. 1.

Door de gewijzigde marktomstandigheden in de loop van het tweede semester, diende de Commissie snel te reageren om de emittenten in staat te stellen hun transacties op zeer korte termijn af te stemmen op het bijzonder volatiele karakter van de markt zonder daarbij aan kwaliteit in te boeten of gehinderd te worden door haar controleprocedures.

Daarnaast is de Commissie haar talrijke dagdagelijkse controleopdrachten die een doeltreffende omkadering bieden voor de werking van de financiële markten onverminderd blijven uitvoeren. Ondanks alle turbulenties en uitdagingen, heeft de Commissie in 2007 geen grote problemen ondervonden in de effectensector.

3.2. Toezicht op de financiële verrichtingen

Het toezicht op de financiële verrichtingen heeft tot doel een correcte toepassing te waarborgen van de wet van 16 juni 2004¹⁰⁴ in geval van een uitgifte van beleggingsinstrumenten (openbaar verkoopbod), en van de wet van 1 april 2007¹⁰⁵ in geval van een openbaar bod tot aankoop of uitkoop. Het toezicht houdt meer bepaald een goedkeuring in van het prospectus en/of de commercieel getinte boodschappen over het bod. Bij een aan- of uitkoopbod wordt tevens nagegaan of de biedprocedure correct wordt gevolgd.

Verrichtingen in kapitaal aandelen

	2005	2006	2007
Beursintroducties	13	20	19
op Euronext Brussels	7	7	9
op Alternext	-	4	2
op de Vrije Markt	6	9	8
Bijkomende opnemingen van vennootschappen op Euronext Brussels	38	15	12
Openbare koop-, ruil- en uitkoop aanbiddingen	15	16	22
Uitgifte en/of opneming van warrants	11	15	13
Bijzondere verslagen art. 583, W. Venn.	17	25	35
Andere	9	24	23
Totaal	103	115	124

Het jaar 2007 was, net als 2006, een bewogen jaar op het vlak van de beursintroducties. Deze tendens deed zich zowel op de gereguleerde markt als op de niet-gereguleerde markten voor maar was het meest uitgesproken op de Vrije Markt. 19 vennootschappen werden toegelaten tot een van de markten die Euronext Brussels organiseert: 9 vennootschappen tot de gereguleerde markt en 10 vennootschappen tot een georganiseerde markt (sinds 1 november 2007 omgevormd tot multilaterale handelsfaciliteit, ook kortweg MTF genoemd wat staat voor "*multilateral trading facility*").

Daarnaast bleef in 2007 de dualiteit bestaan die reeds de voorgaande jaren was opgevallen tussen de zeer grote operaties, zoals Nyrstar, en de bijzonder kleine operaties op de vrije markt. Beide types operaties worden door de Commissie evenwel op identieke wijze behandeld in haar streven naar een correcte informatieverstrekking aan het publiek en het verrichten van een a priori controle. De termijn die zij nodig heeft om een prospectus te behandelen, bedraagt doorgaans 5 tot 6 weken voor de grote transacties en varieert iets meer voor de kleinere verrichtingen waar ook de reactiesnelheid van de

104 Wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbidding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereguleerde markt, BS van 21 juni 2006.

105 Wet van 1 april 2007 op de openbare overnamebiddingen, BS van 26 april 2007.

betrokken ondernemingen een rol speelt, temeer daar deze doorgaans over een minder goed uitgebouwde infrastructuur beschikken en een krappere budget ter beschikken hebben om de hulp van externe raadgevers in te roepen. Van de beursintroductions die plaatsvonden, waren vele gekenmerkt door een complexe financiële historiek. De Commissie wijdt hier verder over uit in het verslag van het directiecomité¹⁰⁶.

Opvallend in 2007 was ook het grote aantal openbare overnamebiedingen. Op 1 september 2007 is de nieuwe OBA-wetgeving¹⁰⁷ in werking getreden. Van de 22 aanbiedingen die in 2007 plaatsvonden, werden er 5 volgens de nieuwe regels uitgevoerd. Deze eerste toepassing van

de regelgeving wordt eveneens besproken in het verslag van het directiecomité¹⁰⁸. Voor een toelichting bij de overgangsmaatregelen, wordt verwezen naar het activiteitenverslag over het toezicht op de doorlopende financiële-informatieverstrekking¹⁰⁹.

De beursintroductions boden ook de gelegenheid om het nieuwe koninklijk besluit op de primaire marktpraktijken¹¹⁰ te beoordelen dat in juni 2007 in werking is getreden. Uitgaande van de eerste praktijkervaringen heeft de Commissie voorstellen uitgewerkt om een aantal bepalingen van het besluit bij te sturen. Conform de wet van 2 augustus 2002 heeft de Commissie een open raadpleging georganiseerd over deze voorstellen.

Verrichtingen in schuldinstrumenten

	2005	2006	2007
Uitgifte en/of opnemingen van beleggingsinstrumenten met kapitaalrisico	79	309	217
uitgegeven vanuit België	32	7	0
uitgegeven vanuit een andere EER-Lidstaat of niet-EER	47	302	217
Uitgifte en/of opnemingen van beleggingsinstrumenten zonder kapitaalrisico	128	166	194
uitgegeven vanuit België	70	33	39
uitgegeven vanuit een andere EER-Lidstaat of niet-EER	58	133	155
Kasbons, achtergestelde obligaties en kapitalisatiebons	16	5	7
Totaal	223	480	418

De opmerkelijke daling van het aantal transacties valt te verklaren door de forse vermindering van het aantal verrichtingen dat met een Europees paspoort is uitgevoerd en betrekking heeft op schuldinstrumenten zonder kapitaalbescherming op vervalddag. Het aantal verrichtingen met kapitaalbescherming dat met een Europees paspoort wordt uitgevoerd, blijft gestaag toenemen. De Commissie ziet er bij deze verrichtingen op toe dat de mededelingen van commerciële aard niet misleidend zijn. Met het oog op een grotere voorzienbaarheid van de gedragslijn die zij ter zake volgt, heeft de Commissie aanbevelingen en

richtlijnen uitgewerkt die in 2008 ter consultatie aan de sector zullen worden voorgelegd. Op basis van de resultaten die door de emittenten zijn meegedeeld, blijken de verrichtingen in schuldinstrumenten een bedrag van 6.059.687 euro te vertegenwoordigen, waarvan 772.592 euro afkomstig is van de uitgifte van beleggingsinstrumenten zonder kapitaalbescherming.

106 Zie het verslag van het directiecomité, p. 49.

107 Wet van 1 april 2007 op de openbare overnamebiedingen.

108 Zie het verslag van het directiecomité, p. 49.

109 Zie dit verslag, p. 71.

110 Koninklijk besluit van 17 mei 2007 betreffende de primaire marktpraktijken.

Europese paspoorten

Goedkeuringsverklaringen per controleautoriteit	Volledig prospectus	Basis- prospectus	Aanvulling a/h prospectus	Aanvulling a/h basisprospectus	Totaal
AFM (Nederland)	21	14	8	27	70
AMF (France)	6	7	1	15	29
BAFIN (Deutschland)	15	6	0	14	35
CSSF (Luxembourg)	39	27	37	81	184
FSA (United Kingdom)	26	13	26	52	117
IFSRA (Ireland)	12	23	20	19	74
Totaal	119	90	92	208	509

De bovenstaande tabel biedt een meer gedetailleerde analyse van het aantal paspoorten die aan de CBFA zijn genotificeerd, alsook van hun herkomst. Deze cijfers geven een indicatie van de mate waarin de prospectusrichtlijn toepassing vindt¹¹¹. Op te merken valt evenwel dat niet elk paspoort uiteindelijk effectief wordt gebruikt om een transactie te verrichten, wat de discrepantie verklaart tussen het aantal ontvangen paspoorten en het aantal verrichtingen dat in deze tabel is vermeld. Op verzoek van de emittent werd een paspoort verleend voor twintig verrichtingen waarvan het prospectus door de Commissie was goedgekeurd. Deze paspoorten waren bestemd voor 56 landen (voor bepaalde verrichtingen werd een paspoort verleend voor verschillende landen).

* * *

Het tempo van de controlewerkzaamheden, zowel ten gronde als wat de termijnen betreft, wordt bepaald door de verrichtingen van de marktdeelnemers. Voorts zal de Commissie in 2008 definitief gestalte geven aan de voorgestelde bijsturing van het koninklijk besluit over de primaire marktpraktijken, alsook aan de aanbevelingen en richtlijnen inzake commercieel getinte mededelingen. Daarnaast is de Commissie voornemens om een voorstel te formuleren voor het bijwerken van het prospectusschema voor uitgiften van beleggingseffecten voor een bedrag van minder dan 2,5 miljoen euro die daardoor buiten het toepassingsgebied van de ter zake geldende Europese verordening vallen. De Commissie zal eveneens de werking van de Europese paspoorten beoordelen in het licht van de CESR-werkzaamheden.

3.3. Toezicht op de doorlopende financiële-informatieverstrekking

Het toezicht van de CBFA had in 2007 betrekking op 146 Belgische en 57 buitenlandse emittenten.

In het kader van het toezicht heeft de CBFA de volgende acties ondernomen :

- ◆ net als de voorgaande jaren werd het toezicht dat de CBFA uitoefent, gestuurd door haar *risicomodel*. De CBFA past dit model elk jaar aan en gebruikt het als basis om haar controleplanning op te stellen en te bepalen welke vennootschappen aan een grondige controle zullen worden onderworpen, hetzij wegens hun risicostructuur, hetzij conform het beginsel van regelmaat voor het verrichten van controles. Bij het uitvoeren van haar controles was de CBFA herhaaldelijk genooddaakt om in te grijpen, waar de emittenten steeds passend op gereageerd hebben. De CBFA hoefde dus geen gebruik te maken van haar adviesprocedure;
- ◆ om de toezichtinstrumenten af te stemmen op de ontwikkelingen in de regelgeving, heeft de cel "Boekhoudkundige en financiële aangelegenheden" haar *IFRS check-lists*¹¹² aangepast, daarbij rekening houdend met de beslissingen die door de Europese regelgevers zijn genomen inzake IFRS-normen¹¹³;

111 Richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van Richtlijn 2001/34/EG, PB nr. L 345 van 31 december 2003, p. 63.

112 Zie het jaarverslag CBFA 2006, p. 66 en 67.

113 Deze beslissingen worden opgenomen in de gegevensbank van de *European Enforcers' Coordination Sessions* (EECS).

- ◆ deze cel "Boekhoudkundige en financiële aangelegenheden" heeft ook een *check-list voor waarderingen* opgesteld. De CBFA dient immers waarderingen van ondernemingen en activiteiten te controleren, meer bepaald wanneer zij een prospectus voor een uitgifte of een openbaar overname- of ruilbod onderzoekt. Daarbij ziet zij er niet enkel op toe dat passende informatie is verstrekt, maar gaat zij ook meer in het bijzonder na of de waardering volgens de regels van de kunst is verricht en of de vermelde hypothesen op correcte wijze zijn gevalideerd door de beoordelaar. Er werden, vertrekkende vanuit de opgedane ervaring, een aantal algemene principes vooropgesteld en vervolgens wordt per waarderingmethode (beursmultiples, transactiemultiples, Discounted Cash Flow Model, Dividend Discount Model, gerevaloriseerd netto-actief) aangegeven waaraan aandacht dient besteed te worden ;
- ◆ naast het permanente toezicht dat zij uitoefenen op de genoteerde vennootschappen, hebben de dienst "Toezicht op de financiële informatie" en de cel "Boekhoudkundige en financiële aangelegenheden" nauw samengewerkt met de dienst "Toezicht op de financiële verrichtingen" voor de talrijke dossiers voor een uitgifte of openbaar overname- of ruilbod. Aldus kon een oplossing worden gevonden voor legio vragen in verband met emittenten die een ingewikkelde financiële historiek kennen of over de waardering van de onderneming;
- ◆ net zoals in voorgaande jaren werd toegezien op de naleving van de termijnen voor de openbaarmaking van de jaarlijkse en de halfjaarlijkse communiqués. Er werd zoals steeds overgegaan tot publicatie van een waarschuwing met de namen van de emittenten die hun informatie niet tijdig hadden openbaar gemaakt. Voor de jaarlijkse communiqués dienden drie waarschuwingen gepubliceerd, voor de halfjaarlijkse communiqués één.

De CBFA was ook op internationaal niveau actief:

- ◆ zij heeft deelgenomen aan alle vergaderingen van de *European Enforcers' Coordination Sessions (EECS)*. Dit is een platform waar de Europese regelgevers onder meer debatteren over de toepassingsgevallen van de IFRS-normen waarmee zij geconfronteerd zijn, alsook over de beslissingen die in de EECS-gegevensbank zijn opgenomen. Het doel van deze vergaderingen is op Europees niveau te komen tot een betere coördinatie en afstemming van de toepassing van de IFRS-normen en van de controle ter zake door de diverse regelgevers. De CBFA heeft de beslissingen die zij in de loop van 2007 heeft genomen in de EECS-gegevensbank ingevoerd;
- ◆ de CBFA heeft actief meegewerkt aan de voorbereidende studie en aan het opstellen van het "*CESR's review of the implementation and enforcement of IFRS in the EU*" waarin CESR de eerste toepassing van de IFRS-normen in de Europese Unie en het toezicht hierop onderzoekt;
- ◆ de CBFA heeft haar medewerking verleend aan de task force "*Credit Rating Agencies*" van CESR die gelast is een advies uit te brengen, enerzijds over de mate waarin de ratingagentschappen zich conformeren aan de Gedragscode die is uitgebracht door de Internationale Organisatie van Effectentoezichhouders (IOSCO of "*International Organisation of Securities Commissions*") en, anderzijds, over de doeltreffendheid van de huidige regeling voor zelfregulering en over de vraag of het opportuun zou zijn om die te vervangen door een reglementair kader;
- ◆ de CBFA is vertegenwoordigd in het Standing Committee n° 1 (SC1) dat afhangt van het Technical Committee van IOSCO. SC1 staat voornamelijk in voor de opvolging van de internationale boekhoudnormen (IFRS) en van de internationale auditnormen (IAS) en werkt daartoe een geheel van beginselen uit voor de periodieke informatieverstrekking. IOSCO heeft onlangs twee mededelingen gepubliceerd: in de eerste worden de vennootschappen waarvan de effecten zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt ertoe aangezet om het publiek duidelijke informatie te verschaffen over de nomen die zij hanteren om hun rekeningen op te stellen; in de tweede mededeling wordt het opstellen van kwalitatief hoogstaande internationale auditregels bevorderd. Daarnaast moedigen het Technical Committee en SC1 een uniforme toepassing van de IFRS-normen aan door de oprichting van een gegevensbank, vergelijkbaar met die van CESR, waarin de beslissingen van de toezichthouders over de toepassing van de IFRS-normen worden gebundeld;
- ◆ de CBFA heeft deelgenomen aan de activiteiten van het Institut francophone de la Régulation financière (IFREFI). In juni 2007 vond de zesde jaarlijkse vergadering van IFREFI plaats in Tunis. Deze bijeenkomst van hooggeplaatste verantwoordelijken bood de gelegenheid voor zinvolle gedachtewisselingen over corporate governance en interne controle. Tevens werd een vormingsseminarie gegeven over de internationale boekhoud- en auditregels dat was opengesteld voor de gehele Tunesische financiële markt en aldus nagenoeg 100 personen kon samenbrengen.

In haar jaarverslag 2006 werd reeds aangehaald dat de CBFA intensief meewerkte aan de voorbereiding van de omzetting van de *Transparantierichtlijn* in Belgisch recht. Tijdens dit verslagjaar is het wetgevend kader grotendeels tot stand gekomen : op 12 juni 2007 werd de wet van 2 mei 2007 in het Staatsblad gepubliceerd, gevolgd door, op 3 december 2007, het koninklijk besluit van 14 november 2007 over de verplichtingen van emittenten, dat op 1 januari 2008 in werking is getreden.

De CBFA heeft erop toegezien dat de emittenten, zowel van Euronext Brussels als van Alternext, correct geïnformeerd werden over hun nieuwe verplichtingen, door middel van een omzendbrief alsook door middel van contacten met de emittenten.

De *omzendbrief* FMI/2007-02, bestemd voor de emittenten van Euronext Brussels en strekkende tot verduidelijking van de toepassing van de nieuwe reglementering, werd gepubliceerd in december 2007. De emittenten van Alternext werden eveneens op gepaste wijze ingelicht.

De emittenten werden er bovendien op gewezen dat het gebruik van een website voor de terbeschikkingstelling van informatie thans verplicht is. Tot slot werden de emittenten van Euronext Brussels verzocht om aan de CBFA een hyperlink naar het financiële deel van hun website over te maken. De CBFA dient deze hyperlink op haar website te plaatsen. Dat gebeurt sinds 2 januari 2008.

Voor wat de emittenten onder toezicht betreft, heeft de inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving een aantal wijzigingen voor gevolg. Belgische emittenten waarvan aandelen genoteerd zijn op andere Europese gereglementeerde markten dan Euronext Brussels, vallen voortaan onder toezicht van de CBFA. Omgekeerd vallen emittenten uit andere landen van de Europese Economische Ruimte waarvan aandelen genoteerd zijn op Euronext Brussels niet langer onder het toezicht van de CBFA. Andere emittenten, zoals bijvoorbeeld emittenten uit derde landen waarvan aandelen of certificaten genoteerd zijn op Euronext Brussels, kunnen een lidstaat van herkomst en derhalve een toezichthouder kiezen. Zij werden hiervan op de hoogte gebracht.

In de loop van het verslagjaar werden de emittenten ook ingelicht over andere evoluties van de wetgeving :

- ◆ De CBFA heeft verschillende initiatieven genomen om ruchtbaarheid te geven aan de facultatieve *vrijstellingsregeling* die is opgenomen in de wet van 1 april 2007 inzake de overname- en uitkoopaanbiedingen .

Om van deze regeling te kunnen genieten, dienden de betrokken effectenhouders immers een aanmelding te doen bij de CBFA binnen de 120 werkdagen na de inwerkingtreding van de wet, m.n. uiterlijk op 21 februari 2008. De Belgische emittenten werden, zowel in juni als in augustus 2007, van deze vrijstellingsregeling op de hoogte gesteld, met de bedoeling dat zij hun effectenhouders hierover zouden inlichten. Daarnaast werden op de website van de CBFA twee aanmeldingsformulieren geplaatst . In januari 2008 werden nog verschillende contacten genomen om de betrokken effectenhouders erop te wijzen dat de termijn van aanmelding afliep op 21 februari 2008.

Op 21 februari 2008 had de CBFA aanmeldingen ontvangen met betrekking tot 98 emittenten.

- ◆ Ook in het kader van de *afschaffing van toondereffecten*¹¹⁴, heeft de CBFA initiatieven genomen ten aanzien van de Belgische emittenten van aandelen. Zo heeft zij er de aandacht op gevestigd dat de emittenten de nodige regelingen moesten treffen met een vereffeningsinstelling. Zij heeft ook aangegeven dat zij, indien er zich daarbij problemen zouden voordoen (bvb. bij de reconciliatie van het kapitaal), daarover onverwijld wenste ingelicht te worden.

* * *

2008 wordt het jaar van de inwerkingtreding van de *Transparantierichtlijn*. De CBFA zal er dan ook voornamelijk op toezien dat de markten deze richtlijn correct toepassen. Daartoe zal zij de nodige middelen aanwenden om hieromtrent informatie te verstrekken en om waar nodig sturend op te treden. Zij zal meer in het bijzonder een evaluatie maken van de eerste toepassingen van de nieuwe bepalingen, met name over de tussentijdse kennisgevingen.

Daarnaast stelt de CBFA zich tot doel de nieuwe regeling voor de kennisgeving van deelnemingen die in het tweede semester van 2008 in werking zou moeten treden, op efficiënte wijze te organiseren. Volgens deze nieuwe regeling zal elke aandeelhouder met een deelneming die de wettelijk of statutair bepaalde kennisgevingsdrempels overschrijdt, verplicht zijn om een basiskennisgeving te verrichten. De CBFA zal er zich vooral op toelagen om de markt correct te informeren over deze nieuwe bepalingen en om een zo eenvoudig en doeltreffend mogelijke kennisgevingsprocedure uit te werken.

114 Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder, BS 6 februari 2006.

3.4. Toezicht op de markten

De onderstaande tabel geeft een beknopt overzicht van de interventies die de marktenzaal tijdens het verslagjaar heeft verricht:

Interventies van de marktenzaal	Aantal gevallen in 2005	Aantal gevallen in 2006	Aantal gevallen in 2007
Behandeling van ontvangen, opgezochte of geanalyseerde informatie	409	234	302
Onder toezicht plaatsen van een financieel instrument	196	183	247
Opvragen van informatie bij emittenten of marktdeelnemers	124	66	145
Verzoek tot schorsing van de handel	32	34	35
Vooronderzoek bij beursmisdrijven	113	72	72
Antwoorden op vragen met betrekking tot het markttoezicht	58	25	85

In 2007 waren de markten bijzonder volatiel, wat een duidelijke verklaring biedt voor het toegenomen aantal interventies die de CBFA diende te verrichten bij het uitoefenen van haar markttoezicht.

Op te merken valt dat er, ondanks de volatielere markten, niet meer noteringen werden geschorst, en dat het aantal schorsingen vergelijkbaar blijft met het Europese gemiddelde. De diensten konden vaststellen dat de regel om voorkennis buiten de beursuren bekend te maken over het algemeen goed werd nageleefd door de vennootschappen en dat zij, in voorkomend geval, de schorsing van hun notering in overleg met de CBFA regelden. Hieruit blijkt dat de regels voor de bekendmaking van voorkennis duidelijk begrepen zijn en ook goed geïntegreerd zijn.

In 2007 behandelde de marktenzaal 41 dossiers waarin de bekendmaking van voorkennis werd uitgesteld¹¹⁵ tegenover 30 dergelijke dossiers in 2006.

Daarnaast diende de CBFA tevens haar procedures voor het markttoezicht aan te passen ingevolge de omzetting van de MiFID-richtlijn.

* * *

Het voornaamste doel voor het toezicht op de markten in 2008 is de procedures voor de marktenzaal aan te passen aan de implementatie van de Transparantierichtlijn die in België op 1 januari 2008 in werking treedt.

115 Met toepassing van artikel 10 van de wet van 2 augustus 2002, zie het verslag van het directiecomité van de CBFA 2005, p. 81.

3.5. Bestrijding van marktmisbruik

De Commissie onderzoekt aanwijzingen van marktmisbruik, hetzij op eigen initiatief uitgaande van interne informatie die verstrekt wordt door de cel "Toezicht op de markten" (zie supra), hetzij ingevolge de melding van verdachte

transacties door financiële tussenpersonen of door de CFI. De Commissie verleent ook haar medewerking aan buitenlandse toezichthouders die in dit kader een onderzoek verrichten. Tot slot ziet zij erop toe dat de preventieve maatregelen die door de reglementering zijn opgelegd, correct worden toegepast.

Kerncijfers	Hangende dossiers op 31.12.2006	In 2007 ingeleide analyses of onderzoeken	In 2007 afgesloten analyses of onderzoeken	Hangende dossiers op 31.12.2007
Analyses	8	42	33	17
Onderzoeken	91	26	52	65
Verzoek om samenwerking vanwege andere toezichthouders	5	48	46	7

In 2007 is de Commissie 26 nieuwe onderzoeken gestart en heeft zij 52 onderzoeken afgerond. Als het directiecomité naar aanleiding van een onderzoek vaststelt dat er ernstige aanwijzingen zijn van inbreuken op de wettelijke verbodsbepalingen (i.e. misbruik van voorkennis of koersmanipulatie), wordt het dossier doorgestuurd naar de auditeur die het dossier ten gunste en ten laste onderzoekt. In de loop van 2007 werden er aldus vijf dossiers ter behandeling voorgelegd aan de auditeur¹¹⁶. In het kader van de multilaterale samenwerkingsovereenkomsten tussen de leden van CESR of IOSCO ("*International Organisation of Securities Commissions*", de internationale organisatie van effectentoezichthouders), heeft de Commissie 80 maal een beroep gedaan op de internationale samenwerking voor onderzoeken die zij ter zake verricht. Bij dergelijke verzoeken om internationale samenwerking wordt voornamelijk getracht de naam van de opdrachtgever te achterhalen als het om een order gaat dat door een buitenlandse tussenpersoon is gegeven. Eenzelfde verzoek tot samenwerking dat gericht wordt aan een buitenlandse autoriteit kan betrekking hebben op verschillende tussenpersonen. Op haar beurt heeft de Commissie 48 verzoeken tot samenwerking ontvangen. Op het ogenblik dat dit verslag werd opgesteld, was 3 % van de door de Commissie ingediende verzoeken om internationale samenwerking onbeantwoord gebleven. De gemiddelde antwoordtijd van de buitenlandse autoriteiten

bedroeg 70 dagen. De Commissie beantwoordde de vragen gemiddeld 41 dagen na de vereiste informatie van de financiële tussenpersonen te hebben ontvangen.

De maatregelen ter preventie van misbruik van voorkennis blijven effect sorteren. Het aantal meldingen van verdachte transacties neemt toe. Voor de financiële tussenpersonen is de meldingsplicht een reglementaire verplichting. In 2007 heeft de Commissie 14 meldingen van verdachte transacties gekregen van 9 verschillende tussenpersonen. Deze meldingen vormen een waardevolle informatiebron voor de CBFA en zij opent dan ook stelselmatig een onderzoek voor elke melding die zij ontvangt. Meldingen aangaande financiële instrumenten die op een andere Europese gereguleerde markt zijn genoteerd, worden doorgegeven aan de bevoegde autoriteit. De Commissie en de betrokken autoriteit beslissen samen wie het onderzoek zal voeren en leggen nadere regels voor hun samenwerking vast op grond van de aanknopingspunten van de transactie. Op te merken valt dat in bepaalde van de ons omringende landen, waar de verplichting reeds langer geldt, de meldingen van verdachte transacties de voornaamste aanleiding zijn voor het openen van een onderzoek. De Commissie volgt dan ook nauwgezet de evolutie van het aantal meldingen en hun typologie en hecht hier veel belang aan.

116 Zie dit verslag, p. 91.

In 2007 heeft de Commissie op haar website 1.432 transacties van leidinggevende personen van meer dan 100 genoteerde vennootschappen gepubliceerd als voorgeschreven door het koninklijk besluit van 3 juni 2007 tot bepaling van nadere regels tot omzetting van de richtlijn betreffende markten voor financiële instrumenten. Het merendeel van deze kennisgevingen heeft betrekking op transacties in aandelen (74%), waaronder overdrachten die vaak het gevolg zijn van de uitoefening van opties of warrants die zijn toegekend in het kader van het verloningsbeleid (18% van de gemelde transacties). Het aantal meldingen wijst op een bevredigend resultaat: de leiders zijn zich bewust van hun verplichtingen ter zake en verlenen aldus hun volle medewerking aan het preventiemechanisme om marktmisbruik tegen te gaan.

Daarnaast is de Commissie haar medewerking blijven verlenen voor de activiteiten van CESR-Pol in 2007. CESR-Pol heeft een aantal richtlijnen uitgebracht over de concrete uitvoering van bepaalde aspecten van de reglementering, zoals onder meer het opstellen van de lijsten van personen die over voorkennis beschikken door de emittenten waarvan de financiële instrumenten zijn toegelaten tot de verhandeling in verschillende lidstaten, en de definitie van voorkennis. Vervolgens heeft CESR-Pol het onderzoek van nieuwe aspecten aangevat met de bedoeling te komen tot afstemming tussen de benaderingen en praktijken van de toezichthouders. Vanuit diezelfde optiek maar op verzoek van de Europese Commissie heeft de groep van deskundigen een lijst opgesteld met administratieve maatregelen en sancties die de bevoegde autoriteiten kunnen opleggen in geval van marktmisbruik¹¹⁷. Naast deze werkzaamheden heeft CESR-Pol zich voornamelijk toegelegd op de samenwerking tussen zijn leden in het kader van grensoverschrijdende onderzoeken en de dialoog met derde landen, teneinde de internationale samenwerking met hen te bevorderen.

Het jaar 2007 werd eveneens gekenmerkt door de invoering, ingevolge de inwerkingtreding van de MiFID-richtlijn, van een nieuw systeem voor de melding van transacties in financiële instrumenten die zijn toegelaten tot een gereglementeerde markt. Dit systeem biedt de financiële tussenpersonen voor wie de meldingsplicht geldt, een kanaal voor rechtstreekse meldingen op nationaal niveau, dat op Europees vlak past in het netwerk

voor gegevensuitwisseling waar de richtlijn in voorziet om de bevoegde autoriteit voor marktmisbruik een overzicht te bieden van alle transacties die in het betrokken financieel instrument worden uitgevoerd, ongeacht of deze op een gereglementeerde markt hebben plaatsgevonden of niet.

Teneinde de druk die de meldingsplicht met zich brengt voor de financiële tussenpersonen zoveel mogelijk te verlichten, heeft de CBFA, conform de richtlijn, geopteerd voor een *reporting* door de gereglementeerde markt zelf. Concreet gezien houdt dit in dat de transacties die een financiële tussenpersoon uitvoert en waarvoor op de gereglementeerde cash markten die door de groep Euronext worden geëxploiteerd een meldingsplicht geldt, niet door de financiële tussenpersoon maar door de markt zelf rechtstreeks aan de CBFA worden gemeld. De CBFA is voornemens om deze procedure uit te breiden tot de afgeleide markten die Euronext exploiteert zodra dit technisch gezien mogelijk is.

3.6. Toezicht op de marktondernemingen

De Commissie ziet toe op de naleving van de bij wet vastgelegde voorwaarden voor het verkrijgen van het statuut van marktonderneming of gereglementeerde markt. Zij ziet er eveneens op toe dat voldaan wordt aan de geldende voorwaarden voor de multilaterale handelsfaciliteiten die deze ondernemingen organiseren. Deze voorwaarden hebben tot doel de belangen van de beleggers te beschermen en de goede werking, de integriteit en de transparantie van deze markten te vrijwaren.

Dit toezicht bestaat hoofdzakelijk uit het toezicht op Euronext Brussels nv en op het Rentenfonds. Voor het toezicht op Euronext werkt de Commissie als college samen met de Britse, Franse, Nederlandse en Portugese regelgevers. Het voorzitterschap van dit college wordt bij toerbeurt waargenomen en in het eerste semester van 2008 door de CBFA bekleed. Het college heeft een memorandum afgesloten met de *Securities and Exchange Commission* (SEC) voor samenwerking en informatieuitwisseling met betrekking tot de groep die is opgericht door NYSE en Euronext. In dit memorandum is bepaald dat de Voorzitters van de zes autoriteiten ten minste eenmaal per jaar vergaderen. In 2007 heeft deze vergadering plaatsgevonden in Brussel, in de kantoren van de Commissie. Op te merken valt dat er in Europa geen

117 Op de website www.cesr-eu.org is nadere informatie over deze initiatieven beschikbaar.

aanwijzingen zijn van een geleidelijke indringing door het Amerikaanse recht ingevolge de oprichting van de groep die is gevormd door NYSE en Euronext, en er dus geen gebruik gemaakt hoefde te worden van de bestaande beschermingsmechanismen om de Europese belangen in dergelijk geval te verdedigen.

Ingevolge de inwerkingtreding van de MiFID-richtlijn heeft de Commissie de omvorming van de Trading Facility tot een multilaterale handelsfaciliteit goedgekeurd en de marktonderneming Euronext Brussels nv toegestaan om, in de hoedanigheid van multilaterale handelsfaciliteit, de Vrije Markt en de Markt van de openbare veilingen te exploiteren. Wat Alternext betreft, die een georganiseerde markt was, aldus aangemerkt met toepassing van artikel 15 van de wet van 2 augustus 2002, heeft Euronext Brussels nv van rechtswege toestemming gekregen om deze markt te exploiteren in de hoedanigheid van multilaterale handelsfaciliteit.

De Commissie heeft tevens de wijzigingen goedgekeurd die, als vereist ingevolge de richtlijn, zijn aangebracht in de geldende regels voor de gereglementeerde markt. In het kader van het *branding*beleid dat door de groep NYSE Euronext is uitgestippeld, werd ook de naam van de gereglementeerde markt die destijds "Eurolist by Euronext" luidde, met ingang van 1 november 2007 gewijzigd in "Euronext Brussels". De voornaamste wijzigingen hebben betrekking op de voorwaarden om erkend te worden als lid van de markt en op de verhandelingsregels. Het college kon daarbij steunen op de werkzaamheden van een ad-hocwerkgroep die deze wijzigingen aan een voorafgaand onderzoek heeft onderworpen, vooraleer ze in de verschillende landen van de Euronext-zone werden goedgekeurd.

In dit verband dient meer bepaald te worden opgemerkt dat, conform de regels van de MiFID-richtlijn, voortaan ook andere entiteiten dan kredietinstellingen of beleggingsondernemingen lid kunnen worden van de gereglementeerde markt Euronext Brussels, voor zover zij de voorwaarden naleven die door de marktonderneming zelf zijn vastgesteld. Deze categorie van leden moet niet als dusdanig zijn onderworpen aan enige controlestatuut van de regelgevers. Het is derhalve de taak van de marktonderneming om zich ervan te vergewissen dat haar leden zowel op het ogenblik van hun toetreding als naderhand blijvend beschikken over de vereiste kwaliteiten voor het lidmaatschap van haar markt.

Wat de verhandelingsregels betreft, heeft Euronext aan het college de invoering van een nieuw algoritme voorgelegd dat bij gelijke voorwaarden toelaat om bij voorkeur de orders te *matchen* die door eenzelfde tussenpersoon zijn ingevoerd teneinde de post-transactiekosten te drukken. De invoering van deze optie

moet de leden van de gereglementeerde markt Euronext Brussels die er gebruik van wensen te maken, een alternatief bieden voor de mogelijkheid die de MiFID-richtlijn biedt om hun transacties te internaliseren zonder transit via een gereglementeerde markt, waardoor de kosten voor regeling/levering worden uitgespaard.

Er wordt ook onderstreept dat de nieuwe verhandelingsregels voor Euronext, conform de MiFID-richtlijn, de verhandeling toelaten van pakketten buiten het centraal orderboek en zonder controle op de eenheidsprijs van het betrokken financieel instrument, en dat zij eveneens de verhandeling van transacties buiten het centraal orderboek, zonder verplichtingen inzake volume maar tegen een marktconforme prijs toelaten.

Sinds het begin van deze verslagperiode is de Commissie bevoegd voor het goedkeuren van de marktregels van de multilaterale handelsfaciliteit Alternext alsook voor alle latere wijzigingen. In toepassing hiervan heeft de Commissie zich uitgesproken over wijzigingen in het kader van de afschaffing van effecten aan toonder.

In het kader van haar adviesbevoegdheid betreffende de marktregels van de Belgische elektriciteitsbeurs Belpex, heeft de Commissie tijdens de verslagperiode ter zake een aantal malen advies verleend aan de bevoegde minister.

In 2007 heeft de Commissie opnieuw een bijdrage geleverd aan de CESR-werkgroepen die werken rond de implementatie en toepassing van de MiFID-richtlijn en de Verordening. In het bijzonder dient hier de database vermeld te worden die CESR publiceert in toepassing van de markttransparantie-bepalingen geldend voor aandelen genoteerd op een gereglementeerde markt.

* * *

De Commissie zal bijzondere aandacht besteden aan de ontwikkelingen die zich voordoen op de markt ingevolge de inwerkingtreding van de MiFID-richtlijn en hun weerslag op de financiële markten in Brussel. Daarnaast zal zij ijveren voor het behoud in Brussel van de voornaamste functies voor de werking van de Belgische markt, ongeacht de integratie van de groepen Euronext en NYSE.

4. Toezicht op de wisselkantoren

Het toezicht van de CBFA op de wisselkantoren slaat enkel op de naleving van de anti-witwasreglementering en van de daarmee gerelateerde registratievoorwaarden, en is dus minder uitgebreid dan het prudentieel toezicht. Het steunt op analyses van de maandelijksse rapportering en op controles die minstens éénmaal per jaar ter plaatse worden uitgevoerd.

De recent vastgestelde belangstelling voor de activiteit van geldoverdrachten heeft zich nog niet vertaald in een toename van het aantal ingeschreven wisselkantoren dat geldoverdrachten mag uitvoeren (per einde 2007 ging het om 10 van de 20 ingeschreven wisselkantoren). Met het oog op een betere informatie van het publiek specificeert de gepubliceerde lijst van wisselkantoren nu welke diensten zij mogen uitvoeren op basis van hun inschrijving, resp. contant-wissel in deviezen en geldoverdrachten (waarvoor striktere financiële en organisatorische voorwaarden gelden). In het zakencijfer van de sector gaan de contant-wisselverrichtingen achteruit, terwijl de geldoverdrachten merkbaar toenemen.

Bij de controles ter plaatse wordt nu meer en meer de nadruk gelegd op de waakzaamheid bij de kantoren t.o.v. atypische verrichtingen van klanten, de methodes van opsporing ervan, en de daartoe opgezette maatregelen (vorming van personeel, aanmaak van klantenprofielen, opstellen van een klantacceptatiebeleid). Met het oog op een optimale en consistente toepassing van die controles ter plaatse werden een aangepaste methodologie en werkprogramma's ontwikkeld. Zo worden voortaan steekproefonderzoeken gedaan op de verrichtingbestanden van het wisselkantoor om na te gaan of de vigerende organisatie- en toezichtsprocedures een adequate opsporing van bepaalde verrichtingen mogelijk maken. De conclusies van dergelijke onderzoeken worden telkens met het wisselkantoor besproken, wat moet bijdragen tot een verbetering van de eigen controleprocessen aan het loket en in het opvolgingssysteem achteraf.

5. Bescherming van de consumenten van financiële diensten

Uit hoofde van de bescherming van de consumenten van financiële diensten:

- ♦ ziet de CBFA toe op de ondernemingen en verrichtingen bedoeld in de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet;
- ♦ ziet de CBFA erop toe dat de contractvoorwaarden en reclame van de verzekeringsondernemingen in overeenstemming zijn met de bepalingen van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en haar uitvoeringsbesluiten en met deze van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen en haar uitvoeringsbesluiten;
- ♦ draagt de CBFA bij tot de naleving van de regels bedoeld om de spaarders, beleggers en verzekeringnemers te beschermen tegen het onwettelijk aanbod van financiële producten of diensten;
- ♦ staat de CBFA in voor het secretariaat van de Commissie voor Verzekeringen, en werkt zij aan diverse projecten met het oog op de vorming en voorlichting van de consument van financiële diensten.

5.1. Activiteiten inzake het hypothecair krediet

Lijst van de ondernemingen voor hypothecair krediet

In 2007 heeft de Commissie 6 ondernemingen ingeschreven of geregistreerd. De inschrijving of registratie van 13 andere ondernemingen werd doorgehaald, in hoofdzaak als gevolg van hergroeperingen. Einde 2007 telde de lijst van ondernemingen die hypothecaire kredieten mogen aanbieden in de zin van de wet van 4 augustus 1992, 214 ondernemingen, waarvan 194 ingeschreven ondernemingen naar Belgisch recht en 20 buitenlandse geregistreerde ondernemingen.

Onderstaande tabel toont de evolutie van de lijst van ondernemingen voor hypothecair krediet.

	31.12.2006	31.12.2007	Vershil
Verzekeringsondernemingen en pensioenfondsen	31	29	- 2
Kredietinstellingen	39	39	0
Openbare instellingen	5	5	0
Overige ondernemingen	125	121	-4
Totaal aantal ingeschreven ondernemingen naar Belgisch recht	200	194	-6
Geregistreerde ondernemingen die zijn opgericht naar het recht van een andere lidstaat	21	20	-1
Totaal aantal ingeschreven en geregistreerde ondernemingen	221	214	-7

Op verzoek van de FOD Financiën en na overleg met de Federatie van het Belgisch Notariaat, de Federatie van hypotheekbewaarders en de Beroepsvereniging voor het Krediet heeft de Commissie beslist om de historische lijsten van hypotheekondernemingen op haar website te publiceren¹¹⁸.

Toezicht op de tarieven, documenten en reclame

De wet van 4 augustus 1992 voorziet dat elke wijziging aan de documenten vooraf aan de Commissie moet worden meegedeeld. Het betreft wijzigingen aan de prospectus, het tarief, de akte en het aanvraagformulier. In 2007 heeft de Commissie 826 documenten onderzocht (730 in 2006, 600 in 2005). Dit totaal is sinds enkele jaren in stijgende lijn, mede als gevolg van meer frequente tariefaanpassingen door de ondernemingen.

De Commissie ziet eveneens toe op de naleving van de reclameregels voor hypothecair krediet. Zowel reclame van de hypotheekondernemingen zelf als van de tussenpersonen werd nagekeken. De samenwerking met de FOD Economie werd op dit vlak voortgezet.

Inspecties ter plaatse

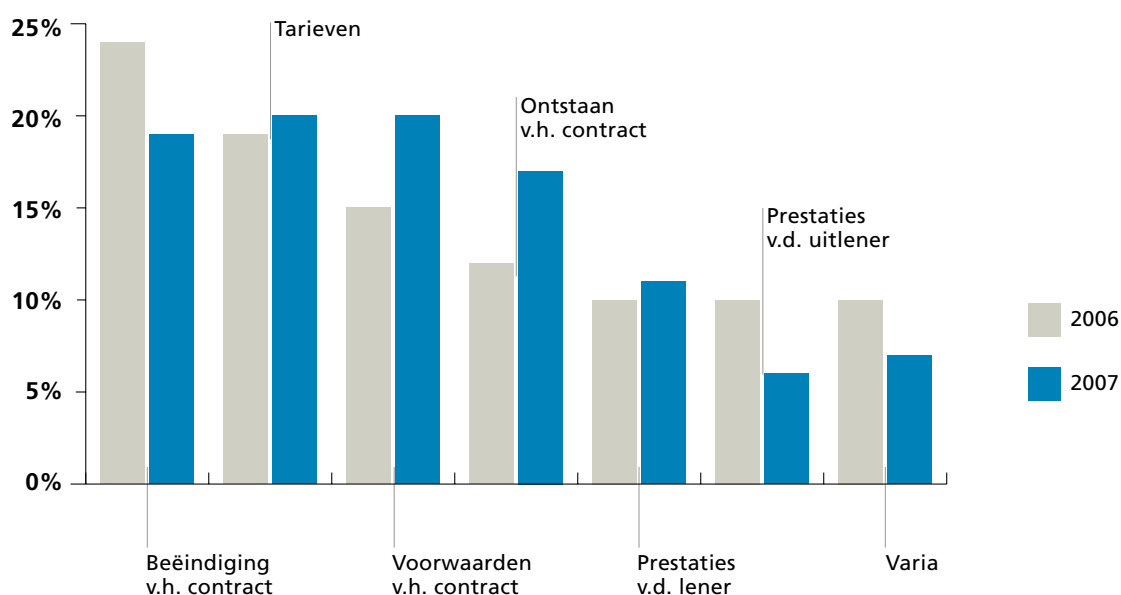
Het aantal inspecties ter plaatse is in 2007, tegenover 2006, van 6 naar 12 gestegen. Deze inspecties beogen de naleving van de bepalingen van de wet van 4 augustus

1992, met bijzondere aandacht voor de contractuele informatie, de toepassing van de regels van de veranderlijkheid van de rentevoeten, de kostenaanrekening en de wijze van afhandeling van de geschillendossiers, in het bijzonder de opvolging en het beheer van de wanbetalingen. Bij hypotheekondernemingen die geen kredietinstelling of verzekeringsonderneming zijn, wordt eveneens de naleving van de verplichtingen inzake de antiwitwaswetgeving gecontroleerd. Na samenspraak met de FOD Economie en de dienst Kredietcentrales aan particulieren van de NBB werd bijkomende aandacht geschonken aan de naleving van de verplichtingen van de hypotheekondernemingen die voortvloeien uit de wet van 10 augustus 2001 betreffende de Centrale voor Kredieten aan Particulieren.

Klachten

Naast talrijke verzoeken om informatie heeft de dienst in 2007 70 klachten behandeld (250 in 2006). Het niveau van de klachten komt aldus terug tot het niveau van het gemiddeld aantal klachten over de voorbije jaren. Het niveau van 2006 was namelijk uitzonderlijk hoog omwille van het optreden van de Commissie in dat jaar rond kosten in verband met het hypothecair krediet¹¹⁹.

In de onderstaande grafiek zijn de klachten uitgesplitst in functie van de reden ervan.

118 Zie het verslag van het directiecomité, p. 90.

119 Voor het standpunt dat de Commissie tijdens de verslagperiode heeft ingenomen over sommige kosten rond hypothecair krediet, zie het verslag van het directiecomité, p. 91.

Circulaire inzake het beheer van de betalingsachterstanden

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie een circulaire gestuurd aan de hypotheekondernemingen teneinde te verduidelijken op welke wijze de betalingsachterstanden conform de wet van 4 augustus 1992 moeten worden beheerd. Deze circulaire is toegelicht in het verslag van het directiecomité¹²⁰.

Werkzaamheden met het oog op een wijziging van de wet op het hypothecair krediet

In het vorige verslag heeft de Commissie melding gemaakt van de vraag van de federale regering om een voorontwerp van wet voor te bereiden dat beoogt een statuut in te voeren voor de tussenpersonen in hypothecair krediet. Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie in overleg met de FOD Economie dit voorontwerp opgemaakt. De teksten zijn opgevat naar analogie met het wettelijk statuut voor de verzekeringstussenpersonen en de tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten. Zij bevatten tevens een aantal gedragsregels die zowel op de hypotheekondernemingen als op de tussenpersonen van toepassing zouden zijn en die kaderen in de verplichting om het cliënteel met de nodige zorg te behandelen en in de strijd tegen de overmatige schuldenlast. De teksten werden aan de minister van Economie overgemaakt met de bedoeling over de tekst een open consultatie te houden o.a. via de website van de Commissie.

Europese werkzaamheden

De Europese Commissie heeft op 18 december 2007 haar Witboek inzake de integratie van de EU-markt betreffende het hypothecair krediet gepubliceerd¹²¹. In dit Witboek worden een aantal maatregelen voorgesteld met het oog op de versterking van de competitiviteit en de efficiëntie van de EU-markt op het vlak van het hypothecair krediet, hetgeen zowel de consumenten en de kredietverstrekkers als de investeerders tot voordeel moet strekken.

Dit Witboek kondigt voor 2008 verdere onderzoeken in een aantal domeinen aan, waaronder het hiervoor genoemde domein van de bemiddelaars in krediet.

5.2. Activiteiten op verzekeringsgebied

Toezicht op de polisvoorwaarden

Om na te gaan of de polisvoorwaarden in overeenstemming zijn met de verzekeringswetgeving, voert de Commissie niet-systematische a-posterioricontroles uit. In dit kader heeft zij in 2007 verschillende onderzoeken en enquêtes verricht:

- ◆ de polisvoorwaarden van verschillende levensverzekeringsproducten werden onderzocht;
- ◆ op het vlak van de reisverzekering werd er een sectoriële enquête gestart over de uitsluitingsclausules en over de invulling die de verzekeraars aan die clausules geven ;
- ◆ naar aanleiding van de inwerkingtreding van de wetgeving inzake natuurrampen werd bij verschillende verzekeringsondernemingen nagegaan hoe zij de nieuwe wettelijke verplichtingen hebben omgezet in hun polisvoorwaarden;
- ◆ op het vlak van de rechtsbijstandsverzekering werd aan een aantal verzekeraars een vragenlijst voorgelegd. Uit de antwoorden die hierop werden gegeven, werden een aantal principes afgeleid die met Assurialia werden besproken. Er werd ook gestart met de opstelling van een nieuwe circulaire die de bestaande circulaires van de CDV over rechtsbijstand zal vervangen;
- ◆ het onderzoek in verband met het meedelen van de algemene en bijzondere voorwaarden, dat in 2006 werd gestart, heeft een punt aan het licht gebracht dat nadere aandacht vraagt. Uit dit onderzoek is namelijk gebleken dat wanneer de algemene voorwaarden worden gewijzigd, er niet altijd een gecoördineerde versie wordt opgesteld. De Commissie heeft dit probleem onder de aandacht van Assurialia gebracht teneinde mogelijke oplossingen te zoeken om hieraan te verhelpen;
- ◆ tot slot werden een aantal verzekeringsondernemingen bevroegd over de wijze waarop de gevallen van grove schuld in bepaalde verzekeringsovereenkomsten zijn omschreven. In het kader van dit onderzoek wordt ook nagegaan in welke gevallen de verzekeraars grove schuld inroepen en in welke gevallen zij verhaal uitoefenen wegens grove schuld.

120 Zie het verslag van het directiecomité, p. 89.

121 Witboek over de integratie van de EU-markt voor hypothecair krediet (door de Commissie ingediend), COM(2007) 807 definitief van 18 december 2007.

Toezicht op de reclame

In het kader van het niet-systematische toezicht dat de Commissie a posteriori uitoefent, werden talrijke reclamestukken voor verzekeringsproducten en in het bijzonder voor levensverzekeringsproducten onderzocht.

De Commissie heeft ook nagegaan, bij een representatief staal van de Belgische verzekeringsondernemingen, of de "financiële infofiches levensverzekering" in overeenstemming waren met de gedragscode voor reclame en informatie over individuele levensverzekeringen¹²². Dit bleek voor de meeste verzekeringsondernemingen het geval te zijn. Toch waren er een aantal punten waar er volgens haar bijkomende inspanningen zouden kunnen worden geleverd om de bruikbaarheid van de infofiche voor de consument te verbeteren. Zij heeft deze punten onder de aandacht van Assuralia gebracht, die aan haar leden een circulaire heeft verstuurd waarin de suggesties van de Commissie waren verwerkt.

Verplichte verzekeringen

In november 2007 heeft de Commissie op haar website een geactualiseerde lijst geplaatst van de verplichte verzekeringen. Zij vermeldt hierbij de criteria waarop zij zich gebaseerd heeft bij het opstellen van de lijst.

Klachten in de verzekeringssector

Sedert eind november 2006 is de Commissie niet meer bevoegd om individuele verzekeringsklachten te behandelen¹²³. In 2007 heeft zij echter nog een 200-tal nieuwe klachten ontvangen¹²⁴. De Commissie verwijst de klagers door naar de Ombudsdienst Verzekeringen, maar raadt hen aan de klacht eerst voor te leggen aan de klachten-dienst van de betrokken verzekeringsonderneming.

Conform het samenwerkingsprotocol tussen de Commissie en de Ombudsdienst Verzekeringen, heeft de Ombudsdienst Verzekeringen aan de Commissie nominatieve statistieken bezorgd over de klachten die zij in 2007 heeft ontvangen. Die statistieken, die gegevens verschaffen over het aantal klachten, het soort klachten en de wijze waarop ze werden behandeld, worden door de Commissie geanalyseerd. Op grond van die analyse kan de Commissie eventueel beslissen om ter plaatse bij de Ombudsdienst Verzekeringen een

aantal van de door de sectoriële ombudsman behandelde klachtendossiers nader te onderzoeken. Dit onderzoek laat haar toe de problemen in kaart te brengen die het individuele geval overstijgen en waarvoor er eventueel herstelmaatregelen moeten worden genomen.

Secretariaat van de Commissie voor Verzekeringen

In 2007 heeft de Commissie het secretariaat verzorgd van 9 vergaderingen van de Commissie voor Verzekeringen en van 10 vergaderingen van de werkgroep "modelovereenkomst BA Auto".

De Commissie voor Verzekeringen heeft in 2007 6 adviezen uitgebracht, die op de website van de Commissie gepubliceerd zijn onder de rubriek "Over de CBFA - Adviesorganen".

5.3. Bescherming van spaarders, beleggers en verzekerden tegen onregelmatige aanbiedingen van financiële diensten

In het kader van de bescherming van het publiek tegen onregelmatige aanbiedingen en financiële diensten (ook "perimetercontrole" genoemd), werd in 2007 een groot aantal schriftelijke verzoeken om informatie aan het departement gericht (343 tegenover 310 in 2006), evenals een groot aantal telefonische verzoeken.

Op basis van kennisgeving van derden of van eigen onderzoek heeft de Commissie in 2007 251 dossiers voor verder onderzoek geopend.

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie twaalf waarschuwingen gepubliceerd. De waarschuwingen betroffen:

- ◆ een vennootschap die zich voordeed als een instantie opgericht ter bescherming van deelnemers aan futuresmarkten en die beweerde dat haar zetel op hetzelfde adres was gevestigd als dat van de Commissie, waarschijnlijk om de indruk te wekken dat de beleggingen die door verbonden vennootschappen aan het publiek werden aangeboden, ernstig waren;
- ◆ zes vennootschappen die beweerden in België te zijn gevestigd en die in België of in het buitenland beleggingsdiensten aanboden zonder daarvoor een vergunning te hebben;

122 Voor deze gedragscode, zie het verslag van het directiecomité 2006, p. 115 en 116.

123 Voor meer informatie over de hervorming van de klachtenregeling voor de verzekeringssector, zie het verslag van het directiecomité 2006, p. 111.

124 Bovendien heeft zij meer dan 100 klachten ontvangen tegen kredietinstellingen, die verkeerdelijk aan haar waren gericht.

- ◆ drie buitenlandse vennootschappen (twee uit Japan et een uit Maleisië) die beleggingsdiensten aanboden in België zonder daarvoor een vergunning te hebben;
- ◆ een groep personen die beweerden op te treden namens een Amerikaanse vennootschap en een belegging in aandelen van deze vennootschap aanboden zonder te beschikken over een door de Commissie goedgekeurd uitgifteprospectus;
- ◆ een vennootschap die activiteiten van verzekeringsbemiddeling uitoefende zonder daarvoor te zijn ingeschreven in het register van de verzekeringstussenpersonen.

In deze twaalf dossiers heeft de Commissie haar vaststellingen telkens meegedeeld aan de gerechtelijke autoriteiten.

Zoals in vorige verslagperiodes heeft de Commissie op haar website de waarschuwingen van haar Europese collega-toezichthouders gepubliceerd die haar werden bezorgd door het secretariaat van CESR-Pol. In 2007 werden aldus 94 waarschuwingen gepubliceerd (111 in 2006).

De Commissie heeft voorts diverse dossiers onderzocht met een precedentwaarde voor andere dossiers:

- ◆ zij heeft de werkingsvoorwaarden onderzocht van een internetplatform voor het afsluiten van leningen tussen particulieren¹²⁵ om na te gaan of zij verenigbaar waren met het monopolie voor de ontvangst van terugbetaalbare fondsen van het publiek, dat aan de banken wordt toegekend door artikel 4 van de bankwet;
- ◆ zij heeft verschillende dossiers behandeld waarin de vraag aan de orde was of bepaalde activiteiten al dan niet onder de controlewet verzekeringen vallen, en in het bijzonder :
 - of het dekken van risico's door een autoverhuurbedrijf beschouwd moet worden als een verzekeringsactiviteit die enkel mag worden uitgeoefend door toegelaten verzekeringsondernemingen¹²⁶;
 - of bepaalde hulpverleningsactiviteiten van automobielclubs moeten worden beschouwd als verzekeringsactiviteiten die voorbehouden zijn aan toegelaten verzekeringsondernemingen¹²⁷.

- ◆ zij heeft het rechtskader gepreciseerd binnen hetwelk het aanbod van beleggingen in rechten voortvloeiend uit levensverzekeringen - ook "*viatical settlements*" of "viaticale regelingen" genoemd - in België dient te worden beoordeeld¹²⁸.

5.4. Voorlichting van de consument van financiële diensten en bevordering van de financiële vorming

Op verzoek van de federale Regering heeft de Commissie voorgesteld een omstandig verslag op te maken over de financiële vorming van het publiek, dat de behoeften ter zake in kaart brengt en aangeeft wat reeds gedaan wordt op dit vlak en wat nog gedaan zou kunnen worden.

Ter voorbereiding van deze studie heeft de Commissie tussen juli en december 2007 bilaterale contacten gehad met alle betrokken partijen. Zo heeft zij gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de NBB, van de beroepsverenigingen van de financiële instellingen, van de ombudsmannen van de financiële sector, van de sector die belast is met de preventie van en de bemiddeling inzake overmatige schuldenlast, van organisaties ter verdediging van de consumentenbelangen, en met vertegenwoordigers van de gepensioneerden en de gezinnen. De Commissie heeft ook een onderhoud gehad met de Voorzitter van de Raad voor het Verbruik en van de Commissie voor Verzekeringen, en met universiteitsprofessoren en leerkrachten van het secundair onderwijs¹²⁹.

Parallel hiermee heeft de Commissie ook bepaalde internationale werkzaamheden opgevolgd.

In een mededeling van 18 december 2007¹³⁰ heeft de Europese Commissie het toenemende belang benadrukt van financiële vorming. In deze mededeling formuleert de Commissie een aantal beginselen die de financiële vorming kunnen bevorderen en vermeldt zij in welke domeinen zij daar zelf wil toe bijdragen. Op haar website heeft de Europese Commissie ook de resultaten gepubliceerd van een enquête die in 27 lidstaten werd gehouden en die een beeld geeft van wat deze lidstaten concreet doen op het gebied van financiële vorming.

125 Zie het verslag van het directiecomité, p. 81.

126 Zie het verslag van het directiecomité, p. 88.

127 Zie het verslag van het directiecomité, p. 89.

128 Zie het verslag van het directiecomité, p. 81.

129 De CBFA heeft er bewust voor gekozen om in dit stadium nog geen contact op te nemen met bepaalde betrokken partijen. Dit geldt voor de media en voor de federale en regionale overheidsdiensten die betrokken zijn bij de financiële vorming (onder meer deze die bevoegd zijn voor onderwijs, pensioenen, financiën, verzekeringen, krediet en consumentenbescherming). Hoewel deze partijen een belangrijke rol spelen op het vlak van de financiële vorming, gaf de CBFA er de voorkeur aan te wachten op het akkoord van de betrokken minister(s) om ze te contacteren.

130 Mededeling van de Commissie - Financiële educatie, COM(2007) 808 definitief van 18 december 2007.

De OESO heeft van haar kant de werkzaamheden met betrekking tot de financiële vorming op het gebied van verzekeringen en pensioenen voortgezet.

Uitgaande van de voornoemde gesprekken en van de internationale werkzaamheden die op dit vlak hebben plaatsgevonden, is de Commissie gestart met het opstellen van een verslag over de bevordering van de financiële vorming in België. Zij zal dit verslag aan de regering bezorgen en daarbij een aantal mogelijke pistes aanreiken.

Tot slot heeft de Commissie in 2007 een klachtenbrochure gepubliceerd ("Hoe een klacht indienen"), die deel uitmaakt van een collectie die zich tot de consument van financiële diensten richt ("Financiële diensten nader toegelicht"). De klachtenbrochure informeert de consument van financiële diensten over de klachteninstanties waarbij hij terecht kan wanneer hij een geschil heeft over een financiële dienst.

6. Toezicht op de tussenpersonen

Het toezicht op de tussenpersonen omvat zoals geregeld door de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen en de distributie van verzekeringen en de wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten drie aspecten:

1. het bijhouden van de registers van verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen en van tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten;
2. het toezicht op de naleving van de wettelijke voorwaarden om die inschrijving te kunnen behouden;
3. het erkennen van de cursussen die aan de wettelijk gestelde kennisvereisten voldoen.

6.1. Bijhouden van de registers

6.1.1. Register van verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen

Bewegingen in 2007

In 2007 werden 2.076 verzekeringstussenpersonen ingeschreven in het register, waarvan 1.057 collectief. In vergelijking met 2006 waren er 341 inschrijvingen minder. Voorts werden in 2007 de eerste herverzekeringstussenpersonen ingeschreven: 7 in totaal.

In 2007 werd de inschrijving van 3.845 verzekeringstussenpersonen doorgehaald. In vergelijking met 2006 waren er 869 meer uitschrijvingen. Het betrof vooral 2.549 collectief ingeschreven verzekeringstussenpersonen die ambtshalve werden geschrapt na beëindiging van de samenwerking met de betrokken centrale instellingen (1.573 in 2006). 1.003 verzekeringstussenpersonen hebben in 2007 aan hun inschrijving verzaakt (693 in 2006). Van 292 verzekeringstussenpersonen werd de inschrijving geschrapt of werd het ambtshalve verval van de inschrijving geacteerd wegens het niet langer voldoen aan de inschrijvingsvoorwaarden (beroepsaansprakelijkheids-verzekering, financiële draagkracht, geschiktheid en professionele betrouwbaarheid, betaling inschrijvingsrecht) (710 in 2006). Van 2 verzekeringstussenpersonen werd de inschrijving geschorst, hetgeen een tijdelijk verbod inhoudt om de activiteit van verzekeringsbemiddeling uit te oefenen.

Op 31 december 2007 waren er 22.884 verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen en 7 herverzekeringstussenpersonen ingeschreven in het register gespreid over de hierna volgende categorieën.

Verzekerings-tussenpersonen	Natuurlijke persoon	Rechtspersoon	Totaal op 31.12.2007	% Totaal	Totaal op 31.12.2006
COLLECTIEF INGESCHREVEN	7.761	2.644	10.405	45,5%	12.123
Agent	3.480	835	4.315		5.372
Subagent	4.281	1.809	6.090		6.751
INDIVIDUEEL INGESCHREVEN	4.598	7.881	12.479	54,5%	12.675
Makelaar	2.911	5.855	8.766		9.137
Agent	1.340	1.712	3.052		2.788
Subagent	347	314	661		750
Algemeen totaal	12.359	10.525	22.884	100%	24.798

Herzekeringstussenpersonen**Totaal op
31.12.2007**

INDIVIDUEEL INGESCHREVEN	7
Makelaar	6
Agent	1
Algemeen totaal	7

Europees paspoort

Overeenkomstig de Europese richtlijn 2002/92/EG kunnen tussenpersonen ingeschreven in het register van een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte aan de controle-autoriteit van hun land van herkomst melden dat zij ook in België activiteiten van verzekerings- en herverzekeringbemiddeling wensen uit te oefenen in vrije dienstverlening dan wel via bijkantoor. Belgische tussenpersonen ingeschreven in het register kunnen op hun beurt aan de Commissie melden dat zij in vrije dienstverlening of via bijkantoor wensen te opereren in een of meer andere lidstaten van Europese Economisch Ruimte.

In 2007 ontving de Commissie aldus de melding van 535 Belgische verzekeringstussenpersonen dat zij in een of meer andere lidstaten van EER activiteiten van verzekeringsbemiddeling wensten te ontplooiën.

Van hun kant hebben 906 tussenpersonen ingeschreven in een ander lidstaat van de EER in 2007 aan hun controle-autoriteit gemeld dat zij op de Belgische markt activiteiten van verzekeringsbemiddeling wensen uit te oefenen.

6.1.2. Register van de tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten

Ingevolge de wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingdiensten en de distributie van financiële instrumenten, dienden alle tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten die reeds actief waren vóór 1 juli 2006 (datum van inwerkingtreding van deze wet) uiterlijk tegen 31 december 2006 een aanvraag tot behoud van voorlopige toelating in te dienen¹³¹. De tussenpersonen die konden aantonen dat zij voldeden aan de wettelijk kennisvereisten, konden ervoor opteren onmiddellijk een aanvraag tot definitieve inschrijving in te dienen.

In 2007 werden in totaal 4.058 agenten in bank- en beleggingsdiensten ingeschreven in het register, waarvan 1.378 in het stelsel van behoud van voorlopige toelating en 2.680 definitieve inschrijvingen.

30 centrale instellingen stonden in eerste lijn in voor de samenstelling en verificatie van de collectieve inschrijvingsdossiers van 3.433 tussenpersonen. Zij hebben gebruik gemaakt van de online-toepassing om deze aanvragen tot inschrijving elektronisch over te maken aan de Commissie.

De Commissie registreerde in 2007 ook de eerste bankmakelaars. Hun aantal bleef echter beperkt : 2.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de inschrijvingen die in 2007 plaatsvonden.

Tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten	Natuurlijke persoon	Rechts persoon	Totaal ingeschreven in 2007	Totaal op 31.12.2007	% Totaal
COLLECTIEF INGESCHREVEN	890	2.543	3.433	3.434	78,3%
Agent	890	2.543	3.433	3.434	
INDIVIDUEEL INGESCHREVEN	133	492	625	953	21,7%
Makelaar	0	2	2	2	
Agent	133	490	623	951	
Algemeen totaal	1.023	3.035	4.058	4.387	100%

131 Voor meer commentaar, zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 41-42 en het verslag van het directiecomité CBFA 2006, p. 31-32.

6.2. Toezicht op de naleving van de wettelijke inschrijvingsvoorwaarden

6.2.1. Actualisering van de inschrijvingsdossiers van verzekeringstussenpersonen

Ingevolge de wet van 22 februari 2006 tot wijziging van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringbemiddeling dienen alle reeds vóór de inwerkingtreding van de wet van 2006 ingeschreven verzekeringstussenpersonen hun inschrijvingsdossier in overeenstemming te brengen met de gewijzigde wettelijke bepalingen.

In dat kader heeft de Commissie tijdens de verslagperiode een rondschriven gestuurd naar 4.888 individueel in het register ingeschreven natuurlijke personen en 7.451 individueel in het register ingeschreven rechtspersonen. De inhoud van dit rondschriven werd tevens via de website van de Commissie kenbaar gemaakt.

De antwoorden op deze mailings dienen te worden nagekeken op volledigheid en conformiteit met de wettelijke vereisten, en dienen vervolgens te worden verwerkt in de databank van de verzekeringstussenpersonen. In 2007 kon nog maar een deel van deze verwerking plaatsvinden.

6.2.2. Controles ter plaatse

Tijdens de verslagperiode werden 109 inspecties ter plaatse uitgevoerd, waarvan 77 bij individueel ingeschreven tussenpersonen en 32 bij centrale instellingen (collectieve dossiers).

Het belang van de inspecties bij centrale instellingen is ingegeven door de gewijzigde reglementering. De centrale instellingen dienen namelijk de dossierstukken van hun (sub)agenten niet langer aan de CBFA over te maken, doch ter beschikking te houden voor verificatie. Met de inspecties bij centrale instellingen wordt nagegaan op welke wijze de centrale instellingen zijn georganiseerd om hun eerstelijntoezicht waar te nemen en worden verificaties verricht met betrekking tot de volledigheid en correctheid van de ter beschikking gehouden dossiers.

In 2007 ging bijzondere aandacht naar de kredietinstellingen en beleggingsondernemingen die ervoor geopteerd

hadden om als centrale instelling een collectief dossier in te dienen voor de inschrijving als tussenpersoon in bank- en beleggingsdiensten van de zelfstandige agenten van hun netwerk.

De inspecties die worden uitgevoerd bij individueel ingeschreven tussenpersonen bieden onder meer de mogelijkheid om de inschrijvingsvoorwaarden te controleren die op basis van het ingediende inschrijvingsdossier moeilijk te verifiëren zijn, zoals: het enkel handelen met ondernemingen die de vereiste erkenning hebben, het zich onthouden van deelname aan werkzaamheden die strijdig zijn met de wet of de naleving van de informatieverplichtingen.

6.2.3. Informatieplicht van de verzekeringstussenpersonen

Conform richtlijn 2002/92/EG heeft de wet van 22 februari 2006 een hoofdstuk "Informatievereisten" ingevoegd in de wet van 27 maart 1995. De voornaamste verplichting die door de voornoemde wet wordt ingevoerd, houdt in dat een verzekeringstussenpersoon, voordat hij een verzekeringsovereenkomst sluit en, zo nodig, wanneer de overeenkomst wordt gewijzigd of verlengd, op basis van de informatie die de cliënt hem verstrekt, de verlangens en behoeften van de cliënt identificeert en aan de cliënt meedeelt op welke gegevens hij zijn advies voor een bepaald verzekeringsproduct heeft gebaseerd. Die gegevens kunnen variëren naargelang van de graad van ingewikkeldheid van de aangeboden verzekeringsovereenkomst.

Om concrete invulling te geven aan de informatieplicht hebben de beroepsverenigingen van de verzekerings-tussenpersonen (FVF, Feprabel, BVVM) en Assuralia, na raadpleging van de CBFA, sectoriële documenten uitgewerkt voor de verzekeringstussenpersonen. In concreto betreft het drie fiches: een fiche voor klassieke levensverzekeringen, een fiche voor het sparen of beleggen met een levensverzekering, en een fiche voor verzekeringen niet-leven.

De CBFA heeft dit initiatief van de beroepsverenigingen positief onthaald. Zij is van mening dat de documenten ertoe bijdragen dat de verzekeringstussenpersonen hun wettelijke informatieplicht nakomen en heeft laten weten dat zij in het kader van haar toezicht op de naleving van de informatieplicht door de verzekeringstussenpersonen, onder meer naar die fiches zal verwijzen als een goede praktijk¹³².

132 Voor meer informatie, zie het verslag van het directiecomité CBFA 2006, p. 113-114.

Uit een beperkt aantal inspecties die de diensten van de Commissie hebben uitgevoerd blijkt dat de meerderheid van de geïnspecteerde tussenpersonen zich hebben geconformeerd aan de informatieverplichting. In de meeste gevallen werd daarvoor gebruik gemaakt van de voornoemde sectoriële documenten. Er rijzen niettemin nog vele vragen rond de informatieverplichting. De Commissie heeft daarom het initiatief genomen om een werkgroep op te richten die de concrete toepassing van de informatieverplichting zal evalueren en die zal onderzoeken welke aanpassingen eventueel nodig zijn. De verschillende beroepsverenigingen voor verzekeringstussenpersonen en Assuralia nemen deel aan deze werkgroep.

6.3. Erkenning van cursussen

De Commissie is belast met het erkennen en controleren van de gespecialiseerde cursussen die bestemd zijn voor de verzekeringstussenpersonen en hun personeelsleden, alsook voor de personeelsleden van de gereguleerde ondernemingen. In 2007 heeft de CBFA 14 nieuwe cursussen erkend en 8 opleidingen ter plaatse gecontroleerd. De nieuwe cursussen bevatten vaak *e-learning* formules en interactief onderwijs op afstand.

In overleg met de sector werd een nieuw programma en een nieuwe structuur uitgewerkt voor de gespecialiseerde cursussen in het herverzekeringswezen. Eind 2007 was enkel de cursus in het herverzekeringswezen van Assuralia erkend.

Er werd een begeleidingscomité opgericht om de Commissie bij te staan in de uitoefening van haar opdracht in verband met opleidingen in de sector van de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten. In dit comité zetelen zowel vertegenwoordigers van de sector als van de Commissie. In 2007 heeft het comité een tiental keer vergaderd. Het heeft zich onder meer toegelegd op het implementeren van de overgangsmaatregelen van de wet van 22 maart 2006 die betrekking hebben op het bewijs van de beroepskennis van de tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten en hun personeelsleden.

Na overleg in het begeleidingscomité, heeft de Commissie de structuur vastgesteld van de opleidingen voor bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten. Zij heeft een eerste cursus erkend, namelijk de cursus die wordt ingericht door

de Febelfin Academy. Daarbij heeft zij bijzondere aandacht besteed aan de wijze waarop het geïnformateerde examen is georganiseerd waarmee de kennis wordt getoetst die via de cursussen is verworven. Zij was van oordeel dat het aldus georganiseerde examen een passende omkadering bood om de erkende opleiding af te ronden.

7. Sociaal toezicht op de aanvullende pensioenen

7.1. Klachten en interpretatievragen

Net zoals de voorbije jaren heeft de CBFA ook in 2007 een groot aantal verzoeken om informatie en enkele klachten tegen pensioeninstellingen (IBP's of verzekeringsondernemingen) of inrichters behandeld. De vragen gingen vooral over de interpretatie van de wetgeving, onder andere over de berekening van de verworven rechten bij afkoop of uittreding en over de juistheid en volledigheid van de inlichtingen die via de pensioenfiche moeten worden verstrekt. Ook over de problematiek van de discriminatie in de aanvullende pensioenen werden er relatief veel vragen gesteld.

Naast de vragen en klachten in verband met de sociale reglementering, behandelde de Commissie ook een groot aantal vragen en klachten over louter prudentiële aangelegenheden. De WIBP en haar uitvoeringsmaatregelen gaven aanleiding tot heel wat vragen van de kant van bijdragende ondernemingen, IBP's en diverse consultants.

In 2007 werden er in totaal 341 verzoeken om informatie en klachten geteld, wat een stijging van 16% betekent ten opzichte van 2006 (294 verzoeken en klachten).

7.2. Toezicht op de sociale aspecten

Nieuwe antidiscriminatiewetgeving

De belangrijkste wijziging die zich in 2007 heeft voorgedaan in de sociale wetgeving, is de invoering van de nieuwe antidiscriminatie wetten. Een van die wetten¹³³ heeft aanleiding gegeven tot een herziening van de circulaire over de zogenaamde 4 %-regel¹³⁴. Er werd een nieuwe circulaire gepubliceerd (WAP-6)¹³⁵ die toelichting geeft bij de wetgeving en verduidelijkingen aanbrengt ten opzichte van circulaire WAP-5, die werd opgeheven. Buiten het feit dat de wettelijke

133 Artikel 12, § 2, 5°, van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie.

134 Circulaire WAP-5 van 18 april 2006, Toepassing van de 4 %-regel bedoeld in artikel 14, § 3, van de wet van 28 april 2003.

135 Circulaire WAP-6 van 24 juli 2007, Toepassing van de 4%-regel bedoeld in artikel 12, § 2, 5°, van de wet van 10 mei 2007 tot bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie.

regel nu opgenomen is in de wet van 10 mei 2007 en niet meer in de wet op de aanvullende pensioenen voor werknemers (WAP), is de belangrijkste vernieuwing de uitbreiding van die regel tot pensioenplannen van het type *cash balance*¹³⁶. Dit zijn plannen van het type *vaste prestaties* waarbij de beloofde prestatie berekend wordt op basis van een rentevoet of een indexcijfer die of dat in het pensioenreglement is vastgesteld. Net zoals in een plan van het type vaste bijdragen is het dus mogelijk te voorzien in een rentevoet die verschilt naargelang van de leeftijd.

Vereisten inzake informatieverstrekking

De wettelijke vereisten inzake informatieverstrekking aan de aangeslotenen en de begunstigen werden gecoördineerd in een nieuw artikel 26 van de WAP. De artikelen 26bis en 26ter van deze wet werden opgeheven¹³⁷. Nog wat de informatieverstrekking betreft, is er in 2007 een koninklijk besluit verschenen dat voorziet in de oprichting van een databank voor de aanvullende pensioenen¹³⁸. Deze databank is echter nog niet operationeel. Een werkgroep, waarin de CBFA vertegenwoordigd is, zal bepalen welke gegevens erin moeten worden opgenomen.

Sociale pensioenovereenkomsten voor zelfstandigen

Wanneer een zelfstandige een sociale pensioenovereenkomst sluit, geniet hij een fiscaal voordeel indien de voorwaarden met betrekking tot de sociale aspecten zijn vervuld. In een sociale pensioenovereenkomst zijn de sociale aspecten, waarvan het toezicht is toevertrouwd aan de CBFA, en de fiscale aspecten, die onder het toezicht van de FOD Financiën vallen, dus nauw verweven. Deze twee autoriteiten hebben een protocol gesloten waarin werd overeengekomen dat de CBFA een gemotiveerd advies zal geven over het conforme karakter van de sociale pensioenovereenkomsten die haar zullen worden voorgelegd. De procedure die zij hiervoor zal volgen, wordt omschreven in circulaire WAPZ-1¹³⁹.

In 2007 hebben tweeëntwintig pensioeninstellingen, waaronder negentien verzekeringsondernemingen en drie instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening, een gemotiveerd advies aangevraagd. Na onderzoek van de dossiers en, in voorkomend geval in overleg met de betrokken pensioeninstellingen, heeft de CBFA een positief gemotiveerd advies verleend in alle gevallen. De lijst van de gemotiveerde adviezen is beschikbaar op de website van de CBFA.

Omzetting van kapitaal in rente

Een van de projecten die in 2007 werden opgezet, betreft de problematiek van de omzetting van kapitaal in rente en in het bijzonder de prospectieve sterftetafels die voor die omzetting moeten worden gebruikt. Die tafels moeten zowel rekening houden met de toename van de levensduur die in de toekomst mag worden verwacht als met het antiselectiefenomeen, dat in dit specifieke geval inhoudt dat de personen die het meest zijn blootgesteld aan het overlijdensrisico, kiezen voor uitkering in kapitaal (en vice versa).

Er werd een werkgroep opgericht met vertegenwoordigers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS), het Federaal Planbureau en de CBFA, en met actuarissen en experts uit de universitaire wereld. Deze werkgroep heeft haar werkzaamheden inmiddels afgerond; de CBFA zal zich op deze werkzaamheden baseren om een reglement op te stellen tot vaststelling van de genoemde prospectieve sterftetafels.

Er werd reeds een ontwerp verstuurd aan de Commissie voor Aanvullende Pensioenen en aan de Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen¹⁴⁰. Het definitieve reglement, dat gebaseerd zal zijn op de werkzaamheden van de werkgroep en op de adviezen van de voornoemde commissies, zou klaar zijn in 2008. Er zal ook rekening moeten worden gehouden met de nieuwe bepalingen inzake de gelijkheid tussen mannen en vrouwen en er zal met name bepaald moeten worden in welke gevallen er uniforme sterftetafels moeten worden gebruikt.

136 Zie het verslag van het directiecomité, p. 78.

137 Zie het verslag van het directiecomité, p. 77.

138 Koninklijk besluit van 25 april 2007 tot uitvoering van artikel 306 van de Programmawet (I) van 27 december 2006. Zie het verslag van het directiecomité, p. 79.

139 Circulaire WAPZ 1 van 5 december 2006 over de procedure voor het aanvragen van een gemotiveerd advies over het sociaal karakter van een modelpensioenovereenkomst. Zie het verslag van het directiecomité 2006, p. 106 en het jaarverslag CBFA 2006, p. 62.

140 Zie dit verslag, p. 89.

Informatie over het actuele financieringsniveau

Een tweede project dat in 2007 werd opgestart betreft de informatie die aan de aangeslotene moet worden verstrekt over het actuele financieringsniveau van de verworven reserves van zijn pensioenplan. Het gaat hier om een verplichting die wordt opgelegd door artikel 11, lid 4, tweede alinea, van richtlijn 2003/41¹⁴¹ en die werd omgezet in Belgisch recht via artikel 26, § 1, eerste lid, 5°, van de WAP en artikel 48, § 1, 4°, van de wet op de aanvullende pensioenen voor zelfstandigen (WAPZ). Wat specifiek is in het Belgische recht, is dat deze informatie zowel voor de eigenlijke verworven reserves moet worden gegeven als voor de waarborg bedoeld in artikel 24 van de WAP en in artikel 47, tweede lid, van de WAPZ.

Deze informatieverplichting geeft aanleiding tot een aantal interpretatieproblemen. Een vraag die in dit verband is gerezen is of de pensioeninstelling zich mag beperken tot de vermelding van een globaal financieringsniveau dan wel verplicht is informatie te verstrekken over het financieringsniveau van de rechten van elke aangeslotene afzonderlijk. Ook de manier waarop de waarborg bedoeld in artikel 24 van de WAP en in artikel 47, tweede lid, van de WAPZ, in aanmerking moet worden genomen, levert problemen op.

Er werden twee voorontwerpen van circulaire verstuurd naar de Commissie voor Aanvullende Pensioenen en de Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen. Hun adviezen mogen worden verwacht in 2008.

Tweejaarlijks verslag over de sectorale pensioenstelsels

De CBFA heeft in 2007 het eerste tweejaarlijkse verslag inzake sectorale pensioenstelsels opgesteld¹⁴², een opdracht die haar is toevertrouwd door artikel 50 van de WAP.

Het verslag beoogt de evolutie in kaart te brengen op het vlak van de sectorale pensioenstelsels. Deze pensioenstelsels, die worden ingevoerd op grond van een collectieve arbeidsovereenkomst binnen een paritair comité of subcomité, zijn slechts onderworpen aan de wetgeving op de aanvullende pensioenen en aan het toezicht van de CBFA, sedert de inwerkingtreding van de WAP, op 1 januari 2004.

Het verslag is gebaseerd op de antwoorden die de sectorale inrichters hebben verstrekt op een door de CBFA opgestelde vragenlijst, die in de loop van 2006 aan de betrokken sectoren werd bezorgd via de voorzitters van de betrokken paritaire comités.

Dit eerste verslag had hoofdzakelijk betrekking op de jaren 2004 en 2005. Niettemin werd op een aantal domeinen een stand van zaken opgemaakt op datum van 1 januari 2007.

Op 1 januari 2007 waren er twintig sectorale pensioenstelsels die functioneerden krachtens de principes van de WAP. De 633.350 aangeslotenen (hoofdzakelijk arbeiders) die deze stelsels telden, vertegenwoordigden samen ongeveer 24% van alle loontrekkenden. In België zijn ongeveer 54 % van de loontrekkenden aangesloten bij een aanvullend pensioenstelsel, waarvan bijna de helft bij een sectoraal stelsel.

De meerderheid van die stelsels is van recente datum. De sectorale pensioenstelsels die al bestonden bij de inwerkingtreding van de WAP beschikten over een maximale termijn van drie jaar om zich aan de bepalingen van de WAP aan te passen. Dit aanpassingsproces verloopt relatief voorspoedig.

Tweejaarlijks verslag over het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen

In 2007 heeft de CBFA ook voor het eerst een verslag opgesteld over het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen. Krachtens de artikelen 44, § 4, en 46, § 3, van de WAPZ moet zij dit om de twee jaar doen.

141 Richtlijn 2003/41/EG van het Europees Parlement en de Raad van 3 juni 2003 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening, PB L 235 van 23 september 1993, p. 10.

142 Zie onze website : www.cbfa.be/fr/ap/wn/ap_report.asp

143 Zie onze website : www.cbfa.be/nl/ap/zs/ap_report.asp

Het tweejaarlijks verslag dat in 2007¹⁴³ gepubliceerd werd, is bijzonder omdat het om praktische redenen enkel betrekking heeft op 2005. Het verslag werd opgesteld op basis van de antwoorden op een vragenlijst die werd verstuurd naar alle pensioeninstellingen, dit wil zeggen alle verzekerings-ondernemingen die levensverzekeringen aanbieden en de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening die gespecialiseerd zijn in het aanbieden van aanvullende pensioenen aan zelfstandigen. Die vragenlijst, die enerzijds handelde over het pensioenluik in de strikte zin en anderzijds over het solidariteitsluik, sneed uiteenlopende onderwerpen aan zoals het aantal aangeslotenen, het bedrag van de bijdragen, de aangeboden prestaties, de beleggingsstrategie of het bedrag van de winstdeelnemingen.

Uit het verslag blijkt dat in 2005 169.502 zelfstandigen in hoofd- of bijberoep, dit is ongeveer 20% van alle zelfstandigen, storting hebben verricht voor een aanvullend pensioen. Het aantal sociale pensioenovereenkomsten bedroeg 71.982.

7.3. Het secretariaat van de Commissies en Raden

Het departement Toezicht op de aanvullende pensioenen verzorgt het secretariaat van de vier adviesinstanties die door de WAP en de WAPZ in het leven zijn geroepen en van de werkgroepen die door deze organen zijn opgericht.

De Commissie voor Aanvullende Pensioenen heeft in 2007 zes adviezen uitgebracht :

- ◆ Advies nr. 18 - Berekeningspercentages voor de 80 %-regel voor vastebijdrageplannen;
- ◆ Advies nr. 19 - Oprichting van de gegevensbank "opbouw aanvullende pensioenen" ;
- ◆ Advies nr. 20 - Verklarend lexicon van de gehanteerde begrippen in de jaarlijkse pensioenfiche;
- ◆ Advies nr. 21 - Maatschappelijk verantwoord investeren;
- ◆ Advies nr. 22 - Verschil in behandeling door de sociale en fiscale reglementering van de vervroegde kapitaalsuitkering in de overgangsperiode voorzien in de WAP ;
- ◆ Advies nr. 23 - Ontwerp van circulaire betreffende het paritair beheer en het toezichtscomité.

De Raad voor Aanvullende Pensioenen heeft in 2007 geen adviezen uitgebracht.

De Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen heeft in 2007 twee adviezen uitgebracht :

- ◆ Advies nr. 7 - Ontwerp van reglement van de CBFA met betrekking tot de vaststelling van de sterftetafels voor de omzetting van kapitaal in rente,
- ◆ Advies nr. 6 - Oprichting gegevensbank "Opbouw aanvullende pensioenen" .

De Raad voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen heeft in 2007 geen adviezen uitgebracht.

B. Procedure voor het opleggen van administratieve geldboetes

1. Vaststelling door het directiecomité van ernstige aanwijzingen van inbreuken

Indien het directiecomité, bij de uitoefening van zijn wettelijke opdrachten, ernstige aanwijzingen vaststelt van het bestaan van een praktijk die aanleiding kan geven tot het opleggen van een administratieve geldboete, of indien het, ingevolge een klacht, van een dergelijke praktijk in kennis wordt gesteld, gelast het de secretaris-generaal, in zijn hoedanigheid van auditeur, met het onderzoek ten laste en ten gunste van die ernstige aanwijzingen van een inbreuk¹⁴⁴.

Tijdens de verslagperiode¹⁴⁵ en tot 1 maart 2008 is de auditeur door het directiecomité belast met het onderzoek ten laste en ten gunste van negen nieuwe dossiers.

Die dossiers betreffen in totaal zeventien natuurlijke of rechtspersonen in hoofde van wie het directiecomité ernstige aanwijzingen heeft vastgesteld van praktijken die aanleiding kunnen geven tot het opleggen van een administratieve geldboete.

Onder "dossier" moet de beslissing van het directiecomité worden verstaan om de auditeur met een onderzoek te gelasten conform artikel 70, § 1, van de wet van 2 augustus 2002, waarbij die beslissing gebaseerd kan zijn op ernstige aanwijzingen van inbreuken op één of meer wetgevende teksten in hoofde van één of meer personen.

144 Artikel 70, § 1, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (hierna "de wet van 2 augustus 2002" genoemd).

145 Met andere woorden, van 1 januari tot 31 december 2007.

2. Onderzoek ten laste en ten gunste door de auditeur van ernstige aanwijzingen van inbreuken

2.1. Overzicht van de behandelde dossiers

De secretaris-generaal van de CBFA, handelend in zijn hoedanigheid van auditeur, voert de onderzoeken ten laste en ten gunste in het kader van de door het directiecomité van de CBFA ingestelde procedures voor het opleggen van een administratieve geldboete¹⁴⁶.

Tijdens de verslagperiode heeft de auditeur zijn werkzaamheden toegespitst op de verdere afhandeling van de onderzoeken ten laste en ten gunste van de verschillende hem voorgelegde dossiers.

Onder leiding van de auditeur hebben de medewerkers van het auditoraat aldus de onderzoeksdaden gesteld die zij nodig achtten in het kader van het onderzoek ten laste en ten gunste van de hen als verslaggever toevertrouwde dossiers, en de verzamelde gegevens tegen de achtergrond van de toepasselijke wettelijke bepalingen onderzocht in het vooruitzicht van de opstelling van een ontwerp van de bevindingen van de auditeur.

De auditeur heeft ook een beroep gedaan op de specifieke deskundigheden die beschikbaar zijn binnen de diverse departementen van de CBFA. Tijdens de verslagperiode hebben tien verschillende medewerkers van andere diensten dan het auditoraat, alleen of samen met een medewerker van het auditoraat, een opdracht als verslaggever toegewezen gekregen.

Tijdens de verslagperiode en tot 1 maart 2008 heeft de auditeur zo, conform artikel 71, § 2, van de wet van 2 augustus 2002, zijn conclusies in verband met twee dossiers waarmee hij was belast, meegedeeld aan de sanctiecommissie en ter kennis gebracht van de betrokken persoon¹⁴⁷.

De door de auditeur meegedeelde conclusies hadden betrekking op :

- ◆ een rechtspersoon in een dossier waarin er ernstige aanwijzingen waren van de niet-naleving van de verplichtingen met betrekking tot de melding van verrichtingen in financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt.

- ◆ een rechtspersoon waarvan de financiële instrumenten waren toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereglementeerde markt, en een natuurlijk persoon.

De ernstige aanwijzingen van inbreuken die in hoofde van de rechtspersoon werden vastgesteld, waren drieërlei : ernstige aanwijzingen van de niet-naleving van de voor hem geldende verplichtingen met betrekking tot de onmiddellijke openbaarmaking van belangrijke nieuwe feiten in zijn activiteitsfeer die niet publiek bekend zijn en die, omwille van de invloed ervan op zijn vermogen of financiële toestand of de algemene gang van zijn zaken, de koers van de betrokken financiële instrumenten gevoelig zouden kunnen beïnvloeden (art. 6, § 1, 1°, van het koninklijk besluit van 31 maart 2003 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereglementeerde markt); ernstige aanwijzingen van de niet-naleving van artikel 8, §§ 2 en 4, van voornoemd koninklijk besluit van 31 maart 2003, bij de publicatie van een halfjaarlijks communiqué ; ernstige aanwijzingen van de verspreiding van informatie die onjuiste of misleidende signalen geeft of kan geven over de financiële instrumenten, waarbij die rechtspersoon wist of had moeten weten dat de informatie onjuist of misleidend was (art. 25, § 1, 4°, van de wet van 2 augustus 2002).

Wat de natuurlijke persoon betreft, hadden de ernstige aanwijzingen van een inbreuk betrekking op de verspreiding van informatie die onjuiste of misleidende signalen geeft of kan geven over de financiële instrumenten, waarbij die persoon wist of had moeten weten dat de informatie onjuist of misleidend was (art. 25, § 1, 4°, van de wet van 2 augustus 2002).

* * *

146 Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 95, voor een voorstelling van de rol van de auditeur in het kader van de procedure voor het opleggen van administratieve geldboetes, enerzijds, en van het verloop van een door de auditeur ingesteld onderzoek, anderzijds.

147 Wanneer de auditeur de sanctiecommissie in kennis stelt van zijn bevindingen, licht hij de dader of daders van de praktijk waarop het onderzoek ten laste en ten gunste betrekking heeft, hierover in. Zij kunnen op de zetel van de CBFA kennis nemen van het dossier dat werd samengesteld, op de dagen en uren aangeduid door de auditeur (artikel 71, § 2, van de wet van 2 augustus 2002) .

Tussen 1 november 2002, i.e. de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van de wet van 2 augustus 2002 over de procedureregels voor het opleggen van administratieve geldboetes, en 1 maart 2008 werden aan de auditeur 38 dossiers ter behandeling voorgelegd die ernstige aanwijzingen bevatten van het bestaan van één of meer praktijken die aanleiding kunnen geven tot het opleggen van een administratieve geldboete in hoofde

van één of meer personen. In 19 van die dossiers heeft de auditeur zijn conclusies overgelegd. Op 1 maart 2008 liepen dus nog 19 dossiers, die betrekking hebben op 43 personen.

De dossiers die aan de auditeur werden voorgelegd, hebben betrekking op ernstige aanwijzingen van inbreuken op één of meer van de volgende wetgevingen :

OVERZICHT VAN DE WETGEVINGEN WAAROP EEN INBREUK WAS GEPLEEGD VOLGENS DE ERNSTIGE AANWIJZINGEN DIE AAN DE AUDITEUR WERDEN OVERGELEGD

Cumulatief overzicht (1 november 2002 - 1 maart 2008)

Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme	7
Wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringbemiddeling en de distributie van verzekeringen	1
Wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en de beleggingsadviseurs (inclusief de gedragsregels)	3
Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten	
1. Gebruik van voorkennis	17
2. Marktmanipulatie	3
Wet van 22 april 2003 betreffende de openbare aanbiedingen van effecten (prospectus)	2
Koninklijk besluit van 31 maart 2003 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereglementeerde markt	2
Koninklijk besluit van 31 maart 2003 over de melding van transacties in financiële instrumenten en over de bewaring van gegevens	6

2.2. Evolutie van de onderzoeksbevoegdheden van de auditeur

De aan de CBFA verleende onderzoeksbevoegdheden in verband met het toezicht op de verrichtingen in financiële instrumenten, onder andere inzake het verbod op handel met voorkennis en marktmanipulatie en inzake de gedragsregels¹⁴⁸, zijn uitgebreid naar aanleiding van de wijziging van de wet van 2 augustus 2002¹⁴⁹.

Die wijzigingen hebben een rechtstreekse impact op de onderzoeksmiddelen die door de auditeur kunnen worden aangewend bij de uitoefening van zijn functie. Krachtens artikel 70, § 2, tweede lid, van de wet van 2 augustus 2002 is de auditeur immers gemachtigd om alle onderzoeksbevoegdheden uit te oefenen die aan de CBFA zijn toevertrouwd door de wettelijke en reglementaire bepalingen tot regeling van de materie waarop de hem voorgelegde ernstige aanwijzingen van inbreuken betrekking hebben¹⁵⁰.

148 Die onderzoeksbevoegdheden betreffen meer bepaald het toezicht op de naleving van de bepalingen die samen afdeling 7 van hoofdstuk II van de wet van 2 augustus 2002 vormen en handelen over de verrichtingen in financiële instrumenten (zie ter zake het wetsontwerp op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt en houdende diverse bepalingen, Memorie van toelichting, Parl. St., Kamer 2006-2007, nr. 2963/001, p. 70) en over de illegale verstrekking van beleggingsdiensten.

149 Zie de artikelen 46 tot 56 van de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt en houdende diverse bepalingen, BS, 12 juni 2007, p. 31588, die op 22 juni 2007 in werking zijn getreden.

150 Voor een algemene voorstelling van de onderzoeksbevoegdheden die aan de CBFA zijn toevertrouwd bij de wijziging van de wet van 2 augustus 2002, wordt verwezen naar het verslag van het directiecomité, p. 41.

Los van de onderzoeksbevoegdheden waarover de auditeur net als de CBFA beschikt, zijn bepaalde onderzoeksbevoegdheden rechtstreeks aan hem toevertrouwd. Die bevoegdheden betreffen in essentie het toezicht op de verrichtingen in financiële instrumenten tegen de achtergrond van het verbod op handel met voorkennis en marktmanipulatie, de toepassing van de gedragsregels, alsook het onderzoek ten laste en ten gunste van de ernstige aanwijzingen van inbreuken op diezelfde bepalingen.

Er moet inderdaad worden opgemerkt dat die bevoegdheden niet alleen door de auditeur kunnen worden uitgeoefend in het kader van een onderzoek ten laste en ten gunste van dergelijke aanwijzingen, maar ook, met betrekking tot voornoemde materies, in het kader van een onderzoek door de diensten van de CBFA¹⁵¹ of zelfs in het kader van de internationale samenwerking op verzoek van buitenlandse toezichthouders. Die onderzoeksbevoegdheden worden hieronder kort toegelicht.

Maatregel van inbeslagneming

In geval van hoogdringendheid kan de auditeur, bij gemotiveerde beslissing, de voorlopige inbeslagneming bevelen van tegoeden die eigendom zijn van de persoon die het voorwerp uitmaakt van een onderzoek door de CBFA, door een buitenlandse toezichthouder of door de auditeur. De betrokken tegoeden moeten hetzij het voorwerp uitmaken van de onderzochte inbreuk, hetzij tot het plegen van de inbreuk bestemd zijn of gediend hebben, hetzij een vermogensvoordeel vormen dat rechtstreeks uit de inbreuk is verkregen of er het equivalent van uitmaakt¹⁵². Die bevoegdheid mag niet worden uitgeoefend in een privéwoning.

Een dergelijke maatregel, die is ingegeven door de hoogdringendheid, heeft een voorlopig karakter en kan worden bevolen voor een tijdsduur die 48 uur niet mag overschrijden en die niet kan worden hernieuwd¹⁵³. De toepassing van deze maatregel wordt verduidelijkt in de wet¹⁵⁴.

In andere gevallen dan bij hoogdringendheid kan de auditeur de inbeslagneming van de voornoemde tegoeden slechts bevelen mits voorafgaande toestemming van een onderzoeksrechter¹⁵⁵. De auditeur doet in zijn beslissing opgave van de feitelijke omstandigheden die de maatregel

rechtvaardigen en houdt, bij de motivering van zijn beslissing, rekening met het evenredigheids- en subsidiariteitsbeginsel¹⁵⁶. Een dergelijke maatregel heeft uitwerking tot de beslissing van de sanctiecommissie in het betrokken dossier definitief is geworden¹⁵⁷. Tegen deze beslissing kan beroep worden ingesteld bij het Hof van Beroep te Brussel¹⁵⁸.

Identificatie van de abonnees op telecommunicatiediensten en lokalisering van de telecommunicatie

Voor de reeds toegelichte doeleinden kan de auditeur bij een schriftelijke en gemotiveerde beslissing, van de operator van een telecommunicatienetwerk of van de verstrekker van een telecommunicatiedienst vorderen, enerzijds, de abonnee of de gewoonlijke gebruiker van een telecommunicatiedienst te identificeren, en, anderzijds, de identificatiegegevens mee te delen met betrekking tot telecommunicatiediensten waarop een bepaald persoon is geabonneerd of die door een bepaald persoon gewoonlijk worden¹⁵⁹.

Wanneer hij van oordeel is dat er omstandigheden zijn die het doen opsporen van telecommunicatie of het lokaliseren van de oorsprong of de bestemming van telecommunicatie noodzakelijk maken om de waarheid aan de dag te brengen, kan de auditeur, mits de voorafgaandelijke toestemming van een onderzoeksrechter, ook vorderen dat de oproepgegevens van de telecommunicatiemiddelen worden opgespoord, alsook dat de oorsprong of de bestemming van de telecommunicatie wordt gelokaliseerd¹⁶⁰.

De voorwaarden waaraan voldaan moet zijn bij de uitvoering van die maatregelen, worden respectievelijk toegelicht in de artikelen 81, §2, en 82, 2° jo 84, van de wet van 2 augustus 2002.

Tijdelijk verbod op de uitoefening van de beroepsactiviteiten

Mits de voorafgaandelijke toestemming van een onderzoeksrechter kan de auditeur, bij gemotiveerde beslissing, een natuurlijke persoon of rechtspersoon, in wiens hoofde manifeste aanwijzingen bestaan dat hij zich

151 Wetsontwerp op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt en houdende diverse bepalingen, Memorie van toelichting, Parl. St., Kamer 2006-2007, nr. 2963/001, p. 73.

152 Artikel 80, eerste lid, van de wet van 2 augustus 2002.

153 Artikel 80, tweede en derde lid, van de wet van 2 augustus 2002.

154 Artikel 80, vierde tot zevende lid, van de wet van 2 augustus 2002.

155 Artikel 82, 1°, van de wet van 2 augustus 2002.

156 Artikel 83, § 1, tweede lid, van de wet van 2 augustus 2002.

157 Artikel 83, § 2, van de wet van 2 augustus 2002.

158 Artikel 121, § 1, eerste lid, 6°, van de wet van 2 augustus 2002.

159 Artikel 81, § 1, van de wet van 2 augustus 2002.

160 Artikelen 82, 2°, jo 84 van de wet van 2 augustus 2002.

schuldig heeft gemaakt aan een inbreuk op inzonderheid de gedragsregels of op het verbod op handel met voorkennis en marktmanipulatie, het tijdelijk verbod opleggen om de beroepsactiviteiten uit te oefenen die een risico inhouden op een nieuwe inbreuk¹⁶¹.

Het verbod geldt voor een termijn van drie maanden die éénmaal hernieuwbaar is volgens dezelfde procedure, en gaat slechts in vanaf het ogenblik waarop de beslissing aan de betrokkene wordt betekend door de auditeur. Tegen deze beslissing kan beroep worden ingesteld bij het Hof van Beroep te Brussel¹⁶².

2.3. Verloop van het onderzoek

Verhoor

In de loop van een onderzoek gebeurt het geregeld dat de auditeur mondeling informatie verzamelt in het kader van een verhoor. Dat verhoor vindt plaats met naleving van procedurele waarborgen die zijn geënt op de procedurele waarborgen die gelden in strafzaken, en waarbij de betrokkene wordt gewezen op zijn zwijgrecht en op zijn recht om niet te antwoorden op vragen van de auditeur als hij meent dat zijn antwoorden een zelfincriminerend karakter zouden kunnen hebben¹⁶³.

Die praktijk is voortaan wettelijk geregeld als het verhoor plaatsvindt in het kader van het onderzoek van ernstige aanwijzingen van de niet-naleving van onder andere het verbod op handel met voorkennis en marktmanipulatie, of van de niet-naleving van de gedragsregels.

Voor welbepaalde doeleinden beschikt de auditeur over de bevoegdheid om iedere persoon *op te roepen en te verhoren*¹⁶⁴. De betrokkene is gehouden om te verschijnen. Als hij niet verschijnt, kan hem een administratieve geldboete of een dwangsom worden opgelegd¹⁶⁵.

Bij een dergelijk verhoor moeten bepaalde procedurele waarborgen worden geboden die bij wet zijn gedefinieerd. Zo moet, bij de aanvang van het verhoor, aan de verhoorde persoon worden meegedeeld dat hij kan verzoeken dat alle vragen die hem worden gesteld, en alle antwoorden die hij geeft, in de gebruikte bewoordingen worden genoteerd, dat hij kan vragen dat een bepaalde

onderzoekshandeling wordt verricht of een bepaald verhoor wordt afgenomen, en dat zijn verklaringen als bewijs in rechte kunnen worden gebruikt¹⁶⁶. Over elk verhoor moet een proces-verbaal worden opgesteld waarvan onmiddellijk een kopie moet kunnen worden overhandigd aan de verhoorde persoon¹⁶⁷.

Die regels moeten worden nageleefd ongeacht de hoedanigheid waarin de persoon wordt verhoord. Hoewel deze procedurele omkadering geldt voor de verhoren die worden afgenomen in het kader van het onderzoek van ernstige aanwijzingen van inbreuken op het verbod op handel met voorkennis en marktmanipulatie of op de gedragsregels, ziet de auditeur er echter op toe dat dezelfde procedurele waarborgen worden geboden bij verhoren die worden afgenomen omwille van andere doeleinden dan die waarin expliciet wordt voorzien in artikel 79 van de wet van 2 augustus 2002, onverminderd het feit dat die wet van 2 augustus 2002 in dat geval niet bepaalt dat de opgeroepen persoon gehouden is om te verschijnen.

Toegang tot het dossier tijdens het onderzoek

Bij zijn oproeping om door de auditeur te worden verhoord in het kader van het onderzoek ten laste en ten gunste van ernstige aanwijzingen van handel met voorkennis die het directiecomité in zijn hoofde had vastgesteld, heeft de persoon die verdacht werd de dader van die praktijk te zijn, gevraagd om toegang te krijgen tot het onderzoeksdossier dat reeds was samengesteld met betrekking tot die ernstige aanwijzingen van een inbreuk.

De auditeur heeft die vraag geëvalueerd tegen de achtergrond van het recht van eenieder om onverwijld op de hoogte te worden gesteld van de aard en de redenen van de tegen hem ingebrachte beschuldiging, dat staat ingeschreven in artikel 6, § 3, a), van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM), en in de desbetreffende rechtspraak van het Hof van Cassatie.

Hij heeft in de eerste plaats vastgesteld dat de betrokkene, bij zijn oproeping om te worden verhoord, in kennis was gesteld van de aard van de in zijn hoofde vastgestelde ernstige aanwijzingen van een inbreuk die door het directiecomité aan de auditeur waren voorgelegd.

161 Artikelen 82, 3°, jo 85 van de wet van 2 augustus 2002.

162 Artikel 121, § 1, eerste lid, 6°, van de wet van 2 augustus 2002.

163 Zie jaarverslag CBFA 2004, p. 97.

164 Artikel 79 van de wet van 2 augustus 2002.

165 Artikel 86 van de wet van 2 augustus 2002.

166 Artikel 79, vierde lid, 1°, van de wet van 2 augustus 2002.

167 Artikel 79, vierde lid, 3° en 5°, van de wet van 2 augustus 2002.

Onder verwijzing naar de rechtspraak van het Hof van Cassatie, op grond waarvan artikel 6, § 3, a), van het EVRM van toepassing is op de beoordelingsfase¹⁶⁸, heeft de auditeur vervolgens vastgesteld dat de wet van 2 augustus 2002 de toegang tot het onderzoeksdossier organiseert en het recht op die toegang tot het onderzoeksdossier erkent, *na afloop* van het onderzoek. Artikel 71, § 2, van de wet van 2 augustus 2002 bepaalt immers dat, wanneer de auditeur de sanctiecommissie in kennis stelt van zijn bevindingen, de dader of daders van de praktijk waarop het onderzoek betrekking heeft, kennis kunnen nemen van het dossier dat werd samengesteld.

Op grond van de overweging dat de rechten van de verdediging waren gewaarborgd in de loop van de procedure in haar geheel bekeken, heeft de auditeur bijgevolg geoordeeld dat hij, tijdens het onderzoek, geen toegang diende te verlenen tot het onderzoeksdossier ; indien hij dat wel had gedaan, zou de efficiëntie van het onderzoek ten laste en ten gunste daardoor in het gedrang hebben kunnen komen.

2.4. Minnelijke schikking

In beginsel brengt de auditeur zijn bevindingen, na afloop van zijn onderzoek, ter kennis van de sanctiecommissie die bevoegd is om zich uit te spreken over het opleggen van administratieve geldboetes¹⁶⁹.

De wet van 2 augustus 2002 bepaalt eveneens dat de auditeur een voorstel tot minnelijke schikking kan voorleggen aan de dader van de praktijk waarop de aanwijzingen betrekking hebben, wanneer de feitelijke elementen niet worden betwist¹⁷⁰. Als de dader van de praktijk het voorstel tot minnelijke schikking aanvaardt, wordt het aan het directiecomité voorgelegd¹⁷¹.

De persoon die het voorwerp uitmaakt van een minnelijke schikking, kan vragen om door het directiecomité te worden gehoord.

Het directiecomité aanvaardt of weigert de minnelijke schikking. Als het de minnelijke schikking weigert, moet het directiecomité het dossier doorsturen naar de sanctiecommissie¹⁷².

De minnelijke schikkingen worden bekendgemaakt op de website van de CBFA. Behalve in de gevallen waarin dit de financiële markten ernstig zou verstoren of een onevenredig nadeel zou berokkenen aan de betrokken personen, gebeurt de bekendmaking nominatief¹⁷³.

Tegen minnelijke schikkingen kan geen beroep worden aangetekend¹⁷⁴.

3. Beslissingen van het directiecomité om een administratieve geldboete op te leggen

De auditeur legt zijn conclusies voor aan de recent opgerichte sanctiecommissie die is samengesteld uit leden van de raad van toezicht, ingevolge de wijziging van de wet van 2 augustus 2002¹⁷⁵. De sanctiecommissie doet uitspraak over het dossier. Het directiecomité, dat ter zake bevoegd was vóór de wijziging van de wet van 2 augustus 2002, heeft zich in 2007 over vier dossiers uitgesproken en in twee van die dossiers een administratieve geldboete opgelegd. Tegen deze beslissingen is beroep ingesteld bij het Hof van Beroep te Brussel.

168 Zie inzonderheid Cass. 13 februari 2002 (P.01.1540.F/1) en Cass. 9 november 2005 (P.05.1026.F.), die beschikbaar zijn op www.cass.be.

169 Artikelen 48, § 6, en 71, § 2, van de wet van 2 augustus 2002.

170 Artikel 71, § 3, van de wet van 2 augustus 2002, ingevoegd bij artikel 174 van de programmawet van 27 april 2007, B.S., 8 mei 2007, derde editie, p. 25153.

171 Artikel 71, § 3, eerste lid, van de wet van 2 augustus 2002.

172 Artikel 71, § 3, tweede lid, van de wet van 2 augustus 2002.

173 Artikel 72, § 4, eerste lid, van de wet van 2 augustus 2002.

174 Artikel 71, § 3, tweede lid, van de wet van 2 augustus 2002.

175 Zie dit verslag, p. 15.

C. Aanwezigheid in nationale en internationale fora van toezichthouders en regelgevers

1. Comité voor Financiële Stabiliteit

De aangelegenheden die van gemeenschappelijk belang zijn voor de CBFA en de NBB worden behandeld binnen het Comité voor Financiële Stabiliteit (CFS)¹⁷⁶.

In 2007 heeft het comité bijzondere aandacht besteed aan de *subprime crisis* in de Verenigde Staten en de gevolgen die deze heeft gehad voor de internationale en voor de Belgische financiële markt. De samenwerking binnen het comité tussen beide instellingen met hun onderscheiden bevoegdheden was in deze bijzonder nuttig. De NBB kon

voor de nodige ondersteuning zorgen inzake de evolutie van de macro-economische indicatoren en de evolutie van de financiële markten, terwijl de CBFA als prudentiële toezichthouder haar medewerking kon verlenen met betrekking tot de evaluatie van de impact van de gebeurtenissen op de Belgische financiële instellingen met een systemisch risico.

Daarnaast werd binnen het CFS geregeld de evolutie opgevolgd inzake de betalings- en vereffeningssystemen, met als bijzondere aandachtspunten het TARGET2- evenals het SEPA-project¹⁷⁷.

In 2007 werd er verder gewerkt aan de uitbouw van de procedures en de aanbevelingen bij gebeurtenissen van operationele aard die een sterke negatieve impact kunnen hebben op de goede werking van het Belgische financiële

176 Zie jaarverslag CBFA 2006, p. 15 en artikel 117 §§ 1 en 3 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

177 Zie het jaarverslag CBFA 2006, p.15

systeem. Dit gebeurde binnen de Permanente follow-upstructuur (PFS) van het CFS die in 2006¹⁷⁸ een specifieke escalatie- en communicatieprocedure uitwerkte voor incidenten van operationele aard (natuurramp, terroristische aanslag, pandemie, enz.). In 2007 werd daarbij het accent gelegd op het uitvoeren van een aantal tests die de deugdzzaamheid van de crisisprocedures moesten nagaan. Dankzij deze tests konden de procedures waar nodig worden bijgesteld en aangepast.

Een specifiek domein van gemeenschappelijk belang behelst de samenwerking tussen beide instellingen met betrekking tot de ondersteunende taken. Deze samenwerking wordt geconcretiseerd aan de hand van samenwerkingsakkoorden *Service Level Agreements* (SLA). Bij het afsluiten van de verslagperiode werden inmiddels 19 van dergelijke SLA's tussen beide instellingen afgesloten. Deze worden verder in dit jaarverslag¹⁷⁹ afzonderlijk besproken.

2. Internationale en Europese werkzaamheden

De Commissie neemt deel aan vele internationale en Europese werkzaamheden waar het toekomstig toezichtskader voor de financiële activiteit wordt uitgetekend.

De CBFA is via haar voorzitter, de voorzitter van de raad van toezicht en via de leden van haar directiecomité nauw betrokken bij het internationale overleg inzake het banktoezicht, het toezicht op het verzekeringswezen en de pensioenfondsen en het effectenwezen.

In 2007 verwierven zij volgende mandaten:

- ◆ op 15 januari 2007 werd Rudi Bonte lid van het bureau van CEBS;
- ◆ op 1 februari 2007 werd Eddy Wymeersch voorzitter van CESR;
- ◆ op 15 februari 2007 werd Michel Flamée gekozen tot IAIS-voorzitter;
- ◆ op 1 augustus 2007 werd Jean-Paul Servais voorzitter van de MiFID expert group binnen CESR.

Daarnaast zijn medewerkers van alle departementen actief betrokken bij de internationale en Europese werkgroepen waar de reglementering gestalte wordt gegeven, het nieuwe toezichtkader in het leven wordt geroepen, en waar tussen de Europese toezichthouders een steeds intenser overleg plaatsgrijpt.

In 2007 namen in het totaal 62 medewerkers deel aan 158 verschillende internationale en Europese werkgroepen¹⁸⁰.

Deze actie laat toe dat reeds van bij de aanvang kennis kan worden genomen van en invloed kan worden uitgeoefend op de geplande werkzaamheden en dat de Belgische ondernemingen kunnen worden geïnformeerd over de op komst zijnde ontwikkelingen. Het Belgische toezicht kan verder tijdig worden voorbereid op de aangekondigde vernieuwingen, en in een aantal gevallen heeft de CBFA inspiratie geleverd voor de internationale regelgeving¹⁸¹.

178 Zie het jaarverslag CBFA 2006, p.15 evenals de website van het CFS: www.csf-cfs.be

179 Zie dit verslag, p. 100.

180 Zie dit verslag, o.m. p. 38, 40, 45, 46, 68, 72, en 76.

181 Zie dit verslag, o.m. p. 38.

HOOFDSTUK 3

DOMINANTE THEMA'S OP HET VLAK VAN ALGEMENE ORGANISATIE

A. Interne auditfunctie bij de CBFA

De interne audit heeft als taak om met operationele, financiële en compliance-audits het audituniversum van de CBFA te onderzoeken. Daarbij staat hij het directiecomité bij in het uitvoeren van de wettelijke opdrachten van de CBFA en in het bereiken van haar doelstellingen.

In het werkingsjaar 2007 heeft de interne auditfunctie zich vooral toegelegd op de analyse van een aantal belangrijke operationele processen van de organisatie. Het proces van het beheer van de risico's door de drie departementen die instaan voor prudentieel toezicht in de CBFA werd doorgelicht. Het kader van de organisatie van, met name, het prudentieel toezicht op de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen, de verzekeringsondernemingen en de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen werd onderzocht.

Daarbij werd telkens vanuit eenzelfde auditbenadering en met dezelfde methodes bekeken hoe de departementen hun strategie bepalen, hoe zij de te beheren operationele risico's identificeren en beoordelen en hoe zij bij de organisatie van hun optreden die risico's prioriteren.

Bijzondere aandacht werd tevens geschonken aan de wijze waarop de departementen hun optreden op elkaar afstemmen om de gewenste coherentie in hun toezicht te realiseren.

Naast deze ruime audits verrichtte de interne auditfunctie tevens twee onderzoeken op vraag van het directiecomité. Eén audit betrof de wijze waarop een departement een klachtendossier had behandeld, de andere sloeg op de werking van een specifieke dienst en de werkingmiddelen die daartoe (dienen te) worden ingezet.

De interne auditfunctie heeft van elk onderzoek een verslag opgesteld en het besproken met de betrokken geauditeerde. Het definitieve verslag werd vervolgens voor beraadslaging bezorgd aan het directiecomité. Het hoofd van de interne audit heeft elk verslag toegelicht voor de leden van het directiecomité en heeft de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek met hen besproken.

Het directiecomité heeft, overeenkomstig het charter van de interne audit, bij de raad van toezicht verslag uitgebracht over de werkzaamheden van de interne auditfunctie.

B. Deontologie

De deontologische code onderging in 2007 geen wijzigingen.

Ter herinnering, de deontologische code van de CBFA heeft in het bijzonder tot doel de CBFA, haar leiders en haar personeelsleden te beschermen tegen elke verdenking van gebruik van voorkennis waarover zij, gezien de opdrachten van de instelling, onvermijdelijk beschikken. Door de code aan te nemen leggen de leiders van de CBFA zichzelf het verbod op om aandelen te bezitten van ondernemingen die onder het permanente toezicht van de CBFA staan. Uitzonderingen daarop zijn de rechten van deelneming in instellingen voor collectieve belegging en de effecten in discretionair beheer.

De personeelsleden die aandelen in bezit hadden op het ogenblik waarop de deontologische code van kracht werd, en de personeelsleden die later in dienst zijn getreden en al aandelen bezaten, mogen die aandelen behouden. Zij mogen er echter geen verrichtingen mee uitvoeren tenzij zij hiervoor de voorafgaande formele toestemming van de secretaris-generaal hebben verkregen en het om defensieve verrichtingen gaat.

In 2007 zijn 32 verzoeken om toestemming ingediend door personeelsleden die hun effecten wensten te verkopen of in te brengen in een ruil- of inkoopverrichting.

Bij een dergelijk verzoek om toestemming gaat de secretaris-generaal na of de voorgenomen verrichting wel degelijk een defensief karakter heeft, en of de diensten van de CBFA geen kennis hebben van informatie die als bevoorrecht kan worden aangemerkt.

C. Samenwerking met de Nationale Bank van België

De samenwerking met de Nationale Bank van België maakte einde 2006 het voorwerp uit van 14 dienstovereenkomsten, afgesloten op grond van het koninklijk besluit van 17 september 2003, genomen in uitvoering van artikel 118 van de wet van 2 augustus 2002¹⁸².

Tegen einde 2007 werden nog vier dienstovereenkomsten gefinaliseerd met betrekking tot:

- ◆ het beheer door de NBB van de centrale informatica-infrastructuur van de CBFA;
- ◆ het gebruik door de CBFA van de NBB-infrastructuur voor de inzameling van financiële informatie
- ◆ de ontwikkeling van informaticatoepassingen door de NBB voor de CBFA
- ◆ de deelname door CBFA-medewerkers aan vormingen georganiseerd door de NBB.

Het gaat om belangrijke overeenkomsten, die samen het overgrote deel uitmaken van het budget dat op de samenwerking met de NBB betrekking heeft¹⁸³.

Dienstovereenkomst met betrekking tot de integratie bij de NBB-informaticadienst van het beheer van de centrale informatica-infrastructuur van de CBFA

Vanaf begin 2008 is het beheer van de integrale CBFA-infrastructuur (*servers, desktops, laptops en connectiviteit*) quasi volledig geïntegreerd bij de NBB.

De Dienstovereenkomst met betrekking tot de tweede fase van de onderlinge integratie van de IT-infrastructuren van de CBFA en de NBB zal dit beheer omkaderen¹⁸⁴. Deze overeenkomst was in bespreking sinds juni 2006.

De besprekingen hadden betrekking op

- (1) de tarifiering van de dienstverlening,
- (2) de beschrijving van de dienstverlening en de overeenstemming van de vooropgestelde kwaliteit van de dienstverlening met de tarifiering en
- (3) de juridische omkadering van de dienstverlening (aansprakelijkheidsregime).

De tarifiering van de dienstverlening voorgesteld door de NBB berust op de toepassing op de CBFA van de interne NBB-tarieven volgens het beginsel van *direct costing*, onder aftrek van een percentage dat overeenstemt met de door de CBFA uitgevoerde investeringen. De CBFA heeft de tarieven getoetst aan de tarieven die een private marktpartij voor het beheer van haar infrastructuur zou aanrekenen rekening houdend met de hoge standaarden die de NBB vooropstelt.

In de loop van het jaar konden binnen de NBB de instrumenten worden uitgewerkt die toelaten het niveau van haar dienstverlening te toetsen aan de vooropgestelde prestatie-indicatoren.

De besprekingen werden in december 2007 afgerond. Het beheer door de NBB van de CBFA-informatica-infrastructuur omvat:

- ◆ *hosting* van de informatica-infrastructuur;
- ◆ helpdeskdienstverlening;
- ◆ beheer van softwarelicenties en onderhoudscontracten;
- ◆ beheer van databanken;
- ◆ beheer van de verschillende categorieën servers van de CBFA;
- ◆ beheer van de SAN-infrastructuur (opslag- en backup-omgeving);
- ◆ beheer van het netwerk;
- ◆ beheer van de desktops en laptops;
- ◆ veiligheid van de CBFA informatica-infrastructuur;
- ◆ *disaster recovery management*.

Dienstovereenkomst met betrekking tot de inzameling, de overdracht en de verwerking van externe gegevens

De Dienstovereenkomst met betrekking tot de inzameling, de overdracht en de verwerking van externe gegevens, die tot stand is gekomen op verzoek van het Comité voor Financiële Stabiliteit, betreft de inzameling door de NBB van de voor de CBFA bestemde externe gegevens¹⁸⁵, en meer specifiek het gebruik van de infrastructuur van de NBB voor de inzameling van

182 Zie de jaarverslagen CBFA 2004, p. 104, 2005, p. 88 en 2006, p. 96.

183 Zie dit verslag, p. 117.

184 Deze overeenkomst integreert de afspraken opgenomen in de « Dienstovereenkomst met betrekking tot de eerste fase van de onderlinge integratie van de IT-infrastructuren van de CBFA en de NBB », die zij zal vervangen.

185 Dit is de financiële informatie die de financiële instellingen op grond van hun controlestatuut periodiek aan de CBFA moeten overleggen.

gegevens via internet (*Central Server for Statistical Reporting - CSSR*). In deze overeenkomst wordt een kader vastgelegd voor de bestaande toepassingen voor gegevensinzameling, namelijk Schema A, COREP, FINREP, de inzameling van gegevens van de verzekeringsondernemingen en IRP.

De dienstenovereenkomst, die gezien moet worden in het kader van de synergieën tussen de CBFA en de NBB, houdt in dat de middelen die gebruikt worden voor de verwerking van externe gegevens - i.e. de overdracht, de opvolging en de ontvangst, de validering, de bewaring en het gebruik van de financiële informatie die de financiële ondernemingen periodiek aan de CBFA of aan de NBB moeten meedelen - gebundeld worden.

Aangezien de CSSR een generieke infrastructuur is die door de NBB werd ontwikkeld, zijn de infrastructuur zelf en de uitbreidingen ervan, die door de gebruikers gefinancierd worden, eigendom van de NBB. Ze worden echter ter beschikking gesteld van derden, en in dit geval dus van de CBFA.

Dienstenovereenkomst met betrekking tot de ontwikkeling van informaticatoepassingen

Deze overeenkomst laat de CBFA toe op de informaticadienst van de NBB een beroep te doen voor het ontwikkelen, voor haar rekening, van ad hoc informaticatoepassingen.

Dienstenovereenkomst met betrekking tot vorming

Deze overeenkomst bevat de voorwaarden waaronder CBFA-medewerkers kunnen deelnemen aan vormen van diverse aard georganiseerd door de NBB.

De CBFA gaat er vandaag van uit dat - buiten het uitwerken van een soortgelijk financieel statuut en een soortgelijke loopbaan voor de nieuw aangeworven medewerkers van beide instellingen die soortgelijke functies uitoefenen, wat nog grondig onderzoek vergt - de belangrijkste, zo niet alle synergiedomains voorzien in het koninklijk besluit van 17 september 2003 door de bestaande dienstenovereenkomsten met de NBB omvat worden. In 2008 zal de aandacht dan ook voornamelijk uitgaan naar het consolideren van deze overeenkomsten en het evalueren van de toegevoegde waarde van de samenwerking.

D. Evolutie van de informatica

Naast het voltooien van de overdracht van het beheer van de informatica-infrastructuur aan de NBB¹⁸⁶ ging de aandacht naar de informaticatoepassingen die de CBFA in haar toezichtopdrachten ondersteunen. In 2007 betrof dit de voorzetting resp. oplevering van de in 2006 aangevatte projecten¹⁸⁷ en de continuë aanpassing van bestaande toepassingen aan de evolutie van de rapporteringsverplichtingen van de instellingen onder toezicht¹⁸⁸.

Daarnaast vatte de CBFA tijdens het verslagjaar in samenwerking met de informaticadienst van de NBB de ontwikkeling van het Transaction Reporting System in uitvoering van artikel 25 van de MiFID-richtlijn¹⁸⁹ aan. Dit rapporteringssysteem is gericht op het ontvangen en onderling uitwisselen tussen Europese toezichthouders van informatie aangaande transacties in financiële instrumenten op hun respectieve gereguleerde markten.

In tegenstelling tot andere Lidstaten (Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland en Oostenrijk) kende België nog geen gecentraliseerde registratie van informatie betreffende transacties op haar gereguleerde markten. De CBFA heeft verschillende mogelijkheden onderzocht om de invoering ervan binnen de door de MiFID-richtlijn vooropgestelde datum te kunnen waarmaken, gaande van de aankoop en verdere ontwikkeling van een generieke toepassing, over samenwerking met andere toezichthouders, tot ontwikkeling van een systeem in synergie met de Nationale Bank van België. De samenwerking in synergie met de NBB werd als meest adequate oplossing weerhouden, gelet o.m. op het feit

- ◆ dat het rapporteringssysteem in de eerste plaats een communicatie-infrastructuur is tussen systemen (*business to business*) van de CBFA en de Belgische rapporteringpartijen alsook een helpdeskfunctie, functionaliteiten die reeds voor andere doeleinden ontwikkeld werden binnen de NBB;
- ◆ dat de centrale informaticainfrastructuur van de CBFA met deze van de NBB is samengevoegd;
- ◆ dat de centralisatie bij de NBB van alle informatiestromen afkomstig van financiële instellingen (*guichet unique*) één van de uitgangspunten is dat ten grondslag ligt aan de samenwerking op het vlak van informatica.

Het MiFID-rapporteringssysteem werd op 5 november 2007 in productie gesteld.

¹⁸⁶ Zie dit verslag, p. 100.

¹⁸⁷ Zie het jaarverslag CBFA 2006, p. 95.

¹⁸⁸ Met name de rapporteringsverplichtingen van de kredietinstellingen ondergingen de afgelopen jaren continu wijzigingen.

¹⁸⁹ Zie dit verslag, p. 76.

E. Personeelsbeheer

Evolutie van het personeelsbestand in 2007

Het aantal personeelsleden dat de CBFA kan tewerkstellen is bepaald in het koninklijk besluit van 22 mei 2005 betreffende de dekking haar werkingskosten en beloopt op 1 januari 2008 414 voltijdse equivalenten (VTE)¹⁹⁰. Het aantal in het koninklijk besluit bedoelde personeelsleden stemt niet noodzakelijk overeen met het

aantal medewerkers ingeschreven in het personeelsregister, omdat het besluit enkel rekening houdt met het beschikbare personeelsbestand.

Tijdens de laatste jaren is het personeelsbestand als volgt geëvolueerd:

	2004	2005	2006	2007
Aantal personeelsleden (in eenheden)	408	421	438	435
Personeelsbestand volgens personeelsregister (VTE)	383,33	397,63	415,06	411,96
Beschikbaar personeelsbestand (VTE)	369,93	375,58	393,96	389,97
Gemiddeld personeelsbestand (in eenheden)	386,53	419,5	430,83	435,67

Voor het eerst sedert de integratie van CBF en CDV op 1 januari 2004 kent het reële personeelsbestand van de CBFA een netto daling, en wel met 3,1 VTE.

Als belangrijkste evoluties t.o.v. de situatie per 31.12.2006 gelden:

- ◆ de toewijzing van het integrale personeelsbudget van de CBFA¹⁹¹;
- ◆ de verschuiving van 7,3 voltijdse equivalenten¹⁹² van de diensten van algemeen belang naar de toezicht-departementen en de dienst Interne Audit;
- ◆ de vermindering van de directiefuncties met 2 VTE;
- ◆ de interne verschuiving van 106 voltijdse equivalenten ingevolge de herziening van het organogram.

Kenmerken van het personeelsbestand

Einde 2007 telde de CBFA 52% medewerkers met een universitaire opleiding. De CBFA stelt nagenoeg evenveel vrouwen als mannen tewerk en de gemiddelde leeftijd van de CBFA-medewerkers is 41,82 jaar. 25% van de medewerkers koos voor een deeltijdse arbeidsregeling. Meer dan de helft van de betrokkenen opteerde voor de 80%-regeling, hetzij 4 werkdagen per week.

Integratie van het statutair en contractueel personeel van de ex-CDV

In 2007 werd verder uitvoering verleend aan de procedure die aan de personeelsleden van de vroegere CDV de mogelijkheid geeft om over te stappen van het ambtenarenstatuut naar een gemeenrechtelijke arbeidsovereenkomst¹⁹³; 10 kaderleden en 1 niet-kaderlid konden van deze mogelijkheid gebruik maken na de voorziene evaluatieprocedure doorlopen te hebben.

¹⁹⁰ Zie tevens dit verslag, p. 113.

¹⁹¹ Zie dit verslag, p. 22-23.

¹⁹² Deze 7,3 VTE omvatten:

- 2,8 VTE ingevolge de integratie van het beheer van de CBFA-informaticainfrastructuur bij de NBB;

- 3,95 VTE op het deelbudget van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen (CBN) dat opgenomen was in het budget van het secretariaat generaal.

Bij Koninklijk besluit van 3 april 2006 (BS 28 april 2006) wordt de CBN, wier personeelsleden voorheen onttrokken werden aan het personeelsbudget van de CBFA, omgevormd in een autonome instelling. Zij staat voortaan zelf in voor de aanwerving van administratief en wetenschappelijk personeel.

¹⁹³ Bedrijfs-CAO van 25 mei 1995.

Krachtens de bedrijfs-CAO van 25 mei 2005 is de CBFA ertoe gehouden de personeelsleden die het ambtenarenstatuut totnogtoe behouden hebben tussen 2008 en 2010 alsnog de mogelijkheid te geven deel te nemen aan een evaluatieprocedure met het oog op het bekomen van een integratiearbeidsovereenkomst. De CBFA gaat er evenwel van uit dat de medewerkers van de voormalige CDV die ervoor geopteerd hebben het ambtenarenstatuut te behouden, behoudens betekenisvolle nieuwe ontwikkelingen hun keuze niet zullen bijstellen.

Onderstaande tabel geeft de impact weer op 31 december 2007 van de integratiemaatregelen ten gunste van de personeelsleden van de vroegere CDV in verband met het verlof voorafgaand aan de pensionering¹⁹⁴ en de overstap naar een integratiecontract.

ex-CDV personeel	Kaderleden	Niet-kaderleden	Totaal
op 01.01.2004	62,8	58,3	121,1
Vertrek met verlof/met pensioen	-10,3	-7,4	-17,7
Andere vertrekken	-1,3	-2,0	-3,3
Wijziging arbeidstijd	0,1	1,3	1,4
op 31.12.2007	51,3	50,2	101,5
waarvan integratiecontract CBFA	34,35 of 67%	15,40 of 30,7%	49,75 of 49%

Vastgesteld wordt dat in 2007 ongeveer de helft van de personeelsleden van de vroegere CDV naar het contractuele statuut waren overgestapt, met verhoudingsgewijs meer kaderleden dan niet-kaderleden. Dit laatste houdt verband met de geringe financiële stimulans die een overstap naar het contract voor houders van een bachelor inhoudt.

Aanwervingen

De CBFA richt zich traditioneel tot hoog opgeleide medewerkers die reeds een eerste nuttige werkervaring met succes hebben doorlopen. De gemiddelde leeftijd bij aanwerving is 28 jaar.

In 2007 waren 22 functies vacant¹⁹⁵. Gelet op de behoefte aan gespecialiseerd personeel voerde de CBFA haar campagne dit jaar via de dito pers (juridische en financiële vakbladen). De campagne had evenwel niet het verhoopte

resultaat: in 2007 vonden 11 aanwervingen plaats, tegenover 32 en 35 in 2005 en 2006. Zoals andere ondernemingen uit de financiële en verzekeringssector stoot ook de CBFA op het algemene tekort aan financiële/wiskundige profielen, IT-ers en management assistants op de arbeidsmarkt.

Rekening houdend met vertrekken en wijzigingen in het arbeidsregime blijven einde 2007 nog 21 functies te begeven; voor het eerst sedert enkele jaren kent het beschikbare personeelsbestand een netto daling¹⁹⁶.

Het invullen van het kader is dan ook een prioritair aandachtspunt voor 2008.

194 Zie het jaarverslag CBFA 2006, p. 92.

195 Op 1 januari 2007 bedroeg het aantal medewerkers, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, dat de CBFA krachtens het koninklijk besluit van 22 mei 2005 kan tewerkstellen 415. Zie dit verslag, p. 113.

196 Zie dit verslag, p. 102.

Deelname aan de HR-netwerken opgezet door de Europese organisaties van toezichthouders

De verenigingen van Europese bank- verzekerings- en effectentoezichthouders, CEBS, CEIOPS en CESR hebben elk een zgn HR-network opgericht waarin elke toezichthouder vertegenwoordigd is door een verantwoordelijke voor het personeelsbeleid. Als geïntegreerde toezichthouder is de CBFA in de drie netwerken vertegenwoordigd.

Het CESR HR-netwerk, daarin gevolgd door dat van CEBS en CEIOPS, werkte een kader uit om detacheringen en studiebezoeken tussen toezichthouders onderling te bevorderen. Als hoofddoelstelling daarbij en belangrijk politiek agendapunt geldt het tot stand brengen van een gemeenschappelijke toezichtcultuur.

De werkgroepen bereidden een instrumentarium voor dat de toezichthouders moet toelaten een beleid inzake detacheringen en studiebezoeken in te voeren en de implementatie daarvan te vergemakkelijken. Alle Europese toezichthouders hebben zich ertoe verbonden deze instrumentaria op korte termijn te implementeren en een beleid aangaande detacheringen en studiebezoeken uit te werken.

Van detachering is sprake indien de duur van een werkverblijf bij een toezichthouder de 3 maanden overschrijdt. Kortere bezoeken worden als studiebezoeken aangemerkt.

Gelet op de aanzienlijke hindernissen die een daadwerkelijke en structurele uitwisseling van personeel in de weg staan (taalvereisten, beperkingen inzake personeelsbestand en budgettaire overwegingen) werden in 2007 aangaande detacheringen geen concrete doelstellingen opgelegd. Meer nog, in zijn 'common framework on short term secondments' stelt CEBS als beginsel wederzijdse bezoeken van maximum 6 maanden voorop. Deze aanpak wordt door vele toezichthouders als meer realistisch aanzien.

Naast het personeelslid gedetacheerd bij het secretariaat van CEIOPS te Frankfurt organiseerde de CBFA in 2007 wederzijdse studiebezoeken gaande van 6 weken tot 6 maanden met de Banque de France en de Tchech National Bank.

Vorming

De CBFA hecht meer en meer belang aan het opzetten van aangepaste vormingprogramma's om medewerkers vertrouwd te maken met de nieuwe ontwikkelingen en regelgeving.

Naast de interne opleiding, nemen ook toelichtingen voor de sector een belangrijke plaats in.

In het kader van samenwerking met andere toezichthouders, ontvangt de CBFA diverse buitenlandse delegaties waarvoor opleidingsprogramma's op maat worden voorbereid.

Tenslotte neemt de CBFA deel aan de vormingsinitiatieven van de HR-netwerken opgezet door voormelde Europese netwerken van toezichthouders (CEBS, CEIOPS, CESR) met het oog op het tot stand brengen van een uniforme toezichtspraktijk.

Formalisering van de functie van coördinator

Parallel met de herschikking van verantwoordelijkheden en middelen besliste het Directiecomité tevens de functie van de zgn. coördinatoren te formaliseren. De coördinatiefunctie bestond reeds enkele jaren en beantwoordt aan een operationele nood die samengaat met de vlakke hiërarchische structuur van de toezichtdepartementen waarin alle kaderleden rechtstreeks rapporteren aan een adjunct-directeur. Deze structuur staat garant voor een optimale informatiedoorstroming naar de directie, wat een absolute voorwaarde is voor een doeltreffend toezicht. In deze structuur dient de directie zich evenwel te kunnen laten bijstaan door medewerkers wier taak het bijvoorbeeld is om het wetgevend kader op te volgen, de activiteiten van de kaderleden inhoudelijk coördineren en aldus waar nodig bij te dragen tot eenvormige stellingname en methodologie in individuele toezichtdossiers. De taak kan er ook in bestaan toe te zien op de kwaliteit van de door de medewerkers opgemaakte documenten, of geen medewerkers, maar projecten te coördineren. De inhoud van de coördinatie functie kan dus verschillen naargelang de aard van de opdrachten en de operationele noden van de betrokken dienst. In geen enkel geval houdt de coördinatiefunctie evenwel hiërarchische bevoegdheden in ten aanzien van kaderleden van de betrokken dienst.

De coördinatoren worden aangesteld door het Directiecomité en hun functie is in beginsel tijdelijk van aard. Gelet op het feit dat de coördinatiefunctie zich voegt bij de recurrente taken van de betrokken medewerkers genieten zij voor de duur van hun aanstelling een maandelijks functievergoeding. Begin 2008 telt de CBFA 26 coördinatoren¹⁹⁷.

197 Als kwantitatieve norm werd vooropgesteld dat het aantal coördinatiefuncties, samen met de functies van adjunct-directeur, in beginsel niet meer mag belopen dan één voor 10 voltijdse equivalenten.

F. Sociaal overleg

Samen met de Nationale Bank van België, de Nationale Delcrederedienst, het Participatiefonds, de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij, de Nationale Loterij en Credibe valt de CBFA onder het Paritair Comité 325. Binnen dit Comité kon op 3 december 2007 een sectorakkoord 2007-2008 worden afgesloten, waarin zoals de vorige jaren werkzekerheid, recht op vorming en koopkrachtverhoging centraal staan.

Op voorstel van het Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW) van de CBFA en rekening houdend met de verplichtingen van de zgn. welzijnswet van 4 augustus 1996 en de CAO nr. 72 werd in 2007 beslist tot het voeren van een stressenquête. De overheidsopdracht daartoe werd uitgeschreven en toegewezen in 2007, de enquête zelf heeft half januari 2008 plaatsgevonden.

Nog in de schoot van het CPBW werd de implementatie van het laatste luik van het CBFA-bedrijfsvervoerplan, goedgekeurd door het Directiecomité in december 2005, aangevat met de organisatie van een proefproject "telewerken". Het project loopt van 1 maart tot 31 december 2008.

G. Financiering van de werkingskosten van de CBFA

Specifieke evoluties eigen aan een aantal sectoren hebben er toe geleid dat het koninklijk besluit van 22 mei 2005 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBFA (financieringsbesluit) ook in 2007 aangepast werd¹⁹⁸.

Hierna worden de aspecten aangehaald die een impact hadden op de financiering van de werkingskosten in 2007¹⁹⁹.

1. Om te vermijden dat de sterke toename van de inschrijvingen op de Belgische openbare instellingen voor collectieve belegging van de laatste jaren, de bijdragen van die sector aan de werkingskosten van de CBFA onverantwoord zouden doen stijgen, werd de bijdragevoet op de nieuwe inschrijvingen verlaagd van 0,5 ‰ tot 0,4 ‰. Met een quasi gelijk bedrag aan inschrijvingen in 2007 als in 2006, komt de globale bijdrage²⁰⁰ van de sector in 2007 10% lager uit dan in 2006.
2. Ingevolge nieuwe wetgeving²⁰¹ was het noodzakelijk het barema te herzien van de vergoedingen voor de goedkeuring door de CBFA van prospectussen betreffende een openbare aanbidding van beleggingsinstrumenten, een openbaar overnamebod van effecten of toelating van beleggingsinstrumenten tot verhandeling op een gereglementeerde markt. Bij deze gelegenheid werden bepaalde vergoedingen in overeenstemming gebracht met de reële werklast voor de CBFA. Verwacht wordt dat de herziening van het barema, dat vanaf 1 augustus 2007 in voege is, geen impact heeft op de gemiddelde bijdrage per goedkeuring.

198 Koninklijk besluit van 23 mei 2007 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 mei 2005 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBFA ter uitvoering van artikel 56 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en ter uitvoering van diverse wettelijke bepalingen betreffende de opdrachten van de CBFA - BS 15 juni 2007.

199 Het Verslag aan de Koning beschrijft op meer gedetailleerde wijze de aanpassingen die door het koninklijk besluit van 23 mei 2007 tot wijziging van het financieringsbesluit ingevoerd worden.

200 De bijdrage bevat naast een component berekend op de inschrijvingen, eveneens een component berekend op het beheerd vermogen (art. 15 van het financieringsbesluit); het globaal beheerd vermogen van de sector nam in 2006 met bijna 11% toe.

201 Wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbidding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt.

3. Nieuwe toezichtstaken werden aan de CBFA opgedragen naar aanleiding van de erkenning van de markt voor financiële instrumenten Alternext²⁰².

Op het vlak van de dekking van de werkingskosten heeft dit slechts geringe gevolgen²⁰³.

Aangezien het toezicht op de emittenten toegelaten tot een gereguleerde markt uitgebreid wordt tot de emittenten toegelaten op Alternext, deze laatste op dezelfde wijze dienen bij te dragen in de werkingskosten van de CBFA als de eersten; dit gebeurt binnen de bestaande, ongewijzigde bijdrage-enveloppe (zie art. 21 van het financieringsbesluit).

4. Voor de wisselkantoren werd de bijdrageregeling aangepast vanuit de overweging dat, bij behoud van een globale enveloppe voor de sector terwijl het aantal wisselkantoren sterk vermindert, de individuele bijdrage van de kantoren mettertijd te hoog zou oplopen. Daarom wordt de bijdrage voortaan op basis van de grootte, i.c. het omzetcijfer, berekend. Vergelijking van de sectorbijdragen van 2007 en 2006 toont aan dat de nieuwe bijdragestructuur geen globale lastenverhoging voor de sector tot gevolg heeft.

Middels een koninklijk besluit van 27 april 2007 dat de Europese richtlijn betreffende de markten voor financiële instrumenten (de MiFID) omzet in de Belgische wetgeving, kunnen voortaan multilaterale handelsfaciliteiten (MTF) opgezet worden, dit wil zeggen georganiseerde handelssystemen die dezelfde handelsfuncties aanbieden als de gereguleerde markten. Zoals voor de bestaande marktondernemingen, voorziet het financieringsbesluit voortaan een bijdrageregeling voor deze categorie van instellingen. Buiten de MTF's die de facto bestonden bij de inwerking treding van het koninklijk besluit, werden geen nieuwe vergunningen als MTF toegekend.

Met ingang van 2007 voorziet het financieringsbesluit een bijdrage voor een marktonderneming die een markt organiseert waarop uitsluitend financiële instrumenten zijn toegelaten die reeds tot een gereguleerde markt of MTF zijn toegelaten. Tot nog toe werd nog geen vergunning voor de uitoefening van dergelijke activiteiten verleend.

Vermeldenswaard is ten slotte dat 2007 het laatste jaar is waarin de bijdrageenveloppe van de instellingen uit de verzekeringssector overeenkomstig art. 33 van het financieringsbesluit verminderd wordt. Per 31 december 2007 is het tegoed van die instellingen bij de vroegere Controledienst voor de Verzekeringen dat geen betrekking heeft op de financiering van de zetel van de CBFA, volledig gerestitueerd.

202 Koninklijk besluit van 14 december 2006 betreffende de markt voor financiële instrumenten Alternext en tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 maart 2006 betreffende marktmisbruik.

203 314 EUR is verschuldigd voor de kennisgeving van een belangrijke deelneming in een vennootschap waarvan de financiële instrumenten tot verhandeling op Alternext toegelaten zijn.

HOOFDSTUK 4

JAARREKENINGEN OVER HET BOEKJAAR 2007²⁰⁴

204 Alle bedragen zijn uitgedrukt in 000 € tenzij anders vermeld.

De jaarrekening van de Commissie over het boekjaar 2007 werd op 16 april 2008 door haar raad van toezicht

goedgekeurd krachtens artikel 48, §1, 4° van de wet van 2 augustus 2002.

BALANS

ACTIVA	31.12.2007	31.12.2006
VASTE ACTIVA	54.542	56.595
I. Oprichtingskosten	1.110	2.064
II. Materiële en immateriële vaste activa	53.432	54.531
1. Materiële vaste activa		
A. Terreinen en gebouwen	51.943	53.339
B. Installaties, machines en uitrusting	66	133
C. Meubilair en rollend materieel	84	330
2. Immateriële vaste activa	1.339	729
VLOTTENDE ACTIVA	50.303	53.121
IV. Vorderingen op ten hoogste één jaar	2.795	5.823
A. Vorderingen i.v.m. de werking	1.442	4.374
B. Overige vorderingen	1.353	1.449
V. Beleggingen	46.000	40.000
VI. Liquide middelen	625	5.913
VII. Overlopende rekeningen	883	1.385
TOTAAL DER ACTIVA	104.845	109.716
PASSIVA	31.12.2007	31.12.2006
EIGEN VERMOGEN	15.000	15.000
II. Reserves	15.000	15.000
Onbeschikbare reserves	15.000	15.000
A. Algemene begrotingsreserve	4.500	1.875
B. Liquiditeitsreserve	10.500	13.125
FINANCIERINGSFONDS	11.418	11.725
VOORZIENINGEN	2.326	3.638
III. Voorzieningen voor risico's en kosten	2.326	3.638
A. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	1.136	1.168
C. Overige risico's en kosten	1.190	2.470
SCHULDEN	76.101	79.353
IV. Schulden op meer dan één jaar	40.825	41.943
A. 2. Kredietinstellingen	40.825	41.943
B. 2. Overige schulden i.v.m. de werking	0	0
V. Schulden op ten hoogste één jaar	33.391	35.506
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	1.118	1.467
C. Schulden i.v.m. de werking	5.900	3.389
1. Leveranciers	4.508	2.167
2. Overige schulden	1.392	1.222
D. Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	7.397	7.273
1. Belastingen	835	827
2. Bezoldigingen en sociale lasten	6.562	6.446
E. Overige schulden	18.976	23.377
VI. Overlopende rekeningen	1.885	1.904
TOTAAL DER PASSIVA	104.845	109.716

RESULTATENREKENING**Boekjaar 2007****Boekjaar 2006**

I. Opbrengsten	81.906	83.971
A. Bijdragen in de werkingskosten	80.988	83.133
B. Andere opbrengsten	918	838
II. Werkingskosten	62.233	57.147
A. Diensten en diverse goederen	9.022	6.386
B. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	51.509	48.790
C. Waardeverminderingen op vorderingen i.v.m. de werking	28	245
D. Voorzieningen voor risico's en kosten	-1.458	-1.333
E. Afschrijvingen op oprichtingskosten en vaste activa	3.133	3.058
III. Werkingsoverschot	19.673	26.825
IV. Financiële opbrengsten	1.326	874
A. Opbrengsten uit vlottende activa	1.160	816
B. Andere financiële opbrengsten	166	58
V. Financiële kosten	2.023	2.072
A. Kosten van schulden	2.018	2.068
C. Andere financiële kosten	6	4
VI. Gewoon werkingsoverschot	18.976	25.626
VII. Uitzonderlijke opbrengsten		
VIII. Uitzonderlijke kosten		
IX. Werkingsoverschot van het boekjaar	18.976	25.626

Verwerking van het werkingsaldo van het boekjaar**Boekjaar 2007****Boekjaar 2006**

A. Te bestemmen werkingsoverschot van het boekjaar	18.976	25.628
C. Toevoeging aan de onbeschikbare reserves		2.250
D. Terugbetalingen krachtens het koninklijk besluit van 22 mei 2005 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBFA	18.976	23.377

BIJLAGEN

BALANS

ACTIVA

II. STAAT VAN DE VASTE ACTIVA	Terreinen en gebouwen	Software	Installaties, machines en uitrusting	Meubilair en rollend materiaal	Totaal materiële vaste activa	Ontwikkelingskosten
a) Aanschaffingswaarde						
Per einde van het vorige boekjaar	56.866	1.075	1.283	1.324	60.548	911
Mutaties tijdens het boekjaar						
Aanschaffingen	0	154	53	49	256	823
Andere						
Per einde van het boekjaar	56.866	1.229	1.336	1.373	60.804	1.734
b) Afschrijvingen en waardeverminderingen						
Per einde van het vorige boekjaar	3.527	1.075	1.150	994	6.746	182
Mutaties tijdens het boekjaar						
Geboekt	1.396	154	120	295	1.965	213
Andere						
Per einde van het boekjaar	4.923	1.229	1.270	1.289	8.711	395
c) Netto boekwaarde per einde boekjaar	51.943	0	66	84	52.093	1.339

V. GELDBELEGGINGEN

Boekjaar 2007

Boekjaar 2006

Plaatsingen via FOD Financiën (Schatkist)	46.000	40.000
---	--------	--------

PASSIVA

2. VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN

Boekjaar 2007

Boekjaar 2006

Pensioenen	1.136	1.168
Raming voor de kosten van aanpassingswerken	80	84
Voorziening betwiste schuld	0	322
Verlof voorafgaand aan het pensioen	1.110	2.064
Totaal	2.326	3.638

RESULTATENREKENING

I. A. BIJDAGEN IN DE WERKINGSKOSTEN

A1. Brutobijdragen	Boekjaar 2007	Boekjaar 2006
1.a. Kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en vennootschappen voor beleggingsadvies - art. 10	17.767	17.767
1.b. Tussenpersonen (bank- en beleggingsdiensten) - art. 10bis	1.300	747
2. Uitgiftedossiers - art. 14	1.201	924
3. Beleggingsinstellingen - art. 15, 16 en 17	28.665	31.131
4. Noteringen op belgische markt - art. 21	6.271	6.272
5. Auditoraat en consumentenbescherming - art. 22	754	744
6. Diversen ex-CBF	3.795	4.421
7. Verzekeringssector - art. 2	15.471	15.470
8. Tussenpersonen (verzekering) - art. 4	3.408	3.290
9. Diversen ex-CDV	2.356	2.367
Totaal	80.988	83.133

A2. Nettobijdragen	Boekjaar 2007	Boekjaar 2006
1.a. Kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en vennootschappen voor beleggingsadvies - art. 10	11.633	10.439
1.b. Tussenpersonen (bank- en beleggingsdiensten) - art. 10bis	851	747
2. Uitgiftedossiers - art. 14	1.201	924
3. Beleggingsinstellingen - art. 15, 16 en 17	20.583	20.380
4. Noteringen op belgische markt - art. 21	4.106	3.685
5. Auditoraat en consumentenbescherming - art. 22	754	744
6. Diversen ex-CBF	3.565	5.218
7. Verzekeringssector - art. 2	13.670	12.924
8. Tussenpersonen (verzekering) - art. 4	3.408	3.290
9. Diversen ex-CDV	2.241	2.243
Totaal	62.012	60.594

II. B. 1. Werknemers ingeschreven in het personeelsregister	Boekjaar 2007	Boekjaar 2006
a) Totaal aantal op de afsluitingsdatum	435	438
b) Gemiddeld personeelsbestand in voltijdse equivalenten	413	406
c) Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	565.057	549.084

II. B. 2. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	Boekjaar 2007	Boekjaar 2006
a) Bezoldigingen en rechtstreekse sociale voordelen	34.239	32.467
b) Werkgeversbijdragen voor sociale verzekeringen	9.635	8.827
c) Werkgeverspremies voor bovenwettelijke verzekeringen	2.274	2.078
d) Andere personeelskosten	4.293	4.035
e) Pensioenen	1.068	1.383
Totaal	51.509	48.790

II. D. Voorzieningen voor risico's en lasten	Boekjaar 2007	Boekjaar 2006
Raming kosten aanpassingswerken	-4	-50
Diversen	-1.147	-990
Aanwending financieringsfonds	-307	-293
Totaal	-1.458	-1.333

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Hangende geschillen en andere verplichtingen

De Commissie is het voorwerp van enkele vorderingen in schadevergoeding, gesteund op beweerde tekortkomingen inzake toezicht op kredietinstellingen, beleggingsondernemingen of kapitalisatiemaatschappijen. Gelet op de bijzondere omstandigheden van elk van deze eisen, is de Commissie van oordeel dat deze vorderingen onontvankelijk en/of ongegrond zijn; er werd dan ook geen voorziening voor aangelegd.

Commentaar bij de jaarrekening 2007

1. Juridisch kader

De jaarrekening is vastgesteld in overeenstemming met de bepalingen van artikel 57 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en van het koninklijk besluit van 12 augustus 2003 dat het schema van de jaarrekening vastlegt²⁰⁵. Het balansschema en het schema van de resultatenrekening zijn aangepast aan het specifieke karakter van de taken en activiteiten van de CBFA.

De werkingskosten van de CBFA worden geprefinancierd door de ondernemingen en sectoren onder toezicht²⁰⁶. In overeenstemming met het koninklijk besluit van 22 mei 2005²⁰⁷ beliep het maximumbedrag waarvoor de werkingskosten²⁰⁸ van de CBFA voor 2007 gedekt konden worden 64,5 miljoen €.

Bijdragen die de werkingskosten van de CBFA, of, indien die lager ligt, de maximale middelenenveloppe overschrijden, dienen volgens de modaliteiten vervat in het besluit aan bepaalde ondernemingen en sectoren te worden terugbetaald²⁰⁹.

De maximale middelenenveloppe kan op het einde van het boekjaar op twee manieren worden aangepast:

- ♦ door het in aanmerking nemen van de door de revisor van de CBFA gecertificeerde evolutie van de kosten met betrekking tot de leden van haar organen en personeel. Voor 2007 bedroeg het maximum aantal personeelsleden van de CBFA kon tewerkstellen 415²¹⁰.
- ♦ door de enveloppe voor de andere eveneens gecertificeerde uitgaven te indexereren met het indexcijfer van de consumptieprijzen.

2. Waarderingsregels en commentaar bij bepaalde rubrieken

Onderstaand overzicht geeft een volledig beeld van de goedgekeurde waarderingsregels per einde boekjaar.

Oprichtingskosten

Herstructureringskosten worden volledig ten laste genomen in het boekjaar waarin zij worden besteed.

Vaste activa

De rubriek materiële vaste activa wordt opgesplitst in:

- ♦ terreinen en gebouwen
- ♦ installaties, machines en uitrusting;
- ♦ meubilair en rollend materiaal;
- ♦ overige materiële vaste activa.

De aanschaffingswaarde van de bedrijfszetel van de CBFA wordt progressief afgeschreven over een periode van 25 jaar. Het bedrag van de jaarlijkse afschrijving evolueert naar verhouding met de kapitaalaflossing gedaan in het kader van het krediet aangegaan voor de financiering van dat gebouw.

205 Koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 57, eerste lid van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, BS 15 oktober 2003, p. 50050.

206 Zie het jaarverslag CBFA 2005, p. 16 en 17.

207 Koninklijk besluit van 22 mei 2005 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBFA ter uitvoering van artikel 56 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en ter uitvoering van diverse wettelijke bepalingen betreffende opdrachten van de CBFA (hierna "koninklijk besluit van 22 mei 2005"), BS 27 mei 2005, p. 24963, artikel 1, § 1.

208 Andere dan de kosten in het kader van samenwerkingsinstanties bedoeld in artikel 117, § 5 van de wet van 2 augustus 2002.

209 Koninklijk besluit van 22 mei 2005, artikelen 8, 9, 25 en 26.

210 Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 mei 2005 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBFA ter uitvoering van artikel 56 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en ter uitvoering van diverse wettelijke bepalingen betreffende opdrachten van de CBFA, BS 29 december 2006, p. 76365, artikel 1, 2° en artikel 13, 4e lid, 2°.

Naast de bedrijfszetel worden als materiële vaste activa beschouwd, aankopen van goederen waarvan men verwacht dat ze meerdere jaren zullen worden gebruikt en met een minimale aankoopprijs van 1.000 € per eenheid.

Deze materiële vaste activa worden geboekt tegen aanschaffingsprijs en lineair afgeschreven over een periode van 4 jaar met als uitzondering de hardware die op 3 jaar afgeschreven wordt.

De rubriek "immateriële vaste activa" betreft aan derden betaalde ontwikkelingskosten van informaticatoepassingen. Deze worden, voor zover zij 100.000 € per toepassing overschrijden, lineair afgeschreven over 5 jaar vanaf het jaar van ingebruikneming.

Computerlicenties worden volledig afgeschreven in het jaar van de aanschaffing.

Vorderingen

De rubriek 'vorderingen' betreft in hoofdzaak bijdragen in de werkingskosten van de CBFA verschuldigd door de ondernemingen onder haar toezicht. Vorderingen worden geboekt voor het openstaande bedrag. Wat de waardering betreft wordt een onderscheid gemaakt tussen de vorderingen op Belgische en buitenlandse debiteuren - niet tussenpersonen en de vorderingen op tussenpersonen²¹¹.

Vorderingen op Belgische en buitenlandse debiteuren, niet tussenpersonen

Vorderingen op Belgische debiteuren worden als dubieus geboekt indien zij, 3 maanden na overmaking aan de administratie van het Kadaster, de Registratie en de Domeinen van de FOD Financiën voor invordering, alsnog onbetaald blijven. Zij maken op dat ogenblik tevens ten belope van 50 % het voorwerp uit van een waardevermindering. Indien na nogmaals 3 maanden geen betaling ontvangen is, wordt er een bijkomende waardevermindering van 50 % aangelegd.

Vorderingen op buitenlandse debiteuren worden als dubieus geboekt en maken het voorwerp uit van een waardevermindering van 50 % indien zij 3 maanden na het versturen van een aangetekend schrijven onbetaald blijven. Na nogmaals een periode van 3 maanden wordt het saldo van de vordering volledig afgeboekt.

In geval van faillissement wordt de vordering onmiddellijk als dubieus geboekt en wordt tegelijkertijd een waardevermindering geboekt voor het volledige bedrag van de vordering.

Vorderingen op tussenpersonen

Niet betaalde bijdragen van tussenpersonen worden twee jaar na schrapping van de betrokken tussenpersoon overgeboekt naar de dubieuze debiteuren. Tegelijkertijd wordt een waardevermindering aangelegd voor het openstaande bedrag.

Liquide middelen

Kastegoeden, tegoeden op zichtrekeningen en termijnplaattingen worden gewaardeerd aan nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden aangelegd om verliezen of kosten van duidelijk omschreven aard te dekken, die op de balansdatum als waarschijnlijk moeten beschouwd worden of vaststaan, maar waarvan de omvang slechts kan worden geraamd.

De voorzieningen voor risico's en kosten worden geïndividualiseerd in functie van de risico's en kosten die ze moeten dekken.

Schulden

De schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde ervan op de balansdatum van het boekjaar.

Vorderingen en verplichtingen in vreemde munten

De vreemde valuta's worden naar euro omgerekend aan de slotkoers per einde boekjaar opgenomen in de gespecialiseerde dagbladen. Omrekeningsverschillen kunnen zich voordoen bij verplichtingen in vreemde munten. Deze worden in voorkomend geval verwerkt als wisselkoersverschillen.

211 Dit zijn de verzekeringstussenpersonen bedoeld in de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen (BS 14 juni 1995) zoals gewijzigd door de wet van 22 februari 2006 tot wijziging van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen (BS 15 maart 2006) en de tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten bedoeld in de wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten (BS 28 april 2006).

3. Toelichtingen bij de balans

Oprichtingskosten

In 2004 werd er een voorziening aangelegd voor de kosten in verband met de regeling van verlof voorafgaand aan het pensioen, toegankelijk voor de ex-CDV-medewerkers ten belope van 5 miljoen €²¹². In 2005 werd deze voorziening aangepast en herleid tot 3 miljoen €. Dit bedrag van voorziene toekomstige kosten werd opgenomen als "Oprichtingskosten" en jaarlijks afgeschreven ten belope van de in het jaar werkelijk betaalde kosten (954 (000) € in 2007).

Vaste activa

In 2007 werden twee belangrijke informaticatoepassingen, ontwikkeld voor rekening van de CBFA door de NBB, voltooid en als vaste activa, af te schrijven over 4 jaar, geboekt. Deze toepassingen hebben enerzijds betrekking op de financiële rapportering van de verzekeringsmaatschappijen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening ten behoeve van de CBFA (ingezameld via de Central Server for Statistical Reporting - CSSR²¹³) en anderzijds op de transactierapportering in toepassing van de MiFID-richtlijn²¹⁴.

Vlottende activa

Wat betreft de vorderingen i.v.m. de werking dient opgemerkt dat, in tegenstelling tot 2006, de inning van de bijdragen van de verzekeringstussenpersonen in 2007 vroeger in het jaar gebeurde, met als gevolg een afname van de vorderingen i.v.m. de werking op het einde van het jaar met 2,9 miljoen €.

De beleggingen (46 miljoen €) betreffen uitsluitend termijnplaatsingen bij de FOD Financiën (Schatkist).

Eigen vermogen

De onbeschikbare reserves, die in 2006 tot 15 miljoen € werden verhoogd, bleven globaal ongewijzigd. In toepassing van artikel 27 van het koninklijk besluit van 22 mei 2005 werd de verhouding tussen de algemene begrotingsreserve en de liquiditeitsreserve aangepast om de eerste op 4,5 miljoen € te brengen in het vooruitzicht van de financiering van een uitbreiding van de maatschappelijke zetel.

Financieringsfonds

Het financieringsfonds (11,4 miljoen €)²¹⁵ wordt in 2007 ten belope van 307 (000) € aangesproken om de bijdragen van ex-CBF- en ex-CDV-bijdrageplichtingen voor 2007 respectievelijk met 113 (000) € en 194 (000) € te verlagen.

Voorzieningen

De evolutie van de voorzieningen voor overige risico's en kosten (2,3 miljoen €) is te verklaren door voormelde aanpassing van de voorziening in verband met de regeling van het verlof voorafgaand aan het pensioen ten gunste van het personeel van de ex-CDV (954 (000) €)²¹⁶ alsook door de terugneming van een voorziening ivm een betwiste schuld, betwisting die in 2007 beslecht werd (322 (000) €).

Schulden

De rubriek schulden op meer dan één jaar (40,8 miljoen €) heeft uitsluitend betrekking op de schulden aangegaan voor de financiering van de bedrijfszetel van de CBFA. De jaarlijkse aflossing van de financiering die in 2008 vervalt (1,1 miljoen €) wordt opgenomen onder de Schulden op meer dan een jaar die binnen het jaar vervallen.

De schulden tegenover leveranciers nemen in 2007 toe hoofdzakelijk wegens de tenlasteneming van volgende nog niet gefactureerde bedragen:

- ◆ 1,5 miljoen € voor prestaties uitgevoerd door de NBB op het vlak van:
 - de ontwikkeling en uitbating van de toepassing voor de inzameling van financiële informatie (CSSR) en het MiFID-transactierapporteringssysteem,
 - beheer van de IT-infrastructuur tijdens het vierde kwartaal van 2007,
- ◆ 0,4 miljoen € voor de onroerende voorheffing met betrekking tot de nog te ontvangen aanslagbiljetten voor 2006 en 2007.

212 Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 110.

213 Zie dit verslag, p. 100.

214 Zie dit verslag, p. 100.

215 Zie de jaarverslagen CBFA 2004, p. 112 en 2006, p. 103.

216 Zie het jaarverslag CBFA 2005, p. 89.

De rubriek Overige schulden vermeldt het werkingsoverschot van het boekjaar 2007 (19 miljoen €) dat aan de in het financieringsbesluit vermelde sectoren geristorneerd wordt.²¹⁷

De toewijzing van het werkingsoverschot aan ex-CBF- en ex-CDV-toezichtstaken²¹⁸ doet zich voor 2006 en 2007 als volgt voor:

	CBFA	Aandeel CBF	Aandeel CDV
2006 ²¹⁹	23.377	20.667	2.710
2007	18.976	17.059	1.917

4. Toelichtingen bij de resultatenrekening

Het boekjaar 2007 sluit af met een werkingsoverschot van 19 miljoen €.

De opbrengsten

De rubriek "opbrengsten" bestaat in hoofdzaak uit de bijdragen die conform het koninklijk besluit van 22 mei 2005²²⁰ door de ondernemingen onder toezicht van de CBFA gestort of verschuldigd zijn voor de dekking van haar werkingskosten. Voor de berekening van deze bijdragen wordt hetzij uitgegaan van een vast bedrag per gecontroleerde sector, hetzij van een tarifiering van de verrichtingen, hetzij van een activiteitsvolume.

Op te merken valt dat de CBFA deze bijdragen bij wijze van prefinanciering ontvangt. Na afsluiting van de jaarrekening en berekening van de te dekken werkingskosten, wordt het

eventuele overschot van de bijdragen ten opzichte van de werkingskosten terugbetaald.

De verklaring voor de vermindering van de bijdragen in de werkingskosten (- 2,1 miljoen €) moet worden gezocht in een recente aanpassing van het koninklijk besluit van 22 mei 2005 waarmee de bijdragevoet die wordt toegepast op de beleggingen van de Belgische ICB's werd verlaagd (van 0,50 naar 0,40 promille²²¹). De invloed van deze verlaging, die werd becijferd op ca. 3,4 miljoen €, werd gedeeltelijk gecompenseerd door de toename van de bijdragen die berekend worden op het netto-actief van de ICB's (+ 980 (000) €).

De rubriek "andere opbrengsten" omvat voornamelijk de terugbetaling van de kosten voor de detachering van personeelsleden bij andere instellingen.

De werkingskosten

	2007		2006		Evolutie 2006/2007
Diverse goederen en diensten	9.022	14,5%	6.386	11,2%	+ 41,3%
Personeelskosten	51.509	82,8%	48.790	85,4%	+ 5,6%
Voorzieningen en afschrijvingen	1.702	2,7%	1.971	3,4%	- 17,3%
Totale werkingskosten	62.233	100%	57.147	100%	+ 8,9%

217 Zie het jaarverslag CBFA 2005, p. 16.

218 De kosten eigen aan ex-CBF- en ex-CDV-toezichtstaken blijven op gescheiden wijze gefinancierd. Zie het jaarverslag CBFA 2005, p. 16.

219 Na toewijzing van 2.250 aan de Onbeschikbare reserves.

220 Zie het jaarverslag CBFA 2005, p. 16.

221 Een eerste verlaging van de bijdragevoet op het bedrag van de plaatsingen -van 0,75 naar 0,50 promille- werd doorgevoerd bij koninklijk besluit van 14 februari 2003.

De werkingskosten van de CBFA bestaan voornamelijk uit personeelskosten (82,8 %).

De stijging van deze kosten (+ 5,6 %) is vergelijkbaar met de verhoging die het jaar voordien werd vastgesteld (+ 5,4 %). Zij is toe te schrijven aan de groei van het aantal medewerkers (+ 1,7 % van het gemiddelde personeelsbestand), aan de verdere uitvoering van het integratieplan voor de ex-CDV-medewerkers en aan de loonschaalaanpassingen.

De rubriek "diverse goederen en diensten" die de vorige jaren steeds vrij constante cijfers liet optekenen, heeft in 2007 een opmerkelijke stijging gekend door de tenuitvoerlegging van diverse dienstverleningsovereenkomsten²²² met de NBB waarin is bepaald dat de CBFA voortaan voor diverse ondersteunende activiteiten, in het bijzonder op informaticagebied, een beroep doet op de deskundigheid van de NBB.

Aard van de kosten	2007	2006
Gebouwen	947	867
Huur en onderhoud materiaal	2.985	1.234
Bureelkosten	986	1.417
Diverse kosten	4.104	2.868
Totaal	9.022	6.386

Financiële resultaten

De financiële inkomsten komen voort uit de inkomsten uit de belegging van liquide middelen. Er wordt aan herinnerd dat deze beleggingen hetzij uit termijnbeleggingen bij de Schatkist bestaan, hetzij uit zichtrekeningen bij banken bestemd voor het dagelijks beheer en dit conform de circulaire van 28 november 1997.

5. Aanpassing van de bijdragen verschuldigd in 2008

Luidens het koninklijk besluit van 22 mei 2005 kunnen de maximale middelenenveloppe van de CBFA en de vaste prefinancieringsbijdragen verschuldigd door de bijdrageplichtigen van de CBFA jaarlijks aangepast worden rekening houdend met de evolutie van de personeelskosten en het indexcijfer van de consumptieprijzen voor de andere uitgaven en lasten²²³.

De evolutie van de personeelskosten van de Commissie en de kosten met betrekking tot de leden van de organen wordt gecertificeerd door de revisor van de Commissie. Hetzelfde geldt voor de andere uitgaven.

Niettegenstaande het feit dat het reële bedrag van de werkingskosten van de CBFA zich onder het bedrag van de maximale middelenenveloppe situeert werd beslist de bijdragen voor het jaar 2008 overeenkomstig de bepalingen van artikel 1 van het koninklijk besluit van 22 mei 2005 aan te passen en dit om de onderlinge verhoudingen in de bijdragen van de verschillende sectoren te handhaven. Het niet aanpassen van de bijdragen heeft immers tot gevolg dat de toename van de werkingskosten uitsluitend wordt gedragen door de sectoren waarvoor het globale bedrag van de prefinancieringsbijdragen niet als dusdanig bepaald wordt in het koninklijk besluit van 22 mei 2005²²⁴.

222 Zie de jaarverslagen CBFA 2005, p. 102, 2006, p. 105 en dit verslag, p. 100.

223 Artikel 1, § 1 van het koninklijk besluit van 22 mei 2005. Zie het jaarverslag CBFA 2005, p. 16.

224 Dit in tegenstelling tot de sectoren waarvoor het koninklijk besluit een welbepaalde te prefinancieren enveloppe vooropstelt. Zie het jaarverslag CBFA 2005, p. 17.

Verslag van de bedrijfsrevisor over het boekjaar afgesloten op 31 december 2007

Overeenkomstig de wettelijke en reglementaire bepalingen brengen wij U verslag uit over de uitvoering van de controle-opdracht die ons werd toevertrouwd.

Verklaring over de jaarrekening zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2007, opgesteld op basis van het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, met een balanstotaal van 104.845.000 EUR en waarvan de resultatenrekening afsluit met een overschot van 18.976.000 EUR. Wij hebben eveneens de bijkomende specifieke controles uitgevoerd die door de wet van 2 augustus 2002 en het koninklijk besluit van 12 augustus 2003 zijn vereist.

Het opstellen van de jaarrekening valt onder de verantwoordelijkheid van het directiecomité. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het opzetten, implementeren en in stand houden van een interne controle met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de jaarrekening die geen afwijkingen van materieel belang, als gevolg van fraude of van het maken van fouten, bevat; het kiezen en toepassen van geschikte waarderingsregels; en het maken van boekhoudkundige ramingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd overeenkomstig de wettelijke bepalingen en volgens de in België geldende controlenormen, zoals uitgevaardigd door het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Deze controlenormen vereisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang, als gevolg van fraude of van het maken van fouten, bevat.

Overeenkomstig voornoemde controlenormen hebben wij rekening gehouden met de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de Commissie, alsook met haar procedures van interne controle. Wij hebben van de verantwoordelijken en van het directiecomité van de Commissie de voor onze controles vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen. Wij hebben op basis van steekproeven de verantwoording onderzocht van de bedragen opgenomen in de jaarrekening. Wij hebben de gegrondheid van de waarderingsregels, de redelijkheid van de betekenisvolle boekhoudkundige ramingen gemaakt door de Commissie, alsook de voorstelling van de jaarrekening als geheel beoordeeld. Wij zijn van mening dat deze werkzaamheden een redelijke basis vormen voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel, rekening houdend met de toepasselijke wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften, geeft de jaarrekening afgesloten op 31 december 2007 een getrouw beeld van het vermogen, van de financiële toestand en van de werkingskosten van de Commissie en de in de toelichting vermelde gegevens stemmen met de bepalingen van het koninklijk besluit van 12 augustus 2003 overeen.

Brussel, 5 maart 2008

André **KILE SSE**

Bedrijfsrevisor

BIJLAGEN

SAMENSTELLING VAN DE DEPARTEMENTEN EN DIENSTEN

Diensten die ressorteren onder de de heer Jean-Paul SERVAIS, voorzitter*

Woordvoerder

Luk **Van Eylen**

Interne audit

Herman **De Rijck**

Els **Lagrou**

Toezicht op de financiële informatie en markten,
Boekhoudkundige en financiële aangelegenheden

Thierry **Lhoest**,
adjunct-directeur

Luk **Behets**
Luk **Delboo**²²⁵
Geoffrey **Delrée**
Sonja **D'Hollander** *
Kristof **Dumortier**
Nathalie **Flamen**
Johan **Lembrecht** *

Kris **Martens**
Roland **Melotte**
Martine **Nemry**
Stefaan **Robberechts**
Koen **Schoorens**
Maud **Watelet**

Toezicht op de financiële verrichtingen en op de
marktondernemingen, Onderzoeken en analyses,
Internationale regelgeving

Jean-Michel **Van Cottem**,
adjunct-directeur

Niek **Bundervoet**
Benedicte **Clerckx** *
Stéphane **De Maght** *
Ann **De Pauw**
Valérie **Demeur**

Annick **Lambrighs**²²⁵
Didier **Niclaes**²²⁶
Patrick **Van Caelenberghe**
Dieter **Vandelanotte**
Hendrik **Van Driessche**

Diensten onder de leiding van de heer Henk BECQUAERT

Toezicht op de pensioeninstellingen

Filip **Gijssel**,
adjunct-directeur

Saskia **Bollu**²²⁷
Maria **Di Romana**
Gerhard **Gieselink**
Bertrand **Leton**
Fabienne **Maudoux**
Marc **Meganck** *
Marie-Paule **Peiffer**

Johanna **Secq**
Paul **Teichmann**
Marleen **Tombeur**
Ingrid **Trouillez**²²⁸
Diederik **Vandendriessche**
Caroline **Vandevelde** *

Toezicht op de binnenlandse verzekeringsondernemingen

Filip **Gijssel**,
adjunct-directeur

Christel **Beaujean**
Dirk **De Paepe**
Guido **De Pelsemaeker**
Erik **Degadt**
André **Desmet**
Olivier **Fache**
Delphine **Genot**
Dirk **Goeman**

Jan **Hooybergs**
Pascale-Agnès **Keymeulen**
Philippe **Loison**
Carine **Luyckx**
Françoise **Renglet**
Carl **Vanden Auweele**
Eddy **Van Horenbeek** *
Steve **Vanhuldenberg**

Collectief beheer van spaarproducten

Greet **T'Jonck**,
adjunct-directeur

Conny **Croes**
Nathalie **Flamen**
Gaëtan **Laga** *
Johan **Lammens**

Astrid **Moens**
Sabine **Philippart**
Tom **Van den Elzen**
Benoit **Zinnen**

* Oefent de functie uit van coördinator.

²²⁵ Deeltijds werkzaam bij een andere dienst.

²²⁶ Oefent ook de functie uit van interne coördinator van de werkzaamheden in het kader van het Committee of European Securities Regulators (CESR).

²²⁷ Oefent ook de functie uit van secretaris van de Commissie WAPZ en de Raad WAPZ.

²²⁸ Oefent ook de functie uit van secretaris van de Commissie WAPZ en de Raad WAPZ.

Diensten onder de leiding van de heer Rudi BONTE

Grote bankverzekeringsgroepen

Frans **Beukelaers**,
adjunct-directeur

Koen **Algoet** *
Jacques **Bodard**
Len **Braem**
Paul **Callebaut**
Philippe **de Barsy**
Christophe **Debrabandere**
Isabelle **De Groote**
Michel **De Schuyter**
Jan **De Smedt**
Peter **Dhoedt**
Philippe **Dubois**
Pierre **Jurdan** *
Véronique **Lorea**
Bart **Maselis**

Peter **Monderen**
Sarah **Ndayirukiye**
Jérôme **Nélis**
Nicolas **Staner**
Gino **Thielemans**
Thierry **Thuysbaert**
Katherina **Tiebout**
Marc **Van Caenegem** *
Joseph **Van Cauwenbergh**
Inge **Van de Paer**
Johan **Vanhaverbeke**
Marc **Verleye** *
Rudy **Vermaelen**

Binnenlandse banken en beleggingsondernemingen,
Wisselkantoren

Françoise **Herbay**,
adjunct-directeur

Yves **Billiet**
Joan **Carette**
Ilse **Ceulemans**
Sofie **Covemaeker**
Marc **Denys**
Jean-Luc **Hacha**

Madeleine **Kaleyanga Tshiama**
Philippe **Leirens**
Christine **Pécasse**
Willy **Sermon**
Marc **Van de Gucht** *

Diensten onder de leiding van mevrouw Marcia DE WACHTER

Bescherming van de consumenten
van financiële diensten

Luc **Roeges**,
adjunct-directeur

Elisabeth **Bardiaux**
Pascale **Coulon**
Jan **De Pagie**
Patrick **Declerck**
Philippe **Despontin**
Annick **Dewulf**²²⁹
Nathalie **Gigot**
Christian **Janssens**

Brigitte **Leën**
Annick **Mettepenningen**
Philippe **Reul**²³⁰
Monique **Siscot**
Cécile **Van Leeuw**
Lutgarde **Vandermassen**
Luc **Vynckier**

Toezicht op de tussenpersonen

Luc **Roeges**,
adjunct-directeur

Herlindis **Boogaerts** *
Nicole **Peeters**
Marie-Ange **Rosseels**

Christophe **Viaene**
Rosanne **Volckaert**

* Oefent de functie uit van coördinator.

²²⁹ Oefent ook de functie uit van secretaris van de Commissie voor Verzekeringen.

²³⁰ Gedetacheerd bij het Belgisch-Kongolees Fonds voor delging en beheer.

Diensten onder de leiding van de heer Michel FLAMÉE

Buitenlandse banken, beleggingsondernemingen
en verzekeringsondernemingen

Christian **Jacob**,
adjunct-directeur

Philippe **Authom**
Jean-François **Bodart**
Cindy **Courtois**
Eva **De Cnodder**
Dirk **De Moor**
Alain **Degroide** *
Gaëtan **Doucet**
Isabelle **Gérard**
Patrick **Gregoire**
Luc **Hars**
Michel **Hastir**
Giles **Motteu**

Peter **Piu**
Joseph **Pulinx**
Florence **Rigo**
Frederic **Romont**
Vincent **Sapin**
Karel **Spruyt**
Viviane **Van Herzele**
Alexander **Van Ouytsel**
Alain **Vranken**
Coleet **Vynckier**
Patricia **Zaina**

Grote verzekeringsbankiergroepen - Instellingen
gespecialiseerd in *clearing, settlement en custody*

Patrick **Massin**,
adjunct-directeur

Lot **Anné**
Gentiane **Bury**
Claire **Dubuisson**
Cécile **Flandre** *
Jean-Marie **Hardy**
Patricia **Kaiser**
Laurent **Ohn** *
Pamela **Schuermans**²³¹

Serge **Rompteu**
Dominik **Smoniewski**
Christel **Spaepen**
Nicolas **Strypstein**
Brigitte **Vandevelde**
Paul **Windels**
Valérie **Woit**

Dienst onder de leiding van mevrouw Françoise MASAI

Juridische dienst

Georges **Carton de Tournai**,
directeur

Hilde **Daems**
Sylvie **Decoster**
Jean-Pierre **Deguée**
Veerle **De Schryver**
Jean-Marc **Gollier**
Antoine **Greindl**
Clarisse **Lewalle**

Hans **Seelldrayers**
Catherine **Terrier**
Frank **Trimpeneers**
Luc **Van Cauter**²³²
Antoine **Van Cauwenberge**²³³
Aline **Waleffe**

Dienst onder de leiding van de heer Peter PRAET

Prudentieel beleid bank- en verzekeringswezen

Jo **Swyngedouw**,
adjunct-directeur

Guillaume **Bérard**
Benoit **Bienfait**
Aimery **Clerbaux**²³⁴
Michel **Colinet** *
Emmanuel **Cortese**
Jean-Michel **Delaval**²³⁴
Peter **De Vos**
Ann **Devos**
David **Guillaume** *
Jurgen **Janssens**²³⁴
Luc **Kaiser**

HJeroen **Lamoot**
Hein **Lannoy**²³⁵ *
Annemie **Lefevre**
Pierre **Lemoine**
Guillaume **Mathey**
Jos **Meuleman**
Marc **Peters**
Marc **Picteur** *
Claire **Renoirte**²³⁴
Kajal **Vandenput**

* Oefent de functie uit van coördinator.

²³¹ Gedetacheerd bij het *Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors (CEIOPS)*.

²³² Oefent ook de functie uit van eurocoördinator.

²³³ Opdrachthouder bij de Voorzitter van de Raad van Toezicht.

²³⁴ Personeelslid van de NBB, maar voor de uitoefening van zijn functie geïntegreerd in de dienst Prudentieel beleid bank- en verzekeringswezen.

²³⁵ Oefent ook de functie uit van secretaris van het Comité van Financiële Stabiliteit.

Dienst onder de leiding van de heer Albert NIESTEN, secretaris-generaal, handelend in de hoedanigheid van auditeur

Auditoraat

Michaël **André**
Marie-Sheila **Bastians**

Merel **Pieters**
Ann **Dirkx**²³⁶ *

Diensten onder de leiding van de heer Albert NIESTEN, secretaris-generaal

Annemie **Rombouts**,
adjunct-directeur

Personeel, administratie en infrastructuur

Jean-Marie **Jacquemin** Egwin **Schoolmeesters***

People & Communication

Marie-Josèphe **Léonard** Myriam **Penninckx***

Informatica en OHD

Emmanuel **De Haes** Véronique **Léonard***
Hilde **Dierckx** Jan **Vyverman**

Vertaling

Natasja **Baeteman**
Jean-Pierre **Coernelle**
Françoise **Danthinne**
Xavier **Jeunechamps**

Jan **Leers**
Monica **Sandor**
Christine **Triest**

Preventieadviseur

Yannick **Bauwens**

Boekhouding en beheerscontrole

Paul **Verbiest***

* Oefent de functie uit van coördinator.

236 Gedetacheerd van de Juridische dienst.

De Commissie heeft het verzoek ingewilligd van twee adjunct-directeurs, de heer Philippe de Mûelenaere en de heer Jean-Pierre Maes, om, met ingang van 1 december 2007, gebruik te maken van het recht om vervroegd met pensioen te gaan. Zij dankt hen voor de diensten die zij tijdens hun loopbaan aan de instelling hebben geleverd.

Philippe de Mûelenaere is zijn loopbaan bij de Bankcommissie op 16 augustus 1978 begonnen bij de dienst Bankcontrole. Op 1 december 1994 werd hij benoemd tot adjunct-directeur. Bij de fusie met de CDV werd hem de leiding toevertrouwd van de dienst Toezicht op de tussenpersonen. Daarnaast heeft hij, sinds de oprichting in 1998, onafgebroken zitting gehad in de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI), waarvan hij nog steeds Vicevoorzitter is.

Jean-Pierre Maes is op 1 september 1978 bij de Commissie in dienst getreden bij de dienst Algemene en juridische studies. Op 8 mei 1990 werd hij aangesteld tot officieel woordvoerder en kreeg hij de opdracht een extern communicatiebeleid te ontwikkelen. Op 1 november 1998 werd hij benoemd tot adjunct-directeur belast met het toezicht op de instellingen voor collectieve belegging. Door zijn expertise op het vlak van het boekhoudrecht werd hij op 25 september 1999 bovendien benoemd tot Voorzitter van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

Verder dankt de Commissie ook de volgende medewerkers die hun loopbaan tijdens de verslagperiode hebben beëindigd : mevrouw Jeanine Léonard, mevrouw Martine Uyttenhove, de heer William Lampens en de heer Alex Parijs.

In Memoriam

De Commissie betreurt het overlijden van de heer Guy Gelders op 2 december 2007. De heer Gelders is op 7 maart 1952 in dienst getreden bij de Commissie. Op 1 januari 1966 werd hij benoemd tot directeur. Als hoofd van de dienst Algemene en juridische studies heeft hij aan de basis gestaan van diverse hervormingen van het Belgisch financieel recht, met name de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen en het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen, die internationale referentieteksten op het vlak van het boekhoudrecht zijn geworden, alsook van de hervorming van het banktoezicht, die heeft geresulteerd in de "mammoetwet", en van de hervorming van het revisoraat. Op 14 februari 1976 werd de heer Gelders benoemd tot voorzitter van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen, functie die hij heeft vervuld tot 1997. In die hoedanigheid heeft hij gewerkt aan de uitbouw van het Belgisch boekhoudrecht, dat is uitgegroeid tot een internationale referentie ter zake. Van 1991 tot 1997 was de heer Gelders ook voorzitter van de Controledienst voor de ziekenfondsen en de nationale landsbonden van ziekenfondsen.

De Commissie drukt haar diepe erkentelijkheid uit voor de uitzonderlijke diensten die de heer Gelders haar gedurende 42 jaar heeft geleverd.

LIJST VAN DE GECITEERDE EUROPESE EN INTERNATIONALE ORGANISATIES

ASC	<i>Accounting Subcommittee</i>
BCBS	<i>Basel Committee on Banking Supervision</i>
BSC	<i>Banking Supervisory Committee</i>
CEBS	<i>Committee of European Banking Supervisors</i>
CEIOPS	<i>Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors</i>
CESR	<i>Committee of European Securities Regulators</i>
EER	<i>Europese Economische Ruimte</i>
EFRAG	<i>European Financial Reporting Advisory Group</i>
FASB	<i>Financial Accounting Standards Board</i>
IAASB	<i>International Auditing and Assurance Standards Board</i>
IAIS	<i>International Association of Insurance Supervisors</i>
IASB	<i>International Accounting Standards Board</i>
ICS	<i>Insurance Contracts Subcommittee</i>
IOSCO	<i>International Organisation of Securities Commissions</i>

Verantwoordelijke uitgever:

J.-P. Servais
Congresstraat 12-14 - 1000 Brussel

Foto's:

De foto's in dit verslag zijn genomen in en rond het gebouw
van de CBFA door E. Manderlier (BVBA Image Plus)

Opmaak:

Image Plus - Brussel

Druk:

Geers Offset NV - Gent